

B

803.

Wingspread

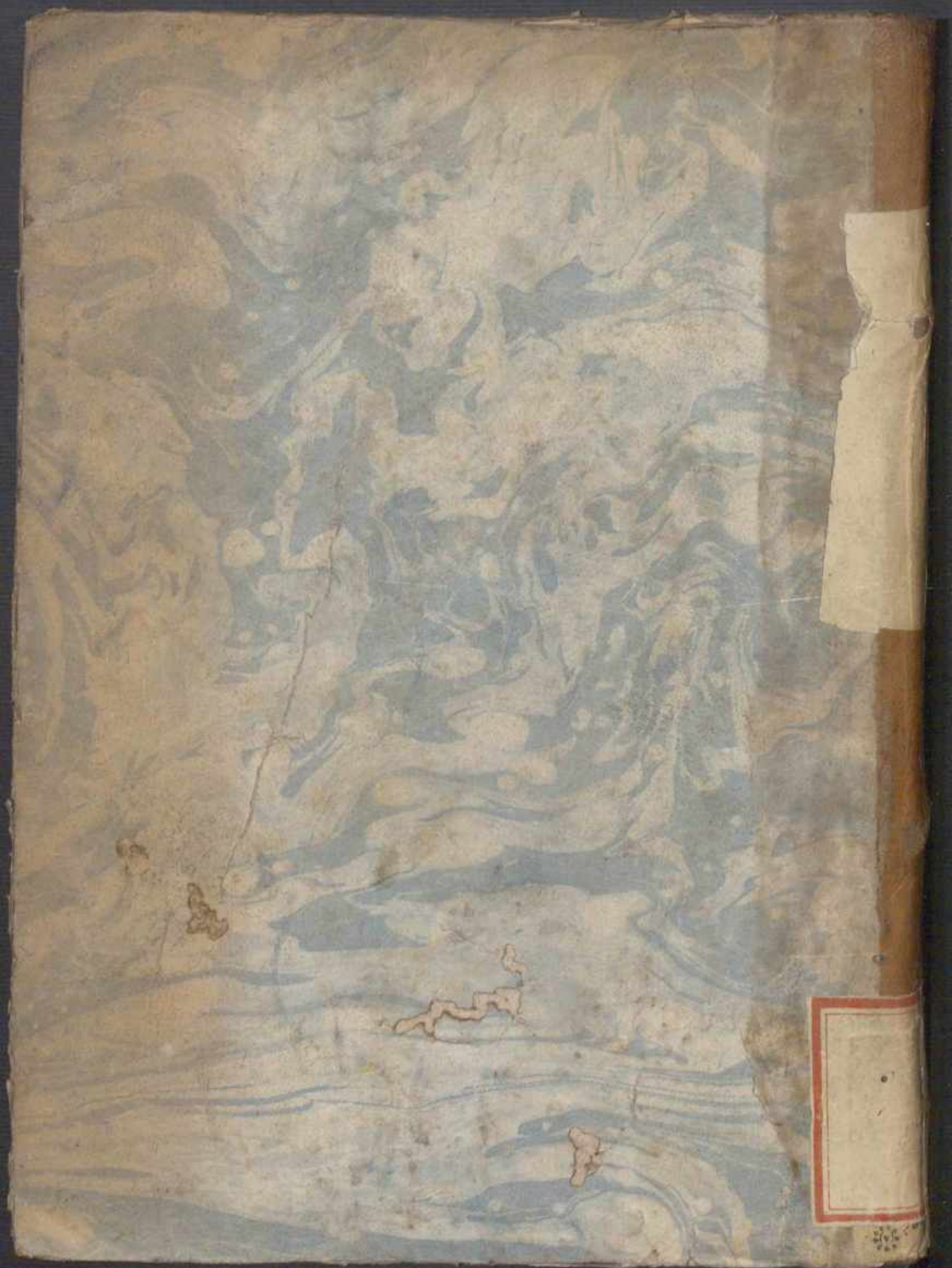
12 1/2 - 13 1/2

2 1/2 - 3

25.56

17

553

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 803.

1197391

ספר שבט יהודה
חברו החכם הרופא תהר שלמה
בן ירמיהו זללה:

זה ספר תולדות ישראל ממאורעות וצרות ותלאות שעברו על היהודים בחייהם
בארצות העמים וכן יספר מכמה וכמה עלילות היו מתעוללי על היהודים ונגלה
ותפרסם השקר וישראל יצא גאולים וגם איזו כוונת יפות על איזו אנדות חירות
וכן ידבר מוויכוחי בענין הדת עברו לפני מלכים וכן סדר הקמת הנשיאים
וכן צורת המקדש לפני ולפנים וכן סדר כהן גדול כבואו ללשכה שלו
סמוך ליום הכפורים וכן סדר הקרבת קרבן פסחים באופן
הספר הזה מעט הכמות ורוב האיכות הוא יכון
החיותו אל לבו להגות בו ולא יסור
שבט יהורא :

שבת יחורא
ה'תקנ"ב
ביום חמשה עשר
בחדש שבט
בשנת ה'תקנ"ב
ביום חמשה עשר
בחדש שבט
בשנת ה'תקנ"ב

באנדיר'אפלי

קרית מלך רב ואדיר סולטן סולמאן יר"ה
ותנשא מלכותו:

Handwritten: פסל כדלים היא בראשית
 nel dizionario degli or
 autori Ebraici antico Verga Salomone
 בעל פסל כדלים הוא ערבי

(המשפט) אמן כהן חזקן יהוה אלהינו
 חסדו ורחמיו וחסדו ורחמיו וחסדו ורחמיו
 וחסדו ורחמיו וחסדו ורחמיו וחסדו ורחמיו

אמר שלמה ויכנס אל בסוף ספר אשר חבר ארז
במב סנדל דון יכנס בן ויכנס אל מצא
במב קצן וצבון שעברו על שם במב נכדים
וכעמקת ארם אען יצאו ולמען שמעו בן יל
אסור ויתחנה אבנא בדמחא שיכר עונתקם
אם שעבר עליהם ולצדו תיכס יאמר די
אמר ספר בוק שבת יכנס אל וצדקעס
אם יכנס לבין יכנס אשון ולשמח אכר

אמר בוק אשון וצדקעס יכנס
שבת עברתו. מפני וכן אמר בוק
בבא. יושא. ויכנס נח
קול בוק. יכנס אכר בוק

החורבן

הראשון. אנטוניוס קיסר רומי אשר שם פניו
לעלות אל ירושלם כחיל כנע ונתחבר עמו מלך
אחד ממלכיו אשר נקרא שמו קיסאוס ובהגיע

הקיסר סמוך לירושלם שמע איך נתאלמנה מלכת מצרים אשר שמה קלופטרא
ויצאה שמהכי אין כמוה בארץ ביופיה והקיסר הזה חשק בה כדרך כשרודם
ושלח שלוחים למצרים לבקש עליה ונתרצית ולקחה לו לאשה אבל בתנאי
שיגרש אשתו ראשונה אשר ברומי וכן עשה. והמתגרשת היא אחור
אוקטיאנוס קיסר וחכמי יועצי הרומיים כאשר ראו נבלה זו הסכימו להעביר
מאנטוניוס כתר הקיסרות ונתנוהו בראש אגוסטוס. אחר זה קמו קצת מאויבי
היהודים ואמרו כי מלכת מצרים שלום ואהבה היתה לה עם היהודים והם
יעצו לאנטוניוס ולמלכת מצרים על הנישואין ההם כדי שעל ידה יסלק אנטוניוס
מעליהם. וכאשר שמעו הרומיים הדבר הזה יעצו לקיסר אגוסטוס שילך על
ירושלם ויקח נקמת אנטוניוס ראשונה. ואחרונ' מהיהודי'. או הלך אגוסטוס
בחיל עצום מכל משפחות האדמה כי הרומיים בעת ההיא מושלים היו עד סוף
העולם ובמשכה המלחמה בין אנטוניוס ואגוסטוס ונצח אגוסטוס. ואנטוניוס
כרח ואגוסטוס הקיסר הרג את קלופטרה ושני בניה עמה אשר לה מבעלה
הראשון. אחר זה הפך פניו נגד היהודים והם הראו גבורות עצומות והפילו
מן הקיסר עשר רב: אז אמר הקיסר ליועציו נסלק מלחמתנו מעל היהודים כי
אין אנו לוחמים עם אנשים אלא עם אריות ונמרים. השיבו לו היועצים
בוליד חרפה זו לרומי לכן נקומה למלחמה ונתחזק ואם נמור
לעד. והתחזקו במלחמתם והפילו חומת ירושלם ושללו ממנה שיל' ח' אחר
זה הניח הקיסר שר גדול שימשול על היהודים בשם רומי שם לארצו בכבוד
גדול ולהקופרת השנה מדרו היהודים על משלתי רומי והרגו השר ההוא.
והקיסר בשמיע עליה טשו באפו ור' כמלים מפני שכבר ידע כי
היהודים וגבורתם וגם הכין סוללה. בה' טונה מפני שלא נחשבו
היהודים בעיניו והתמיד במלחמה שנה אחת. לכך נצח והרג מן היהודים
עם כחול אשר על שפת הים עד שנשא כפיו אל השמים ואמר אדון העולם אל
תשית עלי חטאת על שפירת כמה דמים כי היהודים הם אשר הביאו עליהם
חרעה. אחר זה הגלה כל שרי היהודים והביאם לרומי וגם שם יד' ה' היתה בס
וכהשתנות האווירים והמזגות וגם העון זה וזה גרם להם שמת כלם וברומי
חינה קבורתם. כך כתוב בדברי הימים אשר למלכי ארגון:

הגזירה

הב' בזמן בן סירא גזירה גדולה הית' ולא גודע אצלי סכתה
אבל מצאתי כתוב שיצאו מכלל דת משה רבינו ע"ה שלשים
ח' גפשות ואותם שמערו על קדושת השם ית' נשרפו. ובן סירא זה הוא
השיעון סורו בן בנו של יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול וחכם זה חבר ספר
לנצרים נקרא אקליש אשטיקוש והם מנאוהו בין ספרי הקדש לרוב חכמתו
וחשיבתו:

הג' שנת ארבעת אלפים וארבע קודם שגברה יד הישמעאלים
 על הפרסיים נהפך לב הפרסיים על היהודים במקום היות קודם
 אוהבים וחולקים להם כבוד כי עדיין היו כיהודים אנשים רשומים בחכמת
 ובתפארת דומים בשלימותם לאנשי ירושלם קודם הנפילה והמלך בקש להצילם
 ולא יכול כי העם רב מאד והוא היה ירא שמה ימרדו העם לפי שכבר התחילו
 מלהמור ישמעאל על פרס וכן כאשר שמע את קולם כי על נשיאת אמונתם
 קמים המלך כעל כרהו שב לכוונתם ותפס במאסר שלשה גדולי ישראל אשר
 בקראו אמר מוריקא משרשיא ראשי הגולה והכם ביוכורין שימירו דתם וכן
 ידברו על לב עם על זה והם עה עמדו בנסיון וקדשו האל הגדול וכאשר
 ראה המלך כי לא יכול להם גור עליהם הריגה ואחר זה צוה שישימו במאסר כל
 ראשי היהודים ועמדו במצור ובמצוק ימים רבים עד שיבישו עורם על עצמותם
 וכי לא יכלו עוד לסבול יצאו רובם מכלל הדת אבל משם והלאה ירד מלך פרס
 ירידה אחר ירידה ובאו עליו כת הישמעאלים והכוס וגברו ותפסו כל מלכי פרס
 ומלך ישמעאל מלך חסר היה כמו שנמצא תמיד שכלם מלכי חסר ואוהבי
 היושר ושלח ליהודים ואמר להם דברים טובים והבטחות ושיעמרו בדת שיצאו
 כל הדת המוכרחת אין תועלת בה לעולם גם הפרסיים תושבי הארץ מתודים היו
 ואומרים כי על מה שעשו ליהודים גפלו גפילה עצומה ומאז היו מניחין אותם
 למת יוצאו כבמצא בדברי הימים למלכי פרס אשר הובא למלך ספרד כמנהג
 יבקשו לדעת הרברים הקדומים לקחת עצה מהם וזה מחשיבותם

הג' שנת ארבעת אלפים תתע"ב יצא חרב בן הזמרד לעולם
 והוא אברו של יצחק כי שם יבוא לרדתו ימות בתרס ומסדו
 לאמצות המלך יצחק כד יצא ללכת אל אביו ואל שער המלך
 בסמוך השער לפתח המלך יצא אל שער המלך וצוה המלך ואמר אי עם
 סכל ואין לב והוא לא ידע כי יצא אל שער המלך ואל שער המלך ואל שער המלך
 צוהו כי השיבו היהודים תשובתו היא שמירת דתו אשר נצטוונו אנחנו עליה
 ואתה אדונינו בנפשינו ומלכינו בממונינו אכל הנשמות אשר שלחם אלינו ועתיד
 להשיבם אלינו והא המלך אשר ישפוט אותם ואתה אדונינו בכסאך נקי השיב
 המלך אי עם טפש אני לא באתי בויכוח עמכם כי ידעתי שתשיבו תשובת יהודית
 רצוני הפשוט הוא שתשמרו דתי ואם לאו הרי החרב אמרו היהודים אל נא
 יחר לאדני כי מלכנו אתה ואנחנו עמך ואם אין אנו עושים רצונך תגרשינו אל
 ארץ אחרת ואיה נקמה כמו שנעזוב ארצנו ומולדתנו ונלך אל עם אשר לא
 ידענו השיב המלך אין רצוני לתת עבדי שיעבדו מלך אחר וכאשר ראו היהודים
 רצון המלך הלכו אצל השרים והתחננו מאד שידברו עם המלך שישוב חמתו
 ויקח נכסיהם וישארו באמונתם והם עשו ולא הועילו ומרוב המצוקות יצאו
 קהילות רבות מדת משה ובתוך חדשי ימים מרת המלך ההוא פתאום וקם כנו
 תחתיו ופחד מאד שמה על עון היהודים מת אביו וקרא לכל האנוסים והבטיחם
 הבטחות

אנפחות ורמז להם רמז שאינו חושש אם יאמינו כמה שיאמינו ורבים היו שבים
לרתם ורבים היו יראים שמא דרך תחבולה אמר להם לחפש מה שבלבם ונשאר
חוץ לדת ימים רבים :

הגזרה

הה' בעיר הגדולה גראנדה העלילו עליה על רב יוסף הלוי
ונתרג הוא וכל הקהל אתו יותר על אלף וחמש מאות בתים ומי
שלא ראה בכבודם והצלחתם ותפארתם לא ראה מעולם תפארת . כי גדולים היו
בחכמה וביראת חטא והתאבלו עליהם הקרובים והרחוקים מפני חשיבותם וגם
מיראה שמא גם עליהם תעבור כוס וגזרה זו היתה בחשעה בטבת ומגלת תענית
אשר נעשה ולא נודע על מי ונראה שכונו ברוח הקודש ליום ההוא . וזה ר' יוסף
הלוי נתלה על קדושת הש' כי מלך ספרד רצה לאנסו על המרת הדת וכי לא
יכול לו צוה שיתלוהו :

הגזרה

הו' היא גזרת הרועים אשר כמוה לא נהיתה ולא יהיה עוד כי
קם נער אחד וקבץ קבוץ גדול מן העם ואמר כי נראה אליו
דמות יונה בכל יום פעם על שכמו פעם על ראשו ומדבר אליו ברוח נבואה
וכשישלת ידו לקחת אותה חוזרת לנערה בתולה טובת מראה ואומרת לו בזה
הלשון אהה הנער הנני מקים אותך רועה בארץ ופדאת על בני ישמעאל פרץ על
פני פרץ . וזה לך האות אשר תראה בעיניך כי בורועך כתוב הדברים האלה ורבים
היו מעידים שכך ראו ואחרים העידו שראו צורת עץ המושיע מצר . וזהו
ואחרים אמרו כי בהיות הנער על עין המים שמעו הדברים ההם אבל דמות לא
ראו וכששמעו העם דבריהם הלכו אל הנער וזרעו כלם והשתחוו והיו מנשאים
אותו ושומוהו לראש וקצין קדוש . אבל לא רדפו אחר הנער ממקום למקום כי
אם הרועים ורבים היו באותן הגלילות כחול-הים . והיה שם הנער הולך וגדול
ומכל המלכות היו באים לאלפים ולרבבות וכמעט זמן נאספו שלשים אלף רועים
ושמו פניהם לבוא לעיר גראנדה משם מכל מלכות ישמעאל ובעמדם על כוונה זו
אמר אחד מהם אין עצתינו טובה כי אין נלחם עם הישמעאלים מלומדי מלחמ'
והם רבים ואנחנו מעט והם יש להם כלי מלחמה ולנו אין לנו אפילו מחט קטן
אם טוב בעיניכם נשים פנינו נגד היהודים כי הם עם רפה וחלוש ואין עוזר להם
ועם אצבעותינו לכד נוכל להפילים . וכאשר נתחזק עם שלל היהודים ועשרם
כי רב הוא נקה כלי מלחמה וזקקצו אלינו עוזרים רבים ואחר זה הלך נלחם נגד
ישמעאל והרי מלחמותינו בטוהה . ובהיותם בעצה זו הלך דרך שם איש יהודי
חייט והעני לא היה ידע על מה היו עומדים ולעג עליהם ועל עניינם ואז בחמה
שפוכה קפצו הרועי' עליו ועשו בשרו ככבד . ואיש אחד חטא ועל כל עם היהודי'
יצא הקצף כי עלה בלבם להכרית שם יהודי מעולם . ומשם נמשכה הרעה לכל
המקומות אשר השיג יד הרועים . אז שלחו היהודים שלוחים למלך צרפת
והיטב חרה לו מאד כי מלך הסר היה ושלח רצים דחופי בכל עיר ועיר להשאר
את השריר וכן לכל הכומרים שיעמדו נגד הרועים ויבטלו מחשבתם הרעה כי
לא

לא באמונה הם עושים * ואם אותות אמת שיבואו לפניו כי הוא יעדרם וילך
לפניהם ללחום מלחמתם והרועים לעגו על הדברים ושחקו מאד ואו היהודים
העניים שלחו כמרוצה להאפיפיו והוא צוה חרם גדול בכל המקומות שיקומו
נגד הרועים ולא הועיל כי הרועים היו רבים ואנשי הכפרים נאספו עמם וכן כל
מרי נפש ראו עת מוזמן נגד היהודים ויקומו הרועים והרגו כל היהודים
הנמצאים במקום ההוא לא נמלט מהם איש ומשם הלכו לסרדיל והרגו שם כל
היהודים הנמצאים לבד מזער מעט שנתנו נכסיהם לשרים * וכאשר נודע הדבר
לשר טילושא שלח פרשים וצוה להם שיתאמצו לתפוש מן הרועי ולאסרם
ולהביאם לפניו לטולושא הלכו הפרשים ותפשו מהם רבים והביאו מהם עשר
עגלות והגיעו לטולושא בלילה * ויקומו הכוברים אשר בעיר והתירו הרועים
ובקבר הרימו קול ואמרו איך נעשה נס לרועים כי התירם המושיע והוא מורה
אמתת ענינם ותהום כל העיר ושמם פניהם להציל הרועים מיד המלצר טולושא
והוא היה מבקש להרגם ולא ראה כח בידו והיהודים אשר ברחו למגדל נרכנה
כאשר שמעו איך נתפסו ולא ידעו מה נהיה * אחרי כן אמרו מעתה אין פחד כי
בכר נפלו הרועים ומהרו לצאת מן המגדל וקפצו אליהם הרועים בדרך והיהודים
היו מתאמצים כנגדם ויצאו אנשי הכפרים לעזר הרועים ונפלו מן היהודים מאה
וחמשים איש * וכאשר שמע המלצר טולושא יצא הוא בעצמו נגד הרועים ומצא
שכבר נאספו שם עם רב ולא ראה ללחום ובקש להוכיחם והם בקשו לשלוח בו
יד והוכרח להשיב אחור ימינו ושב למקומו והאיש איש חסד היה ושלח לכל
היהודים אשר בסביבות שלא יצאו כי אם כבטחון * וכאשר יבואו הוא ישלח פרש
קרובו שיוליכם לעיר קרקשונה כי היא עיר בצורה ויוכלו להנצל שם וכל
היהודים אשר באו מסרם ביד הפרש * והזהירו מאד שיוזהר בשמירתם כנפשו
כי אין עליהם חטא מות ואנשי הכפרים נתיעצו עם הפרש והוא מכרם וקמו
בלילה וההרגו כל היהודים והכער האש הגדולה הזאת בכל מקומות אינגלישרא
ובורדילש וקשטיל שרין ואגילש * וכל אותם המקומות הלכו הלך והרגו ומשם
לעיר ביגורדה ומשם למורצין ומשם לקנרון ולא השאירו פליטה אלו הם עיירות
גדולות כי להקטנות אין מספר * וסוף הדברים נהרגו מיד הרועים מאה ועשרים
קהילות ובקשטיל שרין נאספו רבים מהיהודי * והרועי בקשו לשבור הדלתות
וכי ראו היהודים שאבד המנוס מהם אמרו טוב לנו להרוג את עצמינו ולא נפול
ביד אלה והפילו ביניהם גורלות מי יהרוג את מי והרגו אלו לאלו מאתים נפשות
ושני הפילו עצמם מן המגדל * וכאשר התחזקו הרועי שבו לעיר טולושא והמלצר
יצא עליהם כחן ובתחנונים ואמר להם אחי ובעלי אמונתי אתם לא כאלה
היהודים הפושעים * אבל נראה לי שאין לכם דין להרגם כי אם להכריחם על
דת מושיענו דת אמת ויעוד שהכתב לא אמר אלא שתבואו נגד הישמעאלים
והשיבו הרועים שאם יקבלו היהודים אשר בטולושא דת ישו שימלקו ידם
מעליהם אז המירו כלם את דתם לא נשאר בדת היהודים לבד אשה אחת
נחתה בבית שר אחד מכירה ובעיר גאשקונה כלם נהרגו לבד עשרים
שברחו לעיר לירידה ובכפר לואיש היו שלש מאות נפשות ועשרים גדולים ואי

ונחנו נכסיהם לשר אחד שיצוה פרשים עמהם יביאום ככטחון למלכות ארגון
 וכצאתם יצאו עליהם מן העיר ונארגו כלם ובמלכות ארגון היו בצרה עצומה
 ונאספו כלם לכל עיר מבצר וכן שלחו אל האפיפיור והוא ציוה לכל ~~הארגון~~
 שתחת ממשלתו שיטילו חרם על הרועים שישובו מדרכם ולא הועיל ~~והארגון~~
 טולושא בן מלך ארגון עזר את קהל לירידה וניצולו וילכו הרועים בכל מלכות
 ארגון וכמעט נאבדו כלם. לולי כי מלך ארגון מלך חסד היר. והתאזר על
 הצלת קהלות מלכותו ושם פרשים ושומרי' בכל מדינה ומדינה ועם כל זה לא
 היה מועיל אלא שהאדון דון אלפונסו בן מלך ארגון שם נפשו על דבר משפט
 ובא לעיר אושקה ותפס מהם ארבעים ותלה אותם על עץ במצות אביו וכן בהר
 סגור תפס מהם ותלה אותם והבעירים מכל מלכותו. גם מלך צרפת הכריז בכל
 מלכותו כי כל הנמצא מן הרועים יהרג ויצאו הרועים ממלכות ארגון ויבואו
 במלכות נאכרה ובאו לקהל פאנפולונה וברחוק מהם שלשה פרסאות ושם
 המקום מוגריאל היו היהודים רבים ויכו ברועים מכה רבה וילכו משם. אחר זה
 אמר האדון דון אלפונסו לאחד מפרשיו הגדולים שאם יוכל לאזור כח נגד
 הרועים ולהכות את הנער יעשרם עושר גדול וינשאהו על כל שריו אמר הפרש
 ואיך אלך נגד כוונת האל. אמר לו דון אלפונסו אם היא כוונת האל הוא יציל
 את הנער מידך. ואם הוא שקר אתה תמיתחו הדרך הפרש ועשה מלחמה
 והתאמץ לקרב אל מקום הנער והשליך עליו חץ ונפל לארץ ויראו הרועים כי מת
 גבורם וינסו ויבואו חמש מאות איש אשר לא ידעו מיתת הנער לעיר טודילרה
 וכאשר שמע הפרש יצא עליהם. והרג מהם אין מספר עד שנתפזרו אלו מיליו
 וחיו כדמות בורחים ממלכה אל ממלכה. וכאשר ראו השרים ~~והארגון~~ כי
 הרועים נחלשו היו עושים בהם שפטים מכה חרם ~~הארגון~~ ובזמן מועט ספו
 תמו הרועים כי אותם שלא נפלו ממכת דבר נפלו ממכת חרב לא נשאר מהם
 שריד אבל את אשר כבר עשו אין מרפא כן מצאתי בספר דברי הימים למלכי
 ספרד והעתקתי אותו מלשון לעז ללשון הקדש ושמעתי כי בעיר טודילרה היו
 עשירים גדולים וכי ראו אבדון העניים מכל מה שעבר התנדכו וקבצו באוצרות
 חטים ושמן לתת לעניים שלש שנים וכאשר ראו היהודים החשובים אשר
 בצרפת ובאשכנז גמילת חסד אחיהם עשו גם הם כדרך רחמנים בני רחמנים
 גומלים חסד עם אחיהם כעת צרה וצוקה ישלם ה' פעלם:

השביעי

ענין ויכוח היה בין המלך האדיר והחסיד מלך אלפונסו מספרד
 עם שומאס החכם המחודד אמר המלך לשומאס בואך לשלום
 לחצרות גדולתינו ובעצתך תניחני ותצילני מבוא בדמים או להזיק לעם היהודים
 כי זה ששה ימים בא אל מקומי משרת מושיעני ~~הארגון~~ אחד ודרש לרכיב
 כי היהודים לא יוכלו לחוג חג נקרא כלשון עברי פסח כי אם כדם ~~נצרי~~ ואעפ"י
 שראיתי באיש ההוא סמני שמות יותר מסימני חכמה מה אעשה כי העם האמינו
 דבריו ובאו לבקש משפט ורמסו חצרי. וכמעט שנחשבתי בעיניהם כאיש נכרי
 או יחודי כאשר לא עשיתי נקמה ביהודים כאשר נתאמת במוחם המזוהם השבוש
 ההוא

הוא * ואעפ"י שדבר זה רחוק הוא מן השכל * רצוני לידע מה לחשוב לשוטים
 כי הם רב ולא אוכל לדחותם על נקלה וידעתי שידעת בדת היהודים בקבלתם
 ובמנהגם * ואתה תרע אם יש שרש בדתם מענין זה * או בהכור הנקרא אצלם
 תלמוד והוא פירוש הביכיא ר"ל העשרים וארבע ואתה נכנסת בהדריו כפי
 המסופר ממך ועינינו ראו ואם יש בידם עון כזה אגרשם מארצי ואם הוא שקר
 אשים נפשי לה צילם * כי עבדי הם :

עוד

הודיעני סבת נפילת היהודים מימי קדם * ולא תאמר כי מה לי בענייני
 היהודים * ויש לי בזה סוד באחד מן הימים אודיענו אליך * והנה לא
 מצאתי נפילתם לא בדרך טבע ולא בדרך עונש כי ראינו ושמענו עמים רבים
 שפשעו וחטאו יותר מהם ולא נענשו אבל להפך כי הצליחו הצלחה גדולה והנה
 בזמן המלך לאטינו היו עובדים למזל שבתאי * המלך לאטינו הרס היכלו וכנה
 היכל ללוציפיר ולקח כהני שבתאי ושרפם על מזבח לוציפיר ולוציפיר הוא כוכב
 נוגה * והצליח לאטינו ועמו הצלחה שאין אחריה הצלחה ועוד היום כתבו
 המספרים האמתיים שיש בא"י חים הרחוקים עבודת נוגה ושם היכל בנו וצלם
 מוטל ופניו למעלה וכו' כצורת גיד ומביא בתולה ושוכנת על אותו צלם ומקציצו
 טיפי הדם היורדת ולשין בו עיסה והאוכל ממנו קדוש יאמר לו * והנערה ההיא
 לא תנשא עוד לאיש אבל נשכרת היא לזנות לכל הבא וכל מה שתרויח הנערה
 חציו למונותיה וחציו למשרתים כהיכל ההוא ונשכרת בדמים יקרים מפני שכל
 הנא עליה נתקדש לעולם * וסמך לא"י ההוא יש עץ אשר קרבנה שבעה עכברים
 ושבעה עטלפים * ושמענו כי העץ ההוא אוכל את דשן הארץ ומעולם לא כבשם
 מלך ושר * ואחר המלך לאטינו בא מלך אחר ברומי והרס מזבח לוציפיר והרים
 היכל למזל שבתאי * ומצינו שהרומיים משלו מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ
 וכבשו מקומות שלא כבשם א"י מעולם והם יושבי אשכנז ובורג' וביא הם
 הגבורים אשר מעולם וכן מצינו תושבי ד"נ"ש שהיו עובדים ללכנה וכן כל עם
 קארוטי ועם כורזמן ובושמין היו עובדים לשמש ואנשי כשדים היו עובדים לאש
 ויש בא"י חים משתחווים ליסוד הארץ * ומן הדין היה שישלמו אותם תחת הארץ
 לשיעלה אלהיהם עליהם ובזמן קדום מקומות היו בארץ כשדים משתחווים
 לתרנגולת ומהם לצורת תיש ומהם לצורת המור ומהם לצורת פרד וסוס ויהיו
 ויש שמשתחווים למי שיפגעו בכקר בצאתם מפתח ביתם וכלם מוצלחים הצלחה
 עצומה ובעיר הגדולה רומי אשר אנשיה פקחים קם מלך אחד שמו יאנוס
 והצליח במלחמותיו והעם חשבו אותו לאלוה וקראוהו אלהי האלקים והצליחו
 הצלחה לרוב וגם אם אמת שהיהודים על עונם נענשו * למה היה עונש גירוש
 כי לא מצינו אב שכונו חטא וגרשו אבל הוכיחו והוא בביתו וארמונו והנה היהודים
 נקראו בנים לאל כמו שכתוב בספר הביכיא עד שבא מושיענו * אשר עליו אמר
 דוד ע"ה ה' אמר אלי בני אתה * עוד אשאלך והודיעני * אם היהודים חטאו
 מה חטא המקום הקדוש אשר בירושלים ומוסכם לכל הכתות אי הוא הקדוש
 והיהודים אומרים כי הוא המקום אשר התחיל האל בריאת העולם ושם קבלת
 התפילה

התפילת לכל חי והישמעאלים קודים אותו שער השמים והנוצרים אומרים כי
 משם עליית הנשמות לנן ערך ושם מקום הנבואה לנביאים ושם גולד מושיענו
 כמו שאמר דוד מטה עווןך ישלח ה' מציון מרחם משחר וכו' . וכאשר נאמר כי
 לא על צד העונש נפלו . אלא בסבה טבעית . נדעה בינינו הדברים הצריכים
 למלחמה והם ד' הא' הפקחות והתכונה לתחבולות והמצאות תכונות ומסוכס
 לכל הכתורה . כי היהודים פקחים וערומים מכל האומות . אלא לא נפלו
 במלחמה להעדרם . הב' הגבורה והכוח ושיטוס אויביהם ספר עליהם מגבורתם
 ומכללם אמר כי שלשה בחור' אחים העמידו שער אחר משערי ירושלם ג' ימים
 פתוחה יומם ולילה נגד כל מחניהו להכעיסו עד שנתכייש וקבץ כל עמו והוכיח
 אותם ונאספו כלם והתאזרו ועם כל זה נפלו ממחנהו רבים אין מספר ובא
 הכוזרים תוך השער וסגרו הדלתות . ואין בכל מחנהו מי שיעכב ההסגר .
 הג' העושר להביא המזונות אל המחנה והיו מן היהודים מי שהתגרר לתת הטיס
 למחנה היהודים שתי שנים ואשר אני רואה מגדולת עשרם שכאשר בא עליהם
 מלך ורצו להשלים עמו והיו נותנים לו כל כסף וזהב שבהיכל שיסלק מלחמת
 מעליהם . ובשנה הב' בא המלך ואמר הכתוב שהיו נותנים לו כל כסף וזהב
 שבהיכל כי לא אמר שהיו נותנים השאר וזה מבואר בספרי מלכיהם אשר נראה
 כי בשנה אחת היו משלמים כל מה שחסרו בשנה הקודמת ואולי יקרה כזה
 בספרד לא היה העם יכול להרים ראש ו' שנים . הד' רבוי העם וכתב ניקולא
 ד' לורה . שהיו ביהודים שולפי הרב מיוחדת שש מאות אלף . ומאנשי ישראל
 מושיכי קשת ומחזיקי רומח שמנה מאות אלף וליא ימצא רבוי כזה בכל מלכי
 הגוים יחד ולעם אשר כזה לא מצאתי בדרך הטבע סבת הנפילה . תשובה
 טובאש מלך אדיר וקרוש דברים מתמיהים אנכי שומע היום ונפלאתי מאד איך
 נכנס בלב נבון וחכם כמוד דבר רחוק מן השכל עד שאין זר יותר ממנו שאעפ
 שאמר שהוא אינו מאמין למה הוצרך אדוננו השאלה עליו גם תושבי העיר והם
 ספרדי' נבונים ופקחים שבאמו' האמינו חבלי זקנות משיחות כשטו' לאור הלכנה
 ועלילות עריצים יבקשו עילא למלא חסרונם בעמל אחרים וליא מצאתי להם
 התפלות לא כי גם יש בזה שנאת הדת לכן יבקשו להפיל היהודים העם השפל
 מאשר ימצאו . ולא יאמינו מה שבפיהם אבל יקחוהו למה שבלבם ואין בהם
 תכונה בבקשה זו כי גואלם של אלו חזק הוא ולא מפני אהבתו אותם כימי קדם
 אבל מפני שטבע האל המשגיח למשגיח ביותר שפל ויותר משגיח בו ממה
 שישגיח בדבר הגבוה' ושעמו של דבר מבואר כי הדבר השפל והנמוך קרוב מאד
 אל החפסר ורחמי האל על כל מעשיו אינו רוצה שיאבד אחד ממיני בראיו
 אפילו מין הנמלה או הזבוב וכל שכן היהודים בעל דת . ועל שאלת
 מלכינו אומר כל מאכל שלא חורגל בו האדם כאשר יביאוהו לפניו ימאסנו
 וטבעו ישקצנו שאם יאמרו לנוצרי שיאכל מבשר הכלב או החתול ירוק ויברח
 משם כמו שבורח היהודי מאכילת החזיר או החלב והנה בשר החזיר נאור
 הלא אל מוג האדם וטבעו ולמה יברח ואם מפני שהוא משוקץ ומטונף במאכלו
 למה יאכל התרנגול האוכלת התולעים שבאשפות וכל מין שקץ . והחלב הוא

חשבוהו שכחי אלא מפני שלא הורגל לאוכלו. ומפני שחל עליו מאמר האל
 וכל שכן זרורא אחר והוא שיהא ליהודי אומץ לב שירצח אדם לקחת דמו והוא
 כתוך עירו וממשלתו אשר אם ימצא יעשוהו חתיכות וכל שכן זרות אחר שענין
 הרציחה הזוהר היהודים מאד בדתם ומה נאמר ממוך לבכם שאם ימצא
 ברחוב מאה יהודים ויבוא נער קטן ויצרי ויאמר קום על היהודי ויכרחו כלם ואם
 יציאו שופטיק אדם להריגה במשפט ודין ויכרחו כלם משם. כי אין טבעם סובל
 דאות הריגה אפי' משונאים וזה מפני שקללם האל כמו שאמר הכיבוי והבאתי
 מורך בלבכם ודרך אותם קול עלה נדף והנה היהודי ראינו שאינו אוכל דם
 משום חי ואפי' מן הדגים שאמרו התלמודיים שלא יקרא דם אסרוהו לשותותו
 ומאוס בעיניה מאד מפני שלא הורגלו בו ואפי' שרא' יהודי כמה עמי' אוכלים הדם
 וכל שכן שימאס דם האדם שלא ראה שום אומה שיאכלנו ויראה מלכונו דבר זה
 שאם יאכל יהודי מן הכזר ויצא מן השנים דם עליו לא יאכלנו עד שיגורנו וידוע
 שיותר נמאס לאדם דם אחרים מדרם ואפי' דמו ימאסנו מפני שלא הורגל בו ומה
 שנצטוו היהודים שלא לשחוט בסכין פגום אינו אלא להצילם מאכילת דם.
 מפני שחדרת הפגימה גורמת שהדם הולך להציל את הלב כי הוא המלך ושוב
 אינו יוצא ולכן יותר מהרה יתעפש החי ששחט הנכרי ממדי שישחוט היהודי
 מפני ששחיטת הנכרי לא הוציאה כל הדם שבחי והעפוש נמשך מן הדם ודבר זה
 מבואר וכן נסיתי. השיב המלך חמסי עליך טומאס כי הבנת ממני שאני מאמין
 מה שמעלילים על היהודים ולחרפה נחשב לי הדבר כזה ומה ששאלתי ממך
 הוא מפני שארע הטענות אשר תאמר לי להשיב את העם הסכל ולשוב דעתם
 ועל מה שאמרת אין אסור להם הריגת אדם יש להשיב כי זה הוא יהודי ליהודי
 אבל יהודי ההורג את הנוצרי לא נחשב לו לאדם. סמך לזה מה ששמעתי
 שאומרים התלמודיים שאם שור של ישראל הרג של נכרי פטור. תשובת
 טומאס. אדוני ומלכי ויכוח היה לי בזה עכשיו אחד מבני אברכאניל בוא
 משכיליא ארץ מולדתו ואמר כי המכיר כלשון עברי לא יקשה לזה כי הכיר יש
 ללשון נכרי או לשון נוצרי או גוי כי הנכרי הוא שהתנכר ליוצרו ואינו מאמין
 בעקרי הדת אבל הנוצרי כיון שמאמין בחדוש העולם והפלאות וההשגחה לא
 יקרא נכרי. אמר המלך ואם אנו מאמינים השלוש איך לא נחשוב נכריים בעיני
 היהודים. אמר טומאס כבר הודיעני החכם הגדול ההוא פירוש מגדולי הקדמוני'
 ביותר משם מאות שנה וזה לשונו המאמין מציאת האל והחדוש והנבואה ושכר
 ועונש הרי הוא בעל דת והנוצרי מאמינים בכל אלה ואם יאמינו בשלוש אינו
 מפני כפירת האחדות כי אם מפני שאמרו כי הוא הוא האחדות ולכן יקראו בעלי
 דת ואין לנו רשות כפי הדת להרגם ולא להזיק ממונם כל זמן שאין לנו מלכות
 וממשלה ואינן כבושין תחת ידינו ואם אינם עושים המצות אין להם אשם כי לא
 נצטוו בהם אלא העם אשר יצא מסצרים ורוכ המצות תלויות בזה השרש. עוד
 אמר לי אותו הכר באניל כי כאשר נאמר כי אין הכרל בין נוצרי לנכרי עדיין יש
 תשובה מפורשת כי הנה התלמודיים אומרים גזל הגוי אסור והחמירו עליו יותר
 מגזל הישראלי. ואך איך נאמר כי שור של ישראל שהרג של נכרי פטור וכן על

כדמיו צריך שנאמר אחד מ' דברים * או שיש הדבר בין נכרי לגוי * או שבענין
 חשורים הוא שאמרו שפטור מפני שהוא נזק ממון למסן והיהודי אינו יודע
 בטיב השמירה כמו הגוי שהוא בעל מקנה תמיד ועוד שאפילו נאמר שנוס שור
 של ישראל מותר לא הותר שייקנו בידו או יגזול ממנו כש' שיהא מותר להרג
 שאם גם כזה היה מותר היה לו לאמרו כיון שהוא החדש הגדול * אמר המלך
 שמתני מאד בדבריו ויותר מדברי הברבאניל ומה מאד תשמחני אם תמסכנו
 שיבא אצלינו לחצרות גדולתינו * ומעתה תערומות יש לי נגד עמנו שכיון שיש
 ליהודים חקים ומשפטים צדיקים ומדות חשובות כמו הנדיבות והצדקת
 והרחמנות והיותם עם פקח למה ישנאו אותם וכן לא יעשה מי שאוהב האמרה
 ועל הרחמנות דרש לפני הגמון גדול ואמר כי הקורא ליהודי כלב טועה אבל
 יקראנו חזיר לפי שיש בו מדת החזיר לא מדת הכלב וראינו בנמיון שכאשר יכיר
 אדם כלב אחת כל הכלבים רודפי' אחריו לנושכו נוסף על מה שהכוהו * ואילו
 החזיר כאשר יטילו צרור לא' מהם וצועק כל החזירי' צועקי' עמו וכן היהודי' גם אם
 יעשה יהודי דבר שיחוייב מיתה מיד כל היהודים ימהרו להצילו * החייט הולך
 לשור פלוני אוהבו והצורף אל הדוכס וכן כלם אלו במהר ומתן ואלו בתחנונים
 ולא ינחו עד יוצאו היהודי מצרתו וראוי להחשיב זה בין המדות המועילות *
 תשובת טומאס לא ראיתי מעולם בעל שכל שיהיה לו שנאה עם היהודי ואין מי
 שישנא אותם כי אם כללות העם ויש להם בזה טעם אחר * כי היהודי בעל
 גאון ומבקש תמיד ההשתרר ולא יחשבו שהם גולים ועבדים דחופים מגוי אל
 גוי אבל להפך שייבקשו להראות עצמם אדונים ושרים לכן העם מקנא בהם
 ואמר החכם שהשנאה הנמשכת מצד קנאה אין לה תקנה כל ימי עולם ויראת
 אדוניה נסיון בזה כי כאשר באו היהודים במלכות אדונינו היו באים כעבדים
 וגולים לובשי בלוי הסחבות ועמדו שנים רבות שלא לבשו כגד יקר ולא הראו
 שום התנשאות ובימים ההם אם שמעת אדונינו שהיו מעלילים עליהם אכילת
 הדם שאלו קרה בזמנים ההם היה נכתב בספר דברי הימים למלכי ספרד נדרסם
 הישר והטוב לקחת ראייה למה שיבוא אלא ודאי שבזמן שלא נחטו מקום לקנא
 בהם אוהבים היו ועתה היהודי משתרר ואם יש לו מאתים זהובים מיד לובש בגדי
 משי ולבנו רקמה מה שלא יעשו השרים אשר להם הכנסיות אלף כפולות
 לשנה לכן מעלילים עליהם אולי ימשך לגרשם מן המלכות * ומנאות היהודים
 באו בעיר טולידו לשררה כל כך עד שהם היו מכים בנוצרים ומכריזין גדולים
 שבהם שמי שיכה לנוצרי יוסר בדיניהם ועליהם אמר שלמה תחת שלשה דגות
 הארץ תחת עבד כי ימלך * טעם שני לשנאתם כי היהודים כשבאו למלכות
 אדונינו היו עניים והנוצרים עשירים ועתה הוא להפך לפי שהיהודי הוא פקח
 ובעל תחבולות לקרב תועלתו * ויראה אדונינו שלשה חלקי הקרקעות והתחלות
 אשר בספרד כלם הם היוס ביד היהודים * אמר המלך טעמים אלו של טעם חס
 לקרב השנאה אע"פ שיש ליהודי התחלות בזה כי מי הכריחו לנוצרי שיקח
 מהיהודי הרב * וגם אני חשבתי טענה אחרת והוא התרחקם מלאכול ומלשתות
 עם הנוצרי ואין דבר מקרב הלבבות הרחוקות כהרגל האכילה אלו עם אלו עד

שיש מקום באיים שאין שבוותם אלא על הלחם שאכלו יחד ונשבע אני
 במושיענו אשר המליכנו שפעם אחד עלה חרוני להכריז זרע היהודים או
 לגרשם מפני שמעתי שאם יפול שרץ בכוס של יין שהיהודי ישליך השרץ
 וישתה היין ואלו נגע אחד ממנו באותו כוס ישפכו היין כנראה שבעיניהם
 נחשבו כעם טמא תשובת טומאס אין ליהודים כזה אשמה כי התורה אמרה
 אשר חלב וזבתו יאכלו ישתו יין נסיכם ואף אם זה מדבר על הנסכי' והזבתו' שהיו
 עושים לשמש ולירח קודם שבא ישו לעולם מִמֵּה חכמיהם עשו גדר וסיג ואמרו
 כי כל יין שנחנך לאיזה עבודה הוץ ממקום מקדשם אסור וגורו אף על הספק
 ואף על הנגיע להרחקה יתרה אמר המלך עתה בודע לי כי היהודים בענין היין
 מצד דתם באו אמר טומאס כן הוא בלי ספק וכבר קרה לפני המלך אביך שאם
 הרופא יהודי אשר לו שמעתי שאנו בעיניכם טמאים לכן נשמרתם מנגיעתינו
 ביינכם יהי כן ה' עמכם השיב הרופא אתה אדונינו חולה ואין ליעסק אחר
 אלא בקשת בריאתך יביאו מים לרחוץ רגלי אדני' כי הוא מועיל ואחר כך אבוא
 אל השאלה ואחר שרץ הרופא רגלי המלך שתה מן המים ההם אמר המלך
 כבר השיבות על שאלתי אמרו השרים ואין אנו מבינים אמר הרופא ואיזה
 יותר טמא מה שרחצו בו רגלי אדם או מה שנגע בידו או בפיו אם הדבר מצד
 טומאה אין שתיתי מי הרחיצה אמר המלך אלפונסו השיב עשה הרופא מכלי
 ספק כי פקח היה אמר המלך לטומאס מה עצתך לבקש על היהודים שלא
 יאבדו בין עמי השיב טומאס עצתי שתכרזו במלכותך שכל הנחלו שכאן ליהודים
 מכת הרבית שיחזרו לבעליהם וזה כפי ראות שפטי הארץ ועוד ששום יהודי
 לא ילבש משי ועוד שישאו חותם אדום לשיכירו שהם יהודים השיב המלך
 עצתך היא נכונה ובהיות המלך בענין זה באו אנשים לפני המלך ואמרו
 שמצאו הרוג בבית איש יהודי ושהוציא את דמו הרגוהו אמר המלך אתה
 תשיב לאלו הטפשים כי ירא אנכי שמה תעלה חמתי עליהם או השיב טומאס
 בכל מה שאמר למלך וגער בהם תכלית הגערה ובסוף דבריו אמר כבר ידע
 המלך החולי המגיע אתכם ושהדין עמכם שהיהודים לקחו במונחם ונחלחכם
 והוא כבר צוה שיחזרו נחלחכם לכם ומי שהכביר הרבית עליכם שיהיו אליכם
 ולא ילבשו משי ולא לבושכם ודי לכם בתועלתכם ולא תבקשו מה שהוא קלון
 לכם ולא תלכו אחרי ההבל ותהבלו או העם כלו נפלו על פניהם ואמרו יחי
 אדונינו המלך אוהב משפט אמר המלך עמי אתם בני אתם הנני נשבע בזבח
 במושיענו שלא תקבלו שום נזק בלבד שתצטרו לי ענין ההרוג אמרו העם מה
 דבר ומה נצטדק ואדונינו חכם כמלאך אלהים ויודע מכאובינו כי היהודים
 אכזרנו הממונו ובעד הרבית לקחו אפילו בקרינו עד שלא נשאר במה לחרוש
 שדותינו ובקשנו עלילת אולי יגרשם אדונינו ממלכותו אמר המלך לפי דת
 היהודי לא הרג את הנוצרי אבל אתם הרגתם אותו וראוי שתוטרם במשפט
 אמרו העם חלילה לאדונינו אבל מצאנו הרוג ברחוב חסיד בלילה ואמרנו לרחאי'
 שכוונתינו לחלוטין לבית הקברות והשלכנו אותו בבית יהודי ושלשה חשבי
 העיר יש לנו לעדים ובאו העדים לפני המלך ופטרם מפני שכוונתו והמלך שמח

מאד כי ראה בחוש מה שמעלילים על היהודים הוא שקר גמור וצורתי שיכתבו
 בדברי הימים. גם טומאם שמח מאד כי נפל שכלו כאמיתות הדברים. אמר
 המלך לטומאם הנה באת להאיר עיני ושכר גדול תטול מאת האלהים בעולם
 חבא. אמר טומאם והלאי אקבלו ממך בעולם הזה. אמר המלך מחר נשוב
 לשאר השאלות ואולי תטול גם מסני ובתנאי שתביא לפני הברבאניל שהוא אם
 הוא בתוך עירנו ואם אינו במקומינו תכתוב אליו משמנו. השיב טומאם ישמח
 אדונינו ברברו עמו ומה גם עתה כי הוא מורע המלוכה. השיב המלך כי זה
 שקר כי ארץ אשר ראינו בכל זרע מלכות יהודה נכרת כאשר בא נבוכד נצר
 עליהם כי ירא שמה נתעצם העם עם זרע המלוכה. השיב טומאם יודע לאדונינו
 כי כאשר בא נבוכד נצר על ירושלם מלכים אדירים באו שם לעזרו מיראתם אותו
 כי משל בכתו על יצורי עולם. ואם משנאות היהודים בדתם. ובראשם עלת
 המלך אישפיאן אשר מלכות ספרד בקרא על שמו איספניא וחתנו עמו הנקרא
 פירוס ממלכי יון ופירוס זה ואישפיאן השחתו והכניעו עדת היהודי. עם כל תקפם
 וגבורתם והם אשר לכדו את ירושלם והמלך נבוכד נצר כאשר ראה עזרתם נתן
 להם חלק כשלל ובשביה בחקי המלכי עוד ידע אדונינו כי בירושלם ג' מחיצות היו
 מצפון לדרו ומן חומת העיר שכלפי המערב עד המחיצה הראשונה היו יושבים כל
 בעלי מלאכה. ובראש' שוחקי הסמני שהיו צריכין לעבוד המקדש. ואמר הנביא
 עליהם הלילו יושבי המכתש. ומן המחיצה הא' לב' היו יושבים כל לומדי ספר
 הסותרים. כי החכמים צריכים לסותרים יותר ממה שסותרים צריכין אליהם.
 וזה אינו לא כי מפני שהסותר אינו מבין חסרון החכמה ואילו החכם מבין בחסרון
 המעות זמן המחיצה ב' לג' היו יושבים כל זרע המלוכה משפחת דוד והכהנים
 משרתי מזבח וכאשר נהלקה ירושלים בין המלכים האלה לקח נבוכד נצר השני
 מחיצות וכל עם שכסביבות ושאר המדינות והולכין לפרס ומדי. והמחיצה
 השלישית נתן לפירוס ואישפיאן ופירוס זה לקח מפניות והוליד כל השביה לספרד
 הישנה היא אנדאלוזיה ולעיר טולידו ומשם נתפזרו כי רבים היו ולא יכלת
 אותם הארץ והלכו קצת מורע מלוכה לשבילייה וגם משם הלכו לגרנאדה
 ובחרבן הכית השנית היה קיסר ברומי שהיה מושל בכל העולם ולקח מירושלים
 ארבעים אלף בתים משבט יהודה מירושלים ומן העיירות זעשרת אלפים משבט
 בנימין ומן הכהנים ושלחם לספרד אשר תחת ממלתו בימים ההם זרוב שבט
 בנימין והכהנים הלכו לצרפת ומעטים מבני יהודה באופן שכל היהודים אשר
 במלכותם הם זרע מלוכה ולפחות רובן משבט יהודה. ואין יפלא אדונינו אם
 ימצא משפחה מיוחסת לדרו השיב המלך דברים אשר לא שמעתי הודעתני
 ולולי כי מכיר אני את משפחתך הייתי אומר כי מורע היהודי אתה כאשר ראיתי
 שאתה מליץ בעדם. השיב טומאם מלך גדול וקדוש מה מאוד חרפתי חרפה
 שאין עליה חרפה. השיב המלך כבר אמרתי שאינך מהם ואילו אמרתי שאתה
 מהם ובעת הזאת נוצרי אתה מה מאד חרפתך ונודע לעולם כי אין בכל העמי מי
 שיוכל להגיד התחלתו וגזעו ושרשו הטהור כמו היהודים העניים האלה והגדת
 אבותינו המלכים האדירים התפארו כי הם מורע גורוש. וקצת מהמספרים אמרו

פי הגרש חם מזרע נר בן הפאטוריאדקה יעקב אשר בא אחד מן הזרע אחרי
 לרומי וקבל רת ישו והצליח מאד והשיג להחיות ראש כל היועצים הנקראים
 קונשוליש אחר זה הצליח למלוכה וממנו משפחת גידוש. וכאשר תחקור בשאר
 העמים לא תמצא מאי זה שרש נמשכו והנה רומי אשר משלה בכל העולם עד
 הרי חושך כי לא יכלו עבדו מכאן ואילך נפל ספק מאי זה זרע או עס הם.
 שלושמיו כתב שהם משפחת טורינוש. וידגיליא כתב שהם מבני יון ואחרים
 כתבו שהם מאנשי רומולו ומיום שבאו הקסרים לעולם התבלבלו המשפחות.
 כי ראשונה היה הקיסרות ברומי ומשם נעתקה לקושטאנטינא והם מבני רומי
 ובאו לישיב שם. על ידי הקיסר קושטאטין. ועוד היום אנשי יון נקראים רומיים
 על שם רומי. אחר זה באו הצרפתים ואמרו כי לא נודע לרומיים שורש וכי
 הצרפתים הם מזרע המלך אליפס והביאו הקיסרות לצרפת על ידי המלך הגדול
 קארלו מאגנו. באו האשכנזים ואמרו כי לא נמצא שרש אמת כי אם בהם ועשו
 מלחמה והביאו הקיסרות לאשכנז על ידי הקיסר אנטוניו. ואלו ואלו אין יודעים
 אמת שרשם ואיך נפלא כי הנה באמונתנו לא נודע משפחת כושיעינו כי הנה
 באמיאנו מיוחד אותו לבעלה של מרים הנקרא יוסף ואומר כי יוסף מזרע דוד
 היה. ולוקא אומר כי לא היה מזרע המלוכה ואנו באמינים שלא ידע יוסף ארץ
 מרים לא קודם לידת ישו ולא אחר כך לבר רוח אלקים אל איך גיחסו לדוד
 ואמרנו עוכר הוליד את ישו וישי הוליד את דוד ודוד הוליד את ישו. השיב
 טומאס אדונינו המלך מרים היא נתייחסה לדוד כל שכן שאינו פגם באמונתנו
 כאשר נאמר שאין לו יחס עם בשר ודם אלא עם האל הגדול ורוחו. אמר המלך
 בן אני מאמין ואליו אפקיד רוהי ואין הכוונה אלא לומר כי אין שורש מפורסם
 במשפחות. ואילו אלו העניים היהודים עכד שרשם הם ומה שאמר הנביא
 בלעם ובגוים לא יתחשב והשכנוה לבוין הלא הוא לכבוד כי לפי שלא נתערבו עם
 הגוים נודע שרשם וגזעם כמו שאמר מיד מי מנה עפר יעקב. השיב טומאס פניו
 לשרים. ואמר אין בתר ככתרי המלכים. הנה המלך הליץ על היהודים כפלים
 ממה שהלצתי ואין מי שיאמר לו מה שהוא אומר עלי. אמר המלך הדברים
 אשר אמרתי לך דרך אמת ושמחה למה תהפוך אותם לסמי מות וראו שנעזוב
 הדברים האלה ונבוא לדברים יותר עצמיים. ואשאלך כי אמרת בדברך שלא
 נתנו המצות כי אם לעם אשר יצא ממצרים והנה נאות לאותם מצות התלויות
 ביציאת מצרים אבל שאר מצות והם חקים ותורת אמת למה לא נתנו לנוצרים.
 השיב טומאס אמרו היהודים כי אין זה שאלה כמו שאינה שאלה למה לא
 עשה החמור פילוסוף והפרד נביא או כמו שלא נתן ללכנה האור שנתן לשמש
 אמר המלך אני לא שאלתי ממך מה שאומרים הטפשים אבל שאלתי ממך מה
 דעתך אם אינך טפש כמותם. אמר טומאס גם כזה היה ליוכוח עם הזרעאניל
 ועליום שבאתו ימים רבים עם היות כי חכם גדול הוא אמר המלך לא זפת
 אמרת כי אין שנאה בענייני הויכוח והרשות נתונה לכן אמור מה שאמר לך.
 השיב טומאס אמר כי האלמוג אמצעי בין הרומים והצומח והאספוג הוא אמצעי
 בין הצומח והחי שהרי יש לו חוש החרגש. והקוף הוא אמצעי בין החי והאדם.

והאדם הוא אמצעי בין החי היהודי והיהודי הוא אמצעי בין השמים והארץ
 והשמים הם אמצעים בין המלאכים והיהודי ולכן מוזן היהודי נבדל כי הצומח
 ציון מן העפר והחי ציון מן הצומח וכל צמח יערב אל החי והאדם שהוא במדרגה
 יותר מן החי אינו ציון מן העשבים כי אם מן הנאותים למוגו וכן מוזן מן החי ולא
 מכל חי לא ציון מן הסוס והפרד והיהודי שהוא למעלה ממדרגת האדם אינו מוזן
 מן החי כי אם מהבעלי חיים המיוחדים ואפילו מאלה אשר תקונים רבים
 במליחה והדרה והסרת חלבן ודמו עד שישתנה הבשר ההוא ויהיה כאלו אינו
 בשר אלא מאכל אחר כדי שלא יאמר שיאכל בשר בהמות אבל הנוצרי אוכל כל
 חי בלי שום השתנות לכן אמר התורה בענין המאכלים ואבריל אתכם מן העמים
 וכן בענין המצות לא נתנו אלא למי שהוא למעלה ממדרגת האדם לכן אמר
 עליהם והייתם לי סגולה מכל העמים ולכן לא נתנו אותם מצות לכם אמר
 המלך ומה תשובתך אליו אמר לו שומאם השיבותי אליו האמת כי כל המצות
 ההם לא נתנו אלינו מפני חשיבותינו ושלמותינו כי הגה החלב והדם מחזיקים
 התאווה וכן כשר החזיר ושאר בעלי חיים אבל היהודים היהודים חזונים כמו
 שהעיד היוצר עליהם לכן זונה שמעי דבר ה' לכן הוכרח להזתורם ולמנעם מן
 הרברים העזורים אל התאווה אבל הנוצרים לטוב מוגם ושלמותם מהפכים כל
 דבר למוגם כמו שהדבש מהפך מרירות קליפת המאראנץ למתיקות אמר לו
 המלך יכול היה להכות על ראשך מכל שאר המצות שאינם ממין המאכל אמר
 שומאם גם זה מפני חשיבותנו וטוב מוגנו כי דבר מועט יספיק לשנכוא אל
 השלמות כמו שראינו אנשים חזקי הבריאות כי כאשר יבואו לחולי כמעט תרופה
 יחזרו אל הבריאות מפני שהבריאות הוא טבעי להם ויש אנשים חלשי ההרכבה
 צריך כמה תרופות להשיבם והם הם היהודים אשר לא הועיל כל תרופה מצורת
 לעשותם טובים והנני מדמה הנוצרי לגלגל היומי והיהודי לגלגל הירח וכמו
 שכתב הפילוסוף כי המלאכים לפי שהם כלם שכל לא יצטרכו לשלמותם לעשות
 שום פועל בעצמם כי אם ההנעה לגלגלים הגלגל היומי לפי שהוא סוף בעל חוכמה
 צריך שיעשה פועל בעצמו והיא התנועה אבל יספיק תנועה אחת והגלגל
 האחריו שהוא רחוק יותר מהשלמות עושה לשלימותו שתי תנועות וגלגל הירח
 ימצאו לו תנועות רבות לרוב ריחוקה מהמעלה אמר המלך השיבותי מאד
 בתשובתך ודברי החכם ההוא לא מפניהם תפר אהבתך ומסמם לכל בו
 הדתות אינם מתקיימות כי אם עם הדמיון היהודי יחשוב ככה המדמה אשר לו
 כי אין דת אחרת ולא אמונה כי אם אמונתו והמאמין בדבר אחר הוא בעיניו
 בדמות בהמה והנוצרי מדמה כי היהודי אינו אלא בהמה בצורת האדם ונפש
 במדור התחתון של גיהנם ואם תשאל לישמעאל יאמר על שנינו כי הגיהנם
 מלא סמנו ובאיי הים הרחוקים יש משתחווים לצורת פרד ונושאים על רגליהם
 צורת הפרד וגדול המגיע שם נושקו וכשהולכים שם הנוצרי לועגים עליה לאמר
 שאנו משתחווים לצורת אדם אפילו שהוא צורה הנכבדת שבצורות עד שעל
 כסא האל אמר דמות כמראה אדם ובחיות אמר דמות פניהם פני אדם והאל
 שהרחיק מן היהודים כל הצורות צוה לעשות כרובים במקדש והם צורת אדם

אחר זה אמר המלך יחזק דברינו היום כי השמש שוקע ומחר תשוב כי נמלא
 לחי אמריך ויום המחרת בא טומאס ואמר לו המלך נמשכו הדברים בינינו
 ובסבת נפילת היהודים לא ראיתי תשובה השיב טומאס אשל ממך ראשונה מה
 ששמעתי עליך המלך אמר המלך מה עשיתי רעה יבוא המגיד אמר טומאס כי
 שלחת שר אחד למלחמה וכאשר טעה במה שעשה גזירת עליו שלא יוכף עוד
 דאות פניך אחר זה הלך לשם שר אחד וטעה ולא נתת לו שום עונש ואיך
 מלך המשפט שהשווה שניהם בחטא וזה נענש וזה לא נענש השיב המלך ומי
 שאמר לך דבר זה אינו מבקשי האמת כי הראשון הזהרתיו בכל עצם המלחמה
 ובכל פרטיה ובכל עשה להיפך ואילו השר השני אפילו שלחורת למלחמה
 לא שלחתו והוא חשב שעשה רצונו והלך לשם ועשה כפי שכלו ולמה יומת ומה
 עשה השיב טומאס ישמעו אזניך אדונינו מה שיצא מפיו כי השר הראשון הם
 היהודים אשר נצטוו על מניעת עבודת צורות השמים ובאו להם ארבעים נביאים
 אחר משה להזהירם והם עשו להפך לכן לא רצה האל שיראו פניו עוד וכמו
 שאמר בספר הביביא ואנכי הסתיר אסתיר פני וגאמר וישליכם אל ארץ אחרת
 כיום הזה אבל כל העמים העובדים עבודה זרה לא קראם האל ולא נצטוו והם
 משלם ראו לכבוד לצא השמי' כמי שמכבד לשרים מפני כבוד המלך ולכן אמר
 על היהודים רק אתכם ירעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם וגו'
 ועוד נענשו מפני שכל אותם העמים אין גם אחד שיעבוד שתי אלהות והמורה
 בשנים כופר באחד והיהודים עבדו הרבוי עד שנאמר עליהם שהיו בשמרן עיר
 המלוכה סרה בתים של עץ כמנין ימות החמה היו עובדים בכל אחד מהם יום
 אחד ובסוף השנה כלם יחד והוא הדבר השנוי לא כי הרבוי הפכי לאחדות אבל
 השלוש אינו רבוי כי אם אחדות פשוט למבין ושלשה גדולים מחכמי אשכנז
 ראיתי ולמדתי מספרי הקבלה מהם וראיתי כי משם מתבאר איך השלוש הוא
 האחדות ובתוך הדברים שאתי מהם מי הם טובים יותר הם או אבותיהם והשיבו
 ודאי כי אבותינו קטנם עבה ממחנינו והמקדש יוכיח שהור אליהם לסוף ע' שנה
 אמרתי להם ואם הם טובים מכם ועבדו הרבוי אתם למה לא תאמינו השלוש כל
 שכן כי מספר קבלתכם יראה שהוא האחדות הגמור השיבו לי אדרבה מאבותינו
 קבלנו תוכחת שלא לעבוד רבוי כי מכל הנביאים הוזהרו שאם יעבדו עץ יפלו
 גפילה עצומה אמר המלך יותר טוב השיבו לך ממה ששאלת אמר טומאס
 ואם השלוש הוא האחדות אין טענה מעונש אבותיהם אמר המלך אומר לך
 טומאס כי אני רחוק מדעתי המלכים שקדמוני אשר בקשו להכריח היהודים
 באמונת ישו ולסוף לא עלתה בידם כי בחדרי משכיתם הם יהודים בכל תנאיהם
 וכבר אמרו כי שלשה מימות אבירים הם מי התנצרות על איש יהודי והמים
 הנופלים בים והמים שעל היין והטעם אשר לי הוא זה כי היהודים אשר ראו
 אותם המעמדות הנוראות והקדושות ואותם הפלאות ואש משמים בנתינת דתם
 נתחזקה אותה צורה ושבה אליהם טבעית ולכן שיפשוטו אותה צורה הקדמה
 שבלבם ושילבשו צורה חדשה כמעט שהוא להם הפך הטבע אבל הנוצרים
 בשלבשו צורת אמונת ישו לא היה להם מקודם צורת אחרת מן השמים כי אם
 דברים

רברים שהוציאו משכלם והיא עבודת הצורות ומי שאין לו צורה קיימת מוכן
 לקבל כל צורה. אמר טומאס לכן אני אומר שאי אפשר להוציא מלב היהודים
 את דתם אם לא באש כמו שנתנה באש. אמר המלך יפה דברת אבל יאמר
 לך שהאל שנתנה באש ראו שיוציאנה באש ולא אתה וכן שמעתי על שלחן אבני
 מפי שני שלוחים דון יוסף בן בנבשת ודון שולמיאן בן יעיש והם שלוחי מן
 המלגמאש אשר מקשטיליגא וכאשר אמרו לפני אבי לאותם אנשים שיבואו
 לדת ישו אמרו כי נתינת תורת' בשש' רבוא ופלא' והגלות שכינה ואש מן
 השמי' ונשילתה ראו שיהיה כנתינתה לכן יבא האל הגדול ויקרבנו אל הר אחר
 ויראנו גדלו ויאמר לנו שנקווב דת משה ונקח דת ישו ותראה המלך אם נפציר
 בדבר. ולכן אמרתי כי אין להאשימם בהפצרה זה וכש' כי ענייני מושיענו אעפ'
 שאינ' חוץ לשכל אינם קרובים אל השכל ולכן נקראת אמונתנו פירוש והא דת
 ובה אני חי ובה אמות ועמה אקבר והוא יושיעני בנן עדן עם המלכ' אשר היו
 לפני ולא אמרתי זה לחליץ בעדם כי אם לומר שאין כח להעביר' על דתם.
 אמר טומאס וכמה דברי יוצאי' מן השכל שאני רואה שהם מאמיני'. אמר
 המלך אמור קצתם אמר טומאס אמרו שכשעמדו בסיני קרע להם האל כל
 השמי' ממעל והנה השמי' לא יקבלו שום הפסד ולא קריעה. ואמרו שהאל
 היה יושב באהל משה ולפי זה האל הוא גוף והם בורחי' מאמונת משיחנו מפני
 שהיה לו גוף. ואמרו כי בבית שני לא ירדה' אש מן השמי'. אבל מצאו בהר
 הפירה מלאה שמן ולקחו ממנו ונתנו על עצי המערכה שבמזבח ונהפך השמן
 לאש ואמרו כי חבקוק היה הולך אל השדה לתת מאכל אל הקוצרי' ובא מלאך
 וחוליו כמה פרסאות לגוב האריות אשר שם דניאל ואכלו שחו שניה' וחזר
 חבקוק אל הקוצרים ועדין שער' אכילה לא הגיע. ואמרו כי צדיק מהם
 העזי' שלו היו קמים על הזאבי' ואוכלים אותם ועוד ששם זה הצדיק חומץ בנר
 וחללי' במקום השמן אמר המלך גם אני שמעתי משטורת היהודי' כאלה
 אמרו שעוף אחד הטיל ביצה אשר החריכה ששים כרכי' ואמרו שבמקן אחד
 מן הים ירד כרוז ועבר שבע שני' ולא הגיע לקרקע הים ותמה אני מאד כי
 אלהם שאמרו הרב' האלה לא נכונים וחכמי' היו אם לא שרומי' בדבריה'
 סודות או שבא סכל ורשע והכניס אותם דברי' בתלמוד להטיל דופי בכל
 דבריה'. ואיך שיהיה אין מורה כחאו שאלה לומר שיאמינו השילוש לפי
 שאותם הדברי' מחזיקי' האמונה בלב ההמון כי הם מראי' יכולת האל ואיך
 משגיח על הצדיקי' שמשנה הטבע בעבורט ואולי להז' כונת מי שאמרם. אבל
 השילוש מפסיד אמונתם מפני שהם מאמיני' האחדות ואין בחסון העם כח
 וענין לאמת איך הם שלשה ואיך הם אחד ולכן יאמרו לך כי יאמינו בדבריהם
 המחזיקי' אמונתם ולא מזה שיבטלה אמר טומאס דברי' אלו ראוי' לכתוב
 ולדרוש אותם לפני חכם לב ונשוב לענין ואומר סברת נפילת היהודי' בדרך
 טבע אם לא יראה לדמותו דרך העונש אמר אדונינו מעשר' ויותר ויותר הירא
 להם והנה שלמה הוציא במקדש אלף ושמונה ככרי זהב ושבעת אלפי' ככרי כסף
 ומרבוי' יותר ויותר היה וביאו דברי הימי' הארוך וימצא כתוב שהיו ישראל

אלף אלפים ומאה אלף שולפי חרב ומכני המלוכה ארבע מאות אלף ושבעים אלף השיב המלך על ב' דבריהם נפלאותי האחד מנין לו לשלמה כל העושר העצום ההוא הב' איך נתמעטו אלה היהודים תחת היותם כל הרבוי אשר אמרת השיב טומאס באניות אופיר היו מכינין לו בכל שנה דבר מפליא ואבני הניח לו הון עצום אשר גזל מן העמי ולכן לא דאגה שלמה לבנות ממנו המקדש אמר המלך ראוי אתה לעונש גדול אשר הרפתנו לנו ולכל המלכים וכי מדה שלוקח המלך בחרבו גזל יקרא אבל חכמתך יכפר היום עונך ומה תשיב על ענין המיעוט שנתמעטו השיב טומאס נתמעטו במלהמורת העצומות וכמו שאספר והנשארים אשר באו למלוכתך באותה שנה עלה עליהם דבר כבד כי הם אשר הביאו הדבר לעולם שכן אמר התורה ידבק ה' בך ארץ הדבר כך ולא באומרה אחרת וזה כשהיו עומדים בארצם אבל אחר שיצאו נדבק בנו משום צוי לרשע ואזי לשכנו השיב המלך ואמר אלו היה האומר איש אחר הייתי חושב כי מזה חתול אבל והנה טולין גדול ממך אמר כי חמשים שנה קודם שבאו היהודים לספרד היה דבר כבד כל כך עצום עד שנגעלו שערי המדינות הגדולות ובפרט קורדובא טולידו שביוליג גם בימי ראיתי מגפה גדולה והיו נופלים מן הנוצרים מאה בכל יום ומן היהודים לא מת אחד עד שבלילות היו הנוצרים מוליכין בניהם לבית היהודים אולי יצילו ובעיר הגדולה רומי וכל גלילותיה היה דבר שלש שנים רצופים עד שחשבו כי האלהות כעסו עליהם ושרצונם להכריחם כלם לכן דימה שיש ליהודים מהגנות ולא תטיל עליהם מה שאין בהם וכמעט אומד כי לא הלצת בעדם בתחלה אלא להשיל סם זה באחרונה

ונשוב אל הענין כי עדין אין תשובה איך נפלו בסבה טבעית השיב טומאס אומר לאדוני כי גדולתם ונשיאותם היא היתה סכנת נפילתם משל לאילן כי כאשר יגבה קומתו הוא סבת נפילתו לפי שהאוויר שולט בו יותר וכן היהודים עבר עליהם רוח גאוה ושינוא הגאים השפילים ואמר עליהם הנביא השליך משמים ארץ אשר כיון למה שאמרנו כי עליהם לשמים היא סבת נפילתם כי נתגאו אלו על אלו עד שנפדרו הלבבות מאד וידוע שכל הדברים שבעולם יש להם חבר חוץ מן הגאוה שאין לה חבר ומן הגאוה נמשכה ביניהם השנאה ומן השנאה הפירוד וכל אחד מהם היה אומר כי לו יאתרה השררה והמלוכה וכדי להשתחרר אלו על אלו שמו ביניהם נכריים וכאשר ידעו מסתוריהם ופירוד לבנם הוסר מעליהם אימתם ולא חשבוטם ובאו עליהם והפילם כי קודם זה היה נאמר עליהם מה שאמר הפסוק לא האמינו מלכי ארץ כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלם ולא עמדו כנגד אויביהם כי הרבוי עם הפירוד שב למעוט וכל אחד היה פונה לדרכו כדי להכעיס את חברו וכזה הדרך נחלש כחם והיה רבויים רבוי היתושים לא לעזר ולא להועיל ואמר עליהם הנביא כלנו כצאן תעינו ואמרו הטבעיים כי אין בכין החי יותר ככל ממין הצאן ולכן אמר הנביא כצאן תעינו ולא היה להם טוביות הצאן שהם אוהבת הקבוץ אבל להפך שכל אחד פנה לדרכו ולכן אמר איש לדרכו פנינו ומוח נמשכת המחלוקות בין היהודים

כפי דוע מזגם ומה יפה פי' נקולאו הי' לירא והוא מהם והוא ידע עניינם אמר כי
 מה שאמר הכתוב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת כי לא על האש
 נאמר כי איסורו כבר נודע במה שאומר לא תעשה כל מלאכה אבל אמר על
 האש המחלוקת שלא יבערו אותו בשבתותיה' כמנהג היהודי כשיושב ובטל אמר
 המלך יפה פירש' והוא כמו הגנב אשר הוא מבני הבית אבל בענין השבת
 תערומת יש לי על ישו למה לא צונו חשבת והוא הוראה למעשה בראשית אשר
 אנו מסכימים באותה אמונה ואם שיום ראשון נכנס במקומו זהו אם הנוצרים
 היו שומרים אותו בכטול המלאכות אבל אין שמירתם אלא באכילה וטיול ואלו
 היהודים שומרים אותו בכטול מלאכה והקריאה בדת האלהים וכן הישמעאלים
 ביום הששי קורין אלקורען שלהם ובוה יש להם יתרון עלינו השיב טומאס אן
 הנוצרים חיובין בכטול מלאכה לפי ששמירת שבת יש בו ב' כוונות אחד זכר שהיו
 עבדים במצרים כמו שכתוב וזכרתי כי עבד הייתי וגומר והנוצרים שלא באו ולא
 יצאו ממצרים אין להם זכר בטול המלאכה אמר המלך כיון שנמשכו הדברים
 אשאלך מדוע בחר משה ביום השבת ונביא הישמעאל ביום הששי וישו יום
 ראשון תשובת טומאס משה אמר שראוי לתת כבוד ליום המנוחה כי בו שבת
 האל ושליוותו יראה במנוחתו ולא בעשות דברים אשר יראה כי הוא ארך להם
 ושמחם שלמותו ונביא הישמעאל אמר כי האדם ישמח ביום גמר מלאכתו לכן
 צוה יום הששי שבו נגמר מעשה בראשית וישו בחר ביום ראשון כי ראוי לתת
 כבוד לתחלת המעשה לפי שכל ראשון יראה לאל שהוא ראשון ואבוא לגמר
 הסבה הטבעית ואומר שהם בידם הביאו עליהם הרעה ככמה זמנים האחד בזמן
 ירבעם בן נבט אשר באו היהודים לבקש מבן שלמה שיקיל עולם והוא השיב
 שיכבד עולם ממה שהיה וכן לא היה ראוי להשיב כי ראוי למשוך מלך לתת
 לעמו ועבדיו חן וכבוד כי לא ידע מה יולד יום והמלך בעצם הוא העם והמלך
 הוא מלך בשם והם גם כן ברוע מזגם ופחזותם מאסו מיד במלכות בית דוד כי
 כאשר יבחרו באלהים חרשים כן יבחרו מלכים והיה להם לשית עצות ולהמתין
 עד ירצה לשאלתם ונמשכו מלחמות חזקות והיו מתמעטים כי הרע מפסיד ארץ
 עצמו ומה היה מועיל פחזותם אשר אמר אדונינו אם חכמתם להרע ארץ עצמם
 אלו לאו ולא לחזק מלחמתם נגד האויב אז הלך ירבעם בן נבט למצרים
 והביא ארץ שישק עליהם וגלה לו מצפוני היהודים ובאיהם דבק העיר נוצרה
 לכבוש והעומדים בתוך העיר מכת ירבעם בן נבט היו שולחים כתבים לשישק
 איך יעשה וכאשר נודע לכת בן שלמה ערכו מלחמה בתוך העיר והרגו אלו לאלו
 באופן שהם היו עושים מה שהאויב לא היה יכול ואביך המרום כעס פעם
 אחד על היהודים ורצה לאבדם אמר לו יועץ אחד הזהר אדונינו כי לא קם מלך
 במחשבה זו שלא נפל ואם תרצה להנקם מהם צוה שיכנסו כלם בעיר אחת ואין
 זר בתוכם ושישימו ראשים עליהם ותראה כי לעולם לא יסכימו בהסכמה אחת
 ועליות יתרגו אלו לאלו וידך לא תהיה בחם :

הנפילה

הב' בזמן מלך נקרא אביה הוא דבר עליהם טובות והשיכו לו כי אין עוד להם חלק בבית דוד ונמשכו מלחמות ונפלו באותם מלחמות ה' מאות אלף גבורי חיל כל תפארת ישראל :

הג'

בזמן מלך ממלכי יהודה אשר שלה למלך מצרים תשורה כל כלי בית האלהים לשיעוריה וגם זה סבה לנפילתם כי היו מחללים כלי הקדש ונתנו אותם ביד זרים ובא מלך מצרים עליהם והכה בהם מכה רבה ואמר כי הניע יום לקחת נקמה ממה שהיו עושים היהודים לאבותיו על הים :

הד'

בזמן מלחמות שני מלכים אחד מיהודה ואחד מישראל והעליל מלך ישראל כי יר הכהנים במעל והרגו ביום אחד עשרים אלף כהנים :

הה'

בזמן מלך אחד נקרא מנחם אשר חשחית מיהודים השחתה גדולת וכי שמע סנחריב פירוד לכבם בא עליהם בחיל עצום נתן לו מנחם אלף ככרי כסף לשיחזק הממלכה כידו והיה לו עבר והוא לא רצה לתת הסך מאוצרותיו והטילו על העם והוצרכו למכור את בניהם להביא הסך ההוא :

הו'

בזמן שעלה נבוכד נאדן עליהם וכתבו התלמודיים שנהרגו באותם המלחמות כפלים כיוצאי מצרים ואז גשרף המקום הקדוש וברעב מתו ב' מאות אלף כן כתוב בדברי הימים הישן :

הז'

נפילת אלכסנדריוא אשר במלחמות שעל ירושלם הלכו שם יהודים רבים כחול ושם הצליחו מאד ועשו מקדש והתחילו להשתדרד אלו על אלו וכת אחד שלח שליח לטריגיגוס קיסר שיבוא עליהם אז בא טריגיגוס והיתה המלחמה מבפנים ומבחוץ ועברו על ידי חרב חמש מאות אלף :

הח'

היתה בעד שני אחים נקראו הורקנוס ואריסטובולוס כי לא רצה הקטן להורות המלוכה לגדול ושלח אריסטובולוס דורון לפונפיאו שר רומי כדי שיעזרוהו והדרון היה גפן זהב משקלה חמש מאות ככר זהב עם אבנים טובות ומרגליות ואז בא פונפיאו בחיל גדול ונלחמו האחים מבפנים ופונפיאו מכוחו ונפלו איש בחרב אחיו עם רב ובשאר המלכות להורקנוס ואריסטובולוס הובא אסור בויקים לרומא :

הט'

בזמן מלחמות הורדוס וגם הוא מפירוד לכבם :

הי'

נפילת הבית השני כאשר בא עליהם טיטוס כי מן הרעב מתו ארבע מאות אלף וספר מעזותם שהיה שואל טיטוס מהם שישימו רגל הרומיים ג' פעמים בשנה שיראה שיש לרומיים עמיהם ממסלה ולא רצו שעם אחיהם היה

היה להם ההפצר והעזות כש עם זרים ואכפר לאדוני כי איש יהודי היה נקרא
 בנשה וזו אשה מאבית נגד הסכמת עזרא שגזר לגרש כל הנשים המואביות
 כפי הדרת שלהם ומנשה לא רצה ונאספו כל הכהנים וגרשוהו מעבודת המקדש
 או בנשה בעזר חתנו סנבלט קכץ כל ראשי הכהנים ואמר להם שאם ירשוהו
 לעבודה הרי טוב ואם לאו כי הוא יעשה דבר שכלם יתחרטו שלא יוכלו לתקן
 עוד עולם והכהנים לעגו על דבריו או הלך וקבץ אליו רבים על מתנות רבות כי
 עשיר גדול היה ובקש לבנות מקדש בחר גרזים והלך הוא וסנבלט המלך
 לאלכסנדר המלך בעושר גדול לשוחד כדי שיתן להם רשות ונתן וכל העיירות
 הקרובות שמחו מאד מפני טורח עלייתם לירושלם וכן מפני ההנאה מן העולים
 שם לחוג ומנשה ערום היה ושלה כרוז לכל תסכיבות שכל מי שיבא אל מקדשו
 לא יתן מן התרומות והמעשרות כי אם מתנות ידו ורצונו כי אין חפץ האל
 בדברים שהם על צד ההכרח כי אם בגדבה ומשך לב העניים אליו ובנה מקדש
 וכל תסכיבות עזבו המקדש אשר בירושלם אשר בחר האל כי אין ליהודים דרך
 בדבר שיש בו תועלת ומזה נמשכו מלחמות מן היהודים העולים לירושלם
 ליהודים העולים אל מקדש החדש והיו גופלים מב' התנות עם רב וכן הכהנים
 האמתים היו יוצאים נגד כהנים חחדשים אשר עשה מנשה וזכמן עליית החגים
 היו גופלי' מהם לאלפים ונמשך המקדש ההוא קרוב למאתים שנה עד שקם
 מלך אחד נקרא הורקנוס ומלך חסיד היה ואוהב הדרת ויצא ונתץ המקדש
 ההוא והחריבו ועשה הרג רב ושפטים גדולים ושבו היהודים לירושלם אבל נפל
 מן המלחמות ההם השליש מן היהודים עוד אודיע לאדוני עזותם של אלו כי
 נמצאו בהם שני אחים בני הצדיק שביהודים והגדול לא היה יודע בעבודת
 המקדש כמו הקטן וצוה אביהם שיתמנה הקטן לכהן גדול לעבוד עבודה
 במקדש והקטן לא רצה להיורש כג' ואמר שיהא אחיו הגדול כהן גדול
 וכן היה לימים נתחרט הקטן ובקש תחבולות להכשיל לגדול ולהוציאו מכהן
 גדול ואמר לו בא ואלמדך סדר עבודה והלבישו בגד שאין הכהנים רגילים בו
 וחגר אותו המיין שאינו לבוש עבודה והיא צדורת בגד והמיין שלובשת הנשים
 הגישו אל המזבח וירד אל הכהנים שבמקדש ואמר להם ראו בי אחי יש לו
 חשוקה שהוא מזנה עמה זה הבגד וההמיין הוא שלה כי נשבע לה שבוים
 שיתמנה כהן גדול שילביש בגדיה לסימן אהבתה או קמו כל הכהנים להרגו והוא
 בקש מהם רחמים שישמעו דבריו ראשונה וספר להם תחבולת אחיו ונמצא
 כי אמרם אתו ורצו אחריו להרגו ונמלט בכירת המלך ומשם בקשו והלך
 לאלכסנדריא של מצרים ובנה מקדש שם ונתמנה לכהן גדול באותו מקדש
 ועמד הכיר קרוב למאתים שנה אמר המלך נפלאתי איך כל פרטי היהודים
 נמצאים בזכירתך אמר שומאס שם גם מזה יאמר אדונינו שאני מהם והענין
 הוא שאני דורש לנוצרים דברי תוכחה ואני מבין ראיה מדועות היהודים וסברת
 נפילתם עוד אודיע לאדונינו ב' סבות אחרות כי היהודים בתחלה כאשר נשאו
 חן בעיני האל היה לוח' מלחמת' כמו שזה מפורסם בכל התורה ולכן לא למדו סדר
 המלחמה כי לא הוצרכו וכן נאמר עליהם מן אם יראה ודומה וגו' וכאשר חטאו

הסדר הא' פניו מחסו ונשאו קרחי' מכאן ומכאן בלי המלחמה והמצאתה לא היו יודעים וראו האל לא היה עמו ונשאו מופשטים והיו נופלים כצאן בלי רועה :

ה' כי לא היה להם הסוללות כלא' בויקסן להפיל החומות אשר המציאו הרומיים והיוונים וכן אילי הברזל הנוראים וכן פילים עם מגדלים עליהם וכן לא נסו היהודים ולא ראום מעולם לא ידעו להשמר מנוקם והיו אומרים אל לאלו דאו היות נוראות אשר לא שמענו כי חשבו שהם היות השרה השיב המלך ואמר ידוע הוא שהדבר שהאדם לא ראהו מעולם לא יוכל לצייר אמרת צורתו ומצינו כימים הקדמונים שהיו יורדים מן הר אחד אל הבקעה אנשים רוכבים על סוסים וחוטפים וגוזלים מאנשי הבקעה והם כאשר לא ראו מעולם רוכב סוס גדמה להם שהיא צורת היה אשר מחציה ולמעלה צורת אדם ושארם והנהמה גוף אחד והיו קורין אותם סינטארוש עד שעבר דרך שם אירקולוש הגבור וראה הסינטארוש ושחק על אנשי הבקעה וירדף אחריהם וחראה להם שהם אנשים רוכבים על סוסים ובמלחמה אחת היה לנו עגלה עם סוללה גדולה ושמו אותה נגד פתח העיר ורצנו עמה וחשבו העניים שכעיר שהיא היה וכרחו ובכנסו אל העיר וכבשנו אותה אבל מה שאמרתי היהודים לא ידענו מה הוא השקר שהרי כתב יוכף הגדול כאשר צוה מיטוס שיקרבו אל החומה כלי ברזל יצא כהור אחד וחפר תחת אופני העגלותו שם שם גפריות חפת והדליק אש ונשרפו אילי הברזל וכל האנשים השומרים אחר זה הקריבו ג' אילי ברזל שנשאר ואמר מיטוס כי יצאו ד' בחורים מירושלם ונקראו טפטיוס הגלילי ומגנוס חברוני וירמיגוס שמרוני ואריוס ירושלמי ויצאו עליהם ויהרגו כל השומרים והכו במחנה הרומיים מכה עצומה והיו באים עליהם כאדם ברא אל שפתו עד שנתרחק החיל אז הציתו אש באילים ואיך תאמר שלא היו יודעים ושגדמה להם לחיה ובמלחמת אנטיוכס יצא נער אחד ותקע חרב בבטן הפיל הגדול לפי שאמר מתתיא שאם ימצא הורג את הפיל שיפול המגדל שעליו הנה שורדו כי מגדל היה אבל הטענה הקודמת לזה הוא טענה שאין עליה ספק אבל נשאר שנדע למה גרשם מביתו השיב טומאס הטעם הוא שהם הביאו אל נגד במית אליהם לכן היה שכרם באותה מרה שילמו בארמת נכר ועבדותו שם וזה מדבריו ירמיה נודע וכן התורה אמרה ועבדתם שם אלקים אחרים או הלכו לבבל וישבו שם שבעים שנה וחשבתיו בזה מהשכה דקה למה היו שבעים שנה וזה לפי שהשפעות המזלות הוא כסך זה ואחר כך הזורים חלילה שנות שבעה אחד עשרה שנה שנות ערך יב' שנות מאדים ו' שנות השמש ו' שנות נוגה ו' שנות כוכב יב' שנות הלבנה ו' ולכן ישבו בגולה שנות כל אחד מהם לפי שהם עבדום לכולם אמר המלך ועתה שאין להם עז למה נענשו ככ זמן ארוך אמר טומאס יודע לאדונינו כי העבדות שבין אדם לחברו הם יותר המורדות מאד ממה שבין אדם למקום לפי שהן תיקון המדינות ושלוש העולם והנה הנוצרי נוהר מאד מגול ואונאה ורביה וכו' וכו' ובמה שבינם למקום לא נוהרו ויש גוי שאינו מתפלל אלא פעם אחת בשנה ויהודי להיפך כי מי כן היהודים אבד תפלה אחת ואלו

ואלו בגנבה ואונאה וגזל אינן נוהגין לכן הענישם חאל שונא גזל ונתארץ קיצם ואין להם משיח והזכורים קוראים אותו בכל מוצאי שבת אמר לו ולמה קוראין אותו על היות אמר טומאש אין לי בזה טעם אלא אולי יתפתח מינים וטעם למת נחרב המקדש ואמר לאדוני כי הוא קרה לו מה שקרה למושיענו כי ישו בא לכפר עון אדם הראשון וסבל עליו המות וכן המקדש בא לכפר על עון ישראל ונשרף עליו אמר המלך באת להשיב דבר זה עם דבר אחר וזה כסוהו כי מי דאח המלך שחטאו לו עבדיו ונהרג את בנו לכפ' הטאם או שרף את ביתו השיב טומאש אין ענין המושיע דומה שאם הוא קבל המות לא קבלה לא הבשר והוא חלך מיד אל אביו שבשמים ונשאר חי וקיים לפניו לעולם וכאשר מת לא מרת ולא נהרג אלא לפי ראות האנשים אמר המלך דיו בזה כמה שדברנו בעניני היהודים ומה שאמרת הוא דבר נכון גם בענין המקדש ואני חושב עוד טענות אחרות כי היתה לפני שערין אפי' ביום זעם ותוכחה זכר אהבתם וזכרון שמונתו היתה לגרשם כפי החזקים טבע עונם כמו שאמרת לא רצה שישאר המקדש ביד נכריים כל שכן אם אותם עבודות לא היו נכונות לו אלא אל העם אשר יצא ממצרים ושתבה אל אמת היודע על כל האמת ואנחנו מדברים בענינים על דרך השכלה לא על דרך אמתית העצם וככל מקום שמה אני בהגלות שאין ליהודים מה שמעליל עליה והמבקש הרעה למי שאין לו חטא רעה תבוא עליו גאס הא :

הח

בשנת הר' למלך הגדול אלפונשו מספרד קמו בעיר איווגא ג' אנשים אנשי החכם והשליכו פגר אחד בבית יהודי והלכו אצל השופטים וזעקו לאמר כי מצאו נוצרי הרג בבית איש יהודי אנבא השופט ואנשו לבירא היהודי ואמר היהודי ירא ה' וישפט כי אני לא הרגתי ושנאי בקשו להמילני ושמו איהודי בבירא הסוחר והיה זה ערב פסח ויצא קול בתוך העיר וקמו בלילות ראשונה של פסח והרגו מן היהודים כל אשר מצאו ורבים מהם ברחו לבירא השרים ונמלטו אבל התענו כל ימי חגם כי אין מדת היהודים לאכול חמץ ובעיר פאלמה יצא הקול ועשו גם הם כמו שעשו בעיר אסינא ומשם שלחו היהודים שלוחים לעיירות הגדולות שישלחו שלוחים לחצר המלך ומיד באו לחצר שלשה מחשובי היהודים ושם דון אברהם ודון יוסף הנשיא והרר שמואל בן שושן והמעלילים כאשר ידעו שהיהודים שלחו שלוחים הרפו אהריתם והיהודים ידאו מאד ונחבאו בתוך היער יום אחד והתובעים הלכו לחצר המלך וזעקו לפניו אמר המלך זה לוימים שירעתי מחשבותיכם וזיזיפם שלכם שחבקשו להפיל עם עמי ודל וכבר נתגלה בזמני שהכל שקר ועמו אתם באים היום ומלך משפט אני ולא אסמול ענייניכם ואין לכם התנצלות אלא סכלות שלכם ולכן היום זמנך ומחר תבואו לפני ואראה לעיניכם קלונכם והרפתכם הלכו משם התובעים בפתי נפש וביום קב' בבקר הגיעו שלוחי היהודים ובקש המלך לדעת את שמם ונכתב בספר והסכימו שידבר השלוח החשוב דון יוסף הנשיא כי חכם היה בחכמות וידע בטיב הלשונות והוא התחיל וכל השרים והמלך שמחו בתכונתו וטענתו אמר המלך עלו לבי על טענותיכם כי הבאים על דבר אמת יש בהן הנעימות והחן הלק גדול ודבריהם

והביתם על דבר אמת שאין בו ספק אבל מִמֵּ אשאל מכם אם הוחזק אחר אצלכם
 לאיש נאמן ודובר צדק והגנבה נמצא בידו אם תאמרו אתם שלא גנב אמרו לו
 ומי יוכל להכחיש מראית העין ובידו הגנבה והם הם עדים כנגדו אמר המלך
 וישמעו אזניכם הנה היהודי נמצא בידו ורשותו נוצרי הרג ואיך אצילהו מפני
 שהוחזק לנאמן ושאינו רוצה השיבו השלוחים אדונינו המלך אין הדבר דומה
 האיש שגול וראוהו עדים או מי שנמצא ברשותו ואפשר שאחרים השליכוהו
 לשם השיב המלך דבריכם אמת וידעתי באמת שאין על היהודים כזה שום אשם
 אבל יש לכם חטאים ממקום אחר וזה העמים מחטאתכם ושנאתכם יקומו יום יום
 עליכם אמרו השלוחים ויגיד לנו מלכינו ונקבל כעבד הנאמן לאדונינו או כבן לאביו
 השיב המלך נודע לכם כי באתם לארצותינו ערומים ורעבים והנוצרים קבלו
 אתכם כאהבה ואתם שלמתם רעה תחת טובה ובדבר הרבית לקחתם את נחלתם
 ושורם ובקרים ב' אם אתם עבדים וגולים למד תלבשו בגדי השרים וזה להטיל
 קנאה ושנאה ואני צויתי במלכותי שלא תלבשו משי אבל יש לכם התנצלות
 שאם לא שמעתם בקול אל איך תשמעו בקולי הנה יצאתם ממחיצתכם ולבי
 אומר לי שהצרות ישיבו אתכם ולא יועיל לכם ואתם תצאו ממלכותי לא תהיה
 כצאתכם ממצרים בקול ששון ושמחה אבל ביללה ואני תמר מאד מלכותכם
 כי מנהג שלכם להתחיל עשירים ולמות עניים וכשאתם באים לעולם מול צומח
 בראשיכם והולך וירד עד רגליכם והנוצרי להפך המול מתחיל מרגליו והולך
 לראשיהם כשילד הנוצרי לובש סחורת בראשיתו וילדותו ובבחרותו וזקנותו
 רקמה ג' מה אלה הקבוצים שלכם ללכת בשווקים ביום הבית וכיוצא בו
 ואתם מלובשים כסגנים ועיני העמים רואות וכלות ואתם חשובי עמכם לא עמדת
 כי אם על כבודכם וצאן אוכדות היו עמכם ד' שאם אתם סועדים עם הגוי תדוהו
 הכוס לפי שננע בו והגוים אמרו תלונתינו על מלכנו אשר קבל בארצנו מי שלועג
 עלינו וקורא אותנו טמאים ה' למה תלמדו ארץ בניכם הנינון ואתם בכל
 ימיכם חייבין הבכיה וההספד מי הכריז עליכם אלהי השמים שאתם רשעים
 ולכן פיזר אתכם ולא עשה כן לכל גוי חששי למדו ארצ בניכם
 האשיגריטא ואין אתם יוצאים למלחמה אין זה אלא כדי שתוכלו היטב והרוע
 ארץ הנוצרי ואלו חשבתם בגלותכם ופזורכם והיותכם חמיד בסכנה לא הייתם
 עוסקים בכמו אלה כל זה יורה אכור הרגשתכם ואבידת שכלכם ואם עמי נחמו
 כן הדין עמהם כי טבע הממשלה כן חייב ואתם רואים התפשטות ממשלתם
 ורצון האל עמהם וכאשר למדתם הרע מעמי למדו לא למדתם הטוב מהם
 משובם והנהגתם ומוסרם ולא עשיתם כן אבל למדתם מהם הרע ולא תחשבו
 דברי דברי איש שונא שאם אלהיכם ידע מכם בראשונה מדותיכם ואהב אתכם
 איך אני אמאם ככם לא אמרתי זה אלא להצילכם מיד שונאיכם תשובת
 השלוחים שמענו דבר אדונינו המלך דברי מלך חסד ואב רחמן למדנו מלכנו כי
 לך יאתה וחסד אם תוכיחנו ונאמר לתר התנצלות למקצת פשעינו אם יהיה
 לנו רשיון אמר המלך הלואי שתדעו להשיב כי לא לאהבת הנצח כאתי ודי לכם
 כבוד כי בפרטות דברתי עמכם אמרו השלוחים מכל החולאים אשר הזכיר

ארוננו עדין שכן חולי אחד חזק אשר לנו כי אין מליץ עלינו טובה בלי השקפת
 קנאה או שנאה אפילו שהטוב מפורס' לעיניו ודבר ארוננו וקצפו הלא הוא כמו
 שהעידו המליצי' לרעה' ועל דבר הרבית בימי' הקדמוני' כן היה ואחר יצא
 דבר המלך ודחו אין עסק זה בינינו לבד מג' חדשי' עד היום אשר הכריחונו בעל
 כרחינו לתת להם ברבית כי לא יוכלו לחרוש ולזרוע אם לא יקחו ברבית וכאשר
 זכרנו דבר המלך באנו לחצרותיו ולא מצאנו מקום לדבר עמו ושאל לנו המשנה
 ואמרנו לו המאורע ואמר לנו אין בזה אשמה עליכם שאם המלך מנע הרבית
 הלא הוא לתועלת הנוצרי' ואם הם מואסי' אותו לתועלת אתם נצולים
 מאשם' וממ' בתנאי שלא תקחו אלא דבר מועט וקצוב וכן עשינו ועל דבר הגנבה
 מה נאמר והנה נדמינו לעכברים שאחד יאכל הגבינה ועל כלם יאמר ומטבע
 הכריאה להמציא רעים וטובים ולא יטילו האשמה' האם לא נמצא בין הנוצרי'
 מי שגנב או גזל ואעפ' שנמצא בין הנוצרי' כל המדות החשובי' וכל המעלות ככר
 ראינו בכל יום תולין על הגנבה והגזל אלא שהמשלה כסורה לכמה דבריהם
 כמו שהלבניות באשה כסות לכמה מומין והגלות להפך כי הוא המגלה והמראה
 מום קטן כנגד הרדל בכמות כדור השמש' ועל לבוש המשי מיום שהוכרז לא
 ימצא איש ממנו שעבר מאמרו ואנו שלוחי עמך והעשירים שבעמנו ואין לבוא
 אל שער המלך כי אם בלבוש יקר והננו בכגדים שחורים מהנמכרים בזול' קפץ
 איש אחד ואמר והנה הנשים לובשת משי ורקמה ותכשיטי' זהב השיבו השלוחים
 והנה הכרוז לא אמר אלא ששום איש יהודי לא ילבש משי ולא אמר ולא אשר
 וחשבו כי מדרך המלכיו' לתת רשות וכבוד לגשים' אמר המלך אכ' אתם הולכין
 כחמור הפחמי ונשותיכ' כפרד האפיפיר ואינו מן הדין ועל הקבוץ אמרו השלוחי'
 מה נעשה ודתינו צונו לגמול חסד ואומה שפלה כמונו הלאי בהתחבר תתקיים
 ועל הניגון וכיוצא בו מי בפש סובלת שלא תתפתה למה שרואה בשכניה כל שכן
 הכתורים והנערים אשר לא יספיק כח להכניעם ואין בהם תבונה להשמר ממנה
 שאינו ראוי השיב המלך יש בדבריהם טענה ועתה אל תרגזו ותנוחו בכתיכם
 ויחר תבואו וכמה מאלה קרה אתכם וזרח בחושך אורכם' בבקר באו לפני
 מלך ואמר ראוי לשלוח חוקר יחקור בדבר אמרו התובעים ארוננו המלך הנה
 כתב מן השופטים כמה חקרו ודרשו אמר המשנה יביאו היהודי ויטיסר ביסורין
 קשים והוא יגיד את אשר עשה אמרו השלוחים אם על ידי יסורין יתאמר ידענו
 באמרת כי היהודי וידה ויאמר שהוא הרגו ושאל את דמו והיהודים רכי הלבב
 חלושי המזג וכמעט מצעה יכנעו לכל אמר המלך לא תפחדו מזה ואני נשבעתי
 בזבח מושיענו שלא לקבל שום אומדנה או הוכחה מאיש יהודי על ידי יסורין
 ממה שאירע בתחלת מלכותי כי נגנבו ב' כפות זהב והיו נכנסים ויוצאים ב' אנשים
 חשובים גקראי' יהודה אנקווה ושמואל אנקווה ואמרו כל אנשי החצר כי היהודי'
 גנבום כדרכם' והכיתי היהודים ביסורין ומיד הורו שגנבום ותליתי אותם אחר
 ג' ימים נמצאו הכפורת ביד אחד ממשרתי וכנראה בחרו במות הפתאומית מן
 הארוכה והיא מכת היסורין אמרו אחד מיועצי' המלך כימים הקדמונים לא היו
 דגין שום אדם על ידי יסורין והביא ספר דברי הימים וכעס המלך על שלא

ויזכירוהו בענין גניבת הכפות ועל זה אמר המלך אין לי שיגלה זה כי אם הנבון
 שבנבורים אמרו השרי' וזי הוא אמר המלך אמרו אתם אמרו הם כבר עבר
 ענין זה כימים הקדמונים יש מי שאמר כי הוא האשה כיון שיכלה להכשיל לאדם
 הראשון ולשלמה עם כל חכמתו ושאל חכם לאפלטון מהו הרוב בעולם האנשים
 או הנשים והשיב כיון שכל האנשים שומעין לנשים כל העולם הוא נשים ויש
 שאמר כי הוא היין אשר הכשיל לנח המציל בזכותו כל העולם ואחרים אמרו כי
 הוא המלך כי אם יאמר לעקר הרים יעקרו ויש מי שאמר כי הוא יוצר האדם
 אמר המלך גבורים הם אלה ויותר מהם הוא הממון אין קנאה כקנאת והמלכים
 ואין שנאה כשנאתם ואין רדיפת הכבוד כרדיפתם ואין שמחה כמו הנצחון ועל
 כל אלה אם יתנו למלך ממון יסלק מלחמתו מעל אויביו וכן כל הדברים הנורים
 יתפשו עם הממון יכריזו בגלילותי שמי שיביא שום עדות יתנו לו חמש מאות
 כפולות וביתו חפשי מהוקי המלוכה ותראו כי אז יתגלה ענין זה אז יצא מיד ברוך
 בחצוצרות ובזמרים השלישי בא נער אחד כבן שבנה עשרה שנה ואמר אדוני
 המלך את האלהי אני ירא ואודיע לפניו את אשר ידעתי אמר המלך האלהים
 אפשר שאתה ירא אבל הממון אתה אוהב אמור כי מיד יותן לך שכר הרבה
 אמר משרת לאדוני הנקרא גואן דלילה ויר'ה אני ונתקוטט מאד עם היהודי אשר
 במצא ההרוב כביתו על ענין נחלה שלקה לו על דבר הרכית זה שנים הרבות
 ולילה אחד אמר לי אדוני אם תהרג היהודי החזיר הזה אתן לך לבוש משי יקר
 מאד ועשרים כפולות אמרתי נער אנכי ולא נסיתי בכיוצא לך ופגע אתה כי כאיש
 גבורתו אחר זה ראיתי טעוה אדוני שיקראו לששה שכנו וכאשר באו אמר לי
 שאצא לחוץ אמרתי הלא דבר הוא ושמתי אזני אחורי הדלת ושמעתי שאדני
 אומר אלה היהודי אחר שעשומה שעשו למושיענו דמם מותר והמלכים אם
 ישמרו אותם הם להגאתם מפני המסים הגה היום נקבר איש נכרי ובית הקברות
 סמוך אלינו נוציאוהו ונשליכיהו בכית היהודי שכנו ויקנוהו העם ואני עמם נחלק
 שלל אמרו השכנים ואם ימצאו קבר ריקס יודע הדבר אמר אדוני יש סמוך
 לקברו אבן גדולה ונשליכה בקבר במקום המת והלכו ונתאחרו ואני ישנתי ולב
 נודע לי יותר סוד שלהו וקראו לגואן דלילה ויר'ה ואמר אדוני המלך אין ערור
 הנער עדות כי הוא כרע עמי על דבר שכירתו אמר המלך מעתה אין אנו צריכין
 אל הנער ילכו ויראו אם ימצא שם אבן ולא פגר האבן יעיד עליך הלכו ומצאו
 כדברי הנער אמר גואן היהודי הוא שהוציא הפגר ושם האבן שם אמר המלך
 אי טמאים ואתם אומרים כי להוציא את דמו הוציאוהו היהודים אחר שמר
 האדם כלום יוצא ממנו דם ובהיותם בדבר זה באו ב' אנשים והעידו איך ראו
 בלילה כולין פגר ולא ידעו מהו אמר המלך לשרים הלא אמרתי לכם כי אין גבור
 כממון וישתכח האל המגלה האמת צוה המלך שיקברו את גואן דלילה ויר'ה עד
 ראשו ויגיתוהו שם עד שימות ולשכנים שיתלו והארץ יראה ושקטה

חט' בזמן שכלו אומת גודוש על ארצות המערב ומלכיהם
 אחרות ועל הכל בעיר הגדולה רומי כימים ההם מלך על רומי
 מלך

הגזירה

מלך אדיר שמו שישבוק והיה זה שנת תת לישו ובקש מכל היהודים אשר בספרה
שיקבלו טבילות ישו במקום מילה ואם יעשו הדבר הזה ימשלו במלכותו שורת
בשוה עם הגוים שומרי דתו וכי שמעו היהודים כוונתו נאספו מכל עריהם אל
העיר הגדולה והרימו קול בתענית ובכיה והספר ולקול הצעקה באו גוים
ושאלו להם מה הענין וכאשר הגידו אמרו להם הגוים תקבלו מה שיאמר לכם
כי זה המלך מלך עז ועומד מאד קיים במחשבתו ולא תצליחו עמו בשום חריצות
או חוצאה ואם לא תודו לו על פרט זה הוא יכריחכם על בטול כל תורתכם ותראו
שלא יועיל תעניתכם לכן תפייסוהו במועט כדי שלא ישאל לכם הרבה השיבו
היהודים מצות מילה היא שרש כל דתנו ואתם אומרים ששואל לנו פרטי אינו
שואל כי אם הכל ונמורה כלנו ולא נבטל מצוה אחד כל שכן שרש כל האמונה
מיד נתקבצו כלם ובאו לפני המלך ואמרו לו שיהיה מיתתם כי לא יבטלו מצוה
אחת כל שכן הגדולה שבאמונה אמר להם המלך הנני נשבע שאם לא תקבלו
טבילות ישו מיד אעשה שתעבדו כלם ולא יועיל לכם או צוה שאם לא יקבלו
טבילות ישו תוך חדש ימים יכריחם לעבור בכל דתם ואחר כך יעברו בחרב הלכו
היהודים עם כסף וזהב לדרון לשרים שיתחגנו אל המלך שיקח נכסיהם לעשות
מלחמותיו וינחם בדתם והשיב להם המלך אקרא בין הטלכים מלך חסדן ויאמרו
כי לא שאלתי טבילות ישו אלא לשיבואו לפשרה של ממון ועוד כי העניים האלה
דת נתחייבו לי ולא ממון כיון שאוכל להכריחם לדתי כמו שהיו הם עושים לנו
אם היה להם מלכות השיב רובינ'טו החכם לפניו ואמר אדונינו המלך משה
רבם של אלו ויהושע משרתו לא היו מכריחים לשום אומה שיקבל דת משה לבד
שיקבל עליו שבע מצוות שהם מצוות אדם הראשון ועוד שיהושע בהגיע סמוך
לכל עיר חומה להלחם עליה היה מכריז ואומר הרוצה להשלים עמנו ולקבל דת
ישלים רוצה לומר שבע מצוות בני נח והרוצה לצאת מן העיר ולכרות יכרת
והרוצה להלחם ישלף חרבו ויבוא אמר המלך יהושע מלך היה בזמנו ואני
בזמני ואקח מן השלשה חלוקות הנאותה יותר אצלי והוא שיקבלו עליהם מצוה
אחת לבד תחרת שבע מצוות שיהושע היה מכריז אחרי זה שלח המלך בעד
היהודים ואמר להם אני מבקש טובתכם ולמה תחרתו בשני ימים ואני שמעתי
מן האפיפיור וההגמונים שכל מי שאינו מקבל טבילות ישו הוא טמא מעולם ולא
יכל לבוא לגן עדן אמר אחד מחכמי היהודים הגדול כתוב בתורתנו שישאל
מאסו במתנה גדולה שנתן להם האל והיא ארץ חמדה ארץ זבת חלב ודבש ומה
היה ענשם אמר המלך מבואר הוא שם והוא שלא יראוהו אמר החכם ושמע
מלכנו הנח כבוד רוממותך נתן לנו גן עדן ואנחנו מאסנו בו והיה ענשנו אם כן
שלא נבוא שם אמר המלך בדברי הגוף אין להכריח האדם וארץ חמדה דבר
הגוף היא אבל דבר הנפש כופין לאדם כמו שכופין לער שילמד ומיד צוה
לתפוס כל ראשי העם וישבו במאסר קשה ימים רבים ומתוך המצוקות הרבות
והרעות יצאו מכלל הדת רוב קהילות ספרד וכימת המלך ההוא הלכו לבקש את
ה' במקומות אחר' ורבים מצאוהו ורכשו נאכרו ולא מצאו מנוח :

ויהיו בימי המלך אלפונשו בן המלך דון שאננו בן אלפונשו
הגדול המלך על ארץ קשטיליא ועיר טולידו וליאון וגאליסיא
וקורדובא ומורסיליא וגאן ואלנרבי ומוליגא * עשר מלכיות בן שנה אלפונשו
במלכו ולכן שרי הארץ בקשו למנות שני פרחמים הנקראים אינפאנטיס
דון פידרו בן המלך דון שאננו ודון גואן ובתו שניהם במלחמה ביום אחד
והמליכו לדון גואן בן האינפאנטי דון מגואל * ובימים ההם איש היה בארץ
איסינא ושמו יוסף בן אפרים בן אביבושת הלוי ועיר האל את רוחו ללכת בהצר
המלך לגנות המפלים וכל עבודת המלך הוא יוסף בצדקו מתחלה ועד כוף נכון
דבר וידע לנגן וטוב תואר מאד וה' עמו והמלך כאשר ראהו איש אמונים ומצליח
הפקידו בכל מלכותו ואינו גדול במלכותו קשטיליא ממנו והוא משנה למלך
וגדול ליהודים ויהי ליוסף בשרתים בני השרים אוכלים על שלחנו ויעש לו
מרכבה וסוסים וחמשים איש רצים לפניו בימים ההם הורה שם איש אחד שמו
גונסלו מרטינן איש גבו' היל עבד ליוסף ויקם שטן לו וימרוד ביוסף כי מנהו פקיד
בקצת מקומות מהמלכות ויקנה ביוסף גבורו ויאמר המלך ימלוך איש יהודי
עלינו והשב דעה לאברו ואמר הלא האל הסתיר פניו מהם והם עובדו והוא עזב
אותם ועתה אוכל להנקם מיוסף ומלכו והלך אל המלך ואמר לו אדונינו המלך
אם תשמע עצתי אתן לך ממון עצום ללחום המלחמה ויאמר לו המלך ואיך יהיה
הדבר הזה ויאמר גונסלו מכור לי עשרה יהודים במלכותך ואני אשקול ככרי
כסף שמונה להבי' אל גבוי המלך אמר המלך ופי' הם אמר גונסלו הראשון הוא
יוסף פקידך אשר כלל אוצרותך וכלה ממון העמים ושמואל בן זוקר הרופא
אשר שמת ליועץ ושמנה אחרים עשירי מלכותך תמכרם לי הם ובניהם וטפם
ויאמר המלך יהי כדברך ויאמר גונסלו יכתב ויתתם בטבעת המלך ואני אשקול
הכסף עובר לסוחר ויסר המלך את טבעתו ויתנה לגונסלו ויכתוב ככל אשר צוה
הצורך איך מכר המלך יוסף ושמואל הרופא וה' נסיכו אדם הם ובניהם וכל
קרקעותיהם ונכסיהם לגונסלו מרטינן * ויתפסו את יוסף ואת שמואל ביום אחד
וימת יוסף בתפיסה וידוע למלך וחרה לו מאד ויצא המלך ויוליכוהו בכבוד לעיר
קורדובא ויעלו עמו רכב ופרשים ומהנה כבוד ויפטור המלך את אשתו ובניו ממ'
הכיעות ומכל השכונות גביות אשר גבה ויקח הצורך את שמואל ואת שני אחיו
ויאסרם להם ובניהם ויטעא לשמואל כסף וזהב לרוב ומטמון גדול וישם כלי
ברזל לרגליו ויענהו וימת מפני העניו ויושם בארון בבית הכלא ולא נקבר עד
מלאות לו שנה תמימה אין גדול כשמואל בדורו חכם גדול ויועץ למלך וחזרה
הנכנים ודברי שמואל כתובים לכל מלבי קאשטיליא אחר הדברים האלה
גרל המלך לגונסלו וישם ארז כסאו על כל השרים וימנהו הגמון באלקנטרא
ויהי לו מרכבה וסוסים ויגבה לבו ויאמר לאבר ארז כל היהודים ואמר להכחיד
היהודים הגדולים היושבים בשער המלך ואחר כך שארית היהודים כי ראה
שאין לבקש על כלם כאחד שמא לא ירצה המלך והעליל עלילה על כל שרי
צבאות ישראל דון שמואל בן יעושור' משרה לאבוראל העומדים בפרץ לפני
אדוני הארץ ולקח אותם לביתו ואמר להם מבקש מכם המלך ממון רב לא

ויבטלו שאת ועשה עצמו כמפטר ביניהם והוא היה מבקש לעקורם ונתנם האר
 לחסד ונתפשו עס המלך בממון וישב משה אל שער המלך הוא הסופר הגדול
 למלך והוא הולך וגדול במלכות קאשטיליא ויבן המלך כי גונסלו מרטין צורר
 היהודים כי פער פיו נגד כל דור ישראל והיה מימים ויחלם מלך ישמעאל עס מלך
 קאשטיליא ויעברו ישמעאלים רבים כארבה ויעברו הים אבומליך בן המלך אבוא
 מלך הסן מברש והצר מאד לקשטיליא ואמרו השרים למלך מה נזכר לעשות
 עס ההמון הרב הזה ויען גונסלו הצורר אני איעץ למלך מוכ יצוה לקהר כל
 ממון היהודים שבכל ערי מלכותו ואני אתן מאשר ימצא לחם ארבע מאות רבוא
 ועוד שישליך כל היהודים ממלכותו ואני אעשה שיתנו אנשי הארצות למלך
 ד' מאות רבוא תחת המסים והעבודות אשר היהודים נותנים למלך שנה בשנה
 ונשמע הדברי למלך ושא אל עצתו ואמרו הדברי הזה ישרי הם ואמר בסוף כמה
 יורע איפה כי אני עבר נאמן למלך כי אם בעצה כזו ואם את אלהי אתה ירא כבר
 שכתם ושלחם מלפניו לא יוסף הביטם ואם הוא קצף עליהם איך אתה רוצה
 בהם כמה ימים שאין לישראל לא מלך ולא שוטר ולא כהן ולא תורה עס כרי
 המה לא לעזר ולא להועיל אדוני המלך יוצא למלחמה על אויבך והם אוכלים
 ושותים בבתיהם מה בצע כי תניחם במלכותך השמר אותם כי למלך אין שורה
 להניחם לכן ישלח המלך ספרים לגרש היהודים אשר במלכותך וצוה לכל מי
 שימצא יהודי בתוך ביתו שיהיו נכסיו למלך וגופו להריגה ויפקד המלך פקידים
 וישמרו כל השלל כסף וזהב להביא אל גנוי המלך וישמע המלך והיה מחריש ומן
 הקרובים למלך גערו בגונסלו ויאמרו לא טובה העצה בפעם הזאת כי מנהג
 קאשטיליא ומלכיה לאהוב היהודים ולשמור אותם ומישמע לך בדבר הזה
 ויקר ה' לראש ההגמון דון גיל וישם דבר בפיו ויאמר השיב לצורר וכה תדבר
 ויאמר לגונסלו הליועץ המלך נתנוך יעצת בושל לביתך כי היהודים הלא הם
 אוצר למלך אוצר טוב ואתה מבקש לאבדם וישעשה המלך מה שלא עשו
 אבותיו אן אתה שונא ליהודים כי אם למלך וישמע המלך ולא ענה דבר וישמעו
 א' השרים וכלם גערו בו ויאמרו לו לא משנאת היהודים כא משנאת המלך ולא
 מאונתו וישמע האיש משה וירא וישלח ספרים להודיע לכל היהודים ונאספו
 בעריהם ויצומו ויבכו ויצעקו לאלהי אבותם ויאמרו אנא ה' אל נא נאבדה בעצת
 הצורר לך ה' הצרקה ולנו בושל הפנים לאיש יהודה ולפלישת ירושלם אשר
 כספרד וישמעו העמים ונסכו עלינו והכריתו את שמינו ומה תעשה לשמן הגדול
 למה תהיה כאיש נדהם ואתה בקרבינו ענינו וירעו העמים כי ה' נלהם לישראל
 ותעל שועת עס בני ישראל וגואלים מיד צורר ושרי ישמעאלים התפקדו והיו
 בהם שולפי חרב כחול אשר על שפת הים ויפקד המלך שרי החיילים לשמור
 מעברות הים לבלתי תרמ מעבר לישמעאלים וישים המלך ארץ גונסלו לראש
 ויקח גונסלו רכב ופרשים ויבא על מחנה ישמעאל ויך בהם מכה גדולה והם
 גטושים על פניהם ויהיו בהם מחומרת ה' רבה והיו כל הנפולים ממחנה
 ישמעאל כיום ההוא עשרת אלפים שולפי חרב ואיש מושך בקשת לחומו ויך את
 אבומליך שר צבא הישמעאלים בין הדבקים ובין השריון ויאמר המלך לנערו

סוף הלכה
 סוף הלכה

מאצאני מן המהבה כי נחלתי ויפול מעל המרכבה וימות ויצא גונסלו מרטינ מן המלחמה שמח וטוב לב ויאמר בלבו עתה ישרים המלך רצוני ביהודים ונקמתי מאויבי והוא לא ידע כי ה' סר מעליו הוא יוצא ביד חזקה והנה ה' קנא לעמו והפך לב המלך עליו וישלח פרש לחופשו ויצא הפרש וימצאהו בשדה בסוסיו וברכבו ויאמר לו הצורר השלום ויאמר אין שלום כי המלך צוה לי לתפשך ויברח ויבא בעיר דלתים ובה מגדל נכנה וישלח ויאמר אל המלך דברים קשים וישיבם לשוננו במלך ומאת ה' היתה להכשילו לבלתי תת רפואה למכתו ויחר המלך מאד וימלא חמה עליו ויצו לתפוס לכל אחיו ויתנם בטאסר ויקחו כל הטמון אשר נמצא לו ולאחיו בכל מלכותו ויביאו אותם לאוצר המלך אחר זה צוה המלך לתפשו ויסגר במגדל גבוה וילחכו עליו וידבר למלך קשות ויורו הטורים מן המגדל ויכו ארץ פרש המלך נושא כליו ויפול לרגליו ויכות ויקצוף המלך מאד ויצו ויציאו את המגדל באש ויתפשו את הצורר וידבר המלך אתו משפטים ויצו המלך לשחטו וישחטוהו וישרפוהו :

וברוך

אל הרחמים אשר נתן כזאת בלב המלך לנקום נקמת עמו ויושע ה' את עמו בחדש שנים עשר הוא חדש אדר או יסיר ישראל את השירה הזאת לה' כי גאה גאה ועניי עמו ראה ה' איש מלחמה הוא נלחם בנו ימינך ה' נאדרי בכח וכרוב גאונך הרסת קטיף והושבות לו גמולו בראשו וכל המושל עליו ימשול לאמר איך שבת גוגש שבר ה' מטה רשעים חורד שאול גאותם לתחתית ניהנם לנצח : אחר הדברים האלה כשוך חמת המלך דון אלפונשו וזכר את גונסלו ואת אשר עשה ויאמרו נערי המלך משרתיו יביאו לפני המלך ספר דברי הימים ויהיו נקראים לפניו וימצא כתוב אשר העליל גונסלו ועל שמואל בן ווקר ועל אחיו ושטר המכירה ויאמר אחד מעבדי המלך אם על המלך טוב ימכרו אחי צורר וכל אשר להם על אשר שלח יד ביהודים ויעשו לו כמדרשו ויצו המלך וימכרו שטר המכירה מכל נכסי הצורר ומכל אשר לאחיו ליהודים היושבים בשער המלך ויסר המלך ארץ טבעתו אשר העביר מהצורר ויתנה למשה ויצא האיש משה שמח וכל היהודים אשר במלכות קאשטיליא שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל :

היא

שנת חמשת אלפים ושנתים וחמשים היו גזירות כוללות בארץ שאבוויא ופיאמאנט ולומברדיא וציציליא ורושיאא ולא נמצא כתוב פרטי הגזירות וסבתם גם בפרווינציא היה שם גזירה וגירוש ויצאו מן הכלל עם רב מן היהודים וגם אחד שיצאו לא נחו כמאמר האל ובגוים ההם לא תרגיעו ואחר ימים בקשו רבים ללכת אחר ה' למלכות אחרת וכאשר הבינו כי כוונתם ללכת להתייחד קמו עליו לאלפים ולרבבות ולקחו נכסיהם וטמון למלך והיהודי אשר בסירדיניא נהרגו רבים בדרך ומאותם הנשארי בפרווינציא אחר השמר נוהגים היו יהדות בהצנע ובפרט הנשים אבל היה ענין הנשים במקרה כי שואלי להם למה ירליקו נר ערב שבת וכן שמביאין ירקות ומיני מגדים ליל שבת

אל השלחן ואמרת שכך ראו אמן נוחת אמר יוסף בן ויורגה דומה לזה שמעתי
בפי אשר המרומם חרופא הגדול כמחרר משה המון וצל כי ראה בטכניה בלכתו
למלחמה עם המלך האדיר על כל מלכי הארמה שולטן שולימאן ירה כמה
חניות אשר תושבי הארץ נועלין בשבת והם ישמעאלים גבורים ושאל להם מה
ענין נעילת החניות והשיבו כי לא ידעו מזה דבר ואין להם טעם אחרת אלא
שכך ראו אבותיהם נועלין בשבת ואין זה אלא מומן הגזירה אשר היה שם
עצום ונורא מאד :

ונשוב

לענין הראשון זה כי באות ארצות היה בשנה חזיא שנת השמר
דבר כבד מאד ככל אותם העמי' ומהאנוסי' לא מת אחד וכי ראו
הגוים הדבר ההוא הכבד אמרו בלבם כיון שהדבר עלינו הוא ולא על האנוסי'
נצוה שילכו למקום אשר יחפצו או יצאו מהאנוסי' עם רב להציל את נפשם אבל
רבים נשארו באותם ארצות כי היו יראים שמא תחבולה היא מן העמי' לדעת
מה שבלבם ונשארו באותם ארצות לאלפי' וחם באותם מקומות נזהגי' היו יחדות
ואעפ' שהיו חוקרי' עליהם לא נמנעו משמירת תורת משה ע"ה כל אפשרות'
לימים קמו עליהם חוקרי' והשתחו ונתחילו לשרוף אותם ולקחור נכסיהם עד
שקם מלך אחד וחמל עליהם וצוה שלא ימצא עוד חוקר במלכותו ולא איש
מעליל עליהם כי באמונה הם עושים :

ה"ב

בזמן המלך דון מגואל בן המלך אלפונשו בעיר אוקניא קרה כי איש
נצרי נכנס בביתו נער קטן כבן שלש שנים והנצרי איבה היה לו עם
הנצרי' אם הנער ואמר השליכו חוצה בן הסורר המונה וכשלא יצא מיד קם ובעט
בו והכהו בבטנו וזמ הנער וכי ראה כי מת החביאו ובלילה השליכו בחלון איש
יהודי שכנו ויהודי איננו בעיר ותקם האשה בעוד לילה ופרחה נשמתה ונתעלף'
מרוב פחדה כי ראה שלהעליל עליה השליכוהו שם והלכה לפתח הבית לראות
אם תוכל להשליכו בפתח איזה נצרי' ושמעה אם הנער צועקת ומקששת בנה
והשכנים אומרים לה בבית יהודי זה נכנס ולא יצא עוד זעיר חגם הוא זה
כמו שהוא מנהג' והעניה היהודית כי שמעה פרחה נשמתה מרוב הרעדה וחשבה
אופן הצלה ולקחה הנער וחגרה אותו על בטנה ולבשה לבושיה עליו וכאשר
מעוברת ישיבה על המשבר והתחילה לצעוק כאלו היה לה חכלי יולדת ושלחה
לבנה לקרא למילדת ובאה ורמזה לה התחבולה ובהיותה בזה בא השופט עם
אנשיו ויחפש כל הבית ובתיבור ובתנור ובכל מטמון ולא מצא דבר וכל
היום ישיבה על המשבר ובלילה הוציאה קול איך הפילה ולקחה שני אנשים
בקרוביה ובמשה של זבל הוציאו את הנער אל השדרה וקברוהו ביום השני
בתקופת הנצרי עם אשתו והכה אותה על ראשה מכת מורט או צעקה האשה
ואמרה הלהרגני אתה חושב כמו שהרגת לבן השכנה נשמעו הדברי' לאם הנער
והלכה אל השופט וצוה שיתפשו האיש ההוא ועם החקירה נתאמת כי אמר
הדבר וביסורין הודה ואמר איך השליך את הנער מת בבית היהודית להעליל
עליה

עליה אז אמרה אם הנער שיתפשו היהודית יתן לה הנער לקוברו ושכבר נודע
מי הכהו והאשה התחילה לכחש כי יראה והשופט נשבע לה שלא יקרנה עון
ובלבד שתגיד לו כל הדברי בפרט או ספרה האשה הענין כמות שהוא והשופט
שמח על שכל האשה ושלה הדברים בכרח אל המלך והמלך שמח מאד על
שכל האשה :

ד"ה בזמן המלך ההוא אשר זכרנו למעלה קם כומר אחד ודרש דברי וקרא
את היהודי אל הרישה והם יראו מאד שמא ידבר כנגדם כי שמעו
שכוונתו לדבר רעה כנגדם ולתת חרב ביד העם אז קמו כל ראשי היהודי והלכו
לפני המלך כאשר ידעו כי המלך יודע היה בימים הקדמוני שכל מה שמדברי
על היהודי עלילה הם וכבר נתאמת אצלו כי אין עליהם אשמה אמרו לו אדונינו
אבינו אתה ועליך השלכנו ויבנו להצילנו מלשון מדברת גדולות ואתה מלכנו
ידעת מקדם אם יש עולה בענינינו והנה קם כומר אחד וכפי מה ששמענו כוונתו
לדבר נגד היהודי השיב המלך באמונה יפה הכיר אתכם משה רבכם אשר כתב
עליכם ודרף אתכם קול עלה נדף כי אחרי אשר יצא דבר מלכות מלפני בימים
הראשונים כל מה שאומרי עלוכם שקר מעתה למי תראו והכומר אשר אמרתם
ידעתי שהוא יקראני אל הדרושה והנני לשבר את שיניו אם שוא ידבר בינים
הראשון נקרא המלך אל הדרושה והכומר התחיל ואמר מה לעשור לעם הרע
כזה עם היהודים אז המלך קם בחמתו ויצא דרף הכומר אחריו ואמר אדונינו
המלך סוף הדברי מפרשין תחלתן וניתני לגמור ואפרש דברי אמרתי כי יש להם
לעשות כבוד ולתת עליהם חן וחסד מפני מה שעשו עמנו כי השליכו מעליהם
טוב ההצלחות והמלכות ונתנו אותם בידנו ואלו היו טובים וישרי היו מושלים
עלינו כמו שאמרה התורה ונתנך ה' עלינו על כל גוי הארצות ומה מאד עלו
לכי כאשר יאמר שיהודי רעים לפי שמחזיקי ממשלתינו בידינו וכאשר הרבה
לפשוט אז יותר ראוי לכבדם ולא לבקש עליהם עלילות ברשע ויצאות מחשויו
וטבע השכל וישו אמר עליהם הנוגע בהם כנוגע בבר עינו והמלך שמח בזה
שאמר הכומר אעפ"י שראה שכוונתו אחרת היא אמר עוד הכומר כשחשטאו
היהודי האל הסתיר פניו ונשאר אל הטבע אם יצליח ואם ימית וישפילם אמר
לו המלך הדברי שנשאר אל הטבע לא יסכו מלכת לאדם כרב או במעט והנה
היהודי ראיתי שנפלו מעולם לא קמו ואם היה בדרך הטבע ראוי היה שיקומו
בזמן מהומני ועוד שהכתוב מכחישיך ואמר ואנכי הסתיר אסתיר ומצאווה צרות
רבות ורעות והנה הכומר הורה לדבר המלך :

היד במלכות רומי היה שם אפיפיור איש חסד דובר צדק דובר מישורים
ובמדותיו והנהגתו איש אמת אבל היה לו אחור מאד אויביו
ליהודי ומבקשת רעת ושם האשה שאבגשה ומשנתתה ארץ ישראל בקשרה
והתחננה לאחיה האפיפיור שיגרש את היהודי מכל ממללתו ואמרה לו כי בהיות
הוא במקום המושיע איך יסכול שיעמדו שונאיו בארצו וממשלתו ועוד שמיוס
שמרדו

שמדדו במושיע נשאר כלם טמאי טומאת נפשות כפי מה ששמעו מהגמונים
הקדושי וכן נשאר טמאי מחטא ארס הראשון ואותם שקבלו דרת ישו נטהרו
והשאר נשאר בטומאת והוא יתבע עליבנו אם לא יגרשם מארצו ומקו קדושתו
הוא רומא העומדת במקו קדש קדשי היא ירושלם ואם יגרשם הנה שכרו ממנו
בגן עדן כי ילמדו כל המלכי לעשות כמוה השיב האפיפיור ואמר סוף כל סוף
אין בנשים דעת שהרי אם המושיע מחל להם ואמר שהנוגע בהם כנוגע בעינו
איך לא נמחל אנחנו ואין לאשה הסמוכה בפלך להבין בעמקות האלה אין זה
כי אם רוע לב ומה שאמרת שלא קבלו טבילת ישו ונשאר טמאי כיון שיש
להם ברית מילה נטהרו כי לא היתה הטבילה אלא במקו מילה כי רחם מושיענו
לילדינו בלתי שופך דמם בילדות וצאתם מרחם אמם עד שיראה לנו פלא איך
יתקיי דע היהודי כאשר שופך דמו בזמן שהתינוק בתכלית החולשא וכי ראתה
שאנג'שה תשובת האפיפיור וכוונתו לא יספרה לדבר אליו ואחר ימים שבה אל
שאלתה עם האפיפיור והביאה הגמוני שיעידו איך בעבר עם צלם ישו ראו איך
היו היהודי לועגי ורומזים אלו לאלו וברוב לקה וחלק שפתיה והעדיות ההם
הטה אצו וגזר גירוש כולל בכל ממשלתו ועל זה היה דוח לב כל היהודי בכל
מקו שהקול נשמע אבל תושבי מלכות רומי הגדילו ההספר כי באות המקומות
גדלו והעשירו וקנו בתים ונחלות וכסף וזהב ברכו ובימים ההם היה מלך אחד
בירושלם מלך חסד ואהב היהודי ונקרא שמו רוברטו ומלך זה היה לו אהבה
ואחזה עם האפיפיור והיהודי שלחו שלוחי אל המלך ההוא עם מנחה כראוי
ושאלו ממנו יבקש מארץ האפיפיור ישוב המנו מהשחירת ושלחו לו לאמר כל
עניני שאנג'שה ואיך ממנה נמשכה כל הרעה ואם יצטרך שידור בעדם עליה
לשלם מיד ומצד אחר שלחו מהר ומתן לכל ההגמונים שיפייסו את שאנג'שה
ואם לא יוכלו עמה לבטל הגזרה לפחות יפייסו להאריך להם זמן הגירוש למען
יוכלו למכור בתיהם ונחלת ולקבץ ממנו והלוואתו וכן כדי שיוכלו לדעת תשובת
המלך רובירטו אולי על ידו ימצאו תרופה לכאובכם וצווחו לפניו ולא הועיל
להם ובהיותם בזה והנה תשובת המלך רובירטו וחזקם ואמאם בדברי עוד שלח
המלך רובירטו שלוחי לאפיפיור בדבר של טעם ותחנוני והוא השיב כי כבר יצא
מפיו ונדד לשנג'שה אעפ שהיה שלא ברצונו אין אחר דבור אפיפיור כלום אבל
אם שאנג'שה תתיר לו הנדד יוכל לחזור בו וכאשר ראה המלך רובירטו דברי
האפיפיור הבין הענין ושלח שלוחי לשאנג'שה ונדד לה מאה אלף פרחים מצד
היהודי ונתפייסת וקבצו הממון ונתנו לה אז שאנג'שה נהפכה לאוהבת היהודי
והיא התחננה אל האפיפיור שלא יגרש היהודי מארצו כי נכמרו רחמיה עליה
ואמר האפיפיור אין זה כי אם נכמרו רחמי המעורר אליך ואולי אור האפיפיור
לקרוע שטר או כתב הגירוש ונשאר במקו אבל עד הגיע לזה הצד לאדם מאד

המז

בעיר מונטישיק יצאו היהודי בחול המועד של פסח אל השדרה
לשימוח ועשושם שחוק שהנערים עושי שישימו אחד באמצע
בכסות עיני וכלם הולכי סביבו ומי שיוכל לאחוז ישב במקומו היו הולכי שם אנשי
ח א 5 פ פרים

פנים ותפשו דברי עם היהודי ונמשכו מריבה וכאשר הלכו משם אמרו איש אל רעהו במה נקח נקמה מאלה הן כשנעליל עליהם לפני השופט ונאמר כי האיש אשר שמו באמצע קראו את שמו ישו והיו מכין בראשו ללעג ואומר זה ישו וכן טוב מכל הלכו לפני השופט וספרו הדבר והם האמינו ונתפעלו מאד ואמרו ראו שנודע למלך הענין הרע הזה והעם מהרו ולא רצו להמתין ותפשו חרב ביד ולא השאירו מן היהודי פליטה לבר נער קטן אשר נחבא בחור הנוער והילדי הקטני עשאו גוי ביום ה' כן היהודי מעיר אחרת סבוכה ויצא הנוער ואמר אנה תלכו כי כך וכך אירע ברהו ולקחו הנוער למקום וגוים שהרגישו רדפו אחריהם ולא השיג אכל פשע היה בינם ובין המות וכאשר שבו לארצם מצאו שם בלבול כי כבר שמעו הנעשה במונטישון ועם שוחר עצום נצולו :

היו

בספרד כי באו גוים ואמרו שמצאו הרוג במית איש יהודי הירח שם לפני המלך אחד מיועציו ודבר נגד היהודי רעה ואז נתחזקו העם לאמר למלך שאם הוא לא יעשה משפט כי הם יקחו נקמות מהרוג בידם אמר המלך ישתבח ויתעלה המושל האמיתי השופט צדק אל אמונה ואין עול ועתה אראה לבם שקרתי ואת כל אשר הליץ יועצי לרעה וזה תראו ותגידו לבאי אחרים או שלח שיביאו לפניו כל היהודי וכשבאו לפניו שאל להם ואמר מה הוא זה שאמר דוד הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל שאם לא ינום כל שכן שלא ישן כי בלשון העברי שינר היא יותר מתנומה כפי מה ששמעתי השיבו היהודי מה שפירשו המפרשי לנו אינו אלא שאל אינו וכש שלא ישן אמר המלך זהו לתרץ השאלה עם השאלה עצמה ולא הבינו כונן הכתוב על מה נאמר וזהו פירושו והוא אשר ראו עיני הנה הלילה אשר עברה לא יכולתי לנח ולישן בשום צד ולכן קמתי ממטתי ויצאתי אל החצר החצונה והוצאתי דאשי בעד החלון והירח מאירה וראיתי אנשי רצים ואחד מהם על כתפו כדמות אדם ושלחתי ג' אנשי שילכו אחריהם לאט ויראו היטב אם הוא אדם הרוג או מה היה הענין ויגידו לי הלכו עבדי כאשר צויתי ושמו עצמם במארב וראו כי הוא הרוג והכירו שני מן האנשי המוליכין הפגר ההוא והנה המעידי לפניכם באו האנשי והעידו ושאל להם היועץ ולמה לא תפשתם אותם והשיבו כי מהרו והשליכו הפג בחצר היהודי וכרחו להם ועוד שהיו נושאים כלי חרב ולנו אין בידנו דבר כי לא צוה לנו המלך לתפושם כי אם לראות מה הענין חזר המלך לענינו ואמר זהו שאמר הכתוב לא ינום ולא ישן כל כי הוא לא ינום וגם אינו מניח לישן מי שהוא שומר ישראל אז הלכו כלם בפתי גוש ומן המעלילים עשה שפטים :

היו

במלכות צרפת קמו שני אנשי אוהבי הרע ואמרו למלך איך דאו איש יהודי שתפס איש נצרי והביאו בחזקה בביתו וזהו דאי כדי להורגו כי ערב חגם הוא והמלך מלך משפט היה ואוהב האמרת וראו בשכלו שקרות התביעה ועלילה שמעילי על היהודים וגער בכל אותם אנשים וצוה שישליכום מלפניו ואמר שכל מי שיבא לפניו בעלילה כזו יתן ראשו בחרב והאנשים

האנשים ההם נתמלאו חימה לפי שנשאר לעדים שקרים לפני המלך ולעושה
רשע והלכו וקצצו המון העם ונשבעו להם שהיהודי תפש את הגוי וחביאו בכח
לכיתו ועיניהם ראו וחנצרי ההוא לא יצא עוד מבית היהודי ואמרו עוד אל העם
כי הלכו לפני המלך וראו שהמלך חמל על המורדים והפושעים ושונאי' בדת
ישו ולא חמל על חנוצרים מאמיני אמונתו אז אמרו העם הבו נתחממה להם
ובקשו ב' נוצרים שאמרו שהלכו אל היהודי ליקח ממנו ברכית ושמצאו היהודי
יוצא מן החדר וסכין מלא דם בידו אמר המלך ליהודי מה ענין הסכין והשיב כי
שחטתי עופות למועדי אמרו השרים למלך אין שחיטת עופות תוך החדר וכיון
שיש אמתלאה יכו היהודי בייסורין ויגיד האמת אז צוה המלך להכור בייסורין
ליהודי והוא תודה שהרגו וכי חמשים איש גדולי היהודים יעצוהו והיו עמו צוה
המלך ויתפשו כל אותם יהודי' ויהודי' בשמעם התאבלו ובכו וצעקו כי ראו אברן
האומה ונתקצצו והלכו אל המלך ואמרו אדונינו המלך מחקי הסלכים אשר
קדמך הלא הוא שכל מי שיוודה כאיזה דבר על ידי יסורין והכאורה שאם יהיה
נאמן על עצמו לא יהיה נאמן על אחרי' ואם האיש ההוא הרג חנוצרי אנחנו לא
ידענו ולא עלה בלבנו רעה כזאת כי לא שוטים אנחנו ולא טפשים לשום עצמינו
ובנינו בסכנה כזו וה' לא צוה שאם לא כן כל מי שיגנוב ויגזול יאמר כי כל שר
העיר היו עמו' שאל המלך ושרים על ענין זה אם נמצא בדברי הימים ויאמרו
הן כי נמצא בפירוש כמו שהיהודי' אומרי' והמלך נפל בלבו חסד ואמר להם למה
לא אמרתם לי מזה ער שהיהודי נתעורר' לכן הביאו לי ספר דברי הימי' וארעת
הביאו הספר ונמצא ככל דברי היהודי' ואז צוה המלך שיתירו כל היהודים מן
המאסר לבד האיש אשר ברשותו נמצ' ההרוג' בעת ההיא היה בחצר המלך שר
א' משרי' ישמעאל אשר בא עם שליחות ואל המלך אתה האיש הנכבד אם נמצא
במלכיו' שלך כדברי האלה אמר הישמעאל מעול לא שמענו ולא ראינו ויש להחזיק
טובה למלכינו אשר לא יושפלו בעינינו נערות ובדברים שאין להם שורש לא
בשכל ולא בדת כי איך היהודי ימלאנו לבו להרוג חנוצרי והוא נכנע תחרט
ממשלתו ומלכותו וכש' בענין מאוס כזה שיעשו קרבן מדם באדם אשר לא
שמענו בכל משפחות האדמה אעפ' שנשפלו בדברים מאוסים ויצאים מן השכל
ובכיוצא כזה לא עלה בלבם לרחקו רחוק לאין תכלית משכל אדם' אתם נטפלי'
בארצכם ושומעים בחצרותיכם חצרי מלכים דברים' שאסור להאמינם והמלך
בעם על זה ואמר לו הנה בעל הדבר הודה אני כפי המשפט מה יש לי לעשות
וכי יועיל שהוא רחוק מן השכל אם הוא הודה וכדברים האלה השיב הישמעאל
הודאה על ידי יסורין במלכותינו ויעיל לאמתלאה ובהצטרף טענות אחרות
אבל לא יועיל לתת אליו דין ומשפט ואחד מן חנוצרי' אשר שם אמר לישמעאל
השר הנכבד אם לא נמצא במלכותכם הוא מפני שאין ליהודים על הישמעאל
שאלה או תואנה אבל יש להם עם חנוצרי מטעם ישו ויקחו איש חנוצרי וישימו
שמו ישו ויאבלו את דמן להנקם ממנו אמר השר עתה נתאמת לי יותר שהכל
כזב איך חטא איש אחד והרגוהו וינקמו מאחר וכל שכן כי ישו ראוי שינקם
מהם לא הם ממנו והם הרגוהו ונתנו לו יסורין קשים וזה אני אומר כפי דעתכם

כי כפי אמונתנו לא הדגו היהודים את יסור כי עלה לשמים חי אבל לדעתכם
 אני אומר אשר ראיתי בבית הפילתכם מאויר בכותל כל מיני מיתור אשר נתנו
 לו ושם ראיתי שהיו סוכבין עליו לגלגל כדרך עושי מלאכת הבגדים או קושרי
 ספרי על הספר ואחר נקמה זו מה נשאר עוד לנקום וחי לו לישו לתבוע מאבי
 יקח נקמתו מן היהודים שבה ליצר שהברילנ מכזבים ושם חלקינו במאמינו
 אמת השיבו הנוצרים אסרת שהיה לו לישו לתבוע נקמה מהיהודים כן עשה
 והמציאות ויכח כי למת ישבו בגלגל דחופים סחופים ממושכים וממורטים כי
 אם לנקום הם יסו השיב הישמעאל ואם האב לוקח נקמה זו על בנו חיקומו
 היהודי לחזור שנית להנקם כדי שיזיה להם פרעון שני כל אלה דברי מפלזות
 ועוד כיון שהאל עושה ביהודים שפטי אתם מה לכם לבקש משפט אחר ובכל זה
 אני לא בארתי להציל היהודים כי אינם בני ברירה וגם לא ממלכותי
 ולא אהבתי אותם כי ידעתי מה שעשו לכם נביאים אבל באתי לומר האמת
 אחר שהמלך שאל ממני דעתי והמלך בשמעון דברי הישמעאל כעס מאד לפי
 שראה שהיה מחורף כל הנוצרי אבל בכחינה שדבריו דברי שכל שתק ושמר
 חרברו וביום השלישי כאשר ראו העם כל העלכון שעשה הישמעאל לנוצרי כי
 בשארו לרשעי או לפתאים מאמיני כל דבר או קמו והביאו שני עדים שקרים
 וזה עדות אנו נכנסנו בבית יהודי זה כי היה לנו עמו חשבון וראינו שם קבוץ כל
 היהודי שאמר היהודי שבעצתם עשה וכאשר נכנסנו שתקו כלם אז אמרנו הלא
 דבר הוא ויצאנו משם ונחבינו אחורי הרלת ושמענו שיהודי אומר להם ואם
 נתגלה שאני הרגתי הנוצרי אתם תשבו כנגד והם השיבו יש לנו עושר רב
 להחליף לא תירא ולא תפחד והמלך כאשר שמע עדות זה שבת מאד כפני דבריו
 ישמעאל ואמר לו מה תאמר עתה הישמעאל הנכבד אשר בארתי לחרפני בבית
 והשיב הישמעאל אני לא חרפתי כי אם למעילי ואחר עדות זה הענין הוא רחוק
 משכלי יותר ממה שהיה מקדם וכי דבר מסוכן כזה היו היהודי בדברו במקום
 שישמעון הנוצרי דבריהם ואני שמעתי שהיהודי פקחים הם ויראים מאד ואין
 אפשר שעמדו בעצה בכיוצא כזה במקום שישמעון הדבר או שיאמרו אותו בקול
 הם עד שנשמעו הדברים כל כך בבירור וכאשר השלים הישמעאל את דבריו קמו
 כל העם ואמרו וכי ישמעאל זה מלכנו הוא אתה מלכנו ואתה שופטנו לכן עשה
 לנו דין פן תצא כאש חמת העמי ואין מכבה והמלך מכעס אשר כעס על דבריו
 הישמעאל נטה לבו לדברי הערי וגזר גזרה משונה והוא שיתפשו ראשונה כל
 אותם יהודי שהיו בעצה וישימו כל אחד ואחד בחבית אחד ויסתמו כל החביות
 ויתקעו מסמרות מבחוץ וחודן בפנים ויגלגלו החביות ברחוב העיר אז קם שר
 אחד לפני המלך ומלאך ה' אבאור הוא ואמר ארזינו המלך חק המלכים
 הקדמוני אשר בצרפת שכל משפט נעשה מחמשי איש ולמעלה יד המלך תהיה
 בו בראשונה ואחריו כל העם לכן קום אתה ארזינו ויעבו מלכנו לפנינו ויתחיל
 לגלגל חבית אחד ואנהנו אחריו ויאמר המלך אני לא באתי לבטל ולשבר חקי
 המלוכה כי אם לקיימם אני אלך ואתחיל המשפט כאשר אמרתם וילך המלך
 וזרי רגלו לגלגל הבית אחת ונכווצו גידי שוקיו ונפל לארץ ונתעלף ואחר העלף

אמר שיוציאו היהודים מן החביות כי האל ראה העול והוא אל המשפט וכאשר
 ראו העמי' הגם המפורסם לעיניהם לא הרים איש ארץ ידו ואת רגלו' וחמלך
 הוליכוהו בעגלה לביתו ובקש מן היהודי' שיתפללו וכן עשו ואחר ימים נתפא
 המלך והיהודי' ישבו בכבוד באותו מלכות אחר ימים באו הנוצרים ואמרו
 ארומנו המלך הגם ההוא אשר נעשה לא היה אלא בעד כל אותם יהודי' שהיו
 בקיים כנראה ושלח ידעו מן הענין דבר אבל האיש שנמצא בידו ההורג ראוי
 הוא לעונש אז חקר המלך ודרש ונמצאו נוצרים שהעירו איך ראו פלוגי משליך
 חפץ בבית היהודי' וזאת המלך שיקוצו ידיו ורגליו וכן נעשה ואז הארץ
 יראה ושקטה יש נסחאות בענין זה אבל מר' שראיתי בספר דברי הימים לחכמי
 צרפת כך הוא :

היה

האי אשר נקרא היום אינגילטרא נעשה שם שמד גדול ועצ' בכל אות'
 קהלור' גדולות ועצמות אשר היו שם בימים ההם בחכמה ובגבורה
 וכבוד וביתור העיר הגדולה הנקרא לונדירש אשר היו שם קרוב לשני אלפים
 בתים כלם אנשים בעלי חכמה ועושר ושם עשה החכם רבי אברהם בן עזרא
 איגרת קראה אגרת שבר' והשמד היה שימירו דתם וכאשר עמדו על קדוש
 השם העלילו עליהם שהיו עושי' זוף במטבע ובאה תביעה זו לפני המלך וחמלך
 חקר ודרש ומצא כי המעלילים הם המוויפוס וחיו מטילים האשמה על היהודים
 ונמלטו לימים שבו הנוצרים ובקשו שיעיר נגד היהודים ומצאו כרצונם איך
 ראו יהודי' קוצץ המטבע ואעפ' שידע המלך כי הכל שקר ומפני חמית העם בקש
 להשליך מעליו תערומות אלו ושם יקומו העם וחרב' בידם כדרכם ואין מציל
 צוה וגרשם והיה הגירוש זה שנת חמשת אלפי' ועשרים ליצירת

היה

בשנת הגירוש הנזכר נאנסו ב' קהלור' גדולות נאפוליש וטארנה
 לשימיר דת וחמירו רובם וסיבת השמד לא מצאתי אבל כן
 שמעתי מוקמים כי כומר אחד נתקוטט עם יהודי' בעיר טארנה ובקש
 להטיל האף על כלם וישם עץ ישו באשפת איש יהודי' ואמר בכקר שחלם הלום
 איך היהודים שמו העץ באשפה מיד יצאו כמה נוצרי' להקור ולחפוש ונמצא
 בבית איש יהודי' באשפתו אז העם נתמלא חמה ובקשו לשלוח יד בכל היהודים
 והשופטים כשמעם קמו להציל את העם כי היו חושדים כי מיד הכומר היתה
 זאת וכי ראו השופטים כי אין כח כנגדם כי העם רב מאד יעצו ליהודי' שימירו
 דת וינצלו כי אין להם תקנה אחרת ורובם חמירו ובקצת היהודי' ברחו לנפליש
 והגוי' רדפו אחריהם גם אנשי נאפוליש תושבי הארץ כאשר שמעו הדבר אותם
 שברחו אמרה בענין קמו על היהודי' אנשי העיר נאפוליש שיתנו היהודים
 חבורתי' ואם לאו שיהרגו את כלם וראו עצמם אלו ואלו כסכה עצומה לבד
 אנשים רשומי' אשר נחבאו בבית השרים וקצתם הזכירו להמיר דתם והשאר
 מן הנחבאים כאשר נחו הגוי' עדין יראו ללכת לארצות דחוקות והיו בטארנה
 ובארא ונפולש אנשי' חשבי' מאד בידועה ובפרט מליצי' ומשוררים לא נמצא
 במותם

פחותם בארץ לבד באנשי פרוכניצא אשר גברו בזה על כל משפחות היהודים
 לימי נודע למלך כי הכמר זיף והמלך צוה לתלות לא מפני עטרת חכמור' קמו
 אעס על הדב' וצוה המלך לגרשו אל הא"י הרחוקי': וה"ל מלכות צרפת היה
 גרש כולל ולא נמצא כתוב מאנשי המלכות הסכה ובדברי הימי' לא שכנוי' כת'
 כי כומר אחד מכת הדורשי' הנקראים פיריקאדורשי' חשק אשה אחת יפה מאד
 והיא לא שמעה אליו ואחר הפצר ובדברה אליו יום ויום אמרה אליו כי חרפת
 הוא לה כפי דתה להנשא לערל לכן אם ימול או תשמע אליו והכומר כפי חשקו
 ואהבתו שמע אליו ונתגיר בהצנע ולקחה לו לאשר והכת הדורשי' כאשר
 שמעו היה זה לרדם לחרפת נוסף על שנארת היהודי' בקשו לתר' יד ביהודי'
 והכומר ההוא איש חשוב כי המלכה היתה מתודת עמו הנקרא בלעז קונפישור
 וילכו הכומרי' אל המלכה ויגידו לה כל עניני הקונפישור' ואיך היהודי' גיירוהו
 ומלו אותו ותתחלחל המלכ' מאד וחשב מחשב' איך תקח נקמת כבודה מהיהודי'
 והלכה לפני המלך והתחננה והתנפלה לפניו וספרה לו הענין ההוא ושאלה
 פאתו שיגרש היהודי' ממלכותו והמלך לא אבה כי היהודי' חשובים היו בעיניו
 והנאתם במלכיות הנאה גדולה היא למלכים ובקש לחרות המלכה בטענות
 כאלה מיום ליום וכי ראתה המלכה כי לא יכלה לו שמה כל השרים אשר בחצר
 שידברו אל המלך והשרים גם הם יודעי' היו שאין ליהודי' אשם אבל יראים היו
 מהמלכה ובעל כרחם יעצו למלך על הגרש ואמרו לו אדונינו המלך אין לבקש
 זכות ליהודי' האלה כי הם שונאים אמתנינו ושונאים אותנו ואמרו טוב שבגויים
 הירג ואם שיאכל אדם דבש ולא ילמדנו לגיו וכיוצא בהם השיב המלך שעליה
 איב' הייבין הגרש וכבר עבר ויכוח זה לפני אבי הגמון א' עם חכמי היהודי' ואמרו
 שמה שאמר הטוב שבגויים הרוג שרוצה לומר שהטוב ויפה שבגוי' הוא משפט
 מחריגה שעושין כי בזה מטילין אימה על העם וכלם ישמעו ויראו וזה צריך
 לקיי' העולם כפי מה שנתקלקל אבל כפי דת היהודי' היה אמר ר' עקיבא שאם
 היה עומד ויושב בסנהדרין לא היה חורגי' אדם מעולם כי שםא טרפה היה או
 במקום נקב הכה' בסוף אמרו השרים מי שיש לו חקים כאלה האם ראוי לרדם
 עליהם חסיד המלך כבר שמעתי שם כי כל התלמודי' הנו על קדקרו ואמרו
 שאם כן היה מרבה רוצה' בעם כל שכן כי בדיעות נופלי' השבושי' העצומים והנה
 אפלטון ראש הפילוסופים אמר שאנשי מלאכה אחת ראוי שיהיו משותפתים לכל
 אנשי אותה המלאכה ודי בזין וקלקל משפחו' בני אדם וגנות ומה לרוב ומי לנו
 גפש סובלת שלא תתפתה בדיעות הדורות באיזה הזמן מהזמנים אמרו השרי' ומה
 יאמר אדונינו מאכול דבש וכו' אמר שכבר שמעתי שכונתם לומר שהנסיון לין
 הטוב הוא כאשר ימתק לחיך ויערב אחר אכילת הדבש והגוי' השומעי' זה יחשבו
 שהוא מפני שהוא משום רפואה ושלכן אמרו אל תלמדוהו לגי' ולענן עליהם
 מפני שהוא שקר וכוכ אמרו השרים ואנחנו שמענו כי הוא משום שאחר אכילת
 הדבש יתנסה אם הוא יין טוב וידעו היין הטוב הראי' לנסך על מזבחותיהם וצו
 שלא ילמדו לגי' מפני שיבא לנסך לפניו ויהיה נחשב לה' לחטא שלמדו כמה
 לעבוד את ישו אמר המלך וכי עתה באנו לעולם ולא ידענו שהם כחשו אלהי'

שָׁלוֹם וְכָל שָׁכֵן שִׁיכְחִישׁוּ עֲבוֹדָתוֹ אֲמֵר אֶחָד מִיָּעָצָיו וְאִיךָ יִפְדֶּה אֶרְצוֹנוֹ לִמְלֶכֶת
שִׁיבוֹנוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמַלְכוּתָךְ וּבְמַמְשִׁלְתְּךָ אֲמֵר הַמֶּלֶךְ אֵין זֶה אֱלֹהִים וְדַאי פְתִי
הַמַּלְכָּה חֵבִינָא אֲתֵכֶם לְכָל זֶה בְּיוֹם הַבֹּקֶר שָׂבוּ עוֹד לְדֶרֶךְ מִרְעַת הַיְּהוּדִי עַד הַסִּתּוֹ
לַמֶּלֶךְ וְיֵצֵא כְּרָה מִלִּפְנֵי שִׁיבְצָא הַיְּהוּדִים מִמַּלְכוּתוֹ תוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וְהַנְּשֹׂאִי
בְּסוֹף הַג' חֳדָשִׁים יִמְתֵּן כְּחֶרֶב וּנְכַסִּיו לְאוֹצַר הַמֶּלֶךְ וְעַל קֶצֶת מֵהָאֲנָשִׁים הַרְשׁוּמִים
הַעֲלִילוּ שֶׁהֵם מְלֹךְ הַכּוֹמֵר וְנִשְׂרָפוּ וְהַיְּהוּדִי הַזֶּה כֹּהֵרָהוּ לְעִזּוֹב בְּתִיתָ כְּאִשֶּׁר הֵם וְלֵצָא
בְּמִרְצָה מִכָּל הַמַּלְכוּת כִּי לֹא רָצָה לְתֵת לָהֶם זֶמֶן לְשׁוֹכְלוֹ לִקְבֹץ מִמּוֹן וּנְכַסִּיהֶם :

וְיָקֻם בַּבֹּרֶךְ הַזֶּה
לְעַד וָעֶד
אֲמַר אֵל
כִּי יִשְׁתַּחֲוֶה
לְפָנָיו
וְיִשְׁתַּחֲוֶה
לְפָנָיו
וְיִשְׁתַּחֲוֶה
לְפָנָיו

הבא שנת חמשת אלפי וארבעים ושש ליצירה קם מלך אכור ושמו פיליפ בן פיליפ וגרש כל היהודים אשר במלכותו ונתאכזר מאד נגד היהודי ולקח כל אשר להם כספם וזהבם ומטלשלי וקרקע ונתגרשו בעת וערעיה וחסר כל והיו היהודים רבים כחול באותם מלכיות עד שאמרו שהיו כפלים כיוצאי מצרים והקהלות ההם קהלות גרולות בחכמה ובמען זכן כתב הר' לוי בן גרשם בפירוש מי מנה עפר יעקב וחבור הפירוש ההוא טו שנה אחר הגרשו וקצת חמירו דת אבל מועטים היו מאד וקהל שלושה חמירו כלם וסימן השנה ההיא מן הפרט ויגרשוהו וילך והיה גרוש זה בחדש אב בחג הנוצרי הנקרא מדגילינא

הבא לפני זה שנת י"ד לפרט היה שם גרוש אחד לא כללי אלא פרטי בקצת הערים ההם ולא גודע למה ופימן השנה ההיא ותלך שישראל הלך וקשה :

חכב אחר זה כחמשי' שנה היה שם גרוש כולל מר וקשה מאד כי היהודים בהגרוש' שעברו שבו על ידי מסון ונתחדש מלך חדש וגור ואמר שאם היהודי' יקבלו דת ישו טוב הארץ יאכלו ואם לאו שעברו בחרב כלם ואין מציל ונתן להם זמן שלשה חדשי' לשיעצו הטוב להם ובזמן ההוא היה שם חכם גדול אהוב מאד למלך נקרא אבוגרדן והתחנן לפני המלך פעמי' ולא הועיל ולא שמע בו אמר המלך שכבר קמו העם על היהודי' וגרוש שלהם הווא תקנתם ושבותם שגרוש אותם להצילם מיד שונאיהם והקמי' עליהם :

הכג שנת כשלחו כלה גרש יגרש יצא המלך פיליפי המגורש לציד ציד
ומצא צבי רץ ורץ אחריו בסוכו בכח גדול והנה לפניו חפירה גדולה
ונפל שמה עם סוכו ותשבר מפרקתו ופגת ודעו הכל כי אכזריותו על היהודי' גרם
לו אותה מיתה כי כפי הטבע ראו שלא היה מספיק אותה חפירה שבנפלו שם
ימות ואחרי המלך ההוא קם בנו תחתיו והוא מלך חסד ואהב משפט וצדק
וראה מה שאירע לאביו ושלח שלוח אל היהודים ש אם ירצו שישבו לעריהם
בבטחון גדול ושהוא ישמרם כבכרי עיני ורבים לאהבת ארצם ומולדתם שבו
לעריהם כי כלל המלכים ספרד והצרפת והשנים והיהודי' וכל נכבדי ארץ
אחיהם היו היהודי' ולא נפלה השנאה כי אם בעם אשר קנאו ביהודי' ואם המלך
יבטחנו

יבשחנו והעם יקומו איך נוכל לבטוח ובפרט כמה שראינו לשעבר כמה גיהושין
 סבכו העם עלינו ומה הנאה בחסד המלך ושופטי ארץ אם רצון העמי איננו עמנו
 ומבקשי תמיד רעותינו ולמקצת ימים שבו ואמרו לנו ונשובה לארצות מולדתנו
 כי דוא אמנו והמלך מלך טוב וישר ומה שיצא מפיו יקיים ושובו לאותם ארצות
 ובדרכים שללו אותם עובדי דרך ושלח המלך חוקרים ולא נודע מי הם וצאה
 המלך יתנו ליהודי מאצרותיו בגד ללבוש ובזון לאותה שנה כי על פיו באו בעל
 קורחו וישבו לבטח בעריהם :

הכה

אחר שבע שנים חזרו והעלילו עליהם וגירשו פעם אחרת אך המלך
 ההוא מלך ישר היה וגרשם עם נכסיהם וממונם ושלח עמם
 שומרי לשלא יגזלו אותם בדרכי' ולרבים להם לא הועיל כי הפושטים בדרכים
 אנשי הכפרים ועובדי דרך :

הכו

שנת חמשת אלפים קס' ליצירה היתה מגפה חזקה ועצומה בכל
 גלילות אשכנז ופרובינצא ובכל גלילות קאטאלוניא ובכל מפרי
 דברי הימי' לא ספרו כמותה ולא נשמעה לכד מגפת רומי וגלילותיה אשר כמעט
 חשבו שיכלו כלם ובענין הכללות לא נשמעה כמוה וקמו קצת מגויי הארצות
 ואמרו שהיהודי' היו משליכין סמי סות בנהרות ושמשים במשכח המגפה אז נקבצו
 כלם והלכו וצעקו לפני המלך וספרו לו כל המאורע : שאל המלך ומה יהודי' יש
 מתים במגפה השיבו העם כהם לא מת אחד אמר המלך ואם יטילו סם בנהרות
 הם מה ישתו אמרו למלך שותים מי בורות אמר המלך ושאר ארצות שאין להם
 מי בורות מה ישתו וזה אני משיב לפי דבריכם כי לפי האמת הוא נמנע שמורה
 במשכח המגפה כי כמה סם יטילו בנהר אחד שלא יחבטל ברוב מימיו ועוד
 שאותם מים מי נהרות רצות ובאות אחרות במקומם והבאור : אין בהם סם ועוד
 המת מסס המות אינו מוציא מורסא ועוד לכו עתה אתם ושתו מי בורות ותראו
 אם נצלחת מן המגפה או לא וכי ראו העמי רצון המלך יצאו משם אבל כיראו
 איש יהודי' לועג עליהם לאמר מה הועילו עלילותם התאמצו שנית ובקשו עדים
 כרצונם ובאו והעידו איך ראו יהודי' הולכי בהצי הלילה ומטילין דבר בנהרות
 ולא ידעו מה והיו לחששי לחישות על נהרות ולא הבינו וכך באו עדים והעידו וכך
 באו מספרי' רעות על היהודים עד שהמלך אמר לא יהא אלא כי ספק ראו לגרש
 אותם קמו העם ואמרו אחר שהמיתו ממנו עם רב איך ילכו בלי עונש והם עשירי'
 מלאי' מיגיענו ומן הרבית שאכלו ממנו אלא יצוה המלך שימירו דת ואם לאו
 שיהרגום והשרי' עזרו בזה לאמר שימירו דת ואז היה גזירות כוללות בכל ארצות
 אשכנז וארצות פרובינציא וצרה וצוקה אשר לא היתה כמוה : ומכל מקום
 האשכנזים עמדו על קדושת האל הגדול ועל תורתו ולא המירו כבודם :

הכו

שנת חמשת אלפי' ומאה וחמשי' לפרט היו גזירות כוללות ברוך
 ספרד כי קמו מגויי הארצות פתאו עליהם להרוג ולשלול שלל ולבזו
 בו אם

כן אם לא יצאו מכלל הדת ורבים מהשרידים עמדו על נפשם ורתם וקבלו עליה לעמוד על כל מה שיגזרו עליהם ותורת אמת במקומה והדרה ונהרגו רבים על קדושת השם וכן היה במלכו' ארנון ולינסיא מאורקא ברצלונה לירידה ומאות מקומות מקצת מהם יצאו מכלל הדת מרוב המצוקות והאימות כי גלאו מאד ועם כל זה נצח ישראל לא ישקר ולא יכזב וכל אותם האנוסים שמו פניהם לבקש דרך להציל את נפשם וגזרו עליהם גלות ללכת מגוי אל גוי בארצות אויביו עד ימצאו מקום בטוח לשמור תורתם וה' עזרם אבל אותם שהלכו לארצות הערב עבר עליהם בדרך כי לא יכולו ספר כמו שכתבו הם לקרוביה הנשארי בארצם ובפרט כי אנשי הכפרי' היו קמים עליה באמור שהם הולכי לשמור את דתם והיו אוסרים בשלשלאות עד יודע הדבר למלך ומקצת' היו נצולי בתת יגיעם וממנו להודפי' אותם ומקצת' מתקף הצרות היו אומרי' נחנה ראש ונשובה כי כבר יעדנו אל אמת ואברת' בגוי' ואכלה אתכם בארץ אויביכם :

הכח בערי יון כפי מה שמעתי מקדמונים יצאה גזרה מאת המלך להעביר על דת ועמדו כלם מקטני' ועד גדולי' על קדושת השם וכאשר ראה המלך כי לא יכול להם נתייעץ מה לעשות ויצאה העצה שיגרשם מבתי' אל השרה ג' ימים ולא ימצא להם שם שום מזון ולא מים לשתות ועמדו כלם ולא אכלו ולא שתו ג' ימי' לבד קטני' ונערי' שלא יכלו לסבול והיו מורחי' מבית אבותיה' והולכי' לבתי חיוני' וכי לא יכול המלך להביא' לרתו וראה גבורת' להעמוד אמונת' נכמרו רחמיו ולפייס את העם גזר עליה גזירות אחרות וצוה שלא ידורו בתוך העיר קונשטנטינה אלא שידורו בעיר כנגדה נקראת פירא וגזר על מקצת' שלא יהא להם אומנות אלא עבוד עורות ושיעשו אניות סכיבות הים :

הכח בזמן המלך הישר הזקן מלך אלפונסו באו אנשים לפני השופטים אשר בארץ ואמרו איך ראו איש נכרי נכנס ערב הפסח בבית איש יהודי ואחר זה שמעו אותו צועק ואומר הנוצרי' הצילוני או השופטי' שלחו אנשי' ילכו לחפש בבית איש היהודי ולא מצאו דבר אמרו השופטי' כעין זה העלילו בשנה שעבר' ובתגלה השקר ואתם התובעי' למה תלכו אחרי ההכל ולמה תרגזו הדלי' על לא חמס בכפיה' כמו העם בקול המייה ואמרו השופט כל הארץ לא יעשה משפט אנהנו נלך אל המלך כי הוא יוציא לאור משפטינו' באו לפני המלך וספרו לו כל הענין אמר המלך הביאו לפני האיש היהודי הביאוהו מיד לפני ושאל לו המלך והשיב הם ושלום כי לא נכנס בביתו שום נוצרי' זה ימים ואמר המלך לתובעי' בני מות אתם כאשר שמעת' הנוצרי' צועק ואומר הצילוני ואתם הכרתם בקולו למה לא שברתם דלתות היהודי' ונכנסתם להציל העשוק מיד עושקו השיבו כי היינו יראים מן השופטי' שיטילו עונש עלינו על שבררת דלת לשום אדם השיב היהודי וזה עשרה ימים שברח עבר ונכנס בביתו ונעל בפניו איך שברתם דלתותי ועריו הם השבירות וילכו ויראו שתקו ולא ענו דבר אז אמר המלך לשרי' הראותם היהודי הורג נוצרי' והוא זקן עד מאד וחלש אין בירו להרוג פרעוש אין זה כא' רוע לבכם של אלו וראויים לתרת את הרין והטור

פניו אליהם ואמר מזויזפים ושקרנים אתם שמרו לנפשכם שלא תבואו עוד בדבר
 כזה לפני ב' ביום הב' נאספו ושבנו אל המלך לאמר כי יש עדים רבים ואמתלאות
 חזקות אז אמר המלך כיון שכן ראוייה החקירה אז צוה שיבוא סופר המלך וכתב
 וכתב שם יהודי וסימן ביתו ושאל למכירים אשר אמרו שהכירוהו מה שם הנוצרי
 ואמרו פירי גוזמאן שאל על אשתו ואמרו ביאטריץ משרתת ההגמון היא ודרה
 ברחוב פלוגי שאל המלך ומה תואר הנוצרי והשיבו איש צעיר הקומה ואדמומ
 וזקנו מחולק והוא עור מעין אחד שלח המלך בעד האשה ושאל ממנה על
 בעלה ואמרה לבית יהודי הלך לקחת חוב שהיה חייב לו ולא שב עוד לביתו
 אחר זה שאל המלך עדות הנערים ואמרו האיש הנוצרי ההוא אשר כך וכך
 סימניו היה מכירנו ומצאנוהו בפתח היהודי והיה אמר לנו שהיה מקור
 ליהודי על חוב שהיב ועודם מדבר' בא היהודי ונכנס הנוצרי עמו ומעט שעה
 שמענו קולו ואמר הצילוני ואז בחלון נכנסנו כבית היהודי וחפשנו ולא מצאנו
 הנוצרי אבל מצאנו דם על הארץ לרוב אז אמר המלך לאמתלא כזו ראוי
 להכותו ביסורין והכו היהודי ואמר כי הוא הרגו וכלילה השליכו כנה' ונגזר עליו
 השריפה ובעת קריאת הגזירה בא ההגמון הגדול לפני המלך ושמע קריאת
 הגזירה אמר ההגמון פידרו די גוזמאן זה בעלה של ביאטריץ אמר ההגמון דברי
 תמוה' אני רואה כי הגזירה אומרת שבין ראשון ליינארו הרגו ואני אמש מצאתי
 בכפר הסמוך לעיר ויבא היום או מחר לרוב אמר המלך לפי זה או האיש
 היהודי שוטה היה או יוצא בקרוב מרעו כי הודה כמה שלא עשה או השיב
 ההגמון הייסורין ומעשה השרים אין בהם אמונה ולא בטחון אמר היהודי
 ארונינו המלך לא שוטה אנכי ולא הייתי שוטה אבל הוציאני מדעתי ביסורין
 כי אבדה החנינה מן הנוצרי' ועשו בי שפטי' שלא נעשו למורדי' בכתר המלך
 וכאשר ראיתי שאחר שהכנינו בכמה מיני יסורין היו חוזרים ומחדשים יסורין
 אחרי' בחרתי כמות אחת ולא בכמה מיתות או שלח המלך בעבדיו ושילך יהודי
 אחד עמם לשלא יחביאוהו עם שוחר ובא הנוצרי לפני המלך אז קם המלך על
 דגליו ואמר ישתבח למי שאליו הדין והמשפט ולמה צוה לבעורים כמונו לשבת
 על כסא דין ואנחנו כנהמות השרה לא ידעו כמה יכשלו עוד אני אומ' כי שמעתי
 כי בזמן הקדום היה מנהג היונים כי ביום שנולד החנק היו בוכין וכשמת הזקן
 היו שמחי' ושוחקי' וטעמם הוא כי ראוי לבכות לאדם הנולד כיון שבא לבכי אבל
 כשמת ראוי לשמח ולנוח והיהודי' ראוי שיבכו בלידתו ובמיתתו ובימי' שבנתי'
 כי לא די להם הגלות הטבעי' אלא שמבקשי עליהם תואנורת להפילם ודואג אני
 עליהם לא מפני שחם יהודי' כא מפני שחם דלים ושפלי' ואין לנו מלכות אלא מה
 שנותן לנו מלך עולם והוא אמר עי' נביאו ועל זה אביט אל עני ונכרה רוח ולך
 ההגמון חסד כי מנעתני מבוא בדם נקי והאל שלחך לכל יצא מדינו משפט
 מעוקל אמר ההגמון עדין עשה לך המלך מלכו של עולם חסד אחר כי ראית
 בעיניך שאין אמונה והבטחה כמה שיאמר האדם עי' מכור' ויסורין והנה העני
 היהודי אמר שהרג הנוצרי ההוא והנה הוא חי לפני ארונינו וישתבח המאיר
 למלכים ישרים וצדיקים כמון ונצח יאיר פניו אליך אמן :

שנת ארבעת אלפי תתק"ו היו גזירות כוללות ועצומות בכל ארץ
ברבלייא ובארצות המזרח על כל הקהילות אשר שם ורבו מאד
במנין ובאיכות וזה כי המלך רצה להכריח' להמיר דת ואנס כל הקהילות אשר
במלכותו לשימשכו אחר תורת נביא הישמעאלים בזמן ההוא ברח הרמב"ם אל
צוען מצרים ועמד תחת ממשלת השולטן ובכבוד גדול היה שם רופא לשולטאן
ולחכמתו העצומ' נתגדל שם על כל בני קדם מן המלך ומשריו ואז עשה האגרת
המפורסמת הנקראת אגרת תימן לחזק ידי כל הקהילות הנשארות ולהזהירם
בשמירת תורת משה ע"ה והבטיחם על הגאולה העתידה מהרה תגלה אמן :

הלא

בשבע שנים קודם גזירה זו אשר אמרנו למעלה היו לישראל צרות
עצומות ע"י איש בליעל אשר עשה עצמו משיח והמלך והשרי' חרה
להם עד מאד על היהודי' באמרם שמבקשי' גפילת המלכות אשר להם בבקשר
משיח והאזור ההוא נקרא שמו דוד אלדוד מעיר עמריה והיה שם קהל גדול
סביב לאלף בתים עשירי' גדולי' וחשובים ומוצלחי' ואותו קהל היה תחת קהלות
חיושבות סביב נהר סבטיון והם יותר ממאה קהלות והוא תחת ארץ מדי לשונם
לשון תרגום ומשם עד מדינת גולן מהלך חמשי' יום והם תחת ממשלת מלך פרס
ונותני' לו מס בכל שנה מחמש עשרה שנה ומעלה וזהב אחד והאיש ההוא דוד
אלדוד למד לפני ראש הגולה חסדאי ולפני אדם גדול ראש ישיבה אשר בעיר
בגדד והיה חכם גדול בתלמוד ובכל חכמות חזונויות ובכל ספרי החרטומים
והמכשפי' והכשרים והאיש אלדוד בחזקתו וגוברת לבו הריס יד במלך וקבץ
היהודי' חיושבי' בהר חפתן והסית אותם לצאת להלחם בכל הגוי' והיה מראה
להם אותות ולא היו יודעי' כמה כוחו יש ואומרי' כי דרך מכשפות ותחבולה היה
ואחרי' היו אומרי' שהיה כוחו גדול על ידי שם וההולכי' כתברתו היו קורין אותו
משיח ומהללין ומגשאי' אותו והמלך פרס כאשר שמע ענייני האיש ואיך היה
מצליח ומתקרב אליו ומקבץ עמים פחד גכנס בלבו ושלח לו שליח שיבא אצלו
בבטחון גדול ושיראה אותותיו ואם הם אותות ידע כי הוא משיח באמת ויבין
כי האל המליכו ויורה בו ויכנע לעבודתו כי הוא רצון האל הממליכו ודוד אלדוד
כלי שום מורא ופחד בא לפני המלך ושאל המלך ואמר אמת כי אתה משיח
והשיב דוד אלדוד אמת משיח אני וישלחני ה' לפדות עמו ישראל השיב המלך
אני אשימך בבית הסוהר ואם תתיר עצמך משם אדע כי משיח אתה ואם לאו
ענשך יהיה על סכלות שלך המאסר לעולם ולא אהרגך כי שוטה אתה ואחר
שנתפס דוד אלדוד שלח המלך לקרוא לכל שריו ויועציו ושאל להם עצה מה
לעשות ביהודי' הפושעי' והמורדי' במלכות ובהיותם באותה עצה שמעו איך דוד
אלדוד התיר עצמו מבית הסוהר והלך בדרך מרחוק ולא הכירו איזה דרך הלך
והמלך כאשר שמע שלח אחרי' פרשים ושרי' לתפשו הלכו הפרשי' ושבו אל
המלך ואמרו לו סמוך לנהר אנו שומעין קולו ומראהו לא ראינו ואיך נוכל
לתפשו ואז רכב המלך על הסוס ורץ אחרי' הוא זעבדיו ושריו והלכו סמוך לנהר
ההוא ולא ראוהו וקראו לו והשיב להם אי שוטים הנני הולך לדרכי אם יש בכס

כח רדפו אחרי ויפרשו סודרו בנהר גזון ויעבור את הנהר וזה ראיה המלך איך
 עובר וכן ראוהו עבדיו אז אמר המלך דבר כזה אין כח בשו' אדם כ"א למי שמלך
 העולם המליכו ומשם המליכו האיש הזה ועלינו להודות אמרו לו עבדיו ושריו
 מצינו מעשי נעשים בכשוף ובמראות העין לכד אז צוה המלך שיביאו אני שיט
 ויעברו את הנהר ועברו הנהר כמה פרשי רצי ולא השיגוהו כי הלך כיום ההוא
 מהלך ימי וכאש' ראה המלך שלא הועיל בדרך זו לקח דרך אחר ושלה שלוחו
 לראשי הגולה שיתפסו את האיש ההוא ויביאהו לפניו ואם לאו שיהרג את כלם
 גער וזקן יחדו וכלל ראשי הגולה יענה ביסורין ואחר כך ישרפם אחד לאחד
 גם שלח כתב לאימיר אלמועדן היושב בכנרת שיעשה כזה כל החריצות אשר
 ראוי ויתרה לראשי הגולה על הדבר הזה אז נקבצו ראשי הגולה ושלחו שלוחו
 לדוד אלדוד שישיב משטותו ואז טוב לו ולכל עדת ישראל אשר הם בסכנה
 עצומה ואם לא ישוב שיהא מוחרם חרם עולם בעולם הזה ובעולם הנצח גם
 שלחו כתב אל זכאי הנשיא אשר בארץ אשור וזר' יוסף בכרך אל פלח החנה
 אשר שם ושיכתבו גם הם משמם כי ערצ צרה היא ליעקב וצריך להצלתו רחמי
 שמים המרובים וכלם שלחו כתבי' לדוד אלדוד להזהירו מאד שישוב מדרכו
 הרעה וקבל כל המתבי' וקראם ולעג עליהם ושהק ולא שמע ולא חרד מפניהם
 והאל המרחם שם בלב' מלך אחד תוגרמה ושבו זיר אלדון ומשועבד היה למלך
 פרס ואוהב היהודי' היה מאד ומכיר היה לחמיו של דוד אלדוד ואמר לו אתה
 ידעת את עמך ואיך הם בצרה עצומה עם מלך פרס לכן עליך להציל את נפשך
 ולהציל את עמך עשרת אלפים זהובי יתנו לך היהודים ואני מבטיחך עליהם
 וממני תרעם אם תהרג האיש ההוא החוטא אשר שם כמה נפשות נקיים בסכנה
 גם שכר תקבל מאת האל כי הצלת את עמך הנקיי' והאיש ההוא להצלת עכו
 ולאהבת התועלת שם פניו לגמור הדבר ובלי לה' ההוא קרא לדוד אלדוד אל
 המשתה והשקהו כראוי וכחצי הלילה והוא בטוח וישן שכור קפץ עליו וכרת
 את ראשו וחביא הראש ומסרה ביד המלך זיר אלדון ואמר המלך באשר ראה
 הראש דמך בראשך ושלח הראש למלך פרס עם עדי גאמני' כי הוא המשיח אשר
 שא עליו וחמת המלך שככה מדוד אלדוד אבל מ"מ אמר שר צונו לקחת נקמה
 בן היהודי' הנמשכי' אחריו וש' מכלל הקהילו' שיכסרו בידו כל אותם שנמשכו
 אחר אותו ארור והם השיבו כי אין מכירי' בהם ואנה יבקש' אז צוה המלך לתפש'
 ומבית מאסר' שמו אמצעי' וגתפשו עס המלך בממון עצום והם מאה ככרי זהב
 והר"ם כתב כי השולטן שאל לו אם הוא משיח ואמר הן ואמר לו המלך ומה
 האור' והשיב שיכרתו ראשו וישוב ויהיה אז צוה המלך וכרתו ראשו ומת'
 ואמרו כי זה לו שלא למות ביסורין קשין וקצרות מן הפתאים מבטיגים שישוב
 ויחיה ועדין השומה לא בא :

אמר שלמה בן וורגה מצאתי להר"ם שאמר כי בתחלת מלכות ישמעאל
 עמד איש בעבר הנהר ואמר שהוא משיח והיו ישראל בסכנה
 עצומה ויצאו מכלל הדת עשרת אלפים מישראל והיתה האות שלו שלן מצורע
 והשכים

והשכים כריא ובסוף נפל ובשאריו ישראל בעצם הגלות והשנאה וזכנו כן עמד
 איש במערב במדינת פאס ואמר שהוא משיח ונתחדשו מצוקות רבות לישראל
 וקורם זה עשר שנים עמד משיח במדינת קוררו וזכמט היתה כליה בשאריות
 ישראל וכן בצרפת עמד איש ונהרגו עליו כמה קהילות וכן בזמן הרשעא קם
 משיח אחד כמו שכתוב בשאלותיו :

הלב

במלכות פרס בזמן אחד קם איש יהודי ועשה עצמו משיח והצליח
 מאד וקבץ אליו עם רב מישראל וכי שמע המלך כל תקפו וכי
 כוונתו לבא להלחם עמו שלח וקבץ ליהודי שבארצו ואמר להם שאם לא יעשו
 באיש ההוא שיסלק מעליו שידעו נאמנה שיעבור את כלם בחרחקה וישמיד טף
 ונשי' ביו' אחד אז נקבצו יחדו כל עם ישראל והלכו האיש ההוא ונפלו לפניו
 ארצה והתחננו מאוד וצעקו ובכו שישבו בדרכו ולמה יש' עצמו בסכנה וכל עניי
 עמו כי כבר נתבע המלך להעבירם בחרב ואיכנה יוכל ויראה ברעת כל קהילות
 פרס השיב אני באתי להושיע אתכם ולא אביטם ולמי יראתם ומי יעמוד לפני
 ומה יעשה המלך פרס ולא ירא ממני ומחרבי שאלו לו מה המופת שהוא משיח
 והשיב כי הוא מצליח ואין למשיח צורך אות אחר השיבו הרבה עשו כן ולא
 הצליחו אז שלחם מעל פניו בחמה עזה ביום השני שבו לפניו בתענית וקטניו
 לשיכמרו רחמיו אז אמר למען רחמי הקטני האלה כן אעשה אם ירצו לי מלך
 פרס הוצאתי שהוצאתי להכנת מלחמה זו אשוב אל מקומי ולא אויקנו אמרו לו
 היהודי ואין מלך אדיר כמו מלך פרס יכנע לתר' הוצאתי לאיש יהודי השיב
 האדור משיח השקר לאמר אם תשובו פעם שנית ואפילו יתן לי כל ההוצאות
 וחצי מלכותו לא אתפייס וכי ראו היהודי רוע לבבו ואין טענות אמת מועיל הלכו
 מרים ובוכי לפני המלך ואמרו אדונינו המלך בבקשת השררה ובתר המלוכה אין
 דת ולא טעם יספיק להעביר השטות למי שנשתמה כי האיש ההוא ראינו בו כי
 הוא בענין זה שוטה מוחלט איננו שומע בקולינו ובכל מה שאמרנו לו כי שם
 נפשינו בסכנה עצומה ואנחנו נקיים ועל זה נפלינו אנחנו כי איך ישיר אדונינו
 לבו לדברי השוטה הזה שאם יניחנו הוא יפלו מעצמו כמו שמצינו בכל דברי
 שקר כי יפלו כאשר אין לו רגלים וכמו האילן הנופל כאשר אין לו שרש דברים
 דברנו אל האיש ההוא מספיקות לשבר לב האבן והוא בסכלותו עומד ואומר לנו
 שאם יתן לו אדונינו כל מה שהוציא לעשות מלחמה זו ישוב לארצו ויספיק כל
 זה להעיד איך הוא שוטה מפורסם השיב המלך ולמה קראתם אותו שוטה על זה
 ואם העני אין לו אוצרות והוציא הוצאות בערבון ובטחון נצוח המלחמה מה
 יעשה אם לא בדרך זו לכן מהרו ושבו אל האיש ואמרו לו כי מתרצה אני כמו
 שהוא שוא ושישלח בבטחון ואמונה איש אחד עם פנקסו ומיד אשלם לו במעות
 יפים וכן נעשה אחר ששב האיש ההוא ובתבטלה המלחמה צוה המלך וקבץ
 כל היהודי אשר במלכותו ואמר להם אחד משלכם בא להלחם עמי וספרו לי כי
 היה בחסכמ' כלם ולא השבתם כי הרעה ישוב נגד פניכם השיבו היהודי טענות
 מספיקות ולא הועיל וסוף כל הדברים להם תנו לי ההוצאות מיד ואחרי כן אדעה

פח לעשות לכם וכאשר שבו לפיכם ולדבר צוה ויתפשו כל ראשיהם במאסר חזק ומתוך הצרה הוצרכו לתת הסך ורכים מהם היו מוכרים בניהם למלאות הסך ואחר שנתנו לו מה ששאל אמר שבעד עלבונם יקבלו הסך עלבון זה שילכו היהודים יחפ' ושלא יוילכו מכנסים אלא עד הירד : אמר יוסף בן ויורגה אני שמעתי מפי השר המרומם והנשגב כמהרר משה המון זלל שגור עליהם שיוילכו עץ ככד ועב לאחוריהם תלוי מצואריהם ללעג ולזהר לא היו יוצאי מבתיהם כלא לנחץ גדול כי זה היה מחזיר לו העץ לפניו וזה מכה ומחזיר לאחוריו וחיר לשמצה לכל עובר ושב ובכל רחוב וראש כל חוצות ינזרו לבשת :

ספור חיר מהמלך דון פידרו הזקן עם החכם ניקולא אומר ניקולא שמעתי עליך מליכנו שרצון רוממותך לצאת למלחמה על אויבך ולמה ילך אדונינו אל האויב אשר מחוץ ויניח אותם שכפנים והם היהודי אשר גדלה שנאתם עלינו וכתוב בספריהם שאסור לתת לנו שלום השיב המלך אם שמעת באזני השיב ניקולא מאחד מהם שבא לרתינו שמעתי : אמר המלך אין ראוי להאמינו כי מי שהמיר דתו נקל לו להמיר הדרכי : ועוד כי השנאה מפאת הדת אינה אלא שנאה מקרית כי הוא אינו מכוון אלא אהבת דתו : אמר ניקולא אין אני דואג אלא מעוותם אשר על פניך אדונינו יאמרו שרתך דת שקרית : אמר המלך יקרא אחד מחכמי היהודי ונשאל : וכשכא אמר לו המלך יהודי החכם מה שמך אל אפרי : שאנג אמר לו המלך כנראה הרכבה יש בך מחציד ולמשה שבו אות הברית יקרא שמך אפרי ומחציד ולמעלה נוצרי אתה שכן יורה שם שאנג השיב היהודי אדוני המלך שאנגו שם המשפחה היא והיא שנצי אלא שנשתבש בלשון העם אל המלך בתך הייתי מבקש כי הגדת לי משפחתך : השיב היהודי אדוני המלך אמרתי שאנגו להכדיל כי כמה אפרי יש בחוצות ואדוני המלך מבקש היה להכירני כיון ששאל את שמי : אמר המלך נניח זה : כי למה שהביאוך לפני הלא הוא לשתיב איזה משרתי הדתות טובה דת ישו או דתך : השיב החכם דתי יותר טובה לי כפי עינינו אשר הייתי עבד לעבדים והוציאני האל משם בנסים ובאותות : ודתך טובה לך כפי ממשלתך התמידית : אמר המלך על הדתות מצד עצמם אני שואל לא בכחינת המקבלי : אמר החכם אחר עיון ג' ימים אשיב לאדוני אם יראה בעיניו : השיב המלך יהי כן : אחר ג' ימי בא החכם והראה עצמו כעוס ובפנים זועפות אמר המלך מדוע פניך רעים השיב ואמר כי קללני היום על לא חמס עשיתי ועליך אדוני לריב ארץ ריבי והענין כי זה חדש ימי שהלך שכני למרחוק ולשני בניו כדי לפייסם הניח ב' אבני יקרור וזעזעהו הכ' אחים אלי ובקשו ממני שאודיעם סגולת האבנים וההכדל שכן זו לזו ואמרתי להם מי היו דעבזה יותר מאביכם הנה הוא אומן גדול בהכרת האבני וציורם הנקרא לפידאריו שלהו אליו והוא יגיד לכם האמת : ועל תשובה זו הכוני וחרפוני : אמר המלך שלא כדן חרפוך וראוים לעונש : השיב החכם וישמעו אונך מליכנו היוצא מפוך : הנה עשו ויעקב אחי היו נתן לכל אחד אבן אחת : ואדונינו שואל איזו יותר טובה ישלח מליכנו ציר לאבינו שבשמים

47 שבעשים כי הוא הלפידארו הגדול והוא יאמר הכדל אנניס' אמר המלך ראיר
 ניקולא פקחות היהודי' והכס זה ראוי לדורון וכבוד ואתה יספיק לך לעונש כי
 שקר דברת על ערת היהודי' . אמר ניקולא איך שיהיה מחק המלכי' הקדושים
 להכניע כל הדתות לדתו ולמה לא יכניע לאלה' . השיב המלך לא ראיתי מעולם
 שום הצלחה בדבר על צד הכרח כי מיד שנעלם המכרית ישוב לקדמותו כמו
 האבן כשתשליך אותו למעלה מיד כסור כח היר תשוב אל מרכזה וכן הרוח
 כשנכנס בכנן הארץ מיד קורע ושב ליסודו לכן איעצך ניקולא לא תלך אחר
 העם הזה בהכרח אכל אפשר שתוכל להם בהוראות הרצון והסתה כחתמדת
 מיום אל יום כי הדלף הטורד עם כל חולשתה עושה רושם באבן השיש עם כל
 תקפה כש שירשימו הלשונות הרכות כלב בשר ושמעתי כי חכם אחד רצה לייסר
 את בניו ועשה משתה מלשונות רכות וקשות וכלו היו מושכי את ידיה' מן הקשות
 והולכי' אל הרכות אמר להם אניהם איבני אם כה תעשו בדברכי' עם האנשי' מה
 טוב ומה נעים חלקכם . השיב ניקולא גם מדרך זו אין תקנה כי אינו ממנהג
 העם הזה לקבל עצה וטבעו טבע הפתן שכאשר יזקין יחרש מאזנו אחד וכאשר
 יבא המלחש יטמין אזנו השני' בעפר כדי שלא ישמע שכן אמר דוד כמו פתן
 חרש יאטם אזנו . וכתב שלח שר צבא טיטוס לרומי והעתקתי גסחו אשר נעתק
 בלאטין אל לשון עברי' והם דברי' יושיפט הגדול ליהודים היושבי' על החומה
 אביאנו אלך והביאו וקראו וכה אמר :

העם הנבחר בני אברהם תלמידי משה תושבי ירושלם מעון השכינה משוש
 הארץ יעלו נא לרצון דברי' אלה על מזבח הנמתי' ישמעו
 אזנים יבינו הלבבות יברח הזדון ימשול השכל יגזור הדעת בצאת הפשי מרשת
 התאוה תדעו כי תשוקת הנצחון ישים בעליו מנוצח מקברו אשר בראו והוא לא
 ידע . אם שמעתם בן עיר אשר אמר לאלכנסדרא בכזאז עליו מן המלחמה וכה
 אמר אי אליכנסדרא הנה באת שמח בנצחון המלחמה הקטנה מי יתן שתנצח
 הגדולה אמר לו המלך ואי זו גדולה יותר מאשר נצחתי אל המלחמה הגדולה
 היא מלחמת יצחק אנה הבחורי' הכניעו יצרכם ויגדל נא כחכם להיות זקנים בזמן
 הזקנה אין צריך כח והימי' בעצמם ישיתו עצור' כנפשי' מה בצע כי יהיה לכם
 שכל כמו חכמי' ותחיו כמו בעלי חיים וכיון שהאויב מבקש שלום ומבטיח קיום
 מקדשכם למה תשימו אותו בסכנת האבדון האם יחמלו עליו אויביכם ואתם
 השלכתם האש הראשונה . ומה יעשו חכמי' יועצי ירושלם אשר נגד עצתם כל
 עצה נבערה וכל חכמה נגרעת איה יודעי בינה לעתים כאלה איה זרועות חקוק
 עצרות בזכות הלבבות הטהורות משליכי' אלף חצים ואחד לא יחטיאו ואתם
 אפי' אחד מאלף לא הזיק לאויב ונשאתם כאניה כלב ים ורוח סערה סביבה
 ולפניה צור מכשול ולמעלה ממנה ענן וערפל אש וגופרית מלאתים מקדש מדם
 גקיים והרשעי' שלחתם חפשי' ומצד פירוד לככם אם האויב חורג אחד מכם
 אתם בעצמכם חורגי' אלף שמעו נא שרי קדש כי אמר טיטוס לשוא טרחתי
 להביא מרומי כמה סוללות כי היהודי' בעצמם כל אחד סוללה לחבירו תדעו
 נאמנה כי הבטחון בלי יושר כאניה בלי תורן ולמה הצליחה הרומי' אלא ביושר

הנה שמו בשוקי דומי בכל אחת איש נאמן יודעם בכל יום מי שכר אחד מדתי
 דומי ולא נמצא מי ששבר אפי' אחת ואתם שכרתם דתי אלקיכם כלם בכל יום
 חללתם שבחות ה' מועדי קדש לקחתם הכתולות הנאות מהדרי משכיתם וחקי
 אמותם שאעפ' שאמר החכם אין זקן ככ' כובד מן הזקן שאם יראה אשה יפה
 לא יחשוק ואין בחור שלא יראג זה בשעת שלום אבל בשעת המלחמה וספרי
 הסכנה פתוחי' ראוי שלא יראה לכם ערות דבר כמאמר מלכם ואתם השאתם
 בדבור במחשבה אליכם נדר שלא ראה אור האל היה מחזיק בידו אחת הרומח
 ובשנית מפור לעניים לשיחזק יד ליד ואחם בשתי ידים שפכתם דם צדיקי' עוד
 ראו מזל הרומי' צומח הם מושלי עד ערי בריטאניא ועד הרי הענקי' וגם אתם
 ראוי שתכנעו כאשר ראיתם רצון אלקיכם השגיתו חכמת השבע כי הקנה יכנע
 לרוח חזק והכנעתה היא רפואתה לשוב לעלייתך כי כשיעבור הרוח תשיב
 לקדמותה גם תבינו שלא התמיד הצלחת שום אומה אלא בהתמדת שלמותם
 אנשי מדי עברו השכל וכעס עליהם האל והמליך אנשי כשדים כעס האל עליהם
 והמליך היוונים כעס עליהם והמליך הרומיים כעס עליהם וימליך אתכם אם
 תטיבו בדרככם ידעתי כי העריץ שר צבא שלכם יאמץ את לבו בדבריו שהיה ראוי
 להטיל מורך ולא אומץ אתם לוקחי' מן האיש ההוא עצות רבות תדעו באמת כי
 לא יועילו מאה עצות מאיש אחד מה שיועיל עצה אחת ממאה אנשי והשפעת
 האל בשכל המרוכבים היא ומה תקחו עצה מן העריץ משולל מהשכלה מופשט
 מעשות טוב בחייו וכי תאמרו איך נשתעבר ולעולם היינו חפשים אתם תאמרו
 לעולם ואני לא ראיתי עצה שלא הייתם משועבדי' כי ראה היוצר שאי אפשר
 השארותינו אלא בהכנעת יצרנינו ולא הצליחו הרומי' לא לשעבד אתכם אחד
 היה אברהם בהכנעה ועושר והשתחווה כמה פעמים לעם הארץ ויעקב נשתעבר
 תחת יד מצרי' כי ידע שרצון האל הוא ומגבורת יהודה ואחיו היה להחרוד ארץ
 מצרים כל להרוג את יוסף ויראו לגשת לפי שהאל השליכו וברום הצלחתם הוא
 זמן המליך הראשון שאל לוקח היה את בני לרוע לפני סוסיו והנערו הבתולות
 לוכשות רקמות למכשלות ואפות ראיתי בעיני כי אחם מהפשו' מיתחכם בגרות
 ועם אבוקות שרפת בית אלקיכם ואיך לא ישרפון ואתם השלכתם האש הראשונה
 ובעוד שהשר היה מדבר השליכו עליו חצים מן החומה ועם כל זה נתאמץ ושב
 להשלים דבריו וכה אמר אי קרית נאמנה ירושלם אי משוש מלאכי עליון אני
 איני דואג על שני חומותיך באשר כבר נפלו ולא על דלתותיך אשר נשברו ולא
 על חומותיך אשר נפרצו על מדי אני דואג ובוכה הלא על שאני רואה היותך
 ריקנית מאנשי טובי' אי ירושלם נוה שאנן אם ימותו אתה תבקש מלפני אל את
 דמי כי הם יבקשו להרגני תחת בקשתי חיותם גם אני מצטער ובוכה אשר ילדיך
 לקחו כלי זרים שהם הרב וחנית וכליהם והוא המעשה הטוב לארץ הניחו' האם
 הוצרך אברהם אפי' תפלה כאשר לקחו שרה ממנו בשכבו על משתו נגף ה' ארץ
 פרעה וכאשר חשב פרעה לגלות מסתורי שרה גלה השם מסתורי פרעה לעיני
 הרופאי' ולא הועיל וכאשר הקיץ אברהם מצא שרה בצדו וכתר מלכות בראשה
 אי ירושלם מי הביא אליך אויב לא בניך מי הביא אנטוניוס וקוסיאוס מי הביא

גרון קיסר הלא כניך שלחו בעדו מפני מחלוקתם ' דבר כה וירושל' באוני האנשי'
האלה היושבי' על החומה להצילך והם יבקשו הריסותך אמור כה להם שאם
אין חומל עליך שיחמלו על הבית אשר בנו הנסיכים היקרי' והנביאי' הקדושים
וכל זמן שאתם מאחרים כניעתכם אתם מאחרים גאולתכם ומי יתן וכבר עברו
ימי הכניעה כי בכל יום שעובר אתם קרובי' להשבת מלכותכם ' עד כאן :

אחר דבריו אלה השליכו עליו מן החומה אבן גדול והוכרת לברוח משם
אמר ניקולא ראה נא המלך היועיל עצה עם האנשי' האלה אין עצה
ואין תכונה נגד טפשות היהודי' אמר המלך ואם לא יועיל לא זה ולא זה לא היום
ולא לעולם הלאי שיספיק זמנינו לבקשת שלמות נפשותינו ולא נוציאהו לבקש
שלמות נפשות היהודים וממ' עלו לבי מאד בדברי הכתב ההוא וכנראה יש בין
היהודי' מיופי המליצה ונועם המשך הדבורי' . אמר ניקולא היהודים היו אם
המליצות כאשר גדלו קטניהם על ברכי ספרי תורות והם עצמות המליצות ומי
שיבקש לדעת איך ידבר להמשיך רצון המלך יראה דברי אביגיל עם דוד ומי
שירצה להבין איך יספר שבחי האל ומהלליו יראה תפלת חנה ומי שירצה לדעת
דרך תלונה ותרעומות יצוין בדברי יהורא עם יוסף כאשר נגש אליו . אמר המלך
היש להם השירי' השקילים . אמר ניקולא היא מלאכתם הטבעית ללויים .

במקדש ובדומי בין הספרי' שהובאו מירושלם ראיתי בנזון ספר חברו איש אחד
נקרא לאורו הלוי אשר יתחיל מכדור הארץ ואם יש לה תנועה ולמה באמצע
עומדת ואומר על זה שיר שקול משוכה כפי מה שהבינו בכוני הנוצרים ומשוררי
היהודי' אחר כך ידבר מהאבני' טובות וחצמחי' וסגולתם ועושה על זה שיר מהחל
אחר זה ידבר במין האדם ומחלקו לארבע חלקי' והם החכמי' והסוחרים ואנשי
מלחמה ועובדי אדמה . ואומר עליהם שירי' אשר דור היה תמה מהם אחרי זה
ידבר בסדר ארבע יסודות ואומר שיר . אחר זה עולה לשמי' ומתחיל מן הלבנה
ותועלותיה ותנועתיה ואומר שיר וכן בכל כוכב וכוכב אחר זה ידבר בלב מזלות
באיכותם וגדולתם ואומר שיר אחר זה ידבר בעשרה כתורי' שר מלאכים וכמה
משרתי' את פני ה' ואומר על כל אחת שיר אחר זה ידבר בארבע צורות הקודש
מן החכמה לאין שיעור אמר המלך אחת שאלתי ושתים שמעתי כי יש להם מן
החכמות יד ושם ועתה אני תמה מן המאמרי' שנאמרו בשם התלמודי' ויצאים
מהקש ומופתי החכמה ויהיה מה שיהיה כיון שבאנו לדבר בסדרי' העול' והטבע
שאלתי יש לי אם תשיבני בי כבוד מלכים חקור דבר . אמר ניקולא שאל ארובינו
ויש לאל ידיו :

שאלה

ראשונה : אם יש סבה טבעית לעמידת הארץ באמצע העולם
ואיך לא תטה לאחד מן הקצוות : תשובה : בהתחלת הכריאה
נבראו שמים וארץ מחומר אחד לכן הם באהבה כשני אחים מבשן אחד ולכן כל
חלק וחלק מן השמים יאהבה וימשכנה אליו וכיון שכל חלק וחלק מושכות ואין
בה בשום חלק יותר על חבריו בהמשכה . נשארת באמצע כלם . אמר המלך
אבל אני אומר להפך שישנאוה השמים לגרועותה וכל חלק מרחק אותה בשווה

ונשאה באמצע. אמר ניקולא גם זה סכרת ארסטוטלס היא ועדין יש סכרת
אכן סיני אשר אמר כי הארץ מרכז והשמי' ענולה ומטבע המרכז לעמיד באמצע.
אמר המלך לכל אלו יש תשובה והנכון יראה מה שמעתי בשם התלמודיים
שברצון האל ומאמרו עומדת והוכיחו ממאמר איוב תולה ארץ על בלימה :

שאלה ב' איך בכטן הארץ יולד הזהב והמרגליות המאורות כי איך עפר
חשוך ועכור יוליד דבר מזהיר : תשובה : מניצוצות השמש
והככב' נבראו אמר המלך ואיך יפעלו בכטן הארץ השיב ניקולא איך נוצר הולד
בכטן אמו ולכן אמר דוד רוקמתי בתחתיות ארץ להשוות זה לזה ויותר מתמיה
בריאית הפעלה והיא מקליפת היה הנקרא בערבי צרף ואת' קליפות הולכות
ביום ויום אחד בשנה אשר ירד מטר עולות מכעמקי ים ופותחת כי הם כמו שתי
אוגי' זו על גב זו ומקבלות הטיפין וסותמות ושם נבראת הפעלה וטבעה לחזק
הלב ועיני' : אמר המלך אני לא כן שמעתי אלא שבים אוקיינוס יעלה רוח חזק
ומעלה גלים ואותה היה אשר אמרת פותחת פיה ושואבת מן המים ולימי' פותחת
פיה לקראת ניצוצ' השמש וכזה נבראת האבן ההיא וכל אלו הם דברי' של תימה :
אמר ניקולא ומה יש בעולם שאינו דבר מתמיה וכבר אמר דוד נפלאים מעשיך
ונפשי יודע' מאד ה' יודעת מאד אבל לא הכל ומי יתן סבה להמשך הקאלמיטה
את הברזל : אמר המלך אני שמעתי שרצה לומר נפלא' הם מעשיך ויותר נפלא
איך נפשי יודעת והו' לשון מאד : אבל לפירושך דוד היה מתפאר כמה שאפשר
שלא היה בו : כי ידענו קוצר המשיג לכל חכם לבב ומה שאמרת מן
הקאלמיטה ראיתי כתוב שיש בה מטבע הברזל ולכן מושכת הברזל כי כן
טבע כל דבר לקרב הדומה לו או מטבעו :

שאלה ג' הצמחי' איך יצמחו לצד מעלה שאעפ' שיש בהן ב' יסודו' פוגרת
למעלה והם האש והאוויר כבר יש בהן יסוד הארץ והמים אשר
לכברות' היה נראה שישפיקו להכריח השני יסודות קלים או לפחות שיטו
הצמחים לאחר הקצונות ולא למעלה : תשובה : יש בהן נפש צומחת שמכריח
את שני היסודות אשר הם כברות לשיעלו למעלה וכבר היה לי ויכות עם אחד
מחשובי מלכותך : והוא דון יוסף אומר לי שהרמלמודיים הרגשו הספק
שנסתפק לאדונינו ואמר כי זה מכח הככב' אשר אמרו' אין לה' עשב למטה
שאין לו ככב למעלה וא' גרל :

שאלה ד' מה טבע מחייב השתנות הגווני' בצמחי' תשובה : כאשר יגבר
יסוד המי' יטה ללבן ואם יגבר יסוד עפר יטה לשחור ואם יגבר יסוד

האש יטה לאדום וכן בשאר הגווני' טעמם מביאר בספרים :
שאלה ה' מדוע האילן עב למטה ודק למעלה : תשובה : מפני שאין כח
ביסוד העפר והמי' לעלות כל כך :

שאלה ו' מדוע החיות חזקי החוש יותר מהאדם כי אמרו שהאריה שומע
למרחוק מאד והעורב מריח למרחוק וכן הדבורים והנשר רואה
כמה פרסאות : תשובה : כל אלה אין להם אלא חוש אחד ובו ימשכו כח שאר
החוש' והוצרך אותו כח בחזק מפני שבזה נמשך מציאת המזונות לאותו חי

הנה כל החיות יראום מן הארית ונחבאי בן הסלעי והאילנות ואילו הארית לא היה שומע מרחוק כשהשור גועה היה קשה לו למצא טרף :

שאלה ז' מדוע לא נתן לאדם גבורת הארית : תשובה א' אדונינו המלך אין זה משאילותך כי כן תשאל מדוע לא עשה האל את הזכוב

פילוסוף והיתוש נביא והאדם ככב בשמים וכבר מצינו לאדם גבורה יותר מן הארית שהירידה הכה הארית אמר המלך דוד בעת ההיא עדין לא היה מדבר

ברוח הקדש ולמה גאמינורו' השיב ניקולא כבר ראיתי כיצא בשחוק עשו ברומי כי בא לשטל נודע מאיזה המקום שור גדול אמיץ אשר המית מאד

אנשים ואמרו הטבעי' שהשור יש לו כח במצח כל מה שיש לארית בידים ובצפרניו ובא גבור אחד ובא גורפו הכרו במצחו והמיתו ואחר כך צלאו ואכלו

כולו באכילה אחת השיב המלך מה החלום הזה אשר חלמת וכי יש אסטומכא סובלת אכילת שור אחד אמר ניקולא ויותר מזה ראיתי והוא בריה אחד רומי

שני אמות ורחבו אמה וראשו בלא עור אלא עצם הקדקד לבד ואין לו אזניים אבל חור אחד לאחורי הראש ואמרו כי משם שומע ובכל יד ב' אצבעות והרגלים

כרגלי הסוס אמר המלך כבר יצאת ממחיצת חכם ונכנסת במחיצת השוטים וכי באת לחזק כוב אחד עם כוב אחר אמר ניקולא והלא נמצא בספר בעלי חיים

שיש אנשי' באיים הרחוקי' שאין להם ראש ועיניהם בחזה אמר המלך ומה זה תמיה אני אראך במלכותי אלף אנשי' שאין להם ראש וגם אתה כאחד מהם :

שאלה ח' מדוע הנחלי' הולכים אל הים והוא אינו מלא : אמר ניקולא ואם אין לי ראש איך אוכל להשיב אמר המלך מטבע כל אדם

לכעוס אכל מהרה ישקוט ואם לא ינוח כעפו בו נתפרס לכסיל כל מה שהחכם בעם בחק כסיל ינוח תשובה בקצור שהשמש שואב כל אותו תוספת שאלה

אמרו פי מלך צפון כסה פני סוס לגסות והזמינו לך ארית אמו ובא עליה ואחר שגילו פניו וידע עליה לתור והפיל את עצמו משם והלאה עשו הסוס בעל שכל

ומאוד יעושה תשובה האל שם בו אותו טבע להוכיח בו בני אדם : שאלה ז' מדוע השלג לבנה שכיון שהיא מן המים היה ראוי להיות

דוגמתה תשובה המים לבני' הם כשלג אלא ששכונת העפר גרמת להם ערוב ואחר שהוציאה העב ממקום האויר והחום מדרקקים ומזככי' אותם עד שישוב לטבע :

שאלה י' מדוע הכרד ירד קטן ועגול ולפעמים אינו כן תשובה הכא עגול וקטן בא ממרחק גדול והאזיר מקיפו ומקטינו שאוכל ממנו

ומעגל אותו והבא מקרוב לא הספיק הזמן : שאלה יא' מדוע בקיץ טפורה המטה גדולות תשובה שהחום מקבץ החלקי' אליו לאלו ונעשות טפות גדולות כי המים בורחים מהחום

ומתקצצות אלו עם אלו להתחזק כנגדו : שאלה יב' מדוע הגלגלי' מהם תנועתם מאוחרת ומהם תנועתם מהירות

יש מהם מקיפי' העולם ומהם לא השיב ניקולא היך אדוני לא תשאל לי מן השמי' ואני אפילו מה שלמעלה מגג ביתי איני יודע ואמרו החכמים

כי מה שנאמר בשבעית רובו אמת ובלמודיות רובו שקר * ובאלהיות כולו שקר
כי אין בכח שכל אדם ע"כ :

ויכוח היה בין איש נוצרי ובין איש יהודי לפני המלך דון אלפונשו
מפורטיגאל אמר הנוצרי יש לנו כמה מזמורים מורים מציאת
משיח שלנו ומכללם מזמור אי אלי למה עזבתני אשר אמר כששמו אותו על העץ
התוך ועליו אמר כמים נשפכתי וכו' ואמר כי סבבני פרים רבים והם שופטי
היהודי * פצו עלי פיהם אשר אמרו כי מסית ומדיח היה ומה שאמר כי סבבני
כלבים על היהודים נאמר ומה שאמר כרו ידי ורגלי על ישו נאמר
שהיהודי תקעו מסמורות בידיו ורגליו על העץ ואמרו ונפשו לא היה זהו ישו
שקבל המות ברצון לכפר עון אדם * ולעם נולד כי עשה על הנוצרי נאמר שנולד
ונתחדש להם דת : תשובת היהודי אתה החכם ידעת כי כל פסוק בלשון עברי
סובל כל צורה שירצה כל המצייר אבל הצורה האמיתית במה יתאמת הלא הוא
אם נמשכו שאר הפסוקי על הצורה ההיא והנה במזמור אלי אלי יש כמה פסוקי
מתנגדי לפירושך * וראשונה אומר לך מה שאמר הכס יהודי בכיוצא כזה לפני
מלך ספרד אמר זה לשוני * אדוני המלך אתכול כעכרתי על התרגול אשר
בביתי לפי שהתענגני בקריאתו והכתיו במקלי ורדפתי אחריו עד שהבאתיו בחדר
אחד חשוך ואח"כ בכל יום ויום הייתי מכיר אותו עד שקרעתי עורו ושבתי
עצמותי אחר כך הבאתיו בקדרה וכסיתיו כראוי ואחר שברר נעשה לו נס ושב
אליו הרוח והתחיל לקרוא ולרונן כסדרו * והנה עתה מצאתי כל הענין הזה
ינתבא עליו ירמיחו אני הגבר ראה עני הוא התרגול שכן נקרא בלשון
התנ"ך **שבת עברתו הרי המקל** אותי נהג הרי הרדיפה * חשך ולא אור
בקר דה והוא מצרכי הבישול * בלה בשרי הרי קריעת העור ושכירת העצמות *
כנה עלי הרי הקדרה * כמחשכים הושיכני שם הכביר נחשתי הרי הכסוי * גם
כי אצק ואשוע הרי קריאת הגבר * ויו ארז אדונינו אם ראוי שנאמר שהנביא
נתבא כזה כש כאשר שאר הפסוקי לא ימשכו לכוונה * ע"כ דברי השלם ההוא :
וכן אני אומר כי מזמור אלי אלי אע"פ שיש פסוקי מורים על ענין המשיח הרוב
אינם מורים כן שהרי התפלל אלי אלי למה עזבתני אלקי אקרא וימס ולא תענה
והלא אם הוא קבל המורה הרצון כמו שמורה ונפשו לא היה איך היה מתפלל
שיענהו ויושיעהו כמנהג ועוד איך אמר כך בטחו אבותינו והוא לא היה לו אב וכן
אספרה שמך לאחיו ולא היה לו אחים * ואיך אמר יושב תהילות ישראל וכל זרע
יעקב כבדוהו והם היו שונא'לו ומה שאמר לעם נולד עלינו נאמר שמתוך הגלות
והצרות היו כאלו נולדנו בכל יום אמר המלך אי יהודי בעל תחבולות איך ברתת
מלהשיב על הדבר העצמי והוא אומר כרו ידי ורגלי * השיב היהודי אדונינו
המלך אם הוא עצמי הלא הוא לפי טעות גירונמו המעתיק כי כארי באלף כתיב
ועם יוד' ולא ויו וכן עשה על מה כבודי לכלימה אשר קרא על מה ככרי לב *
ואמר שהם דברי האל על היהודי כאשר לא רצו להאמין במושיעכם * וכארי ידי
על יושבי הגלות נאמר שיקרה להם כמו שיקרה לחיות עם האריה שעושה עם

ונבו עגולה סביב ההר ואין רשות לשום היה לצאת ממנה אבל להיפך שמקבצו
 ידיו ורגליהם לפני האריה. השיב המלך הוה לו לומר כארי קבצתי ידי ורגלי
 כש' שענין העגולה אפשר שהוא מדברי הזקנות הטפלות. אמר הגוזרי וכאשר
 נאמר כי אין מהמזמור הכרעה למה לא תאמינו במשיחנו ואתם מאמיני' בדבר
 יותר זה והוא הבריאה יש מאין אעפ' שהביא ארכטו מופתים על הקדמות.
 השיב היהודי שאלה זו כבר נשאלה לפני המלך דון מארגון. והשיב חכם גדול
 משלנו כי מופתי ארכטו אינם מופתי' חותכים ועוד כי הדבר הזה ראוי להאמינו
 אם מורה יכולת האל והבריאה יש מאין הוא המורה היכולת המוחלט אבל
 שנאמר שחאל נתלבש בבשר יראה חסרון באלוה כי עשינו מה שהוא אלוה
 שאינו אלוה. ועוד שאם נתלבש בכשר לקבל עונש בלתי בל' על עון אדם שהטא
 כנגד הבלתי בעל תכלית עונש זה מי קבלו אם נאמר החלק האלהי אי אפשר כי
 הוא אינו מקבל מות. ואם חלק הבשר ידוע כי הבשר בעל תכלית ואין נאמר
 שקבל עונש הבלתי בעל תכלית. אמר המלך יש לי על הדברי' האלה השגות
 אביאם בסוף עניינינו. ואני אומר שכיון שמנחג שלכם לומר דברי שקר ושוא
 כבר הוחזקתם לשקרני' בכל דבר ואני שמעתי בויכוח אחד שאתם אומרים
 בתלמוד שלכם שנמצא צפרדע גדולה כששי' בתים ושחנן בלע אותה ושבת
 עורב ובלעו ודלג על האילן וכל אלו דברי שקר מפורסם כפי מה שנתאמרה ועוד
 אתם אומרי' שבים אוקינוס נפל ברזל ונתגלגל ז' שנים ולא ירד לקרקע מי ראה
 בעיני הים אם ירד או לא. ועוד אתם אומרי' כי איש חכם ראה בים שנתגאו
 גליו ובין גל לגל ג' מאות פרסאות. תשובת היהודי כתבו קצת מנכני לב
 שהקדמונים היה מנהגם ששירצו לקרב העם שישמעו דבריהם היו לוקחי' נבל
 ומננני' וכשהעם קרב לעריכורת הגיון אז היו אומרים מה שנראה להחליט תקון
 הסדר המדיני והישרת הנשמה והנה קדמונינו כאשר לא ירעו לנגן תפשו דרך
 אחרת להביא דבריהם בדרך משל ומליצה. והיודע ידע התוכיות ושתי הדברי'
 למדנו מלשון הספר אשר אמר אטרה למשל אזני אפתח ככנורי הדתי.
 ומשל הצפרדע רמז לחכמה הטבעית המשוררת מעשה ה' כמו שעושה הצפרדע
 ואמר שהיא גדולה כששי' בתי' רמז ל' חלקי' או פרטי' אשר בה. הראשון
 יסוד הארץ ומתחלק לו' אקלימי' וכל איקלום מזוטבע מתחלק מחבירו וכל חלק
 מתחלק לה' חלקי' והם סלעים והרים וגבעות ועמקים ומישור. ובכטן הארץ
 יש עצמות וערקים וריאה וכסף וברזל ונחושת בדיל ועופרת וכסף חי וגפרית
 הרי בכטן הארץ יא' דברי' והעצמות הם האבני' הגדולות שהם לארץ בעצם
 אדם והעורקים הם המקורות ההולכות בתוך הארץ והמעיינות והריאה הם
 האבני' המוכות אשר מראיתם כמראה הריאה יש חלק לכן כמו הספיר נקרא
 דימ'אנש ויש אדומה והיא הנפך ושני מיני' יש בו האחד אדום מאד ושני דומה
 ונוטה לירק. והאחלמה הנקרא גסינטה היא אבן ירוקה ותועיל לרועי העין
 ולכהות עיני הזקנים. כיוצא מן הדברים הם ה' דברים עשבי מזרע ועשב בלתי
 מזרע אילן פרי ואילן סרק ואילן מורכב והוא בקצה הארץ אשר יוצא מן הארץ
 כשהשמש זורח ונכנס בארץ כשהשמש שוקע נראה שיש בו טבע הארץ בצמיחה
 וטבע

וטבע השמים בזריחה ושקיעה ובגדל מן הארץ הם חלקי והם האדם צמתחלק
 לבשר ולנשמה ולא ראי זה כראי זה והבהמה וחיה ושרץ ורמש ומורכב מאדם
 ובהמה הוא החי שחציו אדם וחציו בהמה נקרא בלשוננו סינוטאריי הרי בארץ וביוצא
 וגדל ממנה לד' חלקי יסוד המים מתחלק לשנים למים מתוקי והם הנהרות ולמי
 המלוח והם מימי הים ויש כאלה דגים וצפרדעי ופפרט צפרדע הנקרא תמסת שכל
 הכעלי חיים מניעי הלחי העליון והוא אינו מניע ויש בים ביוחד בהמה חיה שרצי
 ורמש שכן קבלו התלמודי' שיש שור בים ושור ביבשה שור היבשה מותר לנו
 ושור הים אסור לפי שאין לו כמני טהרה ובחמור הוא להפך שהחמור היבשה
 אסור וחמור הים מותר לפי שיש בו כמני טהרה ויש בים מורכב מאדם ודג והוא
 הסורסי הנקרא בלעז שירינא דעל מאר וב'לא וואשר ווייב והשל וחסרד והמטר
 והשם והאלמוג והליתן הרי במים טו דברים והספוג הרי' יסוד האויר והגולד
 כמנו והם חיות דורסור ובלתי דורסור והקאמיליון והוא ביון מן האויר לכד
 אשר שואב בראש הרים והמורכב והוא הנשר אשר עולה עד יסוד האש לפי
 שהוא מורכב מיסוד אש ואויר הרי ה' חלקי ויסוד האש ותולדותיו והם
 הסלמנ' דריא והרעס והברק והלפיד הרי ה' הנה בין כלם ששים חלקים עליהם
 אמר שלמה ששים המה המלכות והם מלאכת הטבע ושמי' פלגשי הם עשרים
 דברים סגולי' ויש בהם קצת מהטבע ועלמות אין מספר ר'ל דברי' נעלמי' ועוד
 אבאר הדברים הסגולי' אחר באור המאמר' והתנין הכולע היא החכמה
 הלטודית וקראה תנין לפי שהתנין מתעגל כעגולת השמים ורמז כי חכמה זו
 מעולה מחכמה הטבע והוא שרמז באמרו שהתנין בלע הצפרדע והעורב רמז
 לחכמת האלהות וכן המשילה שלמה שנאמר שחורות כעורב ונאמר ישות חשך
 סתור' והרמז לעומקה ואמר שבלע התנין רמז לגדולתה על הלטודית ואמר
 שעלה לאילן רמז לתורה שנ' עץ חיים היא ורמז שכל החכמה בה ומאמר גלי
 הים רמז לתאוות האדם שכל תאוה ותאוה רחבה היא מני יס ומאמר הכרזל רמז
 לשכל האדם שהוא חד ככרזל ושבע שנים רמז לשבע חכמות ואמר שעס כל זה
 מעולט לא ירדו לעומק הכינה אמר המלך ליהודי רואה אני דברין טובי אבל
 חכרה לא יכריחו וכיון שכן אנחנו הנוצרי' נעמוד על קבלתינו האמתית ואתם
 תעמדו כמה שחשבתם שהוא אמר' ויש לכם שכר לפי שכוונתכם לשמים ואלו
 ידעתם במופת הפך אמונתכם הייתם שבים אלינו אמר הנוצרי הם לא כן ידמו
 עלינו וחכם שבהם אמר שאנו בעורים ותעינו ונפלנו כבור שהת' השיב המלך
 אין זה פלא כי מאמר החכם היא שהדתורת לא יתקיימו כ'א בדמיון ועם כל זה
 אני מענישם כעונש אם תשבע לי שלא תאמר כנגדם יותר מזה השיב הנוצרי
 חי אדונינו וכתרו אלו היו מי הים דיו והשמים ניירים ועצי היער קולמוסים לא
 יספיקו לכתוב מה שאמרתי אני עליהם רעה השיב המלך זהו על פי דמיון
 אשר אמרתי לך

בעיר הגדולה פים היה שמד וגזירה ולפי שלא מצאתיו כתוב לא
 כתבתיו הנה כי ראיתי בעל פה נסתאורת גדולות נבדלות
 ילאה

הלג

ילאה המספר לכתבם כאשר לא נתאמת דבר :

הלך באחד מערי אשכנז כמו הנוצרים וקבצו היהודים ואמרו להם שאם יקבלו עליהם תוך שלשה ימי דת ישו הרי טוב ואם לאו ידעו נאמנה כי כולם ימותו בחרב אין הסלט נקבצו היהודי וכשק ובאפר ותענית צעקו אל ה' ואחר השלשה כי ראו שלא נענו מן השמים הסכימו כולם למות אמרו הבחורים שבהם אנהנו נבקש להנכס מצוינו ואח' נמות על קדוש השם הגדול ובבקר כי נקבצו כל הנוצרים למקום ועד שופטיהם והיו ממתיני' שם שיבאו היהודים להתנצר וילך כל אחד מהם אל ביתו ללמד דתם ועקרם כמו אנשי' בחורים מבחורי ישראל וחרבם תחרר לבושם והלכו לפתח מקום הועד ולא השאירו מן הנוצרי' פליט וקורס בואם צו לנשותיה' שירליקו אש בארבע מקומות בעיר וכי אין איש מכבה הבערה כי כלם במקום הועד היו שרפה כל העיר והיהודי' עמם זה שמעתי מפי חכם גדול אשכנזי שבא לשליח :

הלה גם מפי חכם מקובל בא מצרפת שמעתי כי בעיר אחרת נקראת בודון גנור גזרה והוא כי הרליקו אבוקה של שועה ושכו אותו ברחוב העיר והכריזו ואמרו כל יהודי שיבא ויתנצר קודם גמר האבוקה יקבלו אותו וכל מי שיבא אח' ישרף כאש וכולם עמדו על קדושת השם ונשרפו הם וכניהם ואיש היה כיניהם איש גבור היל וחכם ואהוב מאד לשר העיר ושלה השר לקרא לו ולבקש במנו שיתנצר ויעשה לו כבוד ושררה אשר כמוה לא נשמעה אל האיש היהודי ומה כבוד תעשה לי שידומה וערוך למד שיעשה לי ארון הנשמות כאשר לא אתנצר והשר כעס מאד והתחיל לחרף לו ולדבריו אחר הדברים אל האיש היהודי אין לבי להתנצר אבל אפשר שבראותי האש הגדולה אשר בו ישרפוני אפחד ואשוב מדרכי לכן אדוני השר צוה ויעשו ברחוב אש גדולה ולך עמי סמוך לאש אולי בעת ההיא יתן האל בלבי את אשר ברצונך אמר השר טוב הדבר מאד וצוה שירליקו אש גדולה מאד והלך עמו שם והאיש היהודי כי ראה עצמו סמוך למדורה והוא איש זרוע חפז השר והשליכו באש והוא עליו ומתו שניהם :

הלך באחד מערי אשכנז גזרה שכל היהודי' ימירו דת תוך ג' ימים ואם לאו שישרפו כלם נאספו העניים והתענו ג' ימים והסכימו שאם לא יענו תוך ג' שיבאו כלם לבית הכנסת ושישחטו זה לזה ולא מיד ערלים וכל מי שלא יהיה לו אבירת חלב יתחנן לשמש הקהל שישחטנו הוא וכן נעשה והם שחטו נשיהם וילדיה' ראשונה ונשא השמש לבדו והעביר סכין על צוארו ומת בבקר יום ד' באו הנוצרי' לפתחי היהודי' לרעת מה כוננתם ולא מצאו לא איש ולא אשה בבית הלכו כלם לבית הכנסת ומצאו כלם שחוט' הלכו אל המלך והגידו לו הדבר והוא צוה שלא ינתנו לקבורה אלא שישליכם לכלבים על פני השדה ויש לקצת אשכנזי' בקבלה שכפה עליהם הר אחד ונשארו קבורים זכורת הקדושים האלה וכאלה יעמוד לזרע ישראל בכל מקום שהם אמר :

הלך חרבן וחרב היה במראגדה ומצאתי שהענין כך היה כימי' ההם היה שם רופא גדול למלך נקרא הר' יצחק המון זל והיה בכל יום הולך לחצר

לחצר המלך ויום אחד ראה ברחוב ישמעאלים מריכי ואמר לשוב לאחוריו ולא יכול ובעברו דרך שם אמר אחד מן הישמעאלים לאחד מבעלי הריב בחיי נביאנו שתעזוב את חבירך ולא תרדוף אחריו והוא לא רצה אז חזר ואמר בחיי רופא המלך שתנחמו או הניחו מיד נתקצו הישמעאלים ואמרו נפלה דתנו נפילה שאין לספר בחיי נביאנו השביעו ולא רצה וכשאמר לו בחיי איש יהודי או הניחו הנה אלה הדינים ונכריתם קמו כלם וחרב בידם ולא השאירו פליט לבד קצת מהחשובים אשר ברחו לבית המלך ונצולו מן היום ההוא והלאה קבלו עליהם הרופא אשר שם שלא לרכוב על הסוס ושלא ללבוש משי ושלא להראות שום שררה בלכתם ברחוב העיר אם כדי שלא יקנאו הישמעאלים ואם להתאכלם על אחיה הנהרגים :

הלך מפי איש חכם וחסיד כמר אברהם בן ערובא שמעתי שנעשה גם עי' אדוני הר' יהודא בן ווירגא משבילי' אכתבו הנה בעיר סמוכה לשבילי' נקראת שירין דילה פרונטירה באו כומרי בכירי איש יהודי מעשירו הארץ ושאלו ממנו צדקה ולא רצה לתת להם ונמשך ביניה קטטה ומחלוקות והיהודי הכיר אחד מהם והם על כל הקהל יצאו כעסם ונרדפו ונצולו להעליל ולהשחיתם ובין ההוא ראו שנפטר איש מומר ונקבר בבית הקברות שלהם והלכו הכומרי והוציאו את המומר מקברו והליכוהו לקברי ישראל ונבקר צעקו ואמרו כי מצאו קבר המומר ריקס ואין זה לא מפני שהאיש החזק היה מלפניו והיהודי הוציאוהו מקברו כדי שלא ילך לגיהנום עמנו הלכו כלם אצל הדוכוס וספרו לו כל המאורע השיב הדוכוס תלכו מיד קודם שירעו היהודי ושאלו מהם אם יש ימי שקברו איש יהודי הלכו להפש ואמרו היהודי כיה ימי' נבקר יהודי ובאו אצל הדוכוס ואמרו להם לכו עתה לקברי היהודי וראו ונבקר קבר חדש הלכו ומצאו שם קבר מחדש וחפרו ומצאו שם המומר ובאו אל הדוכוס ואמרו לו מצאנו קבר חדש וחפרנו גם הכרנו האיש ההוא והוא באמת האיש שנתנצר והדוכוס חמתו כערה בו אמר ראוי לתת חשבון לדבר כזה אל המלך ישבו כל היהודי אל בית הסוהר עד יבא פתגם המלך והיהודים כאשר שמעו את הדבר הזה שלחו שליח להר' יהודא בן ווירגא לשבילי' יבא מיד לבקש על עמו העומדי כלם בצרה כי נחבאים היו ולא היו יוצאי לחוץ מגלות העם עליהם וכאשר בא הר' יהודא אל הדוכוס לא היו רוצים לתת לו מקום לבא אל הדוכוס כי לבבם למרע דחף הר' יהודא לאנשי בחוקה ואמר לדוכוס אדונינו הדוכוס לא באתי להציל מאשמה ליהודים כי כיון שעשו דבר כזה ראוי לשורפם אבל באתי להגיד לאדוני מי הם אשר עשו כזה ולא תבא בדם נקיים אמר הדוכוס ידעתי כי חכם אתה כמלאך ואשר נדרת תעשה נתשמחני מאד ואמר אכבדך כל הימים אז אמר דון יהודא יביאו לאדוני גייר חלק וקח אותו בידך ואני לא אקחנו כלל שלח והביאו גייר אמר לדוכוס תכפלנו בארבע חלקי וכן עשה אח"כ אמר שים אותו בחיך לצד הימין וכן עשה אמרו כי הר' יהודא הזכיר שם כי מקובל היה והוציא הדוכוס הגייר ומצא מצויר ד' כתות כומרי לצד אחד היו שלשה כומרים חופרי בקברות חגים ומוציאי הפגר ובפאה השנית בנייר היו מצוירין

מצוירין שלשה כומרים מוליכים הפגר וכי ככר עליהם העביר א' מהם אזור
מתחתיו הנקרא קורדון די פאר אילי והראש היוצא מיד השני שתפש היה נראה
שם להראות פרטיות ההשגחה וג' היו עומדי' בראש השווקי' לראות אם יבא אדם
ויראה שם וג' היו מצוירי' בפאה רביעית שתופרי' בקברי ישראל וככל כומר
וכומר מהם היה שמו כתוב על ראשו וכאשר ראה הדוכוס הענין הזה הסופלא
תמה עד מאד ונפל על פניו והשתחווה ושלח הנזיר מצויר אל המלך מיד שלח
הדוכוס בעד הכומרי' והכתישו ואז הוציא הנזיר ונבהלו מפניו והורו שאל להם
הדוכוס ענין האזור ואמרו שכך היה המעשה שאל להם על מה היו עושים ככה
והשיבו להנכם מיהודי אחד שקללנו אל ומה חטאו האחר' השיבו לנקום
נקמת דם ישו אז צוה הדוכוס שישמו כובע שורף בראש כל אחד ואחד וקמו
כל העם להצילם מפני עטרת גלחות אשר להם כי כל מי שיש לו אותה עטרה
אין רין להמיתו ושנים שכבר נשרפו נשרפו והאחר' נצולו כשגרשם הדוכוס
גרוש עולם :

חלט בעיר רומי קמו פתאום תושבי הארץ וחבר פיפיוס בידם וקהל גדול
וחשוב היה שם בימי' ההם ויאמרו להם אם תקבלו דת הנצרי' אחינו
אתם ותקבלו מכבדו ככל יום כבוד ותועלת ותחיו עמנו חיים ערבי' גם בנן ערן נשב
יחדיו ואם לא תדעו נאמנה שתעברו כלכם בתרבותינו אלה ואין מציל מידנו
והיהודי' נפלו לפניהם והתחננו מאד ונתנו ונדרו להם כל ממונם ונכסיהם שיניחם
בדתם ולא הועיל ובשלשת ימי' יצאו מכלל הדת מן הרומי' ומן הסביבות שן אלף
נפשות ולא נמלטו לא יחידים אשר ברחו למרחקים כי שמעו בהיותם בסביבות
רומי את כל אשר נעשה בעיר רומא ואחרים נמלטו בשוחד עצום בהחבא וברוא
לעיר הגדולה נאפולש ושם נחו מאוביחם ולימי' מועטי' גם שם עבר עליהם כוס :
הם טופס הכתב ששלח החכם הגדול אכונשטרוק לקץ גירונא שנת ק"ז
לפרט כי עמדו בצירה ובצוקרה בפני האפיפיור גדולי ישראל לבקשו
יהושע הלודקי הזומר נקרא שמו בין הגוים מאישטר גירונמי די שאנטי פי
כי שאל מאת האפיפיור שיבאו הכמני' ישראל לפניו וחזא יוכיח להם שהם שיהו כפר
בא ומוא ישו וזוכיח מן התלמוד שלהם זה לשון הכתב אצילי בני ישראל חורי
יהודא אשר בכתיהם וחומותם יד ושם שם יחנו צדקות ה' שמה ישבו כסאורה
לתורה ולתעודה כסא התלמוד שם ישבו מימי קדם יהי לבבכם לעד אשר ידעתם
מקדם תדעו גם עתה כי לא ינום ולא ישן מושיענו להצילנו ממבקשי רעתינו ועץ
אחד אשר יצא ממנו וחשב לאבדינו ולהשפיל דת אמת ארצה הלא הוא יהושע
הלודקי חשב מחשבות להדיחנו להראות כי הוא נוצרי באמת ושומר האמונת
החדשה ובקש מאת האפיפיור שכאשר יוכיח זה ראוי להכריחם לדת ישו כאשר
יראה לפני רוממות קדושתו ראיות אמתיות ואני הנני בא להודיע לכם כל
המאורע וממנו תדעו פרטים ותדעו באמנה כי עברנו מהסכנה דבר שאין לו
שיעור כי היינו לפני כמה הגמונים ושרים ורבים היו המבקשים עלינו חובה
שלוחי הקהילות הגיעו הנה יום ראשון לחדש יינערו ובפרט שלוחי קהלות ארגון
אשר הלודקי שאל עליהם בפרטות שיבואו על כל פנים : ובא מעיר סרגוסא הר
ח א 8 זרחים

והיה חלוי ושר דון וידאל והר' מתת' היצהרי וטקלעטיוב הנשיא דון שמואל
 חלוי והר' משה בן מוסא ומעיר גואשקרה דון מרדכי ומאלקאוס דון יוסף בן
 ארדוט ודון מאיר ומדרוקר דון אישמרוק חלוי והר' יוסף אלכו ומימונצון דון
 יוסף חלוי ור' יום טוב קרקשה ומולייכיש דון יוסף אלכלג והחכם בוננאה והר'
 שודרוס בן יחיא מגירונא והאיש בורא מאד ונחקצו יחד כל השלוחי והסכימו
 ביניהם מי יהיה ראש המדברי בפני האפיפיור ומי יתחיל הנקרא בלשונם ארינגא
 והסכימו כלם שיתחיל דון וידאל מפני שהיה חכם כחכמות וידע בטיב לשון
 לאטין והסכימו ביניהם שלא יהיו עניינם כמדת היהודי המלומדי בשיבותיה
 ליכנס לא בדברי חבירו ולחרף כאשר לא יודה לו כדי שלא יהיה לבו בפני
 האפיפיור ושינהגו עם יהושע הלודקי וכן עם ההגמוני בשוב ומוכר ולא יתקצף
 שום אחד מהם אף אם יתפדוהו וכל אחד בנחת יאמץ לב חבירו שלא יפול או
 הלכנו כל השלוחים לפני האפיפיור בעזר אל מציל עני מהזק ממנו והאידון
 האפיפיור קבל אותנו בסדר פנים יפות ובקש לדעור מאתנו הערים אשר ישבנו
 ושל את שם כל אחד ממנו וצוה שיכתוב ומה הרדה גדולה נפלה עלינו ובקשנו
 מהסופר לדעת טעמו של דבר ואמר לנו כי אין בזה שום נזק כי מדרך האפיפיור
 וחמלכי לכתוב דברי ימיהם בספריהם הכל בפרט ואחר כך אמר לנו האפיפיור
 חשובי עם היהודי הנבחר מאת הבוחר אשר היה כימי קדם ואם נמאסו לאשמת'
 אל תיראו מהויכוח כי לא תקבלו בפני שום אונאה או עול ינוחו כחשבותיכם
 ודברו בלב אמיץ לא תיראו ולא תרגזו אמר מאשטיר גירונימו שרצה להוכיח
 כי המשיח בא וזה מהתלמוד שלכם לפנינו יראה אם אכרה בפיו או חלם הלום
 ואתם אל תערצו מלפניו כי בענייני הויכוח המדה שזה ועתה לנו וחנונו בבתכם
 ומהר בבקר באו אלי ומיד צוה שיתנו לנו בתיכם כראוי ושיתנו לנו מלחמו או
 ממנו שנוכל אנונו לאכול כפי דתנו וקצתנו היינו שבו' עם דברי האפיפיור
 וקצתנו עצבים כמדת היהודי ביום השני באנו לפני האפיפיור ומצאנו כל החצר
 הגדולה מלוכשת רקמה והוא מקום הויכוח ושם שבע' כסאות להגמוני הנקרא
 קארדינאליש ואובישפוש וארסובישפוש כלם כליבשי' בבגדי זהב ושם כל גדולי
 דומי ומבני העיר ומן השרי קרוב לאלף אנשים וכן היו כל ימי הויכוח ונמש
 לבנינו והיה למים ועם כל זה אמרנו ברוך שחלק מכבודו וכו' אחר זה התחיל
 האפיפיור ואמר אתם חכמי היהודי' חדעו כי לא באתי ולא שלחתי בעדכם כדי
 להוכיח מי משתי הדתות אמת כי ידוע אצלי שדתי ואמונתי אמת ותורתכם אמת
 היה ובטלה לא באתם אלא שגירונימו רוצה שיוכיח מתלמוד הרבנים שלכם
 היודעי' יותר מכם שהמשיח כבר בא לכן לא מדברו לפני אלא בדבור זה לבד
 ואחר זה החזיר האפיפיור פניו נגד מאשטיר גירונימו ואמר תתחיל אתה להוכיח
 וישיבו חס' התחיל מאשטיר גירונימו לבו נא ונוכחה יאמר ה' ואם תמאנו
 ומריתם חרם תאכלו ואחר זה התחיל דון וידאל בלשון לאטין ושמה האפיפיור
 מאד מחכמתו ומלשונו ומתוך הדברים נתרעם על גירונימו כי הבא להתוכח אין
 ראוי שיכנס במשטמה כי אמר ואם תמאנו הרב תאכלו' כי עדין לא הוכיח וכבר
 שכ לשופט ונוקם השיב האפיפיור הדין עמכם ואל תתמהו במדה הרעה כי
 משלכם

פשלים הוא. והתחלת דון ויראל היתה הננו אתאנו לך כי אתה ארוננו ודון
 שמואל הלוי אמר אחריו חראינו ארוננו חסדך וישעך נתן לנו. ובסוף הדברים
 התחננו להאפיפיור שיתירם מויכות זה לפי שמחזירים לא נסו בדרכי החקש
 וההגיון וכבר הרחיל החכם גירוננו בהם וענייני היהודים כלם הם מדרך
 חקבלה אמר האפיפיור אם מהיראה שאלתם שלא זו כבר הבטחתי אתכם ויצא
 מפי ולא אשוב ממנה. ואם מפני שלא ידעתם דרכי ההגיון כאשר יבא גירוננו
 בהגיון וחקש אתם לא תשיבו לו דבר וכאשר ידבר בראיות מקבלה תשיבו עם
 קבלה. אחר זה מפני שארנו הדברים אמר המלך שילכו לאכול ומחר בבקר
 ישובו וכן נעשה וצוה האפיפיור שרים ונכבדים שילונו ואמרנו בלבנו הלוואי
 שתהא אחריתנו כראשיתנו וביום ההוא הלכנו לבית הכנסת ושם קבוץ עצום
 ובקול בכירה ובקשרה התפללנו לצור ישענו ישיב מחשכנו לאור ואל יצא
 פנינו מכשול לפני כל האריות ההם העומדי עלינו ואז ברוב עם ובנפש שפלה
 ורוח נמוכה ובלב נשכר ונרכה התחיל הר' זרחיה הלוי והתחלת דרושו הדומה
 בדומה מבריא וההפך בהפך ואמר בזה פירוש נפלא לא יובן כי אם פה אל פה
 וסי' דרושו בתפלה ובקשה: ביום הג' היתה התחלת הויכות והתחיל מאשטיר
 גירוננו ואמר בתלמוד שלכם כתוב שיתא אפא הו עלטא ב'אפי' תוהו שני אלפי'
 תורה וב'אפי' ימות המשיח. הנה מהמאמר זה הדבר ברור שבשני אלפי' אחרוני'
 המשיח ומי הוא כי אם מושיענו ועל זה האריך הלורקי ודרש כחפצו עד שאמר
 לו האפיפיור גירוננו ידעתי זה ימי' כי דורש גדול ארצה אבל לא באנו לזה לא
 להוכיח מה שנדרת לכן הזהר שלא תלך אצל דרשות והשיב פניו לשלוחי ואמר
 תשיבו אתם על המאמר. אמר דון ויראל ארוננו האפיפיור נדע תנאי המשיח
 ואז יתבאר אם כבר בא שאם ימצאנו כמי שבא תנאי המשיח גם אנחנו נודה בו
 אמר האפיפיור אין וח תשובה למה ששואלי לכם כי הדרוש לא היה על תנאי
 המשיח אלא שאותו מאמר אומר שכבר בא וכבר באתם למדת היהודי' בויכותי'
 שישאלו להם בדבר אחד וישמטו עצמם לדבר אחר השיב דון ויראל ארוננו
 האפיפיור התחלתינו היא מרת החכמי' כי תחלת ראו לדבר בעצם הענין ואחכ
 במקרינו וכן כתב הטבעי אבל אם לא יראה לארוננו דרך זו לא נלך בה. ואשיב
 אל עצם המאמר ואומר כי גירוננו החכם לקח מהמאמר מה שהחננו ויש לו בו
 ממנו סיוע וחנייה דבר המנגד והנה בסוף המאמר אמר ובעונותינו שרבו יצאו
 מהם מה שיצאו וזה יורה בכירור שלא בא' השיב גירוננו כפי זה לא הבנתם
 המאמר או אפשר שאתם עושי' עצמיכם כמי שאינו מבין והוא שני אלפי' ימור
 המשיח הוא מאם' הנבי' איהו והוא אמרו לתלמידיו והם אמרוהו בשמו כמו שידרש
 לשון תנא רבי אליהו וזה מפורסם לתלמידיו' והם אנשי התלמוד שקבעו המאמר
 בספריה' שאמרו ובעונותינו שרבו וזה כפי דעתם שישו אינו משיח אכל אליהו
 הנביא כפי מה שהוא נביא וידע האמת אמר שני אלפי' ימות המשיח כפי מה
 שנורה אצלו בנבואה. השיב הר' זרחיה הלוי ואמר ארוננו האפיפיור כל מי
 שבא להוכיח דרוש איך יוכל להוכיחו בדבר שישכח פירושים ואם יקרא דאית
 מופתית הנה גירונני אמר שסוף הלשון התלמודי' אמרוהו ועשה פי' זה לאמת

רעתו והמנגד יאמר סוף הלשון ותחלתו הכל אליהו אמרו וזה לאמת סברתו
נגד החולק ואם אין לאחד מהם ראיה או מופת על פירושו לפחות ישאר הדבר
בספק ואין יוכל להוכיח משם גירונטו מה שרצה להוכיח כי החולק יאמר אם
את' באת להוכיח משם עם פירושך אני אעשה פי' אחר ולא תוכיח וכאשר תאמר
לי מנין לך אני אשיב ומנין לך ועוד שכיון שהוא בא כנגדנו עם תלמודינו הנה
הוא היודע כי דרך תלמודינו הוא זה כי כאשר הפירוש אינו בוכר מקשה כנגדו
ואמר ודילמא וכו' ואם אינו משיב נשאר הדבר ההוא עד שהולך בעל הפירוש
ומבקש אקומתא אחרת ועוד שיוצא ראו שנאמר על לשון אחד שאיש אחד
אמר שנאמר ששנים אמרוהו ובכיוצא בו רגיל להתלמד לומר אמר רב אשי או
אמר פלוני בעונותינו שרבו יצאו מה שיצאו ועוד שלכן אמרנו בהתחלתנו לפני
אדונינו שנראה אותו המשיח שבא אם יש לו תנאי המשיח או לא והשאלה
מצאנו לאיש ההוא תנאי המשיח או נהפך המאמר לפירוש גירונטו ואם לא
נמצא בו תנאי המשיח הנה פירושינו אמר' אמר האפיפיור בלי ספק מה
שאמרתם שכל שבא להוכיח אינו דבר שראוי שיהיה בדבר מוסכם ומוכרח שלא
יסכול פירוש אחר השיב גירונטו אדונינו האפיפיור אין ענינו תלוי במאמר
הזה לבד ביישור לי מאמר אחרים רבים השיב האפיפיור כבר יצא זה ממדרג
המוכח נוצרי וחזר למתוכח יהודי הבורח לצד אחר כאשר נחלש מהצד הראשון
ראוי שתשיב לדברי היהודי על המאמר ההוא השיב גירונטו והלא כמה זמנים
קודם שגלו היהודים בא אליהו ובהכרח שנאמר שאמרו ובעונותינו שרבו איש
אחר אמרו אשר נמצא בגלות ואף כי נאמר שתלמידיו אמרוהו והלא תלמידיו
פמכין לו היו אלא שהתלמודיים אמרוהו ועם סברתם כמו שאמרת השיב דון
ויראל ואמר אדונינו האפיפיור ויהיה כן שהתלמודיים אמרוהו נבוא למה שאמר
ליוה הנה אמר ושני אלפי ימות המשיח ואם המשיח כבר בא היה לו לומר ובסוף
הארבע אלפים יבוא משיח או שיאמר ובהתחלתו יבוא משיח ר' בהתחלת האלף
החמשי או בזמן פלוני יבא משיח ואם אפשר שיבוא בסוף השיב גירונטו כי רצה
לומר שכל המשך זמן שני אלפים יהיו זמן המשיח ואחר כך בשביעי העולם הדיב
אמר הר' יוכף אלבו גם זה מתורץ עם מה שכבר נאמר והנה לנו אדונינו
האפיפיור והוא כי נעשה פירש אחר ואין הכרח לפירושך ועוד התלמודיים אשר
בהם באת להוכיחנו הם קבעו אותו מאמר בתלמוד ולא היו קובעים דבר שהוא
כנגד סברתם והם אמרו כי שני קיצין יש למשיח או זמן שנשבע האל או זמן
שיהיו ישראל מוכני' וישובו בתשובה ולכן לא שם המאמר זמן קצוב לימי המשיח
אבל אמר ושני אלפים ימות המשיח ר' מוכנים לבוא המשיח ואם יהיו היהודים
ראוי' יבוא בהתחלה ואם לא יהיו ראוי' בהתחלה ויהיו כאמצע יבא משיח כאמצע
הזמן ואם לא יהיו ראוי' כאמצע ויהיו ראוי' בסוף יבא בסוף אבל לא יעבור מאות
ב' אלפים שלא יבוא אמר האפיפיור ולמה לא תאמרו שאם יהיו הנוצרים ראויים
יבא מיד ואם לאו שיתארך עד סוף ב' אלפים אמרו השלוחים אין אנו אומרים
שיבוא גואל אלא למי שיושב בגלות כי היושב בהשקט מה צורך לו לגואל
והמשיח הוצרך לעם היושב בגלות ושעבוד אמר גירונטו ולמה לא תאמרו

כפירושי השוכו השלוחים ולמה לא תאמר אתה כפירושנו וכבר אמרנו שהדבר
 שאינו מוכרח אין ראיה ממנו וכבר הורה בזה האדון האפיפיור ולא ישוב אחר
 ואתה ידעת מעלת וחשיבות רבינו שלמה יצחקי ופירש כפירושנו אמר גירונימי
 במקומי אני עומד וכדתי שהמשיח כבר בא ואתם אומרי שלא בא ועליכם להביא
 ראיה שלא בא אמרו השלוחי ואמרו ההגמוני מכינו האמת על מי להביא ראיה
 כי אדרבה אני קרום מכמה זמנים שקבלתי תורת משה ומי שבא להוציאני
 מחזקתי עליו להביא ראיה השיבו ההגמונים כן הוא כלי ספק כמו שאתם אומרים
 ותמהנו מגירונימי כי לא דבר נכונה ולא כמו שנדר בתחלה כי הוא יביא ראיה
 ואנחנו כמאמר האפיפיור להחזיק האמת באנו אמרו השלוחי כבר הראנו אדונינו
 האפיפיור מה ששאלנו מאתו הראנו ה' חסדך ועליכם ההגמונים הקדושים אמר
 וישעך תתן לנו ולא כמו שהרחיקו גירונימי ואמר חרב תאכלו האם יחשב
 שהפצרנו בקי' דתנו על ההצלחות והמלכיות שהגיע לנו היום בקיומה הממשלה
 והשררה והכבוד שלכם יהיה כאשר ראינו היום ומיום באנו תכלית גדולתכם
 וחשיבותכם ראינו לא החזקנו בתורה זו אלא שתורתנו נתנה לנו בשים רבוא
 ובמופתים חזקים ובהגלות כבוד האל והשבנו שאין לנו רשות לצאת מסנה אלא
 כאשר יבוא הנותן בעצמו ויאמר האמינו כפלוגי ולא כאשר יבוא גירונימי ויאמר
 לנו עזובה וכונתו בזה אולי ישיג למעלתכם ובוחן לבורת הוא יודע מה שבלבו
 השיב גירונימו מה שבלבי הוא מה שאמרתי שהמשיח כבר בא ואין זה המאמר
 אשר שמתי יסודי בו ואיש את רעהו יעזורו אמר האפיפיור כבר אמרתי לך
 שאין זו טענה ומה שאמרת איש את רעהו יעזורו ווי לו למי שצריך עמודים
 להעמידו ואין לו כח מעצמו כי הגפן מצד החומר שלה צריך עמודים להעמידו
 ומה שאין צריך ארוי לבנות אשר הוא להפך כי הוא סומך לאחרים אחר זה
 פטרנו האפיפיור והלכנו בשמחה לאכול לחסנו כי ביום ההוא גירונימו לא מצא
 עזר ביום הר' התחיל גירונימו כמאמר סמוך לראשון זה לשונו אמר ליה אליהו
 לרכי יהודה אין העולם פחות משמנים וחמשה יובלות וכיובל אחרון בא אמר ליה
 ברישא **א** בסופא אמר ליה איני יודע השיב החכם הר' מתתיה מאמר זה אינו
 באמת כלל שישו הוא משיח שהרי לא בא בזמן ההוא כיון שאינו עולה למספר
 הניבולות השיב גירונימי אני בהתחלתי לא אמרתי שישו הוא משיח
 אלא שהמשיח כבר בא ואם היה זה לעשר שנים או עשרה ימים הכל שוה
 אמרו השלוחים יראה אדונינו וישפוט ואם אינו ישו אשר נראה בו כימן מגדולה
 וחכמה מי יהיה מאטיאו השוטה או מראשטי הסכל אמר האפיפיור ולמה לא
 הבינותם לגירונימו והוא משלכם בעלילה בא לכם שאם תאמרו שכבר בא כפי
 הנראה מן המאמר נתבטל הויכוח וא"ת שאפשר שבא אבל אינו ישו או יאמר
 לכם מה שהקשיתם לו אם הוא מאטי פיקו אמרו השלוחי המבט לראות אדונינו
 ואנחנו לא נדע את אשר בקשה השגאה והתחבולה אחר זה אמר הר' מתתיה
 לגירונימו האדון החכם עד שאתה מביא ראיה מהתלמוד שהמשיח כבר בא
 למה לא תביא ראיה להפך מן התלמוד עצמו שאמר חיפה רוחן של מחשבי קצין
 ענה האפיפיור כבר שמעתי מאמר זה וחפץ הייתי לדעת פירושו אמר הר' מתתיה

אין לנו אלא הפשט והוא שמקלל מי שעושה חשבונות ואמר מתי יבוא משיח כי
 ימשך מזה נזק גדול לעם כי כאשר יגיע הזמן הזה ולא יבוא יתיאשו וירפה לבות
 המקוים ישועה ונאסרי בכבל ובמאסר התקוה ועוד כי יש בזה עון כי האל הסתיר
 ענין זה מכל העמים ומכל הנביאים והוא חשיב לגלותו ועל זה כעס האפיפיור
 כעס עצום ואמר אי עם שוטים אי המאוסים אי התלמודיים הסכלים וכי דינאל
 אשר חשב הקץ האם ראוי שיאמר עליו תפח רוחו ונראה באמרת כי פושעים
 ומורדים אתם והם ענה דון טודרוס ואמר אי אדונינו האפיפיור אם התלמודיי
 כל כך סכלים בעיניו למה מביא ראיה מהם לאמת שהמשיח כבר בא אין מביאין
 ראיה מן השוטים ועלזה כעס האפיפיור יותר אז שכ דון וידאל ואמר אדונינו
 האפיפיור אין מחק קדושתו שיקעם האפיפיור בענייני הויכוח ובכמו זה חרשות
 בתורה אלא שיש לנו עון אחר ונכשלנו בדברנו ועל כיוצא אמרנו הראנו אדונינו
 חסדך ענה האפיפיור לא תחשבו להריחני בדברים מה תשיבו לאותו מאמר
 שאמר רוח רוח של מחשבי קיצין אמר דון וידאל לשון מחשבי כלשון
 העברי הוא המחשב ומוציא דבר על פי חשבון אבל הנביא או מדבר ברוח הקודש
 לא יקרא מחשב אבל רואה שכן אמר הנביא איה בית הנואה כי ראה בנבואה
 דבר אמתי ועל זה נתפיים האפיפיור ואמר אם באנו לרבר אמת זה נראה לנו וכן
 יתיישב בלב [נכון] ויצאו משם ביום ההוא ובבקר הלכנו לדרכנו אבל בביתנו
 נמשכה קטטה עצומה בינינו ובין הר' מתתיה והר' טודרוס כי לא שמרו ולא
 שמו מחסור לפיהם וכי באנו אמרנו לגירונמי אדונינו החכם עד שאתה מביא ראיה
 מן האמוראי' לומר שבא המשיח למה לא תביא ראיה מן האחרון שבהם וראשם
 הוא רב אשי שאמר עד השתא תסתכי מכאן ואילך לא תסתכי כי יראה כי לא בא
 באותו זמן השיב גירונמי כבר אמרתי לכם שאין להביא ראיה ממי שאינו מאמין
 שבא המשיח כי הוא דבר כפי דעתו ואמונתו אבל המאמר הראשון אליהו הנביא
 אמרו והוא כנביא ידע האמרו אז קמו השלוחים ואמרו לו אדונינו הודיענו רב
 אשי פקח היה או מכל רשע היה או צדיק השיב גירונמי אין כזה שאלה כי הכס
 גדול היה וחסיד כפי הנראה ממאמריו אמרו לו אם כן איך היה מכהיש דברי
 אליהו הנביא לכן על כרחנו צריכין אנו לומר אחד משני דברים או שאותו אליהו
 אינו אליהו הנביא ונשתבש באותה סברה או שהוא אליהו ורב אשי הבין כוונת
 מאמרו ופירש מה שפירש שאם היה מסופק היה נוטה לחזקת כדברי הנביא
 ולמה נבקש אנחנו להתחכם ביותר מזה השיב גירונמי אפי' אודה לכם שזו היא
 כוונת אותו מאמר מה תאמרו במאמר השני מהחשבון היובלולי כי אין לו פירוש
 אחר אלא מה שפרשתי קפץ הר' יוסף אלבו ואמר כוונת מאמר זה היא לומר
 שלא יהא העולם פחור מזה אבל אפשר יותר כי האומר לא אתן זה בפחור
 מעשרים לא יתחייב שלא יתנחו בארבעים או חמשים אבל אפשר שיהיה יותר
 ניותר ויובל האחרון יבא משיח אמרו החגמונים לפי זה אין זמן קצוב למשיח
 השיב הר' מתתיה אין זה לנו תמיהה כי גם לכם אין זמן קצוב שזרי אמר ושני
 אלפים משיח וכבר העניינים השגחנו וראינו שהיו כותבין כל דברינו ורעד
 עצומה נפלה בלבנו כי אמרנו שהכוונת היתח כי הסופרים יזייפו ואחר כך יאמר
 האפיפיור

האפיפיור כך אמרתם ונמצינו נתפשי בדברינו ולא היינו יכולים לומר שהסופר
 זיף והוא סופר מפורסם לאפיפיור והסכמנו משם והלאה להשמר בדברינו
 ולשתוק האפשר ולא יכולנו כי דבר האפיפיור להשיב בכל לאיש ההוא גירוננו
 ואם לא נשיב אחת דתנו למות ועל זה נתייעצנו שלא ידבר אלא אחד ממנו ואם
 יראה דבריו אל האפיפיור הרי טוב ואם לאו נאמר שאין תשובתו הסכמת כלנו
 ובי הוא טעה ואין דעתו דעתנו וכיו' הוא נשלם הויכוח וכי שכנו בבקר ברעדה
 ופחד התחיל גירוננו מאמר אחר וזה לשונו הוה עוברא בחד גברא וכו' עד
 אתילך משיחא אמר ר' יודן מקרא כתיב ותלכנו באדיר יפול ויצא חוטר מגזע
 ישי הנה מבואר ממאמר זה מה שלא תוכלו להכחיש שביום החרבן נולד המשיח
 השיב החכם בן אשטרוק מאמר זה כבר דברו בו גדולי עולם בויכוח מאיטרי
 משה עם פראי פיל והתחללת הויכוח היה כי פראי פיל רצה להוכיח שיהודים
 ראוי שיקראו כנענים בעבור שתפשו מעשה כנען וישבו בארצם והנוצרים ראוי
 שיקראו ישראל לפי שנכנסו במקומן אמר האפיפיור ומה השיב על זה המאיטרו
 אמר תשובתו היא כי הנכנס במקום אחיו ראוי שירש חפציו ואם הנוצרים נכנסו
 במקומנו למה לא ירשו חפצנו האמתיים והם נבואה ואם מן השמים ואורים
 ותומים וכיוצא והנה אנחנו היהודים כאשר אכדנו דברים אלו מעולם לא מצאנו
 אותם ביד אחר אשר יראה מזה שכוונת הנותן לשומרם עד יראה אם נשוב
 וישיב אלינו ככראשינה אמר האפיפיור ובפני מי היה הויכוח אמרו לפני המלך
 הנוצרי דון פידרו הזקן שאל עוד ופארי פיל מה השיב למאיטרו משה אמר
 תתן ולא ענה השיב האפיפיור המלך ההוא חסיד היה ולא חכם ופארי פיל
 לא השיב אין זה מחכמתו כי יכול היה לומר שאנו אין אנו צריכין לדברים החם
 וזה שבא מוטיענו והכתיבנו ישועת הנפשות ונכנס במקום אדם להציל נפשות
 האבות ואין שיהיה הדברים אין בזה תשובה למה שאמר המאמר שכבר נולד
 המשיח אחר דון וידאל המאיטרי פירש שאין הכוונה שנולד בפועל ואפילו
 נזמר שנולד בפועל אין בזה תשובה כי אפשר שנולד בזמן ההוא והוא חי בגן
 עדן והרמב"ם כתב שלא נולד המשיח ביום החרבן אבל לל שמן היום ההוא
 היתה ככל דוד ודוד נולד אדם ראוי להיות משיח אם ישראל יהיו ראויים ואמר
 הדברים האלה כוונתו היתה לעורר הלכות אל התשובה ולפרש להם כי אין
 המשיח תלוי בזמן הקצוב כמו שהיה גלוי בכל וכן פירש דון חסדאי השיב
 האפיפיור בכעס ואמר כי באתם לחצרותי לא היה להגיד לנומה אומרים
 המפורשים שלכם אלא מה תאמרו אדם ומה לי לפירושי הראשונים ודברי הכל
 והיתל לומר שנולד ולא בא שאם הדבר תלוי בזכות היהודים למה נולד יתעבב
 הדבר ויולד ביום שיהיו מוכנים וראויים אמרו השלוחים ואם יהיו ראויים היום
 וילך המשיח היום האם תיבן בן יומי ויכל להנהיגם ומשה בן שמני' שנה הוצרך
 לעזר אלהים ולאחיו ולשבעים וקנים אמר האפיפיור כן היה ששים רבוא ויותר
 השיבו השלוחים במקום שתרבה ההשכלה אין צורך לשופט כי שכלו של אדם
 ראוי שיהיה שופט והרר הוא כפי קבלת התלמוד דור דעה היה ואנחנו יתושי'
 בערכ' ואיש ממנו לבדו צריך עשרה שופטי' כפי מעוט השכלתנו אמר האפיפיור

בנה אני מורה לכם כי כל אחד מכם היה צריך מלך אחד ושופט אחד וגו' ונשיב
 לדברנו אז קם אחד מתושבי רומי ואמר אדוננו האפיפיור יש שמות משותפים וזה
 מוסכם ליהודי ולנוצרי ונולד הוא שם משותף כמו בטרם הרים יולדו מה ילד זם
 הרה עמל וזה און וכל אי לשון שעלה במחשבה הוא ועוד כי אמרו באדיר יול
 ואחר כך יוצא חוטר אינו מוכרח שיהיה מיד ואפשר לימים הרבה ובא הכותב
 לנחם אותם על אבדן המקדש ולומר להם שעוד ישבו לקדמותם ואם אפשר
 שכן הוא פירש הפסוק מי יתן כח לבעל המאמר לומר שמיד יבא אלא נראה
 שכפי חשיבת המשיח עלה במחשבה וכן אמרו התלמידים שבעה דברים קדמו
 לעולם ואחד מהם שמו של משיח והנה אמרו לשון בריאה ולא היה בעולם אלא
 שרצה לומר שעלה במחשבה לפי שמוכרח לתכלית הבריאה שיבואו כל העולם
 להאמין באל אחד וכן נאמר כי ביום החרבן עלה במחשבה בריאת המשיח אבל
 לא היו ראויים שיבוא מיד כי עדין היה צריך התכת הגלות לעונות הראשונים
 ולהתם כל פשע והטארת וזכור ההוא נתבטל הויכוח ובבקר כששבנו אמרנו
 גירוינו הנה התרגם אמר אתילד ומצאנו בפסוק נולד שרל עתיד להיורש נולד
 כמו שנאמר הנה בן נולד לבן ישו והיה זה אחר ד' מאות שנה השיב גירוינו מלת
 נולד לא תעשרה הוראה זמנית כי רצה לומר או יהיה נולד או היה נולד אמרנו
 כלנו וזה הוראה וסיוע למה שאמרנו שאנו נאמר יהיה נולד ומעתה אין חכמה
 לפירושך ונתבטל הכנין אשר כנית חור גירוינו לתקן דבריו הראשונים
 ולא יכול ונתבייש הרבה והאריך שם בראיות אחרות וכלם הבינו שהיתה המונח
 לתקן ארץ אשר עוורת וכי ראוי ידיו על העליונה אמרנו טוב לנו אם נוכל
 לישמש בכבוד ושמו שרים ידברו עם האפיפיור וכן הגמונים רבים שיזכרה
 עם יהושע הלודקי לבטל הויכוח ולא יכולנו כי האפיפיור אמר על כרכו
 של גירוינו יוכיח מה שנדר ובבקר פרשה זכור אמר האפיפיור אתם היהודים
 דברים מבהילי אתם אומרי מי בעל שכל שיאמר שנולד המשיח וכי הוא חי בן
 עדן כמה שני ואיך הוא חי אלף ות' שנה אמרו לו כבר תקשה זה פארי פיל ותשי
 המאיטרי כי אדם הראשון חי אלף שני וכמו שאפשר לחיות אלף אפשר
 ביותר מזה כי לא נאמר מפני שלא ראנוהו וחרי כפי הקבלה חנוך ומה שאל
 עדין חי' בן עדן אמר האפיפיור הרי זה כמי שמתרץ קושיא בקושיא אחרת כי
 גם זה יוצא מן החקש אז קפץ ר' אשטריק ואמר אדוננו האפיפיור עד שאתם
 מאמינים במשיח שלכם כמה דברי רחוקי הניחו לנו להאמין במשיחנו אחת
 ועל זה נתפעל האפיפיור מאד וחרה לנו פן תצא כחש חמרו ואמרנו אל
 האפיפיור אדוננו לא יפה דבר חברינו ואינו מהסכמת כלנו ודרך שמה אמר זה
 לא מפני שהוא ראוי כי אין הפיפיור כאחד ממנו זה עם זה ושבנו למה שהתחלנו
 ואמרנו הראנו אדוננו חסדך הלכנו לביתנו וצעקנו כלנו על ר' אשטריק ואמרנו
 חמסינו עליך ועל דבריך כי שמת חרב ביד שונאינו ולא כן הסכמנו בינינו שנדר
 על האופן אשר דברת והנה ענינונו היו עולי יפה עם האפיפיור ויותר היה
 בעזרתנו ממה שעזר ארץ גירוינו ועתה כי כעס האפיפיור מי יגן בעדינו לולי
 רחמי שמי ואין סומכי על חנם במקום שהזכות מסופק וזכור ההוא ברגט משם
 בושם

בושי' ונכלמי' ושכנו בכקר בחרדה עצומה ויראה והאל גרוננו לחסד ומצאנו
האפיפיור בפני' מאירור ושכ גירוננו ואמר אם אתם מאמיני' שהמשיח נולד
בפועל אני אראה לך שכבר נגלה אמרו השלוחי' אין אנו מאמיני' שנולד
בפועל אבל אמרנו שבעל אותו מאמר אפשר שהכין כך ענה האפיפיור ארחה
גירוננו מאזה מקום תביא ראיה שכבר נולד ונגלה אמר אדונינו האפיפיור
מפני שהם אמרו בתלמוד אמר שמואל מנין אתה אומר שביום שחרב בית
המקדש נולד המשיח שנ' בטרם תחיל יולדה ותני עד דלא ייתי עקא תתפרקו עד
דלא ייתי זווע חרבנא יתגליא משיח השיבו השלוחי' תי' אינו מהמימרא ומאמר
שמואל לחוד והתגום לחוד וכיון לומר שכאשר יבא המשיח יבא פתאום כמו
האשה היוולדת פתאום שנ' בטרם תחיל ילדה ולא כיון התרגום לומר מה שאמר
ר' שמואל אלא שבא לגלות שכאשר יבא המשיח יבא פתאום וכבר גילו חכמי' זה
ואמרו ג' דברי' באי' בהיסח הרעת אמר האפיפיור דילי שאתם אומרי' שכבר
נולד המשיח אמרנו לו חס ושלום אבל אנן אומרי' ששמואל בעל מאמר נשתכש
באותו דעת וחשב כך והתרגום שהוא רוח הקדש לא אמר מה שיאמר שמואל
אבל פירש הפסוק ואמר שכאשר יבא המשיח יבא פתאום אבל אמונת יהודי' שאם
יבא אדם ויקבץ גרתי ישראל ויבנה בה וכל העמים יאספו אליו ויקראו כלם בשם
אז נאמר כי הוא משיחנו וכל מאמר שאמר הפך זה יש לו פ' ועוד אותו מאמר
שהביא גירוננו אומר ברגליה מתבנא מקדשא ואיה המקדש אשר נבנה בזמן
ישו ועל זה גירוננו לא יכול להשיב ותפס דברי' אחר' והאריך ונתבטל הויכוח
איונימים עד מו' לפיכך ער ששלח האפיפיור בעדנו וכאשר באו לפני האפיפיור
חזר לאותו מאמר דשמואל אמר נולד המשיח או אמר האפיפיור לילה זו חשבתי
איך הטעיתם אותנו בדברים כי אמרתם שנולד הוא שם משוחף ויהיה פירוש
יולד ואיך יהיה כך היה הענין שנולד ישו קודם החורבן הרבה כי הוא נולד
שנת שלשת אלפי' ושש מאות ושבע' ואחר ליצירה וחרבן הבית היה ג' אלפים
חלכה ליצירה הרי שנולד ק' שנה קודם החורבן אמר דון וידאל אדונינו
האפיפיור יש לנו מוסכם בתלמוד שאפי' יפרשו כמה פירושי' בפסוק אחד לעולם
אין גם אחד מהם שיכחיש הפשט ואמרו בפירוש אין מקרא ווצא מידי פשוטו
אנו אומרים דרך דרש הוא זה ויש סוד או ענין ולא נאמין לאותו דרש אם
מנגדת לפשט וזה מבואר בתלמוד ולא יוכל גירוננו להכחישו לכן יקח אדונינו
לפניו העשרים וארבע ויראה כי אותם פסוקי' אינם מדברים כלל בענין מושיעכם
שהרי כאשר אמר בטרם תחיל ילדה על ירושלם נאמר כמו שנ' מיד היוחל ארץ
יום אחד וכן אמר מיד שמחו את ירושלם ואם על מושיעכם נאמר מה תמיהא
היא לומר מיראה כזאת האם נאמר שהוא פלא שיוולד אדם אחד ביום אחד כ' ש
מי שאמר עליו שהוא חלק אלוה או בנו כ' ש שאמר מיד אם יולד גוי בפעם אחת
כי חלה גם ילדה ציון את בניה ומה ענין לידת גוי בענין המשיח אלא שלעתיד
מדבר בזמן קבוץ גלויתו כי כאשר יתאספו בכח אלהי בפתע פתאום אז נאמר
מי שמע כזאת ועוד איך אמר וכירושלם תנחמו ואחר לידתו נחרב ועל זה אמר
גירוננו כיון שאתם מכחישי' מאמרי התלמוד אני אוכיח מן הכתובים אשר לא

והוא יבא
עליו
לפניו
העשרים
וארבע

תוכלו להכחיש הנה כתוב בתורתכם לא יסוד שבת מיהודא ומחזק מבין רגליו
 עד כי יבא שילה ופי' התרגום עד דירתי משית והנה אין לכם שבת ולא מחזק
 ואיך אמר שלא יסוד ענה ר' משטרוק ואמר כבר אמרנו כהתחלתו שכל פסוק או
 מאמר שיש לו פירושי' אין משם הכרח לאמרת סברה או אמונה ואתה האדון
 גירונימו ידעת פירוש ר' אברה' בן עזרא ופי' גדולי הראשונים ואחרוני' וגם אנחנו
 אם תרצה לשמוע נאמר עליו אחד משני פירושי' האחד שכיון לומר שלא יסוד
 שבת מיהודא עולמית אבל פעמי' יהיה להם שבת מיהודא ופעמי' יהיה להם
 הפסק ותסור והמשך זה יהיה עד כי יבא המשיח כי כאשר יבא המשיח אשר אנו
 מקוים שוב לא יהיה הפסק הפירוש הב' כי הנה מצינו כמלת עד יתיב והיא תנועה
 מפסקת ופירושו לא יסוד שבת יהודא לעולם כי הנה שילה והוא המשיח והחזיר
 השבת ליהודא השיב גירונימו אין אנו מוכרחי' להאמין בטעמי' כי התורה לא
 נתנה בהם * אמר דון ויראל אי גירונימו החכם כמה שהוא מועיל לכוונתך אתה
 מאמין וכמה שאינו נאות לך אין אתה מאמין * ועוד נפרש פירוש אחד כי יהיה
 עד זה כמו כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי וכי כוונת הפסוק שאחר שיעשה מה
 שאמר או יעזבנו אלא שפירושו כדרך האדם או המלך האומר לאחד ממשרתיו
 לא אעזבך עד שאגיעך להיות שר גדול כי אין הכוונה שיעזבנו אחר כך וכן אמר
 לא יסוד איוה מני או שררה מן היהודי' עד כי יבא שילה עד שיגיע שיבא שילה
 ולו יקחה עמי' אמר גירונימו למה אאמין פירשכם ולא אאמין מה שאמר משה
 הדרשן אשר הביאו רש' בפירושו ורש' גדול המפרשי' לומר ממנו אמר כי אומרו
 לא יסוד שבת מיהודא ר' לשכ' הגוי' שנתן בחלק יהודא ושבת זה ר' הסנהדרין
 וכיון שסרו הסנהדרין סר שבת יהודא ר' הסנהדרין שהיו שם אמרו השלוחי' עדין
 אין אנו מביני' מה ראייה מפי' זה ועוד כי ר' משה הדרשן דרשן היה ולא תלמודי
 ועוד שהמאמר אינו כן אלא כך אמר יעקב לבניו * ע' מצאתי כתוב וסופו לא
 מצאתי כתוב ומפי' השמועה אמרו לי שיצאו השלוחי' בכבוד גדול אע"פ שעברו
 עליהם מצוקות רבות הם והקהילות המקוי' ישועם :

המא' בזמן האפיפיור מארקו פלורנטיין בא לפניו פארי פידרו ואמר לו
 אדונינו האפיפיור שאלה אחת אנכי שואל מי שהוא שנוי מהאלקים
 וגם הוא שונאו אם ראוי לבעל שכל כ' איש קדוש שיאבהנו אמר האפיפיור בלי
 ספק באחת מאלה יספיק למאוס בו כש בשתיים אמר פארי פידרו ואיך אדונינו
 אוהב היהודי' אמר האפיפיור וכמה ראית שאני אוהב אותם אמר כי ישבו בארצך
 ויאכלו פרי אדמתך ויסחרו בארץ ויהנו ממנה אמר האפיפיור וכמה ראית שהם
 שונאי' את הא' ואיך אפשר זה והנה הם סובלי' גלות ארוך ואע"פ כן מקיימים הרת
 אשר צוה להם האל ואם ראית אומה אוהבת האל שלא היתה לואה בגלות כזה
 ומאסת את רתה באלף שנים ויותר * ואשר אמרת שהם שונאי' מהאל אני רואה
 שהם כגלות לא הניח לאיש לעשקם באשר יחשוב ויקום לכלותם ולא ראיתי מי
 שהצליח במהשבה כזו ואע"פ שקמו רבים כמוך לצדד צדדי' להבאיש את ריחם
 בעיני השרי' מלכי' ויועצי' ארץ' השיב פארי פידרו אדונינו האפיפיור לא הצליחו
 בשאלה זו מפני שמושיענו צוה שלא יגעו בהם והדבר' ההם יש להם פירוש ולא
 כמו

כמו שחשבו העמים אמר האפיפיור ומה תאמר מהזמני שעדין מושיענו לא נולד
או מהמקומות שלא נתפשט שם הכרתו ומצינו פיזור העם הזה דבר שלא ישוער
כי ראיתי בספרי המלכים הקדמוני כי נתפזרו במלכות אלימאן ובמלכות
אלמרבטין ומלכות מישא ואלברבר ואצפה ובארסן ואפריקי מלכות כושני וקצת
מגלילי אשיאה וכמלך פירשיא גם פה וכל אלה קמו עליהם להכריתם ולאבד
דתם ולא הצליחו ובמדר קם שר גדול נקרא המן וגם הוא חכם ויבוא דע עליו ומת
שהצליח הוא שנתלה הוא ובניו השיב פארי פיררו המן זה שאמרת אדונינו לא
נתלה בעון היהודים אלא שבקש לשכב עם המלכה אמר האפיפיור עדין אין
אתה יכול לצאת מאותן כזכי אשר נתגדלת בזמן היהדות אפשר אדם שכעס עליו
המלך והמלכה ובחצי היום ולפני משרתי המלך ובאה לו אותה תאזה אם תרצה
לדבר עמי לא תדבר כפני דברים של הכל השיב פארי פיררו אמר אדונינו
שאין בנו כח ללכות שכבר הכטיח להם אלקיהם ואמר לא מאסתים לללותם
לללותם הוא דלא אבל להוכיח בצרות ויסורים כבר מאס בהם והעד הצרות
שעוברי עליהם תמיד אמר האפיפיור אין מן הצרות ראייה כי ידוע שאנו
מורכבי מר יסודות וטבע הפשוטי יש במורכב ומצינו כל יסוד ויסוד בהתגבר
מבקש לשאוב חברו ולהפכו לעצמותו כמו שמצינו האש שישרוף כל דבר אם
לא ימנעוהו והמים מתגברי על האדמה ומפררין אותה וממחין אותה והאוויר
שואב את המים וכן בבח והעופות והדגים המתגבר בולע את חבירו וכן העמים
האומה הגוברת מבקשת להפך האומות האחרות לעצמותה ואלו היה בידי שלא
ימלוך ולא ימשול בעולם אלא אני הייתי שם בזה כל יכולתי וממשלתי וצדתי
היהודי נמשכת מהתגברות שיש לנו עליהם אמר פארי פיררו ולמה לא נאמר
כי הצרו הם על עונ השיב האפיפיור זה היה גור להם וסוף כל סוף אומ' לך שלא
תקנא למי שלא עברו עליו צרו כי לא פרע חובו ואפש' שאחרתו רעה אבל תקנא
במי שעברו עליו דברי אשר עמם ינוחו בסופו וישקוט כי אחרי' לאיש שלו אמר
פארי פיררו ואין יסכול קדושתו העם שמחפדים אותנו ואומרי' שראוי להורגנו
ומחפרי' את מתינו הם אומרים טוב שבגויס הרוג ואימרים בושה אמכם חפרה
יולדתכם הנה אחרית גוים וכו' ואין חרפה גדולה מזו השיב האפיפיור על
מה שאמרו טוב שבגויס הרוג כבר שמעתי מן היהודים פירוש ועל מה
שאומרים בושה אמכם כזה לא שמעתי מעולם וכיון שדברים כאלה באה לידינו
ראוי שנחקור בו לאהבת האמת הנה כ' שלוחי' הגיעו אמש להראות לפני יקראו
ונשמע מה תשובה יש להם והאנשים ההם נקראו דון שמואל אבארכלייג' ודון
שלמה הלוי ואמר להם האפיפיור אפשר שכתוב בתלמוד שלכם טוב שבגויס
הרוג השיבו כן אדונינו אבל קבלנו מזקנינו שכל דבר שהוא דין או פירוש הפסוק
הוא מרבינא ורב אשי מחברי התלמוד אבל דברים אחרים כתבום כת הדורשים
וכדי לחזק שמו אורזם בתוך התלמוד אבל אנו המקובלי' ממה שאמרנו לא
השגחנו בדברים ההם אמר האפיפיור סוף כל סוף בתוך התלמוד הוא זה ומי
שירצה לומר אכותכם צריך שיביא ערב או יוכיח בראיה לכן תאמרו לי פירוש
הדברים כי כפי הנגלה דברים מרים הם וראוי להוכיח בני מלכותי מן היהודים

עליהם השיב דין שלמה הלוי אדונינו האפיפיור מה שפיתשו הקדמוני' הלא
הוא כי הוא הפך דיננו אשר אמרו קצרי גדולי' שלנו שאלו היו נמצאי' בזמן
שופטינו לא היה אדם נהרג בימיהם כי שמא הנהרג טרפה הויה והיו כאלו כבר
מת והנה אדם מרת הרג ואין דינו ליהרג אבל אומות העולם ראו שכפי הזמנים
ירבו הרוצחי' אם גדיק תכלית הדקדוק זה ובאמת לאות הורג' כדי להוכיח את
העם ורצח לומר טוב שבגוים הוא המשפט ר' משפט ההרשעה כי לא אמר הרגו
הטוב שבנצרים אבל אמר הרגו והוא מקור עוד אמרו הטוב והמעולה שבגוי'
כך חושש אל הכבוד והמשפט עד שמיד אומר הרגו לפלוגי' שכך עשה אמר
האפיפיור אם דעות התלמודיים הם כמו אלה שלא יהרגו ההורג מפני שהנהרג
שם טרפה היה כלם בלי כפק טועים הם ולא חכמי' וכו' ויש סברא רעוע כזו
שינצל ההורג בטענה כזו השיב הר' שלמה הלוי אדונינו האפיפיור כבר נאמר
רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם והניצול מירי בית
דין של מטה לא היה ניצל כבד של מעלה וקבלנו שכל המוסת מיד ב' של מטה
עונותיו מכופרי' והצלתו זאת שניצל מבד של מטה אינה הצלה אבל היא לרעה
לזכי לא ינצל מבד של מעלה ובעונש מר ממורת השיב האפיפיור טענה היא זו
אשר אמרתם אף על פי שלעולם היה צריך דין של כמדה מפני העם להטיל
עליהם אימה אמר פארי פירי אדונינו האפיפיור איך נתפייסרת בדברי שקר
הנה אמרו בסמוך טוב שבטבחי' שוחפו של עמלק הנה יראה כי לרעה נאמר ולא
לשבח וכן הוא פירוש טוב שבגוים ענה הלוי מה שאמר טוב שבטבחי' שותפו
של עמלק ר' שהוא יהיה אכזרי כמו עמלק אל היהודי' שאל' לא יהרגו כהמה
לעולם וטוב שברופאי' לגיהנם ר' שיראה לעולם גיהנם פתוח לפניו אם יהרגו
איש שהרפואה על יהודה ועשו ההרצות הראוי' וחטוב הוא כאשר
נחשבו שהם עתיד' לירש גיהנם אם לא יכוונו כראוי' במחשבת ועיון אמר
האפיפיור ומה תשיבו לנו ממה שאתם אומרים בושא אמכם וכו' השיב דין
שמואל אדונינו האפיפיור תמהנו מפיהר השואל והוא הויה ממנו וידע אלא
שרצה לבקש עלינו ולהכשילנו כדי שיבין קדושתך כי הוא מאמין דת ישו ומבקש
עלה פירוש בושא אמכם הוא מאמר כולל לכל נוצר בין יהודי' בין נוצרי' והיא
תוכחה לומר שאמותיהם של נקברים אשר עמלה לגדל וולדתיה' הנה סוף עמלם
מדבר נציה והכוונה לומר שכפי הגוף אין דבר נצחי' אלא הכל הבל ועפר אבל
הנשמה כפי מעשיו אין מי שיכחיש שעולה לזן ערן וכן כרחוב לנו מאשיטרו
משה כי חסדי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא ואמר חכם אחר החוכה
עם מלך כוזר זה לשונו אין אנהנו שוללי' משום אדם או משום אומה ולשון גמול
מעשיו הטובים ואין צונו שנאמר בושא אמכם אלא כמו שאמרנו השיב אפיפיור
והלא אמרתם הנה אחרית גוים ולשון גוים עלינו כוננתם השיב שמואל לא כן
אדוננו שהרי אמר ישעיה על ישראל הויגוי' הוטא שב הכומר פידר לדבר נגד
היהודים עד שאמר האפיפיור אין ראיה ממנה שהם גרדפים שהרי לא בחר האל
לקרבן אלא הנדרף כמו תורים ובני יונה ולא בחר בגץ ובנשר ובקורבן השיב
הכומר בחר בדבר המצויין תמיד כמו שכר בארבע צמחים לפי שמצויין בארץ
היהודים

והיהודים השיב האפיפיור ויבחר בתרגולת אשר היא מצוירת תמיד אלא מפני
 שהיא טורפת. אמר הכומר נגיה זה מפני יותר קשה ולמה לא יצור אדוני
 שישפרו אותם ספרים שכתוב בהם בושא אמנם אז צורה האפיפיור למשרתיו
 שישתמו חלונות החצר וסתמו ואמר לומר שיראה מן הפתח אם זרח השמש
 בשוקים ראו השמש ואמרו מלא כל הארץ השמש. אמר האפיפיור כן הדבר
 הזה ומה יועיל שאשרוף הספרים שבמלכותי וספרי היהודים מלאה הארץ הלך
 הכומר מעל פניו. אז אמר האפיפיור לשלוחים אי עם סכל למה לא תבקשו רצון
 העמים הראיתם הקנה איך יכנע כאשר יתחזק הרוח וכנעיתה רפואתה כי מיר
 תשוב למקומה וכן הבא בתוך הים אם יכנע אל הגל יהיה ואם יזקף. הגל יטביענו
 וזה שאמר תלמוד שלכם לעולם יהא רך כקנה ואל יהא קשה כארז ופירושו
 שהקנה בהכנעתה תעלה ואלו הארז לקושי עורפו הרוח ישברנו כל שכן לדעת
 התלמודיים שאמרו שהיהודים נקראים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם
 אשתחורה אם תאמרו לי מה אנשית יש בכס יותר ממה שיש לנו השיב השליח
 דון שלמה הלוי ואמר לא על אנשית נאמר כי אם על הגירש והשיעבוד כי אנו
 כמקום אדם הראשון וכמו שהוא חטא וגורש מגן עדן כן אנו מגורשים מגן עדן
 שלנו הוא ארצנו וירושלים והמקדש תפארתנו השיב האפיפיור אמרו אנשי ערב
 בני ארץ גבורה ותלול שלא יוכל אדם לכבוש אותו ברגליו. ולא תהום שלא
 ישליכו עליו עופרת ואלו להשיב לב אדם אין שום מבוא לבד האל אשר כל לבות
 הוא יודע והענינים האלה משררת אנשי התלמוד להחניף אתכם ולכן אמרו
 אדם אתם ולא אומות העולם. השיב היהודי השליח אדוני ומאמר הנביא הוא
 אשר אמר ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם. השיב האפיפיור אי סכל עם
 חכם אתה מדבר אשר לא יקבל אונאה אמר הפסוק אעפ' שקראתי אתכם צאן
 אל תחשבו שאחשוב עונותיכם כעון הבחמה כי לפי האמת אדם בעל שכל אתם
 וקראתי אתכם צאן בכחינת הרעיה וההנהגה אבל מיוזל לרעות אתכם. הנה
 שמעתי כי מלך אחר צוה לכם שלא תעשו בבתי' צורת צלם השמש והחיות ועשו
 אותו באחורי הדלתות חציו בדלת א' וחציו בדלת אחרת באופן שכשהדלת נסתם
 היה הצלם שלם ואז הייתם משתחו' ומקטרי' לו וכשבא אדם להפש' ופותח הדלת
 היה מן ציא חצי הצלם ולא היה מחשיבו לייסרו עליו ומוכיח הגדול הוא זכריה
 שהרגתם בתוך בית המקדש ואנו מי שהורג נפש נצול בכוא למקדשינו הוא כירח
 תפלתנו. שמעתי שאתם אומרים בבית תפלתכם יעמוד השם הטוב והמעולה ומה
 טוב היה לכם אם תאמרו יעמוד השכי' הגולה הנמאס מכל עם ואז יכנע לבככם
 ואני מצויר מצבכם והוא כזקן חלש שכהו עיניו מראות ורפו ידיו ורתר' ברגליו
 ונפלו שיניו שאלו היה הקבר פה היה צווח לקרוא לו. ואין תאמרו השם הטוב
 ואתם אבדתם השם הטוב עם הממון הרע והוא האונאה והרבית הזהרו כי אתם
 מקבצים הממון מעט מעט ואולי יהי יקחתי העמים הזהרו כי אפיפיור אחד אני
 ואם יקומו עשרת אלפים אנשים מהמון העם כהרץ פיפיות בידם הם עשרת אלפים
 אפיפואים אז התחילו תשלוחים לבכות. אמר להם האפיפיור אתם בוכים על
 שלשוני בשלוח ולא תראו כי מעשיכם משולחים יותר ויותר השיבו השלוח' אנו

נזכרים לפי שהאיש אשר מזלזל רע הבכיה שמחה ונחת רוח היא לו והנה הכומר
 הזה מזרעו הוא והבאיש את ריחו ואינו מרחם עלינו ואנו נמשלים לעוף אשר
 נשכו חיה בשיניה ודרסו ברגליה וקרעו בצפרניה עודם מדברים והנה הכומר בא
 ושמע דבריהם ואמר להם בואו לרתינו ותהיו אתם הדורסים את אחרים השיבו
 השלוחים נתאמרת אצלך שתלך לגן עדן השיב הכומר כן אני חושב אמרו
 השלוחים אִלֵּךְ רצוננו ללכת לגינהים ולא נשב עמך בגן עדן אז הכומר כעס מאד
 אמר לו האפיפזר זה שכר מי שנותן עצה למי שאינו שואל אותה ונגיח זה
 ואשאל אותך על מה שהיינו בו מהו זה שהיהודים אומרים אתם קרוים אדם ולא
 אומות העולם וכי צורותם נכבדת מצורתנו או גבורתם מגבורתנו השיב הכומר
 וכי זה השבשכש לבד אומרים התלמודיים הנה כל פירושיהם בדברים יוצאים מן
 השכל והטבע וזה ימים ראיתי שכתבו התלמודיים שראוי לשום נר בקרקע הבית
 שמת בו מת ואמרו שהטעם הוא שכאשר תרצה הנשמה לשוב אל הבית שיאיר
 לפניו הדרך וכי הנשמה אשר עצמה עצם האורה לאור נר גשמי צריכה ועוד
 אחד שיצאה כלום שבה אל הגוף שניר ראיתי שכשחוזרים מבית הקברות
 עוקרים עשבים ועפר וזורקין על ראשם ואומרים כי זה להכריח מלאך המות
 וכפי הטבע מה התייחסית לזה עס זה שלשית שאמרו שהמרת שומע כל מה
 שיאמר עליו עד שיקבר והנה מבואר שאם נאכדו החושים אין שם ראייה ולא
 שמיעה רביעית אמרו כי יונתן חכם שלהם כשהיה עוסק בתורה כל עוף הפורח
 היה נשרף ואם היה דברו האש בעצמו לא יוכל לשרוף עד היותו קרוב אל
 הדבר הנשרף וכך שהדבר ישוב לאש וישרוף הרחוק אמר האפיפזר לשלוחים
 שישבו הם תשובות השליח החשוב לראשונה שאמר הכומר שכתוב בתלמוד
 שישבו נר בקרקע בית המת אפשר חלום חלם ואינו אלא מנהג קדום והיה כדי
 לדחות אמונת הכשוף אשר אמרו שהשונא אשר ירצה לעצור המת שישבו נר
 בקרקע הבית ולכן לא ישימו נר בקרקע בית המת ואנו נגד אותה סברה והיא
 סברת עס האמורי נשים הנר בבית על השאלה הב' שנהגו לעקור העשבים
 ובקצת מקומות להריט העפר הלא הם לנחם אבל כי ירמוז זמן התחייה שנאמר
 בה הקיצו ורגנו שוכני עפר ונאמר ויציצו מעיר כעשב הארץ טעם שני לעורר
 הלבבות ולשבר גאות אדם וירם העפר לומר כי עפר אתה ואל עפר תשוב והעפר
 הוא רמז למח שאמרו קדמונו בני אדם כעשבי השרה הללו נוצצים והללו
 נובלים ועל השלישי קבלנו שהנשמה אינה חוצרת למקומה אשר בשמים עד
 שיקבר הגוף שכן אמר שלמה וישוב העפר אל הארץ כשהיה והרוח תשוב וגו'
 והנה כיון שהרוח יוצא ראשונה ואחר כך קוברי הגוף היה לו לומר והרוח תשוב
 אל האלהים וישוב העפר וגומר אלא רמז שהרוח אינו שב למקומו עד שב העפר
 אל הארץ כשהיה והוא כקורת הגוף ולכן אותה נשמה עדין יודעת ענייני העולם
 הזה משל לישן וחולם חלום ולכן אנו אומרים בצדיקים בד רמך פלוני אשר רמז
 שמיית הצדיקים כמו שניה ועל הרביעי שאמרו שכל עוף פורח נשרף רמז
 שכל דעת משובש הפורח בשכל היה נשרף כשהיה החכם ההוא עוסק בתורה
 ר"ל שהיה משיג ודוחה השקר אמר האפיפזר הטיבו השלוחים אשר דברו

ואתה הזמר כי נתארך הזמן אשר בארז לרתינו שכחת העניינים אמר הזמר
 ואיך שכחתי וזה שלשה ימים ראיתי בספר שלהם אמר האפיפיור זה הייתי
 מבקש ומה לך לחפש ספרי היהודי אלא שעדין יש בלבך דת יהודית ולולי כתר
 הגלחות אשר בראשך הייתי מצוה לשורפך אבל לא תוסוף עוד לראות פני אחר
 זה אמר לשלוחי מה שאלתכם והשיבו הדע ארוננו כי שופטי ארצנו צו שנושיב
 הרבית ממכה שנים וזוה צריך שנמכור את בנינו השיב האפיפיור כבר אמרתי
 לכם דעתי ומכל מקום כיון שבאתם לא תשובו ריקס לכן יפרעו לכם החצי משל
 לזה שאם הם עשרה שנים יפרעו חמשה השיבו השלוחים דבר ארוננו טוב אם
 ישא לשבועתנו אמר האפיפיור טוב הוא בלי ספק כי תשבעו שהיה ארבעי שנה
 כדי שיפרעו העשרים ועל מה שהשביע לכם אליהם לא עמדתם ואיך תעמדו
 במה שישביע לכם הנוצרי כיון שראו השלוחים שאין עוד תקנה שבו לשאלה
 שנית ואמרו יש לנו בית תפלה סמוך לבית תפלת הנוצרים והם באו לגבולנו כי
 בנינו קדם והמלכה עברה דרך שם ולעגה על הסמיכות ואמר לה יועץ שלה
 גבירתנו המלכה זה כמה שנים יושבת כשתי אחיות לא דברה מאומה רע זו לזו
 השיבה המלכה כיון שכן ישבו יחדיו עד זקנה ועתה גזור השופט שנסתור הבית
 השיב האפיפיור הדין עמו ולא עם המלכה כי איך תשבו סמוך לפתח משיחנו ואחם
 אומרים עליו נאוצות לכן סתרו מהרה הבית השיבו השלוחים אם תצונו המלכה
 נסתיר אז כעס האפיפיור וצוה להגמונים בכח חרם שיסתרו הבית וכן שישבו
 הרבית על פי השופטים אמר שלמה מן הרברים האלה יקחו תוכחה שלוחו
 עמנו השלוחי למלכי אדמה שיענינו מאד היוצא מפיהם ואל יחשבו שהם עומדי
 בפני חכם שלהם אוכל לחמם אעפ"ה הוא לחם שמים הוא מורכב עם לחם עצמים
 ואמרו קרמונו שכיון שחכם נהגה מעם הארץ וההרגל שיש ליהודי עם
 מנהיגיהם גורם לאבד דרך מוסכם וכאשר נסלק מעלינו המנהיג האמתי נשארונו
 בלי הנהגה כל שכן המכוכות והגלות שלא הניחו מדה טובה וכבר דאג המקונן
 הגדול על זה אותי נהג ויוולך חושך ולא אור ר"ל בתחלת זמני נהג השם אותי
 ובאחרונה אשר אחרית לאיש שלום היה אחריתי ויוולך כמו שיוולכו הסוס והפרד
 לכן מה שיש לי היום יקרא חושך ולא אומר שבהתחלתי היה לי אור כיון שלא
 היה זה באחרית יאמר כי אינו אור ואלו הירא להפך שאותי הולך ואחר כך נהג
 הייתי אומר שבאחד מהזמנים היה לי אור ועל הצרות אמר אך בי ולא באומות
 העולם ישוב להכות ומחדש מכות וזהו יהפוך ומחשבה זו בלה בשרי ועוד הירא
 לו להתחיל מן העיר וללכת לצד פנים או מן העצמות ולצאת לחוץ אבל רצה
 שהנגע עומד באמצע והיא כבשר ופעמים יוצאה לחוץ וזהו אומרו ועורי ופעמים
 נכנסת יותר בפנים וזהו שבר עצמותי ואשוב לענין ואומר כי ההרגל אשר לנו עם
 שופטינו וחכמינו גרם לשלוחים להיות נכשלים ולא העויל חכמת שלמה להצילו
 ממכשול ולא כינרת חכמו וכבר אמר החכם כי האדם ראוי שירגיל בביתו מדה
 שהוא צריך לעשות בשוק שאם יתנהג ככיתו בדברי נכלה ופחיתות אותו ההרגל
 יביאהו לעשות כן ברחוב העיר ואפשר שלוח אמר במקום שאין אנשים השתדל
 להיות איש כלומר במקום שאין אנשים שיראוהו גם שם ישתדל להיות איש

חשיב ושם ילמוד מה שראוי לעשות בשוק או לדבר ועל הכל ראוי שנאמר כי לפעמים מועט הזכרת מכשיל השליח שכן נאמר בנבואה משיב חכמים אחר ודעתם יסכל וכשיש זכות במשל חים הא ישים בפי שלוחים מה שראוי לדבר ולא לחנם אנו מתחננים ביום האדיר היה עם פיפות שלוחיו עמך ישראל:

המב אמר שלמה ראיתי לכתוב הנה סדר הנשיאים בכלל ובמלכות פרס ולמה נתבטל והוא מכלל הצרות גם יורע הדור זכור אומתנו בזמן

שעדי לחלוחות ממשלתם היתה עומדת וענין זה מצאתי בתשובת גאונים ראשונים זל בשעה שישראל היו מבקשים להקים עליהם נשיא והוא נקרא נשיא ונקרא ראש הגולה היו מתקבצים כל ראשי ישיבות וראשי עם נדיבים וזקנים ושופטים אשר במלכות והיו באים לכלל ומיהדים שם בית גדול מעוטרת משש ורקמה ומושיבין שם כסאות לכל ראשי הישיבות ולכל החכמים והזקנים ושם כסא מהודר להושיב הנשיא וב' כסאות מימנו ומשמאלו לראש ישיבת סורא ולראש ישיבת פומבדיתא ושם קס ראש סורא ואמר לנשיא דברי תוכחה לומר שלא ירם לבבו מאחיו מי עבדות נותנים לו ולא ממשה שנאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה וביום הה' הולכין לבית הכנסת ושם באים ראשי ישיבות ונותנין יד עליו ותוקעין בחצוצרות וקול שופר ומכורכין ואומרין בקול רם יהי אדוננו הנשיא לעולם הוא נשיאנו ראש הגדולה ראש גולת ישראל ומלוין אותו עד ביתו ושם חוזרין ותוקעין בחצוצרות ומתריין בו שיתנהג ביושר צדק ומשפט ומישרים עם טוב והחבנה וההנהג' והסבלנות ועל מנת שהם טרחו ורגזים יקבל עבודתם הוא עבדות שמים שאם אלו פניו מסובלים ר' יודעים לסבול אין פהץ ואין יוצאת יוצאים מלפניו וביום ה' שולחים לו מחנות ודרנות מכסף וזהב כל אחד לפי כחו ואחר זה הנשיא מכין סעודה גדולה ליום השבת כי שם יאכלו עמו ראשי הישיבות וזקני העיר וגדולי המלכות הנמצא' שם ובערב שבת כוננים לו מגדל בבית הכנס' ומכסין אותו בכגרי משויורקמה וכיום השבת הולכים לביתו בבקר כל ראשי הישיבות וראשי עם ומלוין אותו עד בית הכנסת והוא הולך לפניו כן מנהג המלכים והשרים במלכות ההוא ללכת לפני עמם ומשהגשיא חולץ פניו מכוסות בכגד משי ולא יראו פניו וכשנגיעין לבית הכנסת מתחיל החזן ברוך שאמר וראשי ישיבות עונין ברוך אומר ועושה וחוזר החזן ואומר ברוך גזור ומקיים והם עננין ברוך עושה בראשית ובאופן זה עד נשמת כל חי' אחר זה מתקבצים החזנים וכל היורע בטיב שיר סביב המגדל ואומר התפלה כנגון עד הוצאת ספר תורה ואז מעלין הנשיא לראש המגדל ופניו מכוסות וראש ישיבות סורא ואחריו ראש ישיבות פומבדיתא ומשיבין הנשיא בכסא שבמגדל ומוציאין ספר תורה מן ההיכל ומביאין ספר אותו אל המגדל לקרוא וקורא ראשון ואחריו ראשי הישיבות ואחר סיום הקריאה פותח הנשיא ודורש ועוצם עיניו מפני כבוד התורה ואם ירצה נותן רשות לראש ישיבת סורא ודורש לרבים דברי כבושין ותוכחה ומעורר הלכות לצדקות והנדרות הצריכות לתאמיר הישיבות והוא פותח תחלה בגרבה לפי עשהו וגרברת עצמות היועושים שם לכבוד הנשיא אחר כך קמים כלם ומכרכין את הנשיא ואומרים קדיש וכשמגיעין לבחיכין אומרים ובחי

אדוננו נשיאנו ראש גלורת ישראל אחר זה היה הנשיא קם על רגליו ומבקש
 תחנה ובקשה מאת האל לכל כרת וכת בפני עצמו מפני הכבוד ראשונה מבקש
 תחנה על ראשי ישיבות שיצאלו בתורתם ותלמודם ואחר כך מבקש תפלה על
 המתנדבים בעם ואחר כך מתפלל על כל העסוקים עם הצבור ואחר כך מתחנן
 על כל מדינה ומדינה בפני עצמה ואומר מדינה פלונית האל יברכה ויצילת
 מחרב מדבר ומכל רע בימיה תושע יהודה וכו' וסוף זה היה אומר בקול נמוך
 שלא ישמעו הנכרים שלא יאמרו שמבקשם השפלת המלכות כי לא יקומו אלא
 בהשפלת אחרים והולכין אחר התפלה עמו לכיתו ששים ושטחים ומושיבין
 השלחנות ואוכלין ובכרכות המזון אומר ברכה לגשיא מיוחדת ומתוקנת ומן
 היום ההוא והלאה אין הנשיא יוצא מפתח ביתו ושם באים יחידים ומתפללין
 עמו בכל יום בין בחול בין בשבת וכשרוצה ללכת לדבר אל המלך שולח לקבל
 רשיון והמלך אומר יבוא ושולח לו מדככת המשנה אשר לו לתת כבוד לזרע דוד
 כי כל הנשיאים מזרע דוד היו ולא היה רוכב בו מפני כבוד המלכות אבל הולכת
 לפניו וחוא הולך בלבוש רקמה וחמשי' איש רצים לפניו וכל זרע ישראל הוראות
 חייב ללוותו וכשמגיע לחצר סריסי המלך יוצאים לקראתו ורצו לפניו עד הגיעו
 סמוך למלך ועבר הנשיא עובר לפניו בכים זהובים ומפזר לפני הנשיא וכשמגיע
 הנשיא אל המלך משתחורה ואחר כך קם על רגל אחד כי כן מנהג המלכות
 להראות שהוא נכנע ועומד כעבד והמלך רומז לסריסיו שיושיבו הנשיא בכסא
 הסמוך לו לשמאלו והמלך שותק מעט כי כן המנהג להראות כבודו ואחר זה
 המלך הופך פניו אל הנשיא ואומר נשיא אי שלומך והוא אומר שלום שלום
 בחיי מלכנו וראות פניו ואחר כך אומר לו אי שלום עמך ואז מתהלל ואומר לו
 שאלתו ובתת שאלתו קם על רגליו ואומר ברכה מתוקנת בחכמה והולך לו לזמן
 כאשר ראו אנשי בכל גדולת הנשיא קנאו השרים וגם עם הארץ אמרו הנה עם
 בני ישראל הולך וגדל ומחר יקומו עם עזר זרע דוד והם זרע מלוכה וימלכו
 עלינו לכן הבה נתחכמה והסכימו כי כשיעבור הנשיא יהרגוהו ואחריו ראשי
 היהודים וכאשר נשמע בבית המלך יצאו לעזר אבל הנשיא כבר נהרג והצילו את
 שאר העם וכשישראל ראו זה אמרו לבטל הנשיאות מן היום ההוא והלאה והיה
 לו לזרע דוד כתב איך באו מזרעו אבל לא שום שררה על ישראל עד יסקף
 ויראה :

המג שנת פ"א לפרט בחדש תמוז היה גזרת המצורע' כי היתה הדבר ככד
 בכל אורחו המלכות ואמרו הנוצרים כי היהודים נתעצו עם
 המצורעים אשר מחוץ לעיר מפני שהמצורעים היה להם שנאה עם תושבי הארץ
 שלא היו מספיקים להם מזון כל הצורך וכי מצאו אותם מתעצפים והיהודים היו
 אומרים שיביאו הסם והמצורעים היו אומרי' שהם ישילו אותו בנהר והמלך בלי
 שאלה או בקריה עזר שלח ותפוש כל היהודים שכעיר ועמדו בתפישת' הרשים
 אחר זה ידע המלך כי הכל עלילה ונתבייש ששם אות' במאס ואמ' כי לא על אותו
 ענין שם אותם כי אם מפני שיבואו לדת ישו הנוצרי וחכו אותם ביסודין ועמדו על
 קדושת הש' ונשרפו חמשת עשר אלפים נפשות מ'שרא' ולא נחנו תפלה לאה' :

חמד

בספרד היה כומר שונא מאד את היהודים וכל המצר לישראל נעשו
ראש והיה קונפישור למלכה והסית למלכה להכריח היהודים להמיר
דתם ואם לא שיצאו ויתגרשו כלם ממלכותו ונכתבו ונחתמו הכתבים בגורר
המלך והיהודים כשמע' הלכו לאחד משרי המלך כי אוהב היה להם מאד כמו
שהיו היהודים בספרד נאחזים מן השרים ומן המלכים ומכל החכמים והיודעי
שלהם ומכובדים מהם מאד ולא נמשכו הגירושין כי אם בסכת קצת מעמי הארץ
באמר כי מצד היהודי וכו' למלכו בתיקרו מזונותיה וכן בשגכנסו במלאכותיה
גם נמשכו הגירושין מצד הכומרי כי להראו קדושה ולראות לעם שהם מבקשי
לכבוד ולרומם דת ישו הנוצרי היו דורשים נגד היהודי דברים מרים בכל יום אבל
משאר כתת הנוצרי היו היהודי מכובדי מהם כאלו ישבו על אדמתם ונאחזי מאד
מהם כמו שבדע לוקני ספרד והשר ההוא אמר ליהודי המלכה אוהבת זחב וכסף
מאד לכן קבצו מהרה חמשים אלף זהובים ושימו אותם בבית סמוכה למלכה
אשר אראה לכם ואני אעשה שתעבור המלכה דרך שם ואומר לה מה שיראה לי
לתקן ענייניכם והיהודי' כן עשו והשר ההוא העביר המלכה לאותו בית ואמר לה
גבירתנו המלכה כרם הנותנת פרי כזה האם ראוי לקוצצה באותו יום עבר דרך
שם למודי גדול מורענו נקרא מאישטרי מרטין די לופינו ואמר ליהודי' לא תהיה
דבר המלכה בי מהר יתלו הכומר ומנהג המלכות שכאמר יתרגו האיש ההוא
שעל ידו נגזר דבר שיבטלו הגזירה ההיא באותה לילת העידו עכדי המלך כי
ראו הכומר מדבר למלכה דברי עגבים וקראו למלכה ואומרת שכן הוא וצוה
המלך שיתלו אותו על העץ וצוה והביאו הכתבים ונקרעו כי ידע המלך כי הוא
חסית למלכה לבקש הדבר ההוא והמלך שלא ברצונו הודתו ושב המעור
ליהודים :

המה

שנת קנ"ג לפרט נאבר קהל ברצלונא ורוב גירונא וכסוף רוב קטאלוניא
וסבת השמר לא נודע אמתת הדבר וסבתו :

המו

קעב חשכו ועכו עיני כל ישראל כי קם ברומי אפיפיו ועשה כל יכולתו
להמיר דת וגזר על היהודים גזירות קשות ונתחבר עם האפיפיור
מלכת ספרד שהיתה המלכה ההיא נוהגת המלכות והוציאם לחרכות מבתיהם
והצר להם מאד עד שיצאו מכלל הדת ששה עשר אלף נפשות ורבים עמדו על
קדושת השם ונשרפו ורבים מתו על ידי יסורין ואותם שברחו נפלו בשורות ואין
קובר וקצת מה' נצולו בתת כל נכסיהם לעיבדים ואנשי הכפרים :

המו

שנת קנ"א העלילו הנוצרי' על קהל טורא וקהל לוגריט וקהל קאריאון
וכל העיירות אשר סביבותיה גם קהל בורגוש אשר היה קהל גדול
בחכמה ועושר ויצאו מכלל הדת ומשאר מקומות עמדו על קדושת השם ונשרפו
ומשם וחלואה היו רוב קהלורט ספרד במצור ובמצוק וכל יום קללתו מחברת
משל חברו ומחשבת העם או רובם איך יוכלו לכלות שארית ישראל :

המה

כתוב מכתב יד החכם החסיד ר' שם טוב בן שם טוב שופט לשון זה
בשנת ק"ן בספרד בימי המלך דון אנריקי בהיותו נער קטן עמי רבים
להוציא את ישראל מכלל הדת והציקים והכוס מכה רבה ועצומה לא נשמעה
כמותה מיום שיוורדו ישראל לשערי העמים ומרוב הצרות והיסורים יצאו ערס
מספרד מכלל דת משה רבינו ובפרט קהל גדול שביליא רובם חמירו את ככרם
וקהל קורבא וקהל אוסיגא וכל האנדלוזיא וערים גדולות אחרות וכן מגרים
וליישקש ואוקניא ועיר גואטי וקאשטיל מגרים ומוניס וטורגוש ובאשקלונא לא
נמלט איש וכן בשאר קהלות עברו עליהם צרות אשר אסור להעלותם על ספר
מפני שמחירת הלב מאד ומשם והלאה מרעה אל רעה יצאו :

המט בימי המלך דון גואן בן המלך אנריקי הוסיפו עוד עליהם והסירו
מחיתם וגזרו עליהם גזרות קשות לכל הנשאר מהשמות והוא
שלא ישאו ויתנו בדבריהם ולא ישאו ויתנו בדבר מאכל
למכור לגוים כי העלילו עליהם כי היו מטילים סם במרקחת ובמאכלי וגזרו שלא
ימצא מהם מקוץ דם ולא רופא לבד רופא המלך ושלא יוכלו לקנות נחלות
ושישאו חותם ארום לסמן שהוא יהודי והנמצא בלי חותם יהרג עוד גזרות
אחרות אשר רבו כמו רבו ועוד ידם נטויה כל הימים והיו לגמרי מבטלים אותנו
מדת אמת לולי שהבטיחנו השי' לא ימושו טפ"ך ומפי זרעך מעתה ועד עולם ודי
בזה הוראה שהאל משגיח בנו בדבר העקרי והוא קיום דת משה רבינו עליו
כאן דברי החסיד ההוא :

כסח שמדות וגלות עברו על ישראל שלא נכתבו גם אנחנו לא נוכל לדעת
כל המלכיות וכל הערים אשר נפוצו שם עם בני ישראל גם יש דברים
שאין ראוי לכתבם וכבר נתקיים בנו לא נשאר מזרע ישראל אחד מן האלף מן
היהודים אשר יצאו מירושלם וערי ישראל ובאו לספרד ואשכנז כי הרבו לעמוד
על קדושת השם נהרגו מהם לאלפים ולא נשארו מאותם שהלכו שם אשר היו
כיוצא מצרים חלק אחד מחמשת אלפים ואנשי אשכנז וחשוביהם כתבו על
צרותיהם מגילה ועשו חבר גדול מספר ענייניהם בארצות האם וכי נכתבו כבר
לא ראיתי לכתובם הנה כל שכן בשלא הגיע אלינו אמיתות העניינים להיותנו
רחוקים צדיק הוא ה' כי פיתו מרינו וכאשר פרענו חובתינו יאר ה' פניו עלינו
ושיב שבותנו אמן :

הנ' אחר שלמה גם אני שמעתי וראיתי כאלה רבות מגדוש קאשטיליא
ופורטיגאל ומגזרת פארי וסינטי גם כן שמדות אחרות ואחרות
לכתבם הנה אלא שראיתי לשד דון יהודה אבא-בינאל בפרשת תוכחת אשר
כתבם כלם לכן מנעתי עצמי מזה לכך קצת פרטים נלאה השר לכתוב אותם מכל
הצרות בצאתם מקאשטיליא אשר עבר עליהם מהאבדון שלא יצויר אם דרך
ים להעדר המונות ורבו השוללים חכמים עליהם ככל יום וככמה מהם בגזר
אנשי אניות ומכרם באיים רחוקי ואמרו שלקחו אותם כחרבם חכמים אין ישראל
אם יורש אין לו וגו' וכמה השליכו בים כאמרם שהם חולים כדי ליקח בכסיהם ואם
דרך יבשה כזה וזאת ונתקיים בהם גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתב ובעד

הגדולה שולידו היה שמד גדול בזמן דון שמואל כן שושן אשר חירל נותן שמן
 לכל ישיבת מצרים וישיבת ירושלם תובל שנה בשנה ונתבטלה הגזרה כי בא
 לשם שר גדול קרובי נקרא דון שמואל הנשיא והוא ממשפחת דוד כמו שהראה
 כתב וחזקתם וכתבתי הדבר באורך בחבורי הנקרא שבת עברתו ומשם תראנו :

הנא אמר יוקף טעם גרוש קאשטיליא ועניינו כתבו השר הגדול המופלג
 בחכמה דון יצחק אבארכאניל בהתהלת ספר מלכים ואמרתי לכותבו
 חנה ובלשנו הצח והמפואר עד מאד וזה לשונו שנת מורה ישראל לכד מלך
 ספרד כל מלכות גראנדה והעיר הגדולה גראנדה רבתי במדינות ובהזקתו וגובה
 לבו חלף רוח ויאשם זה כחו לאלוהו ויאמר עשו בלבו לאלהי המאורני חיל
 למלחמה כמה אקדם אשר נתן את העיר הזאת בידי אם לא בהכנים תחת כנפיו
 העם ההולכים בחושך שה פזורה ישראל ולהשיב לאמונת הכרת השוכבה או
 להשליכם אל ארץ אחרת מעל פני לא ישוב עוד בארצי ולא יכזבו נגד עיני ולכן
 יצא דבר המלכות ודתי כדת מדויפרס וכרווא קרא בחיל לכן אמרין כל משפחת
 בית ישראל כי תעברון בכנים ותפלון ותסגדון לאלהי הגוים טוב הארץ תאכלו
 במוני היום ותשבו בארץ ותסחרוה ואם תמאנו ומריתם ושם אלהי לא תזכירו
 ולא להי לא אתיכין פלחין קוטו צאו מתוך עמי מארצות ספרד שביליא
 ומאירקא וסירדינא תחת ממשלתו וכמשלש חדשים לא תשאר פרסה מכל
 אשר יקרא בשם יעקב בכל מדינות מלכותי קעת היות שם אני בחצר בית המלך
 יגעתי בקרא נחר גרוני דברתי אל המלך פעמים שלש כמו פי אחחנן לו לאמר
 הושיע המלך למה תעש'כה לעבדיך הרבה עלינו מזה ומת' וזה וכסף וכל אשר
 לאיש מבית ישראל יתן בעד ארצו קראתי למאהבי רואי פני המלך לבקש על
 עמי ורהנים נוסדו יהו' לרבר אל המלך ככל עת להשיב ספרי האף והחמה ואת
 מחשבתו אשר חשב על היהודים לאכרם וכמו פתן יאשים אנו לא ישוב מפני כל
 והמלכה עומדת על ימינו לשטנו הטנו כרוב לקחה לעשות מעשהו החל וגמור
 יגענו ולא הונח לנו לא שלותי ולא שקטתי ויבוא רוגז ושמע העם אתה דבר הרע
 הזה ויתאבלו ויכל בקום אשר דבר המלך ודתי מגיע אבל גדול ליהודים ותתי
 חרדה גדולה צרה כמבכירה אשר כמוה לא נהיתה מיום גלות יהודה מעל ארמון
 על אדמת נכר ויאמרו איש אל אחיו חזק ונתחזק בעד עשנו ותוררת אלהינו מכל
 מחרף ומגדף אם יחיו נחיה ואם ימתנו ומתנו לא נחלל בדתינו לא נסוג אחור
 לבנו ואנחנו נלך בשם ה' אלהינו וילכו בלא כח שלש מאות אלף רגלי העם אשר
 אנכי בקרבו מנער ועד זקן ונשים ביום אחד מכל מדינות המלך אל אשר
 יהיה שמה הרוח ללכת ילכו ויצא מלכם לפניהם וה' בראשם זה יאמר לה' אני וזה
 יכתוב ידו לה' מהם הלכו למלכות פורטיגאל ומהם למלכו נאברה הקרובים והנה
 צרה והשנה וצפלה מנודה ומצאום צרות רבות השוד והשבר והרעק והרבר
 ומהם שמו בים נתיבה במים עזים וגם שם יד ה' ואתה כס להמם ולאכרם כי רבים
 בני שוממה לעבדי' ולשפחות נמכרו בכל גלילות הגוים ורבי' טובעו כיס סוף
 צללו כעופרת מהם כאו באש ובמי' כי נשרפו האניות ותבער בס אש ה' סוף דבר
 כל

כל אשפטיו הרעים אשר לא נערך אשר להרב לחרב וכו' והדביקם השי' את הדבר וחיו לזעזוע לכל ממלכות הארץ עד כי ספו תמו מן בלהות ונשארו מעט מועד מהרבה כמאמר אבותינו הן גוענו כלנו אכדנו יהי שם ה' מבורך עכ' :

הנב שמעתי מפי זקני יוצאי ספרד כי אניה אחת באה ברא מכות הדבר ובעל האניה השליכם אל היבשה מקום שאין שם ישוב ושם מתו רובם ברעב וקצתם נתאמצו ללכת לרגלים עד ימצאו ישוב ויהודי אחד בתוכם הוא ואשתו ושני בניו התאמצו ללך והאשה מאשר לא נסתה כף רגלה נתעלפה ומתה והאיש היה נושא הכנים ונתעלף גם הוא ושני בניו מצד הרעב וכי הקיץ מן העלוף מצא שני בניו מתים ומרוב הדאגה קם על רגליו ואמר רבן העולמים אתה עושה שאעזוב דתי חרע נאמנה שעל כרחם של יושבי שמים יהודי אהיה ולא יועיל כל מה שהבאת ותביא עלי ואכף מן העפר ומן העשבים וכסה את הנערים והלך לבקש ישוב וחכרת היהודים לא המתונו שלא למורת גס הם וכל אחד היה טרוד בצער נפשו לבד ואינו משגיח ומצער על חברו :

הנב אותם שהלכו לפיס עבר עליהם שפטיו יתברך ובפרט הרעב הכבד ולא הניחו אותם תושבי הארץ לבוא בתוך העירי' פן יתייקרו המזונות ועשו בשדות אוהלים וחיו רועים עשבי השרה והלואי ימצאו כי מרוב חיובש אין דשא לבד מעט מקרי עשבים ומתו שם בשדה עם רב ואין קובר כי לא היה כח בנשארים מרוב חולשת הרעב וכיום השבת היו רועים בפיחה ומתנחמין שלא היו תולשין כידם ואירע שם דבר אשר כמוהו לא נשמע כי בא ערבי אחד וראה נערה יפה מכנות ישראל ולעיני אביה ואמה בא עליה והלך לו וכמו חצי שעה שב ועם רומח שבידו תקע בכטן הנערה אמרו לו אי אכזר למה כך עשית והשיב כי ירא שמה נשארה הנערה מעוברת ויהיה הנער בדת יהודים שמעו גא וראו הן היתה כוזאת בכל העולם או נשמע כמוהו גם שם אשה עניה ראתה את בנה מתעלף ואין לה שום מציאת מחיה ואי אפשר אלא שלא ימות והרימה יאבן והשליכה על ראשו ומת הנער אחר זה הכתה בעצמה עד שמתה אחריו :

הנב בהיות היהודים בסוף לפיס כי כבד הרעב בארץ הגיע ענינם שהיה היהודי הולך אל העיר ומוכר בנו לעבד בעד פת לחם אבל המלך ההוא מלך פיס איש חסד היה ואחר עבור הרעב צוה להכריז כי כל מי שקנה נער יהודי בעד לחם יפטרנו בן חורין לאביו ואמו :

הנב במקום אחד קרוב לפיס היתה שם אניה גדולה מגוים והנערים נערי בני ישראל היו הולכין קרוב אל המקום ההוא הנקרא שליו לקושש סמוך לים מאשר ימצאו להשיב נפש ובעל האניה קראם בשפת הים ונותן לכל אחד פרוסות לחם שמחו מאד והלכו בכשורה זו לנערים ואחרים וכיום הב על השמוע באו נערי' שבעל שפת הים כמאה וחמשים אמר להם בעל האניה שיכנסו בספינה ויתן להם לחם לשובע וכאשר נכנסו הרים הוילון והוילך לכלם וכאשר בשמע במחנה העברים ובפרט כאשר שמעו הנשים קפצו על שפת הים וצעקו ואין מושיע ושם עשו אמות הנערים צעקה ובכיה אשר כמוה לא נשמע והפריץ ההוא הבריל הפקח והיפי' שבהם ונתנם דורין לשרי הארץ והשא' מכרם בארץ נכריה :

מבלות ספרד הגיעו ספינה למחוז איטליא וגם שם הרעב כבד ובספינות
דבר עצום ולא היו העניים יודעים מה לעשות ולסוף יצאו אבל אנשי
העיירות לא היו מניחים לכנס והלכו למחוז גינובא וגם שם הרעב בארץ אבל
הניחוס לבוא בעיר והנערים לא היו יכולין לסכול והיו הולכין לבית עבודה והם
להמיר דת לשיתנו לחם מעט לחם ורכים מערלים היו הולכים בשווקים וצלים
ביום ומעט לחם בידם השנית שהיו אומרים לבחורי ישראל אם תשתתוה לזו הרי
פת ועל דרך זו נשתמדו רבים ונתערכו בתוך הגוים :

הנ

מן היהודים שבאו למחוז גינובא כי כבד הרעב יצאו משם והלכו
לרומא והיהודים אשר ברומא נקבצו לשירת עצה מה יעשו שלא
יכנסו זרים בתוכם כי יקפחו פרנסתם ומיד קבצו אלף פרחים לתת
לאפיפיור דורן לשלל יקבלם בארצו והאפיפיור כי נאמרו לו הרברים אמר זה
אצלי חדש כי שמעתי כי מדרך היהודים לרחם אלו ללו והנה אלה נהגו אכזריות
ולכן גזור אני שיגורשו גם הם ולא ישבו בארצי אז הוצרכו היהודים אשר ברומא
לקבץ עוד כ' אלפים זהובים לתת דורן לאפיפיור לשיניחם ושיבואו הנכרים
בתוך העיר וטוב הארץ אכלו העניים המגורשים :

הנ

ספינה אחת מאנשי גרוש ספרד בקש בעל הספינה להמיתם כדי לקחת
נכסיהם ובאניה היה שם סוחר אחד איש חסד ואמר עון גדול הוא כי
תשפוך דם נקיים השיב הארור אני לא באתי אלא להנקם מדם ישו אשר שפכו
השיב הסוחר הוא מחל על דמו ואתה לא תמחול זאת עצתי שתשליך אותם
באחת האיים ואם ימותו וידך לא תהיה בהם בא האכזר ההוא והפשיט
אותם והשליך אותם סמוך לשן סלע שעל שפת הים מקום שלא עבר ולא ישוב שם
אדם וכל אחד מהעניים אשר הושלכו שם לא היו קמים ממקומם מפני הבושה
כיערומים היו לבד כלילה בחשכה יתהלכו ובשפת הים היו מוציאין מים מתוקים
מן הנקעים ושותין ויושבו באופן זה ג' ימים ובסוף הג' אמרו איש אל אחיו נעלה
בשן זה ונראה משם אולי יש ישוב או איזה כפר ונחיה ובטורה ועמל עלו אל שן
הסלע וכי עלו שם לבקש הצלה מצאו מעונות ארורות ודלגו עליהם וטרפו אחד
מהם והאחרים השליכו עצמן מן הסלע ונשברו והיהודי העניים המקוים הצלה
באו בתוך הים להנצל מן האריות ובשוב האריות למעונותם היו הם שבים אל
היבשה וישבו בחיים אלו חמשה ימים אחר זה ראו אניה באה ואנשי האניה כי
ראו מרחוק נפשות תמהו מאד כי ידעו שישוב לא היה שם ולא מקום לנוח ובעל
האניה שלח שם איש לדעת ענינם והיהודים הגידו המאורע הרע והוא נכמרו
רחמיו עליהם וצוה שיביאם בתוך הספינה ולקח וילין ישן וקרעו ונתן לכל אחד
חלק לכסות בשר ערוה ולנשים נתן חלק שלם לצניעתם והאכילם והשקם וכאשר
עבר מקום שהיהודי נמצא שם חורידם והעניים מהרו ושלחו שליח אל היהודי
כי חשבו שרצונו למכרם או באו ראשי היהודים בתוך האניה והוא אמר העניים
אלו לא לקחתי אותם בחרב לקחת מהם פריון אם תתנו לי ההוצאה די לי מאד
נתנו לו ההוצאות ודורין ויצאו היהודי והלכו שם והשקם כמדת בני ישראל וכל
ימי העני החסד היו מתפללין שיאריך ה' ימי בעל האניה ויתן לו תל שכרו :

הנ

מה נאמר ומה נדבר מגזרות לישכונא וזכראש כל הצרות והעצומות
 היא לקחת הנערים להשליכם באי הים האבודות לא ישב אדם שם נקראו אצלם
 אוזיל פירדיראש וכאשר לוקחו כמאמר המלך והובאו בספינות מי שלא ראה
 הפניה והצעה מן הנשים לא ראה ולא שמע דאגה ואנחה ורעה בימיו ואין
 מליץ עליהם טוב ואשה אחת היתה שלקחו ממנה ששה בנים וכי שמעה העניה
 שיצא המלך לבית תפלתו יצאתה לקראתו והתנפלה לרגלי סוסו יניח לה הכן
 הקטון ולא שמע אליה ואמר לעבדיו השליכיה מעל פני והיא התחזקה על
 שאלתה וגערו בה אמר המלך הניחו לה כי היא כמו הכלבתא כאשר יקחו ממנה
 גוריה ירא ה' וישפוט עשיקי בני ישראל ואמרו קצת כי סבת גזרה זו מפני שאנשי
 גרוש ספרד נדרו למלך סך ידוע לשיקבלם במלכותו ולסוף רבים מהם לא פרעו
 ויצא תפרי הרע והמר ההוא וכמה מאותם נערים מתו בספינות להשתנות
 המזונות והאורי וכמה מהם בצרותם לאיים אכלום התנינן אשר שם באגמים
 ועל שפת הימים ובהמשך הזמן נמצא כחור נשא את אחותו מהם לא ידעו ומהם
 ידעו כי יצא מהם איש ושב לארצו ונשא את אמו :

הם גזירת ההריגה אשר שם בלישכונא מחוץ לעיר הייתה ואחר ימים
 בשבוע אמרו לי לא ראי זה כראי זה הצד השווה כי רע ומר היה עד
 תכלית ואשר ספור לי זקן הוא כליל פסח מצאו הנוצרים אנוס' יושבים ולפניהם
 מצות ומרור' ככל חקת הפסח והביאם לפני המלך והוא צוה לאוסרם בכיר
 הסוחר עד יצא משפטם וכונן ההוא רעב ויובש היה בארץ ונתקבצו הנוצרים
 ואמרו על מה עשה ה' ככה לנו ולא רצינו אם לא באשמת היהודים האלה וכי
 נשמע דבריהם לכת הירורשי' שמו עיונס לבקש המצאה לעזר הנוצרי' וקם
 אחד בנית תפלתם ודרוש נגד זרע ישראל דברי' מרי' וקשים מאד והמצאו
 המצאה ועשו צלם חלול ופתח לאחוריו וחזהו מזכוכית והיו מעבירין דרך שם
 נר דולק והיו אומרי' כי מצלם יצא אש והעם נופלי' על פניהם ואומרים ראו
 הגם הגדול וזה הוראה כי באש ה' שופט לכל זרע יהודי ואנוס בא שם ולא שמע
 הדברי' ואמר בתום לבנו הלאי שהיה גם כמי ולא באש כי כפי היובש למים
 היינו צריכין קמו הנוצרי' אשר תאוחם לרעה ואמרו הנה הוא לועג עלינו ומיד
 הוציאוהו העם ההוא והרגוהו ואחיו בשמעו בא לשם והיה אומר אי אוי אחי מי
 הורגך וקם אחד משולפי חרב והתין את ראשו והשליכו על פגר אחיו אחר זה
 קמו כל הכומרי' והוציאו עצי ישו הנוצרי והלכו א רחוב העיר והכריזו ואמרו כל
 ההורג זרע ישראל יהיה לו כעולם הבא מאה יום מכפרה או קמו מן העם והרב'
 בידם והרגו בשלשת ימים שלשת אלפי' נפשות והיו סוחבין אותם והיו מוליכין
 אותם אל רחוב ושוורפין אותם וכמה עוברות היו משליכין מן החלונות ומקבלים
 אותם ברמחי' מלמטה והולד קופץ כמה אמות וכן אכזריות אחרת ונבלות
 אחרת אין ראוי לספרם ואמר קצת כי משנארת איש יהודי נקרא
 מאשקאריניש מוכס היתה כל שנארת הנוצרי' לפי שהיה מחגאח עליהם
 ומרכה להם חוקים כנגדם וראיה להם כי מיד שנהרג הוא נחוסן
 ההריגה ואין לשופטי לישכונא שום אשם ולא לשריה ומנהיגיה כי באפס כל זה
 נעשה

נעשה והם יצאו להצילם ומרוב העם לא יוכלו כי חשבו לשלוח יד גם בהם והזכירו לברוח להציל את נפשם ומלך פורטיגאל מלך חסיד היה ובתוך העיר לא היה בזמן הזה וכי שמע בכה וצעק על המאורע הרע ובא מיד אל העיר והקר ומצא עליהם חכומים ואמר לתרוש בית התפלה אשר משם יצא הרע ושריו לא הניחוהו ואמר להרוג כל הרוצחים והיועצים הראו לו חוק קסרות שכל חטא שיעשה עם אחד מחמשים איש ומעלה אין לו משפט מות לבד אותם שיעשו הרע אז צוה המלך לתפוש החכומים וגזר עליהם לשורפם ומדינתם לישבונתם נקראת בימי קדם קריה נאמנה וצוה המלך שיכריזו עליה לשלש שנים המדינה המורדת :

הסא שמעתי כי בספרד העלילו קצת שמצאו נער בכית איש יהודי חרוג וקרוע כנגד הלב ואמרו כי הוציאו את לבו ובא דון שלמה הלוי וחכ' ומקובל היה ושם תחת לשון הנער שם אחד והקיש הנער ואמר מי חרוג ומי הוציא את לבו להעיל נגד היהודים ולא ראיתיו כתוב וכך שמעתי :

חשב בעיר הגדולה שבלייא היה הר' יהודה בן וירגה ז"ל וכאשר באה החקיר' שם אמרו תושבי הארץ שאם ירצו לרעת מי הם מהאנוסים נוהגים יהדות שיתפשו להר' יהודא בן וירגה כי על ידו היו עושי' כל מעשה היהודי' ומצוותם והוא ז"ל קודם בא החקירה ידע את כל אשר יעשה ושם בחלון ג' זוגות תורי' האחד ממורט ושחוט וכתב בצוארם אלו יהיו האנוסים שיצאו באחרונ' ואחר' ממורטי' ולא שחוט' ואם' לו יהיו האמצעי' ואחר' עם הנוצה וחיי' וכתב אלו יהיו הראשונ' והם לא שמעו ונפלו במה שנפלו ורבי' מהנוסי' העביר באש כדי שיתקי' בזה הגזירה מן השמי' והוא ברח והלך לישבונתו ושם נתנו לו יסודין קשים לשיאמר הנוהגי' יהדות והוא ע"ה עמד בנסיון ומרת מכת היסורין בכית הסוחר זכות כל הקדושי' יעמוד עמנו :

הסג אמר שלמה כשיעמוד אדם במחשבתו המכות הגדולות האלה יפלא בעיניו ויאמר מה חרי' האף הגדול הזה לא עשה כן לכל גוי עם חיותם עמוס' מפשעם יותר מיהודי' וכל השאלות האלה וכיוצא תשובתו פסוק אחד לבד והוא אמרו רק אתכם ידעתי וכי' נוסף' עלה שבעה דברי' גרמו מה שעבר עלינו הא' עונות אבותינו כמו שגילו חכמ' ז"ל ואמרו ביום פוקדי' ופקדוני' אין לד' כל פקידה ופקידה וכו' ואמר המקונן אבותינו חטאו ואינ' וכו' הכ' שאין הזכרת גדול הגלות נמשך בטבע מפני שנאת הדר' ואהבת המושל להכניע באי' עולמם לדתו ואמונתו ואמרו חכמים ז"ל לכה נקרא שמו סיני שמשם יודרה שנאת כ"ש כאשר דתינו מונעת אכילה ושתייה עמהם המקרבת הלבבות כמו שאמרו חז"ל גדולה לגיטה שמקרבת את הרחוקים וכמו שאמרו הם על כי אתה עשית וגו' הג' כי ג' קנאות עצומות הם קנאת הדת קנאת נשי' קנאת ממון וכלם בישראל עם האומות כי כבר התחילו בספרד לתת עיניהם בבנות הארץ מרוב ההרגל וקצתם לקחו היתר ואמרו כי אין בו אלא מלקות ולא ראו כי קנאים פוגעים בו ויש בו פרת מדברי קבלה ועל כל העונות שאם תתעבר הוליד בן לעז' קנאת ממון כי באו היהודי' במלאכתן ובסחורותיהם ועל הכל כאשר ימצא איש גונב או גוזל מטילי' האשמה

האשמה על כלם כדרכם ונמצא שם שמים מתחלל כי יאמרו שאין לנו דרת כמו
שכתוב הרי מקוצי שאם לא אלא ענין זה בתוך עמנו היה בו די להאריך גלותינו
ונאמר בנבוא' שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ה' ממה שהורגלו
העם לישבע על שקר וכתב בן עזרא כי זה לבד יספיק להאריך קצנו ה' הגאולה
אשר נתגאו קצת מבני עמנו ואמרו להשתדר על הגוים חושבי הארץ בהיותם
אדונים ונמצא הגאולה אירע בשנת הגרוש שבליל כפור על מושכת בית הכנסת
במשכה קטטה ולקח כל אחד אבוקה שלפני ההיכל כדי להכות את חברו וכאלה
דכות עמנו וצדיק ה' ולפי שדברים אלה משברות הלבבות רציתי להביא הנה
דבר המשמח והוא תפארת המקדש ובנינו כמו שמצאתיו כתוב לירושלם
הגדול כאשר שאל ממנו המלך אלפינשו החסיד והעתקתי אותו מלשון לאמין
אל לשוננו הקודש

חסד כתב המלך לירושלם וירושלם רב רחמנות עמוק מחשבות
מופלא בעצות כשבאת לחצרותי קראתי לך אבי אתה ועל פיך ישק
עמי ואתה הלכת לא נודע לי כוונתך ואם תשיב אוסיף לך כבוד והדור על כל
אשר היו לפניך ידעתך בקי בתורת היהודים ומנהגם וספרו לי מהם רעות אשר
אמרתי להענישם ולגרש אותם ומכללם שאומרים בכל יום ומלכות ורון מהר
תקרה הרי ששואלים על נפילת מלכותינו עוד אומרים לי שתוקעים שופר ביום
חגם והוא רמז שתפול מלכותנו כנפילת ירחו עוד אשאלך דבר יורד עקריני
שמעתי שבא אליך כתב שיטוס אשר צייר בו צורת המקדש אשר בירושלם
וההוצאות אשר הוצרכו אל הכנין ועלה ברעתי לבנות בית לשם ישו הנוצרי וממ
אקח עצה כי אם בדברים הקדומי כי הם היו אנשי החכמה וכש אם היה ציור בנין
שלמה אשר עליו אמר ויחכם מכל אדם הודעני הכל בכתב ובלשון מוכן ואחר זה
שאל ממני ואתנה כחפצך

תשובת יירושלם מלך קדוש מלך אמין עוקר מלכיות משפיל גאים לפני
יכרעו מלכים ואויבים עפר ילחנו אם יצאתי מחצרות קדשך כי
ראיתי צעירים ממני יבקשו להשתדר ועיני המלך רואות ואין דובר ועל שאלות
אדוני מעניני חפלת היהודים מה שראיתי בכל פירושים הוא שנאמר וזה על
עמלק אשר נצטוו היהודים שאם יהיה להם ממשלה יעקרוהו מן העולם וכונן
השעבוד לפחות לא ישכחוהו לכן אמרה התורה מתחת השמים לא תשכח
ונקרא מלכות ורון כי בודקו כא עליהם בצאתם מקצרי ולא הכיר בפלאות שעשה
האל במה שכבר הודרה פרעה וקשרה ואמר ה' הצדיק והנה בא להוכיח
המפורסם וכן כעס עליו האל כעס נפלא ואמר במפר שמות מלחמה לה בעמלק
והשכל לך גורר בו איך יתפללו על עקירת מלכות אדוננו והם ג' מוציאין כשבוע
הספר תורה ומתפללים עליך שתחיה ויגדל כסאך וכליל כורא שיש לחם קראוהו
כפורים מוציאין כל ספרי תורה שבחיכלים ומתחננים על שלום המלך וכן
באשמורות אומרים בתחנה תן שלום למלכות ואיך סתרים את עצמם בתפלתם
וזה מאד נגלה וענין תקיעת שופ' כתבו מחבריהם כי הוא סימן שה' דין ותוקעין
ואומרים הקיצו הנרדמים גם מתחננים עם זכר העקידה והוא אילו של יצחק

ועיקר טעמו הוא כי ביום ההוא נתבטלה העבודה במצרים ויצאו בני חורין
ומנהג היהודים היה לתקוע בשופר כשיוצאים לחירות ומי ירצן שכל ענייני
היהודים יהיו כמו אלה וכן הזהר אדוננו כי לא ראיתי מי שבקש להשחית אותם וזו
שלא נפל לא מפני שהאמת אתם אלא כי שומע אל אביונים ה' ושמעתי שכונות
אדוננו להכריחם על דרך הנה מה טוב אם היה עולה ותרע אדוננו כי האנוסים
יותר יעכרו את דתם הראשונה אחר האנוס ממה שהיה קודם האנוס ושמעתי כי
אנוס אחד כשהיה בא לבית תפלתו והיו מרימים גזירת מושיענו היה מכה על
לבו ואמר אני מי שרואה זה ואני מי שמאמין בזה ובעיר שיבילי' אמר חוקר
אחד אל הדוכס אם תרצה אדוננו לדעת איך האנוסים שומרים שבת נלך ונע לה
אל המגדל עליו אל המגדל ואמר לו שא נא ענין וראה בית פלוני בית אנוס
ובית פלוני בית אנוס וכן רבים ולא תראה מאחד מהם עם כל תוקף החורף
שיוצא משם עשן והוא מפני שלא הדליקו אש להוות יום השבת עור נודע
אצלנו כי אנוס היה בספרד היה אוכל כל השנה לחם שלא החמיץ כדי שיוכל
לאכל כן בפסח ולא יקומו עליו והיה אומר שאיצטומכא שלו אינה סוכלת חמץ
ויזם טוב שתוקעים שופר היו הולכים אל השרה ובתוך ההרים תוקעים כדי שלא
ישמע הקול חוצה ואיש מוכן יש להם ששוחט ומנקר ומוליך לבתיים ומהם מי
שימול בהחבא ומהם מי שמל את עצמו כי לא בטח באדם מיראה שיגלה הדבר
ומהם מי שמביא ספר תורה בתוך סק של פילפלין וכן בשאר מצות שלהם ומה
יועיל למלכנו ואדוננו כאשר ישפוך על היהודים מים קדושים ויקראו בשמנו פידרו
או פאולו והם שומרים דתם בעקיבא וטרפון אין תועלת בהחבצתם אלא
שמתנאי' על הנוצרי' האמתי' ולא יראו כי ככר הוחזקו למראית העין לניצרים
וחקי המלכות אשר היו נותני' בהיותם יהודי' לא יתנו תרע אדוננו שאין ספק
כי היהדות מן החלאים אשר אין להם רפואה

על השאלה הזאת עצתי עז ותפארת הנוצרי' שלא יבוא במחשבתך
לדמות או לקחת ראייה ממה שעשה שלמה וגם לא מן בית השני כי
אפילו שלמה שנתגדל בחכמה ועושר על כל בני קד' לא היה יכול לכנות הבית
ההוא אם לא בעזר אל וכדי שלא יאמר אדוננו שאני בורה ומבקש התנצלות
לבלתי עשור מאמרו הנני ממה שיש בידי מה שאמר אדוננו כי בא אלי
כתב טיטוס אני חקרתי ברומא כי חושק גדול אני לדעת הדברי' הקדומי' ולא
מצאתי לבד זה קונטרס מאדקוש קונשיל רומאנו הוישב לשופט היהודים אשר
בירושלם והיה זה לבקשת הרומיים כי רצו לבנות בית כאותו ציור וזה לשונו
העם המוצלח מימי קדם העם המושל עד אפסי ארץ חכמי יועצי העיר הקדושה
והגדולה רומי בקשו גדולתך רבד שאינו כדי לפי שלא יוכל אדם לצייר באומת
אלא אשר ראו עיניו והיהודים לא יניחו לבוא אל תוך המקדש כי הוא נגד דתם
לבד עזרה אחת שם יבואו הנוצרי' לכן משם והלאה אין לי בו היכר לבד מה
שאמרו לי הכהני' המשרתי' ומה שראיתי מחוץ עד מקו' שעגי השיגו וכדי לפרש
הדברי' אחלקם כפי ההלוקה האמתית האומר הכית הכ' מקום הכית הג'
בני הבית הד' הוצאות הכי' הה' מדר' הכי' הוב' כתי' הבית הו' פתחי' הבית הה' כל'
הבית

הבית הש' משרתי הבית הי' קדושת העבודה

חומר הבית עשרה דברי' היו ואלו הם אבני' ארזי' ברזשי' אלמוגי' זוזי' וכסף מרגליות ברזל נחשת כדיל' אלמוגים אלו כפי מה ששמעתי ברומא הם עצי' אדומי' כעין האלמג הנקרא קוראל ואמר זה מפני שלא ראו בעולם על אלמוג אלא התיכות קטנות כאצבע וגדול שבהם כיד אבל הנה מן הכהנים שמעתי כי הם אלמוגי' ממש ושאלתי מה עשו מהם ואמרו שעשו קורות הקדש וקודש הקדשי' ותמהתי מאד איך ימצאו אלמוגים כשיעור זה אמרו כי זה מחכמת שלמה ואשר ידע בסדרי בראשית ובמצאות וידע בחכמתו שיש בים לבנון עצי' אלמוגים כמו שיש כיבשה לבנון מארזים ושם בקש להוציא בהמצאות אשר המציא כפי חכמתו וספרו אופן הוצאתם והוא זה מביאין אניה גדולה מלאה חול מפני שהיא כבד מאד ואיש יודע לשוט ולכנס בים באונכנס וקושר חבל באילן הקוראל וראשו האחד בתוך האניה ואחר כך מריקין החול וכמו שהספיק מתרוממור ועולה כן האילן בא ונעקר שאלתי איך לא נמצא בזמנינו קוראל כשיעור זה והשיבו כי הים ההוא רחוק מן הישוב לגמרי ואין כח להביא ממנו לבד קצת מהענפי' והם אותם התיכות הנראות לנו עוד אמרו לי כי מאותם אלמוגי' היו עושין כלי שיר והיה נחשב להם יותר מן הזהב לפי שהיה ארמיטת ארמיטת חזק יותר הרבה ממה שמביאין אלינו כי ישתנה בהשתנות העקלימים והאורים והנחשורות והכדור לקצת כלים משמשום כדברים הפחותים והכדור למסמרים והאבנים אמרו לי שבבנין שלמה היו באורך שמה אמות כל אבן ואבן ורכים מעשר אמות ואמרו כי בנין זה אשר להם היום הוא בנין הורדוס כי מרד שכנו אנשי בכל ברשיון כודש המלך לפי שהיו עניים לא בנו בנין נאה ולא מעושר עד שבא המלך הגדול נקרא הורידוס וסתר חבנין ההוא ועשה בנין אשר בקצת דברים היה יותר מפואר ועשיר משלמה כי ברוך עשרו שלח באיית לחקור ולדעת להביאו לו אבני' שיש מהור לבנים כשלג ומדתם דבר מתמיד כי מצאו אבנים מחמשה ועשרים אמה באורך ויב' ברוחב ושמה אמות הקומה מדה אחת לכל האבני' מיסוד הבית ועד ראשו ומן התימה איך היו מעלין אותו למעלה ממאה אמה אבנים ככדות כאלה וגם מצא בים אבנים מגוונים נכדלי' אלו על אלו דמות גלי' הים אשר לא נראה כמותם :

הב מקום הבית היה בהר גבוה משופע ולא נכנה במישור לפי שהיה החוץ קדוש היה מימין קדם ואומרי' היהודים כי שם בראש אותו הר היה אבן השתייה שממנה הושתת העולם והוא מרכז העולם ואמרו שהוא מקום שממנו נברא אדם הראשון והוא המקום שכנה מזבח והקריב קרבן ושם הקריב חבל בנו קרבן ובאותו חריר נח מן התיבה ושם הורה חסדי האל כי הצילו ממי המבול ומן ההיות הטורפות העומדות עמו בתיבה ושם עלה האב הגדול אברהם והקריב את בנו יצחק על המזבח והוא הנקרא בלשון העברים הר המוריה אשר לשוננו מורה שהראוהו האל המקום ההוא ונתקדש ההר מפני האל ואמרו לי עוד הכהנים שהיה חתר ההוא מלא עשבים מריחים כקטורת וכמור והיו לשון מוריה אצל העברי' והיהודי' האלה כשנועדו ללכת אל המקדש אין אימרים נלך למקדש

כי אם נלך אל הר המוריה והוא המקום שראה יעקב האב השלישי המלאכים
שהיו יורדין ועולין והוא המקום אשר הדורשים שלנו אמרו ברומא שראה זרע
עשו אבינו עולה ושוב לא ירד ולא ירד והוא המקום שהנבואה והשפע מן השמי'
יורד לנביאים והוא ההר שהנשמות הזכות והטהורות עולות למנוחתם בגן עדן
והוא המקום שהאל שומע תפלת כל פה כך קבלו היהודי' שהנכרי הבא מן האיים
אפילו שלא יהיה לו רת כלל אם יצק במקום ההוא האל שומע צעקותיו ועונה
אותו ואנו הנוצרי' יש לנו מפי דוד הנביא ששם נולד ישו כמו שאמר הפסוק משה
עורך ישלח ה' מציון מרחם משחר ושם הושיבו אבינו לימינו ואמר גאס ה' לאדוני
שב לימינו ולפי שבא לכפר את עון אדם הראשון אשר נכרא מן המקום ההוא
לכן בלד שם המכפר :

חג כוני הבית אמרו לי הכהנים כי שם בבנין שלמה נקצו ה' משפחות והם
הצורים והצידיונים והגבלים וההגרים והיהודי' הצורים והצידיוני' היו
חכמים בקיאים מאד לחצוב האבנים והעצים ויודעים מחצב אבנים הגדולות והוא
חכמה נפלאה והגבלים היו חכמים גדולים לעשות ציורי' בעץ ובאבן דקים מאד
בכל מה שיעשה הצורף החכם בזהב או בכסף ובמלכות אלו מן העכרים ובפרס
ומדי יש היום עושים בעץ ובאבן בחלונות המלכים דברים דקים כאלו נעשו בזהב
או כסף והגרי' היו להביא האבני' והעצים אל מקום החפץ ולכל מלאכה משא
וגם לחצוב העצים מיער הלבנון אשר סמוך לירושלם ומאה וחמשים אלף היו
בחסבן נודע להם ליהודי' ומפורסם ביניהם אבל לא היו נוגעין בבנין לפי שהשודי'
אולי באמונתם הראשונה עומדים בסתר והבונים היו מישראל שלשים אלף איש
והשמוני' עליהם ועומדי' חמיר על המלאכה היו שלשת אלפים ושלש מאות
כאופן שהיו בבנין ההוא מאה ושמונים אלף וש' איש לא נשמע כזה בשום בנין
בעולם כמו שירעם וקראתם בספורי' רומא וקדמוה :

הד הוצאת הבית כל זמן המשך הבנין היה שלמה נותן מזון ופרנסה לכל
הפועלים והמוג' וכל זמן הבנין היה נותן למלך צור פרנסת ביתו
ופרנסת עבדיו הוצאה לאין שיעור לפי שהיו כורתי' העצים ומביאין אותם דרך
ים לגבול ארץ ישראל עור אמרו לי הנה אנשי אמונה והראו לי כתוב בספריה'
כי המלך דוד כאשר השב שהוא יבנה הבית ההוא הכין מזהב ככרים מאה אלף
וכסף אלף אלפים ככרים ונחשורת וברזל אין משקל ומלבד זה הכין מזהב אופיר
שלשה אלפים ככרי' זהב ומכסף מזוקק ז' אלפים ושתי היהודי' והפחות עשו נדבה
ט' אלפי' ככרי' זהב ועשרת אלפים ככרי' כסף ואמרו לי הכהנים הגדולים כי כל הזהב
אשר הוציאו בבית הקדוש היה נתון בכור זמן הרבה עד שממאה ככרים היה
יוצא ככר מזוקק לפי שאין דבר שאין לו מד' יסודות והיו מבקשים להוציא מן
הזהב כל חלק העפר אשר בו עד שהיה נשאר בו יסוד האש והמים לבד עד שהיה
בהיר כשמש וכירה ואמרו לי הכהנים שנכנס בהיכל ובקדש זהב אלף אלפי' פרחי'
זהב והאבנים הטובות היו כי הותל שבין הקדש ובין קדש הקדשים עד עשרים
אמה היה מצופה זהב ועשר אמות למעלה היה מרשת זהב ובין חור וחור מרשת
היה כלו מפורז מאבנים טובות כמו הספור והאודם עד שלא יכלו לשער אותם

עשר אמות ערכם ושנים ולמה נעשה המקום ההוא כרשת כדו שיכנס הקטרת אל מקום הארון עוד הראו לי בכתב כי כל הנדבה שעשה דוד לא הוציא ממנה שלמה וזה מפני שראה שאמר לו האל אתה לא תבנה הבית ואמר שלמה אם אני בונה אותה מממנו הרי הוא כאלו בנאה הוא והביא כל נדבת אביו לאוצרות הקדש ובנה משלו ואינו כן התימה מנין לו כל זה העושה כי בכל שנה ושנה היו מביאין לו שש מאות וששים בכרזהב מלבד חסכם וחמס :

זה מדות הבית הזה הזה אשר אמרנו שהוא הר המוריה מרובע היה חמש מאה אמות על חמש מאות אמה ומוקף חומה גדולה וכן היה הים וכל אותו קרקע חלל ובנה כיפה מפני שאם יש שם מרת מטמא שכך קבלו היהודים שאם יש אהל על המת אינו מטמא לעומדים למעלה ומדקדקי היהודים הוא זה לפנים מחומה זו מחיצה קטנה מעשרה טפחים עשויה מעצים משולבת עשויות כמין רשת לפנים מחיל זה עזרת נשים כי משם עולין לעזרת נשים בשנים עשר מעלות ועזרה זו היא קלה אמה מרובעות ומן עזרה זו נכנסים לעזרה הגדולה היא עזרת ישראל והכהנים והיא היתה בארך קפו וברחבה קלה אמות וד' כותלים היו סובבין המקדש קודם הגיעם להיכל הקדש ובין הכותלים מקומות פנויים סובבין כל הקדש מג' רוחותיו צפון דרום ומערב ותוירים אל המזרח וכל אותם מקומות פנויים נקראים עזרה כי הכל היה לשמוש הבית הקדוש ושיעור קדש הקדשים היה עשרים באורך ועשרים ברחב מרובע וההיכל אשר לפניו כנגד אורכו היה עשרים ברוחב וארבע' באורך והאולם עשרים אמה ארכו לרחב הבית ועשר' רחבו נמצא אורך הקדש וההיכל והאולם שבע' אמה ואמרו לי כי ההיכל והקדש וקדש הקדשים אשר בנה שלמה והוררוס מאה ועשרים אמה כגבהו אבל בני אנשי הגולה לא הית אלא מאה אמה וגובה ההיכל והקדש לא היתה אלא שלשי אמה אלא היו על גבוהן עליות שני נגד עולם הגלגלי ועולם המלאכי כי אמרו שכל עניני הבית ציור היה לעולמות שלמעלה ומעזרת ישראל היו עולון לעזרת הכהנים בטו' מעלות ושם מקום נקרא בין העברים דוכן ושם היו הלויים משוררים ומנגנים בשעת הקרבן ובס' עזרת הכהנים לפני האולם היתה המזבח ואחר עולות המזבח עולין ביב' מעלות א' ההיכל וההיכל והקדש ואולם במישור היה עומד על גובה ההר שזה בשוה :

בית הבית בעזרת נשים היו ארבעה בחים כלם משמשות לעבודות המקדש ועוד מצד עזרה זו היה בית גדול נקרא כלשון התלמודיים בית המוקד ופירש הדבר לפי ששם היתה מדורה גדולה תמידית והיא משמשת לב' דברים האחד ליקח ממנה אש לתת על המזבח וכשנאמרו לי דברים הללו אמרתי לכהני אב שקר הוא מה שאתם אומרי' שהאש היה יורד מן השמי' והשיבו לי אעפ' שהיה אש יורד מן השמי' מצוה מבוראנו להביא מן ההרית לפי שלא ימצא עבודה שאין לנו כזה עסק כך אמרו לי ואמרתי כי זה דברים יהודיים הם ואינו מאמין והשיבו לי לא היום ולא לעולם ואמרתי לקום כנגדם לולי יראתכם כי תאמר שעשיתי דבר שלא ברצונכם ותתועלת השני לבית ההוא היא לכהני' לפי שהיו חולקין יחפין על רצפת אבני' של שיש עד שרבי' היו מתים מקרירות ובפגורת

הבית ההוא היו ארבעה חדרים הם לעבודת המקדש ונבנית זו מקום בקרקע
 וטבלא של שיש בשלשלת ובאותה חפירה מפתחות המקדש וכהן ישן על
 אותה טבלא למשמרות המפתחות ושם בכר היה הממונה לפתיחת השערי
 בוא ומוסרי לו המפתחות בעזרת ישראל היו שמנה בתים כלם לשרת המקדש
 ולעבודתו כי רבי' היו ושם בית נקרא לשכת הגזית ומי שלא ראה בניינה אמרו
 שלא ראה מעולם בנין מפואר קדוש והטעם שבנאות שם הוא מפני שעיקרה
 לדין את הכהנים ואמרו כי כל כהן שנמצא בו פסול וגורע כדין סנהדרין היה
 לובש שחורים ומוציאן אותו מחברת הכהנים והולך אל ביתו ומתאבל ואם לא
 נמצא בו פסול יום טוב היה עושה לאוהביו ואמר ברוך שבהר בזרעו של אהרן
 לשרת בקדש קדשים גם במקו' הזה היה שם בית וחוא בית כהן גדול שהיה שם
 שבעה ימים קודם שיגיע היום הנורא הנקרא אצלם יום הכפורים והוא היום
 המיוחד לכהן גדול נקרא אצלנו סאנסוסרדיט מאיור ושם היה לומד הכהן ההוא
 כל סדרי עבודת היום ההוא מן הכהנים הגדולים אשר קדמו וזה בבית הב' שהיו
 נעשים כהנים גדולי' על ידי ממון גם כזה תועלת שיהא פרוש מאשתו אותם ימים
 וגם שם בית שמשם היו מביאין מים מכור גדול לכל העיירות ולכל מקום אשר
 היו צריכין מים לטהר איזה טהרה גם שם בית לכהן המלביש אשר היה מלביש
 כל הכהנים לשעת עבודה ונותן לכל אחד ואחד ארבעה מיני לבוש אשר נצטוו
 והוא היה מוציא מחלונות הבית ההוא הלבושין וכלל הלון וחלון מחלונות
 שבכתלי הבית היה כתוב עליו ר' למעלה מן החלון שם הלבוש ההוא כדי שלא
 יטעה או שלא יתבלבל בעת הצורך ועוד בתים רבים היו במקומות הפנויי' וכלם
 לשירות הקדש וכן כרום כל המעלות היו אוצרות נכנסות תחת הקרקע ונקראים
 אוצרות ה' ובאותם המקומות הפנויים אשר אמרנו היו שלשים ושמנה בתים
 סביב סביב שלשה בתים זו על גב זו חמשה עשר בצפון וחמשה עשר בדרום
 וחמשה עשר במערב ובנין זה היה מעצי ברושים בנין כפואר עד מאד ולא היה
 זה נסמך לכותלי המקדש כדי שלא ישתמשו בו ולא יסרסכלו מכפנים ואפילו
 החלונות גבוהות היו מן אותם בתים כדי שלא יסתכלו וכן החלונות היו נעשיות
 בשיפוע ואלכסון כדי שלא יוכלו בשום צד להסתכל בפנים עוד בחומות מבחוץ
 היו עשרים ואחד מקומות שהלויים היו שומרים בלילות לא שהיה צריך שמירה
 אלא להראות גדולה וג' מקומות מכפנים ששם הכהנים שומרים וכן היו משמרות
 אלו משמשות לשלא יעשו הכהנים מכפנים שום עברה ויטנפו ויטמאו הבית
 ומלאן הוכחה לנו הנוצרים אשר בלילה הרשומה למיתת מושיענו עושים בחורים
 בבית תפלתנו כמה מיני הזמות והנכלות והורדם המלך אשר זכרנו הוסיף בנין
 מפואר מאד מאד כי בנה ארבעה אולמים לד' רוחות הבית אורך כל אולם ר' וק
 אמה רחב וגבהו מאה ועשרים אמה כמדת הבית וכנה כפה על הנחל הוא נחל
 קדרון ועל הכיפות כנה נשרי' ואריות ועליהם בנין האולמים והאולם אשר משך
 עד נחל קדרון עשאו בשלשה גגות והעומד על ראש הגג לא היה רואה נחל
 קדרון לגבהו והאולמים האלו היו סובבות המקדש מכל ארבע רוחותיו ועשה
 בנין זה למקצת העם העולה לשלש רגלי' לשינוחו שם ויתענגו כל בתי העזרות

איו בנינם ראשונה בנין אבנים ועל האבנים קרשים אחוזות אלו עם אלו ועל העצים קרשים של כסף נכנסו שבעה אלפים ככרי כסף ועל הכסף מצויי כל מיני אילנות ופרחים שבעולם ומיני חיות ועופות טהורת לרוב ובהיכל ובקדש נכנסו שלשה אלפים ככרי זהב ובקדש וקדש הקדשים היה ראשונה כותל אבנים ועליה כותל אדנים וכן על גגה וקרקעיתה כותל ברושים שהם יותר חזקים ואינם כל כך קלות להתעפש ועל הזהב מצוייר דמות מלאכי ודמות תמרים בין מלאך למלאך וכל הצורות שקועות מזהב כי לא היו יכולין כפי דתם לעשות צורת בולטת לבד הכרובים וסביבות המלאכים והתמרים צורת פרחים וציצין היוצאין בשדרה וצורתן בשעת התחלתו בשדרה :

הז פתחי הכית להר הכות ה' שערי' היו לו ולחומת העזרה שבעה שערי' שלשה מן הצפון סמוכי למערב ושלשה מן הדרום ואחד במזרח מכוון נגד קדש הקדשי כל פתח ופתח עשר אמות ברחב ועשרי בגובה וכל הדלתות מעצי ברושי ומצופות זהב מצויירות תכלית הציור והדקות וזה ראיתי בעיני חוץ משער המזרח שהיא מצופה מנחשת קלל שהיה מכהיק מאד ומוזהיר וזה טעם היותו מנחשת קלל כי היה אותו נחשת יותר נחשב מזהב לרוב הזהירות והיהודי אמרו שנקרא השער ההוא שער ניקנור מפני כי יהורי אחד נקרא ניקנור אשר עשה אותם דלתות באלכסנדריא של מצרי' וכשזכו משם היה הים הולך וסוער השליכו אחד בים להקל והי' לא נח ורצו להשליך האחרת וקם ניקנור אשר עמל בהן וכרך עצמו עם הדלת ואמר אם תשליכו הדלת תשליכו גם אותי עמה והיום נח מיד מזעפו ודואג היה היהודי מאד על הדלת הראשונה ובהגיעו אל הנמל מצאה על שפת הים כי נס נעשה לו ולכן נקרא שם השער ההוא שער ניקנור ואלו הדברי דברי היהודי הם ופתח האולם היה ארבעים אמה גבה ופתח ההיכל פשפש היה בו שלא היה נפתח מעולם ואמרו כי משם נכנס אלהי השמי' ואמרתי להם אי טפשם אתם בורחים ממושיענו לפי שהוא גוף ואתם מייחסו לאלהיכם גוף כיון שמסבב אותו הבית והשיבו שכניסתו הלא הוא ככניסת השמש אל הבית כי אנו אומרי' שנכנס השמש ואינו אלא אורו עוד אמרו לי שהרכה פתחי' אחרים היו קטנות וזה לפני שרצו לתת כבוד לכל עבודה ועבודה בפני עצמה שיכנס בפתח ההוא וממקום שהיו מבניסין הקרבנות לא היו מבניסין חמים לניסוך וכן לכל עבודה ושער היה מיוחד למנורה ולאכל ושם יושבים כהנים הרבה ומנחמים אותו ואומרים מי ששכן שמו בבית הגריל והקדש הזה ינחמך ופתח זה היו דלתותיו כישפה שחור ושער אחר היה מיוחד לחתנים ודלתותיו מזוכיות לבנה ושם כהנים מתפללים כשנכנס שהאל יתן לי בנים ישרתו לאל ועוד אמרו לי כי בשער המזרחי מצוייר שושן הכהנה כי כשעלו היהודי' משושן לבנו המקדש צוה המלך שיעשו צורת מדי נתן באחד מן השערים כדי שיוכרו המקו' אשר ישבו בו ויהא עליהם אימת מלך פרס ולא ימרדו בו :

הח כלי הכית בעזרת נשי' לא היו שם כלל לבד בחגי היהודי' ומועדיהם ששם תולין מנורות גדולות מזהב וצתחתית כל מנורה ומנורה ספל של זהב גדול ומשליכין שם הכהני' המנייהם הישני' ומדליקין בהן אש ונעשו

פדירות גדולות עד שכל ירושלם נראה מדורה אחת בעזרת הכהנים היו המזבֵּחַ
 ועשר שלחנות של שיש סביבותיה ויכולין היו לעשותם של זהב ואמרו לי הטעם
 שלא עשו כן מפני שהזהב מחמם ומעפֵשׂ והשיש אינו כן והשלחנות ההם היו
 משימי עליהם הקברנות והחללים וכאותה עורה היה הים שעשה שלמה וגבהו
 חמש אמה ושלשים אמה סביב שלו והים עומד על יב בקר ג' לצד צפון וג' לדרו'
 וג' למזרח וג' למערב והיה כלו מצויר בפרחי וציצי וחמי היו מתחת רגלי הבקר
 מן המעיין הים ומן הי' הולכי לפיפיו הבקר ויוצאי והכהני' רוחצי' שם ידיהם וכן
 צרכי עבודה ושם הכיור שעשה משה עֵה ועשרה כיו' של זהב סובבין אורו
 לכבודו ובאולם סמוך להיכל לפתח ההיכל עשה הורדם המלך דבר נפלא והוא
 גפן אחד עומדת על עמודי של יספה ואדניהם ככף ואלף ככרי זהב משקל הגפן
 וההרצנין והגזין שלה אבני ספיר ואודם וזה להראות גדולת האומה היהודית
 שמה שבפני' הוא יותר ממה שבהוצ' אשר עושין להפך וכל המתנדב מהיהודים
 גרגר או אשכול של זהב היה תולה שם ופתח ההיכל תלה חרב של זהב והיה
 כתוככה הור הקרוב יומת ושם סמוך לפתח ההיכל היו ב' עמודי אשר עשה
 שלמה הם עמודי נחשת אחד לזכר ראש המשפחה הוא בועז והב' לזכר רוד
 אשר הכין לבנין הבית ולא כנאו ולכן נקרא יכין ואמרו הכהני' שעשו מנחשת
 לפי שאותו נחשת אינו כנחשת שלנו אבל מצא כחצב של נחשת אשר מקאיהו
 נוטה לרנדי' ויפא הוא עד מאד וגובה כל עמוד שלשים אמה ובראש כל עטרה
 כשלש מאות גובה ועל העטרה כמין רשרת בתכלית החקורה ובכל עטרה
 מאה רמונים תלויים ומן העטרות יוצאת כמין לולבים ועולת עד התקרה
 כפי מה שספרו לי הכהני' ואני לא ראיתי דבר מזה ואמרו לי כי עטרות אלו אין
 תכלית לציויר ודקותם ואמרו כי היו שנים לפי שהיו האנשים הנרמזים שגרמו
 שלמי' במעשיהם ושלמי' בדעות ואמרו כי כל היהודי' שעמדו בסינו קבלו אותם
 ב' עטרות ואני לא ראיתם ובפתח ההיכל היו ב' שלחנות אחד של שיש
 ואחד של זהב של שיש היה לקרבו הלחם כשתירה נכנס לשומו על שלחן
 של משה רבינו שבהיכל וזה השלחן היה מפני הכניסה ושל זהב מפני ההוצאה
 שאחר ששמו אותן בשלחן משה אשר הוא של זהב ונתעלה אם ישימו אותו
 בשל שיש כשיצא היו מורידין אותו מקדשתו לפנים בהיכל היה מזבח הקטרת
 והשלחן אשר עשה משה ושם עטר שלחנות שעשה שלמה להדר ולכבד שלחן
 משה וכן עטר מנורות מימין המנורה ומשמאל לכבוד מנורת משה אבל לא היו
 מדליקין אותם ובקדש הקדש היה הארון ומטה אהרן פורח תמיד ושמן המשח'
 וצנצנת חמץ והכרובים על הארץ וגופי הכרובים כולטים אל פני הבית והכנפיים
 היו יוצאים משורש אחד ומגיעי' לכותלי הבית וכרובים עשה שלמה וחם למעלה
 מכרובי משה ושלש עשרה פרוכות היו צריכין לפתחי שערים כל פרוכת עשרים
 גבהו ועשר אמות רחבו כמדת חלל הפתח וגם בעליות המקדש היו פרוכות וכל
 פרוכת משש ורקסה ותכלת וכבית השני לא היה בין הקדש ובין קדש הקדשים
 כותל אלא שני פרוכת ואמה רוחב כינתי' וכל פרוכת נאדגות בנערות שלא ראו
 עדין גרות וכשמנים גדין היה נארג ואלו הפרוכות לגדולה וחשיבות לא היו
 משמשות

משמשות שם אלא שנה אחת ואחר כך גזנים אותם באוצרות וב' היו עושים בכל שנה נמצא בת' שנה שעמד הבית שמונה מאות פרוכר' ובחגיגה ומועדיהם היו מצפין בהם חומת העזרה לשמחת בית השואבה :

משורתי הבית מן המשוררים ומנגנים היו ארבעה ועשר' אלה כמ' שהורו לי הכהני' בכתב דברי הימים והשווערי' ארבעה אלפים מתחלקי' למשמרות והתוקעי' בהוצרות היו מאה ועשרים :

הי מענין עבודת הבית ועל זה לא רצו אלו היהודי' הארורי' להגיד לי דבר כי אמרו שהוא כנגד רתם להראות לעמים ענין עבודתם לכה ב' דברים אמרו ומקצת מהם ראיתי בעיני ושמתתי מאד האחר הקרבן שהיו עושים בחגם הנקרא בלשון העברים פסח וחשוב הוא מכל חגיגה והכ' כניסת כהן הגדול הנקרא אצלנו שאנסידוטי מאיור ביום שיש להם גדול מכל ימות השנה לענין קדושה וטהרה וכבוד הנפש ענין קרבן הפסח כפי מדה שראיתי קצתו והוגד לי כלל הוא באופן זה כשמגיע ראש החדש הנקרא אצלם ניסן יוצאי רצים ושלוחי' במאמר המלך והשופטים לכל סביבות ירושלים לכל מי שיש לו מקנה צאן וקצרת בקר ימחר להביא המקנה כדי שימצאו עולי רגלים די' וזביהם וגם למאכלם כי העם רב מאד וכל מי שלא היה בא לזמן הקצוב היו מחרמים כל ממונו לקרשי הבית ואז היו כל אנשי המקנה ממנה' ובאים ובנחל סמוך לירושלים היו מעבירים המקנה בנחל כדי שירחץ וינקה מכל לכלוך ואמרו שלוח אמר שלמה שעלו מן הרחצה ובחגיגתם להרים אשר סביב לירושלים היה הרבוי כל כך עד שלא נראה דשא בו כלל הפך לבן מלבנונית הצמר ובחגיגת יום העשור כי ביד מן החדש היו עושין אותו קרבן היו זבאן כלם לקימת את הזבח הנקרא אצלם פסח ומתקנת היהודים שכשיצאם לעבודתו זו לא יאמר שום אדם להכריז גש הלאה או שיאמר הנהני ואעבור אפילו היה האחרון שלמה מלכם ושאלתי לכהנים כי זה אינו מדרך המוסר והשיבו כי הוא להראות שאין גבהות לפני המקום בזמן הכנירת עבודתו כל שכן בעבודתו ממש ובאותם שעות כלם שוים לטובה ובחגיגת יום יד' לחדש היו עולים במגדל גבוה שבמקדש קראוהו העברים לול וכבש שלו עשוי כמין קאנפנאריי שלנו ושלשה חצוצרות של כסף בידם וחוקעים ואחר התקיעה מפרוין ואומרים עם ה' שמעו הגיע זמן שהיטת הפסח לשם מי ששכן שמו בבית הגדול והקדש הזה וכאשר שמע העם הקריאה היו לובשים בגדי מועד כי מחצי היום ומטה היה יום טוב לכל היהודים לפי שהוצא זמן הקרבן ובפתח העזרה הגדולה היו עומדים שנים עשר לויים מבחוץ וגזרי' כסף בידם ויב' מבפנים וגזרי' זהב בידם אלו שבחוץ לישב ולהתראות בכאים שלא יזיקו זה לזה הרוב המהירות והפזז ושלם יכנסו בערכובי' ויבאו למחלוקות וכבר אירע בפסח אחד שמעכו שם זקן אחד עם קרבנו לרוב הלחץ והעומדים בפנים היו גם לישב היוצאים שלא ירחקו זה לזה וכן אלו היו נוטלין שערי העזרה כאשר ראו שנכנסו מה שיש בגדי בפעם אחת ובחגיגת אל מקו' השחיטה שורות שורות של כהני' היו בכפורת של כסף וכפות של זהב בידם ושורה שהתחלטה של כסף כללה של כסף ושל זהב כללה של זהב וכל זה להדר ותפארת וכל אחד מן הכהני' שבראש השורה מקבל

פך אתה מרס השחיטה ונותנה לחברו וחברו לחבירו עד מקום המזבח ושברא המזבח היה מחזיר הכף ריקס ונותנה לחבירו וחבירו לחבירו עד סוף באופן שו כהן וכהן היה מקבל כף אחת ומחזיר כף אחרת ריקנית ולא היה זה להם עכ פי היו כל כך זריזי בעבודה זו עד שהיו הכפות נראות רצות וכאות כחצי בי גבור ושלשים יום מקודם היו מרגילי עצמם בעבודה זו ורואים מקום הטעות אש אפשר או מכשול שיסופק להם ושם שני עמודים גדולים גבוהים ועליהם ש כהנים בחצוצרות של כסף ותוקעי בהתחלת קרבן וכל כת וכת כדי להשמיע לכהנים העומדים שם על דוכנן שיאמרו ההלל בקול רנה ותודה ובכל כו שיר אשר להם וכל הכלים היו מוציאים שם ביום ההוא וכן בעל הקרבן אומר ההלל ואם עדין לא נגמר השחיטה חוזרין וקורין ואחר השחיטה היו יוצאים חצרות ושם כל הכותלים סביב משיני ברזל ומזלגות לתלות הקרבן ולהפשיט ושם אגודות אגודות של מקלורט שכאשר לא ימצאו מזלג פנוי לוקח מקל אחד על כתפו ועל כתף חברו ומפשיט ונותן מזה שראוי לתת למזבח ויוצא והולך בשמחה וטוב לכב כמי שהולך למלחמה ונצח כי דופי וקלון מתמיד היה בנייהם מי שלא קרב קרבן הפסח כמקדו והכהנים בשערי אותה העבודה היו לובשים אדום מפני שלא יראה אם יפול דם על הבגד והלבוש לבוש קצר עד השנ ועומדים יחפים ובתי יד עד הזרוע לבד כדי שלא יעכב בשעת אותה עבודה ועו ראשו כוכע קטן ושלשה אמות מצנפת קשור סביבו והכהן הגדול היו לו ארבעי כרכות מצנפות כפי מזה שספרו לי והוא מצנפת לבן והחבורי שהיו צולין בהן הקרבן היו על פתחיהם ואמרו לי כי הוא לפרסם האמונה ולשמחת החג ואחר חצליה אוכלים בקול הלל ורנה ונשמע קולם למחוק ואין שער משערי ירושלם שינעל דלת בלילי הפסח מפני כבוד העוברים והשבים כי רבו אמרו היהודים שנמצא בפסח אחד כפלים כיוצאי מצרים כי בקשו להעלות חשבונן לפני המלך

העבודה הב

היא ביאת כהן גדול למקדש ולא אמרו לי עבודתו אבל אמרו לי עלייתו וצאתו מן המקדש וקצת ממנו ראיתי בעיני ותמהתי במאד מאד ואמרתי בעת ההיא ברוך מי שחלק מכבודו לאלה שבער ימים קודם היום ההוא יום מיוחד שקורין כפור והוא האדיר להם מכל הימים מכינים כבית הכהן הגדול מושב וכסאות לאב כד ולנשיא ולכהן גדול וסגן הכהנים ולמלך ולבד אלה שבעים כסאות של כסף לשבעים סנהדרין והזקן מן הכהנים היה קם על רגליו ואמר לפני דברי כבושין ותוכחה ואומר לו ראה לפני פי אתה נבנס ודע שאם תאבד הכוונה מיד תפול ותמות ותאבד כפרת ישראל והנה עיני כל ישראל תלויות בך והפש דרכיך שמא יש כך עון אפילו קל כיו עון שקול כנגד כמה מצות ושקול זה הלא הוא ביד אל דעות גם חקור באחיק הבהנים ושהר אותם שים נגד פניך כי לפני מלך מלכי המלכים היושב על כסא דין ומורה בעיני כל רע אתה בא ואיך תבוא והאויב עמך ואומר להם שכבר חפש וטעה תשובה ממה שנראה שיש בירו עון וגם כל אחיו הכהני קרנם בעבודה חקדש והשביעם כמי ששכן שמו שם שכל אחד יאמר מה שיודע מחבירו או מה

שורע בעצמו ושנתן להם לכל דבר ודבר התשובה הראויה גם המלך אומר לו
 דברים טובים ומכשיתו לכבדו בצאתו בשלום מן הקדש אחר זה היו מכריו
 העם ללותוך הכהן הגדול יוצא וחולך ללשכה שלו אשר במקדש ואז יוצא כל
 ואומרים אי וחולכין לפני כסדר וכן ראיתי בעיני ראשונה החלין לפני כל שהוא
 מזרע מלכי ישראל כי הקרב הקרב אל הכהן יותר חשוב ואחריהם כל אותם שהם
 ממלכי בית דוד וכלם בסדר נכון זה אחר זה וכתרו לפניהם אומר תנו כבוד לבית
 דוד ואחריהם היו בא בית הלוי וחכרו אמר תנו כבוד לבית הלוי ושלישם אלף
 וששת אלפים היו וכל סגניהם היו לובשים באותה שעה כגד משי תכלת והכהני
 משי לבן וכך אלף היו ואחריהם המשוררים ואחריהם חסנגנים ואחריהם תוקעי
 חצוצרות ואחריהם השוערים ואחריהם עושי הקטורת ואחריהם עושי הפרוכת
 ואחריהם השומרי והאחריהם האמרכלים ואחריהם כת אחת נקרא קאמטופילוש
 ואחריהם כל אנשי המלאכה ממלאכת הקדש ואחריהם הע' סנהדרין ואחריהם
 מאה כהנים וגזרי כסף בידם לעשות דרך ואחריהם הכהן הגדול ואחריו כל זקני
 הכהונה שנים שנים וכראש כל חוצות היו ראשי ישיבות עומדי ואומרי איש כהן
 גדול בואך לשלום התפלל ליוצרנו שיתיינו לעסוק בתורתו ובהגיע לפתח הר
 הבית היו מתפללים שם על קיום מלכי בית דוד ואחר זה על הכהנים ועל המקדש
 וזיה הקול כל כך חזק מרבו העם בענותם אמר עד שהעופות הפורחת גופלים
 לארץ ואז הכהן הגדול משתחוה לכל העם ופורש בכניו ויראה ושני סגני כהנה
 מוליכין אותו ללשכה שלו ושם פורש מכל אחיו הכהנים וזה בכניסו אבל
 בצאתו היה הכבוד כפלים כי כל העם אשר בירושלם היו עובדים לפני ורובם
 באכזקת של שעה לבנה דולקות וכלם לובשים כגדי לבן וכל החלונות מעטרת
 ברקמה ומלאות נרות וספרו לי הכהנים כי הרבה מהשנים לא היה כהן גדול יכול
 להגיע לביתו קודם חצות הלילה מפני דוחק העם העובר ורבויו הגדול שאעפ'
 שהיו כולם מתענים לא היו חולכים לבתיהם עד יראו אם יוכלו להגיע לנשק ירי
 הכהן הגדול וביום שאחריו היה עושה סעודה גדולה ומומן לקרוביו ויום טוב
 היה עושה לפי שיצא בשלום מן המקדש אחר זה היה מצוה לצירף יעשה לוח
 מזהב ויפתח ביהמה הלשון אני פלוגי כהן גדול בן פלוגי הכהן הגדול שמשתי
 בכהנה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבודת מי ששוכן שמו והיה זה שנר כך
 וכך ליצירה מי שזכני בעובדה זו הוא זכה בני אחרי לעמוד לשרת לפני ה' עד
 כאן מה ששלח האיש הזה לרומא בכתב ושלחו וירשוריש למלך אלפונשו
 וקראו ואמר היהודים ראויים לעיני על עונם ולכבוד על אשר כך נמצא בהם
 ואני הדל שלמה בן וירגה שלחוני קהלות ספרד לקבץ פרוין שבו מאלאנה ושם
 בחצר המלך בקשו הגוים להגשים קרבן פסח ועשו כפעל מזבח ושורות כהנים
 עם כלי כסף ומשוררים אומרים הלל ותמהו השרים והעם מאד אמר המלך
 שכך ראו ונאכר מהם טוב מותם מחיהם וכטעם העבודה וקרבן הפסח ועניינו
 כתב הרב דון טגואל ברורו דברים נפלאים בספר טעמי המצוות שחבר והבאתי
 עניינו בספר שבט עכרתו האלי יזכנו לראות בכנין בית קדשנו ותפארתנו ועבודת
 אלהינו כימי עולם וכשנים קדמוניות אמר :

היה בין המלך דון אלפונסו מפורטיגאל ודון יוסף בן יחייא אמר
 המלך היהודי ההכם שאלות עמוקות יש לי על דתך אניהם עד
 אחר החנוכית לא אשאל אלא הקלות וראשונה אוסיף למה לא תוכיח עמך
 כי שמעתי שגזלי את העמל' וכן נרא' מלבושך ותכשיטי נשיכ' ואת' מזהר'י על הגז'
 יותר ממנו ושמעתי שבקרבתכם צוה האל שקרב הכהמ' ירחצו ויקריבו ואילו
 בעוף אמר והס' את מוראתו בנוצתה מפני שהכמ' על הרוב אוכל מאכס בעלי'
 ולא מגול אבל העוף נזון מגול וכן ישליכו מוראתו ושאלתי שאם כן כל העוף היה
 ראוי להשליך והשיבו לי שכגוף העוף כבר נשתנית הגולה ושכ חלק אבר ואמר
 הסתוב והשיב את הגולה אשר גול אם היא כעין שגול ומה רחוק עניינים מסה
 שגור אגוסטוס קיסר רומי והוא שכל איש לא ילבש משי אחר שנשא אשה ולא
 אשה תכשיטי' אחר עכור שני שני' בנשואיה וכן איש שגול את רעהו גול מפורסם
 שיגורש מרמוי עד סוף שלש שני' ואינו רוצה בתשובתך כי דעתו מות או שלל
 ישיב אתכם וזו תבכו מעשיכם ואכנא אל השאלות השאלה הראשונה שכונן
 שמצינו בישו מושיע הדבר' המיוחד לאלוה ראו שנאמר שהוא אלוה או חלק
 ממנו והמיוחד לאלוה הוא חתיית המתי' והעמדת החי' ואיש מזרעם שבא
 לרתי' אמר שיש בתפלתכם ברכה שמשבח מושיע' באלה וזה הנוסח אתה גבור
 לעולם ה' מחיה מתים אתה רב להושיע וכו' אמר אתה גבור הרי האב ואמר
 שמחיה מתי' ואחר זה משבח את בנו וקראו רב להושיע שכן אמר הנביא מדבר
 בצדקה רב להושיע ואמ' שהו' מוריד הטל מכלכל חי' ומחיה מתי' וכבר נתפרסם
 בינינו שמושיענו החיה מת אחד וכן מצינו שהיה הולך במדבר ומאה אנש' עמו
 והוצרכו למים והמטיר להם והוצרכו לחם והוריד מן השמים מאה ככרים
 כבר לכל אחד וכיון שכן מחוייב אתם להאמין בו תשובת ההכם' אדוננו המלך
 כאשר אמרת שהחי' מת לא יתחייב שהוא אלוה שהרי אליהו החי' מת וכן אלישע
 והנוצרים שמאמינים השלוש ראו שיאמינו רביעי וחמישי כי לדעתם אליהו
 ואלישע אלוהות הן ועוד הורדת הגש' בתלמודנו כמה צדיקים שעשו זה וכן
 היהודים תושבי טולידו הנוצרים שואלי' מהם שיביאו מטר וכתפלתם מורידן
 או חו וכן נמצא איש שהיה צריך לתת מזון לפועליו ולא היה נכון לרצואם
 לתאנתו תאנה תאנה הוציאו פירותיו והוציאה ואכלו ושבעו השיב המלך ונגיה
 שאינו אלוה לפחות מצד הפלאות שעשה תאמינו שהוא נביא השיב ההכם
 עם כל אותות משה לא האמינו בו ישראל עד שקרע להם היס יבוא מושיע שלכם
 ויקרע לנו היס ויצילנו מאויבנו ונאמין בו אמר המלך כפי מה שסרתם אותו אם
 היה שב לעולם היה קורע היס להטביע אתכם לא להציל ומה תאמר
 מהכרכה השיב ההכם לזה אין צורך להשיב כי הכרכה על הא ירבר כי לפירוש
 המומר יפה כח חקן מהאב שבין אמר מוריד הטל מכלכל חיים מחייה מתים
 ובאב לא אמר אלא מחיה מתים ועוד איך אנו אומרים בתפלה מה שאין אנו
 מאמינים ואותה ברכה יצחק אמרדה כשנצול מעל גבי מזבח כי הראשונה היא
 ברכת אברהם והג' שאמר אתה קדוש היא ברכת יעקב שנאמר והקרישו ארץ
 קדוש ישראל נשאררת האמצעית ליצחק שאלה הזכ' מנין לכם בטעם שכלי
 שתורתכם

שתורתכם נצחית ואזריה לא נתחדש דת' תשוב' לא יכנע או התורה הראשונה
יותר מועילה לשלמות הנפש או האחרונה או שתיים אם הראשונה יותר שלמה
למה הלא עשה עול לדורות אחרונים שנתן להם החסדה ואם הוא להפך למד
עשה עול לראשונים ואם שתי הדתות שוות הרי הכ' בטלה' השיב המלך נאמר
ששתיהן שוות אלא שכפי הזמן והאנשים הוצרך לשנות פרטים שהרי אם היה
מצוה לנו תפילין וסוכה היה בטל כי אנחנו לא באנו למצרי' והוצרך לנו מצוה
אחרת במקומן אמר החכם אם כן היה ראוי שכל המצוות שאינן תלויות במצרי'
שתעשו אותם ואחרות במקום התלויות אבל אתם אומרי' שכל דתנו בטלה ועוד
שתרופורת הגוף כמו תרופת הנפש וכמו שתורפת הגוף לא ישתנו כן תרופת
נפש' השיב המלך כאשר אודה הטענה הראשונה שיש לה מקום השנית
היא מקרית שאם הרפואה לא ישתנו הוא מפני שהסמי' שבהם מרפי' הם מכוערי'
ולא ימצא לזמן מה החוס פותח והקור סותם ובזמן אחר להפך אבל הדתו נתלית
בדברי' שכתבם הרצון' שאלה ג' אם תפלת הנוצרי נשמעת כתפלת היהודי או
לאו תשובה ודאי נשמעת שכן אנו אומרי' כי אתה שומע תפלת כל פה ואומר
וגם אל הנכרי וגו' אמר המלך ואיך אתם סותרי' עצמכם כי תלמיד שלכם אומר
שבזמן עצירת גשם ילכו להתפלל על הקברות ואמר שם אכל לא על קברי גוים
שאם הם לא הצילו עצמם איך יושיעו אחר' תשובה זו אבל הטעם הוא מפני
שהגוי' מפני סכרת שנאתם לא יבקשו עלינו רחמי' אמר המלך יביאו התלמיד
ונמצא ברשי' כמו שאמר המלך וכעס מאד חזר החכם לתקן ואמר אולי על הגשם
נאס' שיש לנו בו כגלה שנ' ונתתי גשמי' ולא אמר גשם' אמר המלך לתקן שקר
אחר צריך לומר כמה שקרי' שלא הד' כתובי' נמצאו סותרי' כתוב אחד אומר היש
מספר לגדודיו ואחר אומר אלף אלפיו ישמשוניה נראה שיש מספר ורבני' שלכם
אומרי' שאחר שגלו ישראל נתמעטו המלאכי' אי סכלים אם הם נצחתי' ואין בהם
לא הפסד ולא שנוי ולא חסרון איך נתמעטו ועוד שכל העולם הוא ככרגיר חרדל
ביום הגדול בערך אותם צורות קדושיות כל שכן בערככם והרי זה כמי שאומר
שנתמעטו שרי המלך מפני שהוליו בשביה פרעוש אחד' תשובה אותו מעוט
אנו כעצמותם חלילה אבל הוא בשכלנו כי קודם שגלינו היה השגתנו עד אין
מספור ובגלות אכזה חכמת חכמינו וכינת נכוננו ואין אנו משיגי' אלא דבר קצוב
אמר המלך הטבת מאד בתשובתך והאוי אתה לכבוד' שאלה ה' אם הקסם
והכישוף הוא דבר שאין בו ממש למה תורתכ' אסרו לעונש להולך באות הענייני'
שלא השיג תשוקתו וחולך אחרי ההבל תשובה אותם שהלכו באותם העניינים
לאמת שקדם יפסידו ימיהם ויעזבו עבודת האל לכן ראויים לעונש גדול' עד כאן

גכתב שבא מפיו מצאתי כתוב כי רבי' מהמגורשי' שיצאו מספרד לא יכלו
לסבול מה שאירע להם בדרכי' ושבנו לספרד וכן בדרכי' היו אנשי' הולכי'
לכפרי' ולא היו שבים עוד וכשהגיעו אנשי הגרוש למלכות פיס נמצאו נשים ב'
באות קצתן זקוקות ליבם וקצתן ענינות ונאספו כלם בעיר נקראת שאליה ובנו
בית גדול ונכנסו כלן שם ועושרו מלאכה ומהריות היו מוציאות להן לחם ומים
לכר

לבר וכל השאר נותנת לתלמידי' להתפרנס : זכות נשים צרקניות עומדת לעד .
 אמר יוסף ראיתי לכתוב פה מה שאירע בזמננו בעיר הגדולה מצרי' ובעיר מאצוי'
 והוא כי העלילו העמלקי' שבא נוצרי לבית איש יהודי ולא יצא עוד כעין העלילו'
 אשר כתב אדוני אבי הר' שלמה בן וירגה בחבור זה והכו יסורי' קשים לאנשים
 צדיקי' ונקיי' וכי לא יוכלו לסבול אמרו שהם הרגו הנוצרי ההוא ונתלו' ורופא
 חשוב נקרא הר' יעקב אביב בן החכם השלם הר' יוסף אביב זל נשרף אחר ימים
 בא הנוצרי ההוא אל העיר ונכר ונודע לכל העם היה והוכיז לפני שופטי ארץ
 והכירוהו ונגלה השקר והעלילה אשר העלילו על היהודי' העגיי' והמלך האדיר
 שלטן סולימאן צוה גזרה לחקור על המעלילים ולתת להם העונש הראוי והשר
 המפואר כהר' משה חמון מסר נפשו על עמו ועמד בשער המלך לפני כל משטין
 והוציא גזרות עצומי' שכל עלילות דם שאומרי' שאנו בטילי' במצה וכיוצא שלא
 ישמע לפני שום שופט משופטי ארץ כי אם לפני שער המלך ירה' וכן בטוקאט
 העלילו כעלילת מאסיה ונגלה השקר לעיני הכל וזה בטחון לעגיי' עסה' כי כל
 לשון תקום ירשיעו : ונס מצרי' מגלה עשיו ולקחתי ממנה בקצור כי אין בי כח
 להדפיס כלה' ויהי בימי המלך האדיר סולטן סולימאן המולך ככל ארץ תוגרמה
 וארץ עוף ומדי ויון ומשך ותירס ועבר והנהר אדום ומואב כנען ופלשתים ומלכי
 הערב השוכנים במדבר סיני ומצרי' ולודים וכושים עד קצה ארץ תימן בשנת
 הראשונה למלכו עשה צדקה וחסד והשיב לס' חרים אלפי' זהב וכסף אין מספר
 אשר העניש המלך אכיו בשנה הב' עלה לעיר בלוגלאדו וילכדה ובסוף השנה
 על על רודים וילכדה ושם עשה משנהו אחמט האנגי גבורות עצומות והמלך
 גדלו ושמו מושל בכל ארץ מצרי' ויצא אחמט בלבוש מלכות נובא למצרי' בשנת
 השלישית למלך ונשה אחרי הבצע והכביד עול על מצרים' . אחר זהמרד במלך
 והרג שלשה משריו והשאר נסו אל מגדל העיר ויתלקטו לו מרינפשו ויתן להם
 מרצנו וילחם בעבדי המלך שלשה ימים ויחרוג מזה איש בעת ההיא יצאו בני
 בליעל אל מחנה העברי' לשלול שלל ויהי לאחמט יועץ ושמו מאני ויאמר לו הנה
 היהודי' עשירי' גדולי' כספים וזהבם לך יאתה ולא לשוללים' . אז הוציא כרוז כי
 כל שולל ירחלו על העץ וכערב יצאו חמשה יהודים וקפצו עליהם חיל גירקין
 והרגום ותהי צעקה גדולה במצרי' ביום הג' הקהיל אחמט כל חיל גירקין ושופטי
 הארץ ושימליכוהו ומלוק ושם לאחמט כינו לו למשנה והוא נתן לו עצת
 ללקט כל הנסף שבמצרים והטיל על הסוחרים מס ככר וכחדש אדר
 שנת חמשת אלפים ומאתים ושמונים וארבע קרא יב' חשובי
 היהודים ואמר כה תאמרו לעמיכם זאת עשו וחיו מאתי' ככרי כסף תשקלו להביא
 אל גנזי המלך וישמע העם ויתאכלו ויום הפור' נהפך לאכל ויאסרו בויקי' חשובי
 היהודים ובט' באדר הלכו וצעקו לפני המורד ירמיה' להם זמן ללקט ואמר להם
 גרפי' אתם ואני' נשבעתי להרוג אתכם אז קראו צום ואספו עוללי' ויונקי שדים
 ויצעקו צעקה גדולה ומרה ותעל שועת הילדי' השמימה ויבואו למגדל וכידם מו'
 ככרי כסף וזדה הסופר אמר להם אתם תאסרו עד יצא המלך מהמרחץ ותראו
 הרגואבדן והגדל מלאך בא ואמר לודא מחמטו בני ועבדיו קשרו אל המלך
 כהיותו

בחייתו רוחץ ובקשו לשכור הדלת ויכרה אחמט מפרח קטן שבמרחץ וילך
 אל המגדל ולא בטח וכרה עם עשרה אנשים ומעט מחיל גריקיש וישבו
 תחת ההר כל הלילה ומחמט בני בא והחיר היהודי האסורים אחר זה קבץ
 שלשת אלפי איש מחיל גירקש וירדוף אחרי אחמט דרך שלשת ימים וישיגהו
 ויכרות ראשו בכו' לאדר וישימהו על הגס ויבא בכבור גדול מצרימה וליהודי'
 היתה אורה ושמתה אז קיימו וקבלו עליהם ועל זרעם משתה ושמתה יום שבעה
 ועשרי' לאדר וקראו שמו יום נטי' כי גס להמלט וישימו אותו על גס כן יאבדו כל
 אויבי ה' שנ' ה' אלפים תרמו לכדו ישמעאלי' את עכו וטבריא ואת ארץ ישראל
 בחור' וחדשים ואחר זה נקבצו מחנה ערלים מארבע רוחות העולם ובאו עד עכו
 ויצורו עליה וצלדין מלך ישמעאל קבץ גכ' חיל ככד לאין מספר והעמיד הערלים
 כמצור ימי' רבים ולסוף הישמעאלי' כבשו כל הארץ שנת תשמח' תפש אלמצור
 בן צלמדין את ירושלם והגלה ממנה עם רב וישב ביה' ד' ימי' שנת קכת מסירת
 גררש ונהרג השלטון ואנשי הקהל נשבו ובשנת קל' נתלו המוסרי' פרשת ואלה
 המשפטים ובשנה הריא נתבקש בישיבה של מעלה הרב ר' משולם והנדיב
 הגדול ר' יעקב פרותייר שנת קלב תפש הצורר אליצור הרבר' אברהם בר דוד
 ובשנת קלב נתפש השר והוגלה לקרקשינה לפני הרב בשנת קלט קבץ האפיפיור
 כל הגמגיניו וכמרו מצרפת ומספרד וכל הקהלות חדרו חדרה גדולה והתענו ג'
 מים רצופים ויערב להם אלהיהם כי לא דברו רק טוב בשנת קמ' נעלה ענן כבוד
 ר' זרחי' ול שנת קנב' נטבע צי' אד' ובה כמה חכמי גדולי' ויכולקץ הימין שנ' קלה
 מת שלטון רימון ובה קלה בלסירי נהרג כמה נפשות מישראל שנת קכו' בא
 מלך ישמעאל אימיר אלמטיניר והשליל את ארץ קאשטיליא וכבש את
 קלעטיבא ועיירות גדולות אחרות והשחית כל גבול טולידו והיהודים אשר בעיר
 יצאו לקראתו וילחמו ויהרגו רבים משונאיהם וכאותו מלחמה מת בנו של עלי
 אחר משרי הגדולים שנת קכ"ה שלל שר העיר את כל הקהל וחפש את בתיהם
 כל אוצרות שנת קנט' מלך אנגליטירא אחרי שובו מהכורא את עכו ומת מלך
 שמעאל אימיר אלמטיניר ובשנה הריא נתבקש בישיבה של מעלה המאור
 הגדול רבי אברהם בר דוד ערב שבת והכהני' הפרו ארץ קברו שנת קס"ה סדרו
 העקרונ' לאנשי שישטרון והרגו ביחודי' שמוני' נפש שנת קס"ה ערב נראל
 יום ש' מלך ארגון מן רומי והוציא לו ספר תורה והתענו כלם ברוב הפחד
 והיה יום מעונן מאד ויצא להם חמה ובשנה הריא נתעלה כבוד משה עכר ה'
 במצרי' וכיום עשרי' וחמשה נגנו בכיתו ויבכו אותו היהודי' והמצרי' שלשת
 מים היא שנת נהלא וביום השביעי הגיע השמוע לאלכסנדריא ובי' הח' עשו
 מספר גדול וקראו צום וקרא החזן מחצי פרשת אם בחקותי עד סוף התוכחות
 המפטיר קרא והיה דבר שמואל עד כי נלקח ארון אלהי' ואחר שנים העלוהו
 לארץ ישראל ובהעלות אותו פגעו לסטי' ואמרו להשליך הארון בים ולא יכלו
 ככל כחם להעתיקו מן הארץ והם אחר משלש' איש וכיון שראו כך אמרו איש
 עליה' הוא וישלחו הפריצי' אחרי היהודי' והם גס הם לוו אותם וגזוהו קרוב
 למערת האבות זה שמענו באמת גמור שנת קסט היא שנת יגון יצאו מתוככי'

שבת יחזרא

מצרפת לצבא צבא וכיום יט אב היה שם הרג גדול ונחרגו מן העדלי עשרי אלף
 וכן היהודי מאתי ורבים נשבו שנת ק'נעלה ענן כבוד הר' אהרון בר משולם
 שנת קעא העיר השם רכני צרפת ורבני אנגלוטירא ללכת לתוך ירושל' והיו יותר
 משלש מאות וכבדם המלך ככור גדול ויבנו שם בתי כנסיות ומדרשות גם רבינו
 הכהן הגדול רבינו יהונתן הלך לשם ונעשה להם נס והתפללו על הגשמי ונענו
 ונתקדש שם שמי' על ידם: שנת קעב חדש תשרי תפשו הישמעאל' שלווא
 פירא ובאו שרידי עמנו אשר היו שם בערב יום הכפורי לעיר טולמישה ובשנה
 ההיא יצאו גרודי אומר בארץ אדום ונקצו מלכי אדום וילחמו בס מערכה מול
 מערכה ויכנס מלכי אדום אבל היו ישראל בצרה עצומה: שנת קעג בחדש
 שבט נקצו כל ההגמונים קרוב למאת' וכל שרי הארץ בהר געש מפני הגאר
 דינאל והי' שם הנשיא רון יצחק בייבינשטיי גם מכל הקהלות היו שם שנים שנים
 ובחדש ההיא בחדש סיון בא מלך לואיש מלך צרפת אל כרדיש וצוה להפיו
 החומות והיו הקהל בסכנה גדולה על שנשבע להם פחת מונפראט ואחיו לשבור
 ראשיהם ובשנה ההיא קבצו יחיד' מכל קהילה וקהילה מנרכונא ועד מרשיליא
 במגרש ייאלי במצות הנשיא הגדול שרי השרים ר' יצחק בייבינשטיי לפני הנשיא
 ר' לוי להסכים מי יעלה לרומי להפר עצת האפיפיור ביום קבוץ כל ההגמונים
 שנת קעו נגזר על בני עמנו שילכו מצויינים בחורתם נכר ליב שנה ולמעלה
 האנשי בכובעים והנשי' בצעיפיהם ועוד הסבירו עולם שיתן כל בעל הבית לגלח
 העיר ששה פשיטי' בכל שנה לזמן הגם ובשנה ההיא מת האפיפיור פתאום אשר
 דבר סרה על בני עמנו שנת קעז תפשה השלטונה אשת פחרה מון פורט כל
 היהודי' אשר בטולושא הם ונשירים וכניה וגורה עליהם שימירו דתם והעמידה
 אנשי' לבד וטף וכל מי שהיה משש שני' ולמטה נתנה ביד הגלח' להטביל' בעל
 כרחם והילד' צועקי' לאבותיה' ואין מציל ועם כל זה לא רצו לאכול מאכוליה'
 ויצא מה' נפשו ויתר הקה' עמדו באמונת' ובמסרו למית' על קדושת ה' וברח אב
 הגיע גזרת הפחת להחית' ולהשיב נכסיהם לבד ילד' אשר כבר עברו כי כן צוה
 הגארדינאל בשנה ההיא גזר הגארדינאל שילכו מצויינים בעין עגלה במלבוש
 העליון ולימים מועטים נתבטלה הגזרה שנת קעט נועצו לב יחידיו הסתועבים
 אשר בארץ אנזיוב ופטיב' ובריטאניא' על בני עמנו לחמיר זכודם והחזיקו
 באמונת' וקדשו שם שמי' ונחרגו יותר מאלפי' ומהם שחטו כניה' ואחר' שחטו
 את עצמם גם נשתמדו יותר מתקן אי גא לנו כי חטאנו על ידי משומד אחד
 שהיה מן חחר ובקש לעקור את הכל ובא להכריז בכל הקהילות ימירו דת' בעל
 כרחם וכי לא יכול הביא מן האפיפיור חקי' לא טובי' וצוה לשאת חותמת גדולי'
 מכגר פלטרי אדו' או כרכומי וכל איש שילך זולתו יומרה אז נתקבצו יחיד' מן
 מקהלות לברדמי ילך ויבררו הנעלה ר' מרדכי בר יוסף אויגין והרכ ר' שלמה
 השאלי ממגדל טרשקון לבוא אל המלך להתחנן לו על ענין הסומכין והצליחו
 ושוב שמח' כי נתבטלה הגזרה לימים מועטי תקפה יד החוקר' על בני עמנו
 ויעלילו לחקור בכל פרינצא ויוציאו ממון גדול עד אין חקר וגם יצאו רבים
 מגדולי הארץ בצונם משוני' בארשיליא ובעיר אאיש שוכאויניון עוד הבכירה
 וסא על עיר אונגין וסא צייתים צע צעירות הזהב רבי מרדכי

ואחר כך יצאו בציונם משונים ואח"כ נענשו עוד עונ' גדו' והותרו רובי' חלתי' ציונו' ותאמר הציון היה רחבו דרת מן פלשתי כרכומי ורחב העגלה ארבע אצבעות ובחללה המות לבנה לוקה מכגד שחור יבעקק הככה בארץ תעלוב' בלויאוריש העלילו על בני עמנו מגול' אחת שטבעה בטיט היון ומתה ואין רואה ויוציאו דבה על היהודים שהם המיתורה ויקחו כל היהודים ויאסרום כלם בנחשתים ברכ ארץ פרוכינצא שה' המיתורה ויקחו כל היהודים וירחקום בדוחקי' משוני' וגדונו בעונותינו : בשנה שנתפש מלך צרפת בירושמעאלים אחר שהורר ושכל לארצו גרש כל היהודי' אשר במלכותו : שנת חמשת אלפי' הטיל השם רוח רעה בערלי צרפת אשר קמו הרועי' לאלפים ולרבבות וטעו בעצמם לעבור ים בלי משוט וגדול שבכלם אייר שמו ובהטעותה האומת הרגו מבני עמנו כמה וכמה גם גזרו גזרת רעה על עיר בונילש באורחה שנה נגזרה גזרה על הקהל הקודש קהל לשמראש כי קמו אנשי העיר והזמינו אנשי' רקיס ויהרגו כל העם אנשים ונשים וטף ביו' חגת אגוב כמדינת פרוכינצא וחפש כל בית אוצרות ולקח כל המפתחות וגבה ממון רב' מן היהודים כחפצו ורצונו :

חלום המלך ונסיון פקחות היהודים

בשנה הג' למלך אלפונשו מספרד חלם חלום ושלח וקרא לשרא ולמשנתו דון פידרו ולחכם הגדול טומאש וספר להם חלומם וכך אמר נראה בחלומי שהייתי עומד בשדה ורוע' את הצאן והנה לפניי בת של זאבי ואמרו לי אתה הרועה דע לך כי אלה הצאן פשעו בנו מאד לכן אם תעטשם כראוי נסלק מלחמתנו ואם לאו תדע נאסנה כי אנחנו נשמיד את הצאן השיבותי להם אתם לנו אל מעונותיכם ואני אשמידם לא תשאר פרסה או הייתי מקבץ כל הרועים והייתי שואל עצה וכלם הסכימו שהדין הוא להשמיד את הצאן ובחזונו בזה והנה גור בן אריה יוצא ממעונות אריות וזהו טוען טענות אשר שכחתי מן החלום ומתוך טענותיו היה מציל את הצאן : אחר ימים הייתי רואה איך הזאבים הושפסו כמו שיות ועולות להר גבוה ואח"כ שרי ונאשני הצרורתי אם תודיעו לי פתרון החלום השיבו השרי' דרך כלל ואמרו אדוננו המלך חכמות הפתרון אינו שלנו ואין בכויצא בזה שיעור האמרת כי אם הזמן : ענה טומאש ואמר אינה חשיבה חכמה מה שהזמן יספיק להוצאת האמרת : אבל החכמה היא שיגזור ויודיע השכל אימת הדברים קודם בא זמנם אמרו השרים אמור אתה טומאש כי כך יאתה השיב טומאש אין אני גוזר שאומר כל פדטי החלום כאמרת אבל אומר כללות עניינו אתה הוא הרוע' את עמנו כמו שיעשה הרועה את צאנו וכימדי יקומו זאבים והם השרים החזקים נגד העם והם כמו הצאן וימשוך מחלוקות ביניהם ויבואו לדין לפניך ואתה תגזור שהדין עם השרים ומה שחלמתי שיקום גור בן אריה הלא הוא בך או יוצא מחלצך ויציל את העם וענין חזרת הזאבים אפשר כי לא יאורו לשפוט יוצא חלצך ויעשו איזה נזק בעם ויכרתו אל תהר אמר המלך אע"פ שיש קצת ישוב בדברך טומאש מ"לבי נכחל וכן נלכה נא אל

הפרדס הגדול ונטייל ונשמח ויעברו מעלי מחשבות ודברי חלומות או קמו כל
השרים והקימו כל צרכם והלכו עם המלך אל הפרדס ובהיותם שם אמר המלך
לטומאש תמה אני טומאש כי הנה מצינו שנשלמו החכמות בהמשך הזמנים כי
לא מצינו בזמני ההולץ קודם בא ארסטומי שידע כמוהו ולא רונא כאבן סיני
ולמה נמצאו פותרים בזמן נבוכד נצה ובזמן פרעה ולא נמצאו היות תשובה
טומאש אדוני המלך שתי תשובות בדבר האחד כי החלום הוא ענף מן הגבוהה
ובעם שנמצאת נבואה נמצא ידיעת פתרון החלום ולא נמצא נבואה כי אם
בעם היהודים לבקשת משה מלכם אשר שאל יתרון זה לעמו ב' כי שלמה היה
חכם מכל החכמי וידע בטבע ובמהות האדם מה שלא ידע שום חכם והוא מסר
לעמו סימנים בהם יוכלו לפתור חלום אמר המלך כיון שכן הוא נבקש איזה יהודי
חכם אולי יגיד לנו ענין החלום אז צוה למשרתיו ויביאו לפניו לבייגשמי הנקן
ובשבא לפניו אמרו לו המלך הירעת החכם בפתרון החלומות כמו שידעו בני
עמך בימי קדם השיב היהודי אדוננו המלך כיום שגלגנו מארצנו פרחת ממנו
כל חכמה ואין נרע לפתור חלום השיב המלך זה שקר ואני שמעתי מפראי פול
אשר בא משלאכנקא ואמר לי שבהכא היה הוא ורעיו לומר עם חכם אנוס
חכמת התלמוד ואמר שאחר ימים ושנים שלמד ראה כי חכמה עמוקה היא
מכל החכמות ואם הגלות מאכיד החכמה הנה בכלל גולים היו ואין ידעו אותה
חכמה תשובה היהודי אעפ' שהיו גולים עדין היתה בהם לחלוותה כי קרובים
היו לחכמים הגדולים אנשי הקבלה אבל אנחנו נחרתקנו מאד מאורנו שורש
לכן כבה נרנו ואור תורתנו היום ונגששה כעורים כלנו אמר המלך ואיה סכלות
בזה כי תאמרו מצד שגליתם מארצכם אבדתם החכמה וכי הידיעה היא תלויה
בארץ או בשכל האדם השיב היהודי החכם לא אדוננו מצד גלות מן הארץ כי אם
מצד גלות שכלנו אשר הוא משועבד לגלותו וצורך פרנסתו והמסים וחוקי
המלוכה ואין ישאר פנוי לעיני החכמה וכבר אמר הנביא שאנן מיאב מנעוריו
ושקט הוא על שמדיו לא הורק מכלי אל כלי על כן עמד פעמו בורחיו לא נטר
אמר המלך לטומאש הראית טומאש דחיית היהודי אמר לפי מחשבתו אינה
דחיה אבל האמת מאשר ראינו בנסיון גדול חכמתם כשהיו בני חורין והשמוענו
נצח לאפלטון בכמה דברים ואלו היום נתדרלה חכמתם מאד ואני ממשיך
ענינם למי שמדליק מן המדורה למי שמדליק מהכא אכן לאבן ובימי הקדומים
היו כמדליק מן המדורה והוא השפעת הגבוהה והקבלה והיום הם שורחים הרבה
ומוציין מעט ואותה מעט בלתי מאומה כמו המכה באבן ויצאו בצאות פעמים
פורחות והגבתן הוא אבדתם ופעמים יפלו לארץ ומיד כבין וכן הוא עיוני
היהודים היום כמו שראיתי בישיבתם אשר שאלתי מהם מסקנת הדברים ואין גם
אחד שידע להשיב אמר המלך גם שמעתי שכשהם מתווכחים פוגעים זה עם זה
כמו שעושים השורים כשמתקוטטים אמר טומאש אולי יש להם חולי הכבשים
כי אמרו קצת מן הטבעים שיש להם תולעת במצחם וכדי להמיתו מכים במצחו
זה עם זה והאמת אמיתת דבר הוא כי היא עליה שמעלילים עליהם כמו שהוא
טבע השונא אמר המלך הם הגורמים שישנאו אותם כי לא רצו לבוא לדתנו

אמר טומאש הנה היהודים כמו האמקה הדולקת ששורפת ומכלה ארץ עצמה
ומאירה לאחרים כי כאשר יש לנו איהם ספק הם מאירים אותנו כאשר ידעו
לשון העברי ופבעו והם הולכים וכלים מעצמם לבלתי שמוע וסוף כל סוף הגלות
יצר חכמתם ויאכדוהו בהחלט וכבר נמצא בספרי הערב איך מלך ערב אמר לו
חכם אחד כי הגלות מקטין לב הגולה והמלך רצה לנסות הענין וצוה שיביאו
לפניו בגור אריות לפי שהאריה יותר אמיץ הלב וצוה שיקפו שדה אחד וישימו
שם ה' גורים אשר לוקחו שניהם מלירה כדי שיהיו שוין וצוה שיקשרו האחד
והאחר ילך בתוך אותו שדה חפשי ויתנו להם מזון שוה ואחר ימים צוה לשחוט
הגורים ונמצא לב הקשור אחד מעשרה חלקים מלב החפשי אז אמר המלך עתה
איני תמה למד שנאמר ביהודים ודרך יאתכם קול עליה נדף כי לפי דברך אין
להם לב אבל ממקום אחר אני תמה שיש להם אומץ הלב לשיקבלו השרפה ולא
ישנו דתם אמר טומאש כל הדברים חוזרים בטבע אל השרש יראה אדוננו
שהנער בן החכם מיד שידע לקרא אבי ואמי הוא רומז רמזים כמי שקורא בספר
ואם יראה לו הרב יברח לפי שלא נשרש בטבע אביו והפרש בנו עושה להפך כי
מיד יבקש להגור חרב ולברוח מן הספר וכן האופה מיד עושה תנורים והנער בן
הנמר מיד יבקש כלי נגרות וכן אלו כאשר אברהם עומד על אמונתו וסכל יסודין
במדינת כותא ארכעים שנה והפילו אותו ככשן האש לכן הנמשכים מזרעו
ואמונתו יש להם האומץ ההוא אמר המלך כבר יחשב זה להם לחשיבת ומעלה
כי אין מעלה כהדמות הענין או הפרי לשרשו ואפילו יזקינו בגלות יותר ראוי
שידמו לשרשם כי כן מצינו האילן הזקן שאינו מגלה שרשו על פני ארץ אלא
כאשר יזקין אחר זה השיב המלך פניו לבייכנישטו ואמר לו תמה אני מאד מכס
היהודים כי כמו שהגלות אבר חכמתם למד לא אכד גאותכם ולמה לא הוקטן
לבכם אצל השררה ותלבשו בגדי בני חורין ואתם משועבדים ואתם ידעתם כי
אין הגאווה מצויה אלא בפחותים אמר היהודי היא היא הנותנות כי הפחור
יבקש להתנשא בלבוש כבוד כדי שלא יפול לגמרי כש אדוננו שלא ילבשו בגדי
יקר כי אם הבחורים והנשים ובקשת השכל בבחורים ובנשים כבקשת שועלי בים
המים ביבשת הראית מלכנו אני עבדך וכל עיסת קאשטיליא בידי אם לבשתי
שני ענה המלך כי ראתה שאומר כי כאשר לי עשית את כל הכבוד הזה אמר
טומאש כאשר ילבשו אלו בגדי יקר כבוד הוא למלכנו מפני שאנשי קאשטיליא
מזרע המלוכה הם והאריה עם הקרחת הר' שלו עדין הוא אריה ושוואג ישאג
כמותו וזה שאמר כפר הכריביא כרע שכב כאריה אחר הדברים האלה באו אל
פתח הפרדס עם רב וצעקו הושיע המלך צוה המלך ופתחו שערים ויבוא
עם רב וכבר ואמר אי אדוננו והנה נפלנו גפילה שאין אחריה גפילה אחרת והנה
אנחנו עולים בטסילה כפרוסיסין על הכצורת וההגמין הגדול לפנינו עם הצלם
בידו והנה יהודים נשקפו בעד החלון ושפכו כד של שתן על הצלם אמר המלך
הדבר הזה יוצא מהקש השכל ענו העם ואמרו מה יועיל שיוציא מן השכל ויש
אלף אנשים מעידים מה שראו בעיניהם אמר המלך אדבר עם יועצי אם אכריתם
או אגרשם כלילה בדברו עם יועציו אמרו הגירוש הוא מוכרח להצילם ביותר

רע כי וואס יקומן. העם וחזק בידם לכבוד האלוה ומי יעכב בידם כי המעכב
 יקרא כופר אמר המשנה אע"פ שיוצא מהקש השכל מי יודע אם האל הגיע לבנם
 לזוז כדי להלקם כמה שתטאו לבנו ומאתו תיחה נסיבה אמר המלך וכתב ויתחם
 שבעת ג' חדשים יצאו ממלכות שלי ונכתב ונתחם אחר זה אמר המלך לטוטאש
 ולמה אתה שותק ענה הוא כי אין אחר החיבה כלום ועוד שיראה לי כי הם תבדו
 החלום אשר חלמת אמר המלך האלהי כן יראה לכן לא תצא הגזרה מוצה עת
 גרע העני איך יפול הדבר עורס מדברים ונתת בן המלך יוצא והוא כבן יח' שנה
 בכון וחכם ואמיץ ויפה תאר מאד ואמר אבי המלך אם תרשני ואמר דבר ענה
 המלך דבר בני שתחיה אמר בן המלך מי האה כאלה כי מפני המזרח פתאים
 תגזרו גזרה על עם אחד בלי שום הקרה כי אפשר שעשה אחד כן הנוצרי
 שונאיהם ויחסו הדבר ליהודים או שמא יש לו ליהודי בניס קטנים והם עשו
 וזה עני לא ידע וכבר נמצא בזמן המלך דון פדירו איש נוצרי שהטיל גוף כושיענו
 בבית הכסא אל איש יהודי כדי להפילם וכאשר נניה כי היהודי עשאו מעולם
 לא ראינו רועה שכאש' יצאו מעט הצאן מן הגדר שישימר את כולם אבל משרי
 אל העדר ונהגה סממסם ושותה חלימיהן ואוכל הגדאים והטלאים והצאן לא
 יעדרו אז שלח המלך לקרא ליהודי ואמר לו המעט מכס יהודים הלאות את עמי
 כי תלאו גם את אלהי ענה היהודי אשר תמצא ארץ אלהיך אשר עשו לזכרה
 לא יחיה ואי ימצא בשכל אדם שבפני אלף אנשים ועשה נבלה כזו אשר דינה
 שיעשו גופותינו ככברה אמר בן המלך ויש לך בניס אמר לו לא אל מי הם
 שכיניך אל לצד אחד איש נוצרי אז שלח המלך בעדו ובא הוא ובנו הנוצרי הזקן
 בשבע שלא ידע מזה מאומה אמר בן המלך לנער אם תגיד לי מה שאתה יודע
 הנני נשבע שאעשה פרש אז ענה הנער ירא אנכי מכא בדמים גם לעשות רצונך
 אוריע לאדוני כי אני עשיתי הרע לא כמרד ולא במעל כי נוצרי אנכי אלא חלקן
 קטן יש לאבי יורד למפרסת היהודי וקפצתי שם כי המקום יותר מרווח לראות
 ונכשלתי בכד ומים טהורים היו והאומר דבר אחר חוטא נפשו קם המלך על
 כסאו כשמעו ואמר ברוך האל שנתן לי בן יושב על כסאי ראוי יותר ממני אמר
 הנוצרים אולי היהודי שחרו לנער שיאמר הדברים ההם ענה המלך לכן האל
 הגדול הודיעני בחלום כל הדבר הזה ואיך בן אריה יציל ארץ הצאן ואין צאן
 אוברות בין זאבים אלא העניים והיהודים האלה ומעתה צאו מיד מעלי פן תצא
 כאש חמתי עליכם כי כל השרים עדים כי כל זה נגלה אלי בחלום אחר זה אמר
 המלך לשריו מה השנאה הגדולה הזאת שהנוצרי שונאים ליהודים ואם מצד
 שהרגו את מושיענו. הנה הערביי שונאי היהודי יותר ממנו ולא הרגו לנביאיהם
 כי שמעתי שלא יניחום לעלות במסלה אלא באמצע הדרך כסוס' וקורין אותו
 זירבון והיא בלשוננו בירזני אמר טוטאש לרעתי הוא שלא ישתתפו עם שום
 אומה והצרות יעשו שיכרחו לקיים דתם משל לאש הפחמי כי אשר ירצה הפחמי
 שיתלהב מיד ישליך עליו מים והטעם הוא מפני שבמבע יתחזק האש בהרגש
 המנגד. אחר ג' ימים באו מקאריאון העיר ב' יהודים ואמרו איך קמו נוצרים
 כנגדם להמיתם על דבר הגביע של בית תפילתם והמיתו מהם שנים וכל היהודי

בראו למית השר ולא היה שם ולשר חצר גדול ולו פתח קטן אשר ידעו היהודים
 רדפו אחריהם ובאו בשער הגדול אשר לחצר ובערמה יצאו היהודי מן
 הפתח הקטן וסבבו את השער הגדול וסגרו אותו על הנוצרים אשר שסגרו הקטן
 ונשארו הנוצרים תפושים אמר המלך חזק בחכם כי יפה עשיתם אז צוה המלך
 חזק ועשרה מן הנוצרים תלו אשר נמצא כי הם הקמים ראשונה והשאר נגזה
 עליהם תפישה ט' חדשי או אמר המלך ישתבח האל והנה עתה כל החלום נשלם
 כי זהו הואבלי שיהזרו ויקומו אחר זה צוה המלך ויבאו ספר הזכרונות לפני
 כדי שיכתב ענין היהודי ובו תחלתו נמצא ספור אשר אמר זה לשונו דברי גמחרו
 הא' יעקב באבות הב' דוד במלכי הג' יהושע בכובשי הד' ארץ הערבים לזכרה
 האזיר ה' ירושלי לקדושה הו' היהודי לפקחים וקשה ערף הו' ארץ בשמים
 לעושר הח' ארץ מצרי לסחורה הט' ארץ יון לחכמות הי' ארץ רומי למלחמות
 היא נאפולוש לתפארת הזכ' ארץ תושקנא למליצה היג' ספרד למוסר ובכור היא
 פורטוגאל להנחיג על הים הטו ויניצייה להנהגה ועצה היו פרנסיה לנאמנות
 ואחבה הו' אלימניא ליופי וגבורה הז' מושיענו לרחמן וכנשים אביגול בהשכלה
 ואסתר לחן והנה לתפלה ומרים אמנו לצניעות אמר המלך ואין אטר המספר כי
 נכחרו היהודי לקשה עורף והיא המדה הפחות שבמדות ולא יאחז הקש' עורף כי
 אם קשה עורף אחר כמותו השיב המשנה צריכה היא א' הדתו כי עם קשה עורף
 ההוא תורתם קיימת ואולי לזה נכחרו ולפי שהיו קשי עורף לקבל דת גרם שהם
 קשה עורף לאכזרה ואמרו חכמי ספרד הממהר באהבה ממחר בשנאה אמר
 טומאש דברי הפילוסוף הם שמו שמקבל אוהב כלי ניסון וישנאו כלי ניסון
 אמר המלך עוד אמר הסופר שנכחרו לפקחי מנין להם פקחות זה השיב המשנה
 פקחות שלהם הוא ערמות וזה נמשך משרשם הוא יעקב אביהם אמר המלך הנה
 נאמר ויעקב איש תם אמר המלך בהתחלתו היה תם ובסופו נעשה ערום כי כן
 אמר השכני שהנער התם בסופו יהיה ערום וכן להפך עוד נמשך להם הערמות
 ממה שיש להם מהצורך יותר מכל עם לכן צריכין לחשוב מחשבות וערמות
 לז' היה אמר ללך בעיקר הענין יש להקשות כי כמה נראה מהם שהם פקחים
 אחר טומאש וכל אדוננו לנסותו וקראו לפניו שלשה מהם מהיות טפשים ויבאה
 תשובתם מתישבת בכל דבר אז שלח המלך שיקראו לפניו מן השוק ג' היותר
 מזומנים ראשונה והנה באו שאל המלך מה מלאכתם אמר אחד תופר ואחד גרדן
 ואחד סנדלר אמר המלך הנני שואל מכם דברים ולא תפחדו כלל כי אין רצוני
 אלא לנסות שכל היהודים ואם לא תשיבו כהוגן מלאכתכם היא והתנצלותכם
 השיבו היהודי אנחנו לא למדנו ספר כמורסס ואין נשיב לאדוננו השיב המלך
 זה אני מבקש לכן עכף תשיבו לי ראשונה הנה כלנו חכש אתם חייבין לרעת למי
 אתם עובדי כמו שאמר אך דעו ארץ ה' תודיעו לי מהות הארון הזה מהו השיב
 היהודי הראשון אני איש אבל ראשונה אשאל מארץ אדוני כשישב על כסאו
 ואחר כך קם מי הוא העצ' שהוצרך שינוי ומהם העורקים שהוצרך שיחפשו
 וכן מה שאמרו שיש באדם איברים מבשרים ואיברים מחלקים ואיברים מליכין
 המון מי הם כתות אלו ענה המלך אי שומה ואם שינוי שהם קצת מגולות אינו

ידע ואיך אוכל לדעת פנימי גופי ועור וכשר מכסים השיב היהודי וישמעו אזניך
ויפה אמרת שכן אמר דוד אתה ידעת שבתי וקומי ואם זה לא ידעת איך תדע מי
שהוא למעלה מעשרה רקיעים ונאמר ענן וערפל סביבו השיב השני חבורא הוא
מלך רם ורגליו מגיעות עד הארץ אמר המלך כמה נא זר הטפוש מן השכל
וכמה נתגשם האל במוחו המזוהם הגשמה מוחלטה גם לדבריו צריך שנאמר
שהאל הולך יחף כי כל צמר חכמורה לא יספיקו לשוקיו ועורותם לא יספיקו
למנעלים ובהיותם בזה הנה בא דין יוסף הנשיא אמר לו המלך הראית ממש זה
שאמר שרגלי האל נוגעת בארץ אמר הנשיא אליהמה אדוננו וחורא לא לסר
מעולם וגמשיך העני אחר פשט הפסוק אשר אמר והארץ הרום רגלי או אמר
היהודי הכל תלוי במזל והנה כל הנוצרי מאמיני הגשמה גמורה הגשמת בשר
אמר המלך אי טפש אנו מאמינים בזה לפי שהאל היה צריך לכפר עון הבשר
ולכן נתלבש בבשר כדי שהבשר יקבל העונש ואז יתכפרו כל העם החוטאים
אבל הכורא פשוט הוא תכלית הפשיטות השיב היהודי חבורא הוא חי ולא
כחיותנו חכם ולא כחמתינו יכול ולא כיכולתנו השיב המלך בזה לא אמרת
דבר רמו השיב היהודי ואיך אומר מה שלא יוכלו הנביאים משה אמר מי אל
בשמי אשר יעשה כמעשיך וירמיהו אמר בכל חכמי הגוים מאין כמוך הנה שכלם
לא אמרו אלא לשון שלילה לא תיבואלו היית שואל על אלהיך במה שראיתו
מצוי ועיני חרות מורות על השכל ותוארו דק מורה החכמה וקנו מחולק מורה
על השחשבה והתחבולה הייתי אומר תוארו אמר משנה המלך זה חייב שרפה
במה שאמר שאלהינו תחבולן וערום השיב המלך ראוי לכבוד כי האמרת אמר
והנה מושיענו אמו יהודי היתה ומשם נמשך לו התחבולה אלא שהחלק האלהי
שבו גבר על חסרו והיה מה שהיה שאלה כי אמרו חכמיכם שמן הארץ ועד
לרקיע מחלך חשש מאות שנה סנין להם תשובת היהודי שמעתי לחכם טומאש
שאמר שיש ביב מלורט מזל שגופו גדול לגוף הארץ מאה ושבעים פעם ומי
שמרד בשעלו הגוף ההוא הוא מרד כרגלו מחלך מן הארץ עד לרקיע אמר
המלך שישב הב אמר חכמתי בזה אינו אלא כמהלך הגרדי אמר לשני
שישיב ואמר אין לי פה להשיב כאשר שנית ראשונה ולא לקחתי עזרת ה' ^ל
שאמר אשמרה לפי מחסום אמר המשנה זו קשה מן הראשונה שאלה הג' איך
נמשך מהשמש חום גדול והוא אין בו חום הגת מיסיד דבר שאין כך תשובת
שמעתי כי אינו מן השמש אלא שהוא מסבב גלגל האש ומשם נמשך החום והוא
חום משוער לחי והוא חיותנו אמר המלך ומנין לך שהוא חיותך תשובת היהודי
כי אני רואה שכל חוליה בבקר יקל חוליו מפני שבא השמש ובערב יכבד עליו
החולי אמר המלך כמדומה לי שאתה רופא ענה המשנה שמעתי כי הוא
מתלמיד גאלינוס השיב היהודי לא אדוני אבל אמי הזקנה כשטוה לאור
הלבנה אומרת ואני כותב על הספר דברים נפלאים גם אשתי יודעת השיב
המלך כמה מהשכל יהיה לאדם שיוצא מחיק אמו ובא אל חיק אשתו שאלה
ד' כיון שהחלב והדם נאסר לכם מפני שהוא קרבן אלהיכם למה לא תאכלו אותו
חיים השיב היהודי הראשון כי מחר יבנה בית המקדש ואחר שהורגלנו נשגרה

בו אמר המלך הלואי יבוא בסוף השנה וכמה שקעו שכלכם בתקוה זה והנביא
אמר נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל השיב היהודי פירושו הוא שלא תהא
עוד בתול' שלא נבעלה ולא נכבשה לשום אדם ואנחנו כבשנו מלכ' וזה הלשון
אמר הנביא בעלזנו אדוני זולתך אמר המל' היה ראוי שתצירו בפתח ירושל' כמו
שצירנו אנשי נאפילוש כי קודם שנכבשו צירנו בפתח צורת בתולה ואחר שנכבשו
צירנו צורת מרדעת לומר שנכבשו כחמור ענה היהודי כבר שבו הנפוליטאנוס
לגמשתלם: שאלה ה' למה מתחזקת השינה בלילה השיב היהודי מפני שהקור
מתחזק והחום בורח מפניו אל הלב מפני שהוא כנגד שלו וגורם השינה אמר
טומאס כן ולכן בקיץ החום יוצא מן הלב ומתקרב אל החום הנכרי ונשאר הלב
פנוי ולא ישן ואחר מיסורי מלכי פורטיגאל ששימו המורד סמוך למדורה של
אשולא יניחו אותו לישן שאלה ה' הנשמה תמות או לא תשובה לא תמות כי אינה
מיסודות שוגבר האחד על חבירו וימורא אבל תקבל עונש מר אמר המלך אי
שוטה והלא כל העולם מסכימים שאין בלתי בעל תכלית אלא האל ובדעתך גם
הנשמה השיב היהודי מהדתחלה היא בעלת תכלית שהרי נבראת והיתה לה
התהל' אמר המל' והלא חכמי' אמרו הילודי' למות אמר היהודי ר' אפשרי' למות
אם ירצה האל כי לא אמר הילודי' ימותו אמר המלך די זה למה שרצינו לנסות
וברוך שבחר באלה ומ' אני תמה איך ישיבו בתלוקים שיש בהם קצת מן החכמה
והם לא למדו אמר טומאס הם נוטים אוון מאד אל השמיע' והם כמו הנערים כי
למה הנער יזכור יותר מן הזקן מפני שיפלא מכל דבר והדבר הנפלא עושה רושם
בזכירה אחר זה שאל המלך למה נבחר דוד ולא נבחר שאול אשר ראינו בו
חסידות נפלא כי לא רצה להמית הקטנים מעמלק וכן ראינו בו קדושה כי אמר
לו שמואל שביום המחרת ימות הוא ובניו ועל כל זה לא נמנע מללכת כמי שהולך
לחופה ענה טומאס אם היה שואל ומתחנן האל היה משיבו אבל דוד מיד היה
בוכה והאל מכפר לו אמר המלך עתה נודע אצלי למה היהודים נענים בעצירת
הנשמים ענה המשנה אני לא כן אחשיב אלא שהאל שונא אותם וכדי שלא
ישיבו אליו לעלות לפניו נותן שאלתם:

ממרד שצוה המלך לאומן על הנהגת בני וכה אמר תדע האומן כי
נער הקטן הוא כמו האילן הרך שאם יאחזו באחד מענפיו יכנע מיד
וכשיתקשר ישבר ולא יכנע ואמר גיקולאיו כי זהו פירש יסר בנך כי יש תקוה
פירש כשהוא נער כי או יש תקוה שיקבל מוסר ראשונה תרחיקהו מן הכוזב כי
אין בכל המדות הפחותות מדה פחותה כמו הכוזב ורזעוני והוא כולל כל
הפחותות ואמר החכם כי הוא טוב ממנו שנאמר וטוב רש מאיש כוזב' תמנעו
מהשתוק כי הוא כמו נשיכת הכלב לא ירגישו בהתחלה ובסוף מכית' ג' תרחיקהו
מן היין ולפי משפטי חיייתו הורג השכור יותר מבא על אשת איש כי האדם כפי
צרכיו היה ראוי שיוסף שכל על שכלו והוא גורע אותו שנתן לו האל ד' תרחיקהו
מן מאכל גם ושמן והוצרכתי להזהירך כי מזרע היהודי' אתה והאוכל בשר השור
תמה אני איך לא יוליכו טבעו אל השדה ויחרוש שם עמו כי אחיו הוא גם
תוהרתו מאכילת השום בי מזרעך הוא והטבעי אמר כי המאכל הגס תגמד
הליחה

הליוה הדומה למג אותו מאכל ותחדש קרחת עיפושיות ואמר משורר אחד מי
ימלט מחולי הזקנים ומי ירפא חולי השכנים ה' תזהירוהו להשכים לבית התפלת
ומשבח אני היהודים שישכימו אפילו הילדי ואלו הנוצרים לא ישכימו כי אם
הזקנות והפסחים ואמר החכם רסן כל התאוה היא התפלה אמר האומן וירא
אנכי אם איסרהו שיעשה כמו שעשה בן מלך אחד שהרג רבו על שהיה מייסרו
אמר המלך אני ערב השיב האומן וירבו לך שנות חיים ותלך לגן עדן האם אלך
לשם לבקש הערב אמר המלך כשתיסרנו לא תראה פנים זועפים כמתנקם אבל
פנים מאירים כמוכיח לערוד אמר המלך לטומאם הרבה הזהרתי ואני חושב
שהמדות נמשכות כפי שעת הלידה אמר טומאם כרת פיתגור לא כן יחשבו אבל
אמרו זה לשונם אם ידע האדם עת רדת טפת הזרע ידע כל המקרים שיקרו לו
בהיותו בשליל ואם ידע עת הלידה ידע כל המקרים שיקרו לו עד צאת נשמתו
אבל מדותיו אמרו שנמשכו כפי ההרגל אעפ שיש מכוון למערכות ולטבע אמר
המלך ומה יש לכת פיתגורש אם השמי' יש להם קול אמרו יש לה' קול והו' ערב
הקשו עליה כי כמו שזיגער לנו החמוס מה' למה לא הגיע הקול והוא טענת שכל

ספור איש שדה הנקרא שאלבאגי עם המלך

בשנה

הב' למלך דון אנחיקו הביאו לפניו שאלבאגי וזה תוארו שעד
ראשו עד שוקיו וזקנו עד כרכו וגבות עיניו כזרת ועד ששה ימים
לא היה אוכל כי אם עשב ואחר הו' ימי' הורגל מעט אל הלאם והתחיל לדבר
דבור מוכן אז אמר לו המלך מה שמך והשיב דון אנחיקו מידוסב ועל שלחן אכיד
הייתי ולפי שנתתי לו עצה לגרש היהודי' גרשנו השי' לאו אשר ממנו לוקחתי אמר
המלך באמת עתה עליה זכרתי כי שאל אבי ממך ענייני חכמה אמר כן הוא ובענין
חדוש העולם חכרתי ספר אמר המלך חמה אני איך הנוצרים והיהודי'
והישמעאל' מסכימים בחדוש והוא דבר שאין עליו סופת כמו שכתב אריסטו
השיב השאלבאגי אין לארסטו מופת על הקדמורת וזה לשונו כל החכמים
שקדמוני הסכימו בחדוש לבד מאפלטון עכ' ואם היה לו מופת לא יתקן
נאמנות כאשר יאמינוהו כל החכמי' ולא חסרון אם לא האמינוהו סטו אמר
המלך ומה דעתך על ההשגחה על הכעלי' הו' אמר השאלבאגה כבר כתב כזה
באגילד דילה טורי' ואמר מן הכריאה נדע ההשגחה כי נתן האל צפרנים
ומתלעות לחיות צריכות בשר ולעופות המים רגלים מרובעות לשוט והפה ארוך
להשיג התולעים ולעופות היבשה רגלי' ארוכים לשיוכלו לעבור המים ונתן לעוף
זנב ארוך לשיסייע לעוף והוא להם מנהיג כמו לספינה למנהיג הנקרא גוברנליו
והרחמנות בנקבות יותר מבוכל' לגדל הבנים יעכסו בכייתם לבד המנוסת
והלכיה שאין להם רחמנות והאריה והחתול ישימו מארב כמו המלכי' במלחמות
אמר המלך הוש השגחה ביהודי' אחר שחטאו אמר השאלבאגה ההשגחה בהם
יותר נפלאה מפני שהם תכלית השפלות והשפלות השיב המלך אין היהודי'
לארורי' מתפקין בזכותנו כמו שאנו מהפכין עליהם כי שמעתי שמשליכין חסדין
מעל

פעל השלחן לפי שהיא ברכת עשו ולא רצו לחברו בכרכתם וכאמת לא יתרחקו
 הם ממנו כמו שאנו רחוקים השיב השאלבאגי כשהלכתי בשליחת למלכוד ארגון
 מצאתי איש חכם ופבין דרות נקרא בן דינא ואמר לי כי הטעם הוא לקיום מאמר
 עשו כי אמר יהי לך אשר לך רל דגן ותירוש ותניח לי ברכתי והוא החרב ולכן
 בכרכתם על הזון מודים לו על הרבו ונותנין אותו לכל אחד אמר המלך שב
 עמי ואכבדך השיב השאלבאגי אם תתן לי מלא ביתך כסף לא אשב עמך איה
 התאווה לבקש מאכלים אשר ילאה הטבע לעכלם כי אם על שלחן מלכים ואיה
 בקשת מלבושים בקצות הארץ לבקש עורות חיות כי אם בכס ואיה תאוות נשים
 משרות לובשות רקמה ומרקדות בפניכם והשטן מרקד בכס ואיה שרים מנגנים
 לא תהלות ה' יספרו אלא לשבח שירי אשה לעוור אהבים ולמה תבקשו מזה
 שהוא נאה לסוס ולחמור ולאיש מנוגה מאד אמר המלך והלא בספרי היהודים
 כתוב שהנאה למלך הוא מעדנים בשמים יינות סלתות בניינים גנות פרדיסים
 רקמה שרות משרתים מרקדים משוררי מרגלים צופים כלי מלחמה סוסים כסף
 וזהכ' אמר השאלבאגי לכן מתו כל אותם מלכים בקצור שנים וכן יקרה לך אם
 לא תשוב והמלך כעס על חבריו וצוה לעבדיו שיתיו ראשו בסיף בשער מותו
 אמר כאשר עשיתי לך יהודים דרך וליגסיה כן עשו לו וברוך שופט צדקאמן :
 כתב אשר שלח השר איש תבונות וראש הנדבכים ר' משולם איש רומי
 לקהלות כל ממשלת האפיפיור וממשלת נאפוליש הקהלות המפוארות
 נושאי כליה ותורתו דעו לכם כי המושיע הרב ונאמן אשר עמד עליכם בימי קדם
 הוא העומד עליכם להציל יום ראשון לנאטיל בא לפני אדוננו האפיפיור ב' שרים
 שלוחים מן המלך ספרד לבקש מאת האפיפיור שרצונו לגרש היהודים אשר
 כמלכותו ושיגרש' הוא ראשונה כמו שהוא נאות לאיש במקו' ישו ויד כל המלכים
 באחרונה מפני שהיהודים רעים וחטאים מצד לאל ולבנו אשר הרגו והאפיפיור
 איש חסד הוא ואוהב משפט והשיב להם ואמר בעיני יפלא משכל המלכים אשר
 בזמננו והם כואכים על שהיהודי' הם רעים וחטאים לאל וזכי המלכים אפטרופסים
 במקום אל השמים הם עומדים יענישם האל אשר בראם כמו שעשה קודם
 שעמדו המלכים ואם הם מצטערים על שיש ביהודים אנשים חטאים אני מצטער
 על מה שיש בהם טובים כי ראיתי בכל ספורי קסרי רומי שבזמן שהיהודים היו
 בלתי שומרים דתם מיד היו נופלים ובשמירתה היו מתגברים מעט על הרומיים
 ענה ההגמון הגדול שני לאפיפיור ואמר אם יבקשו מלכי ספרד לגרשם לא מפני
 שהם חטאים אלא מפני שלא יעשו שכיניהם חטאים ורעים כמותם וכן מצונו
 שהיהודים כשהיו במצרים המצריים שהיו רעים מאד עשאו רעים כמותם וכן
 אמר' התורה וירעו אותנו המצריים אשר רוצה לומר שלמדום ארחותם שאם
 על מה שעשו לה' רעה מדבר הרי אמר בסמוך ויענונו ואין אחר ענוי כלל כי כל
 הרעות כלולות בו וכן אמר' התורה לא ישבו בארץ פן יחטאו אותך אמר
 האפיפיור אחר שכאתם לדרב בענין המצריים ספק אחד נפל בלבי שאמר הכתוב
 ובאלהיהם עשה ה' שפטים וכיון שהאל הראה שאינו חפץ בפסילים אף אנחנו
 משתחווים להם ענה ההגמון ואמר אינו דומה פסילים שלנו לפסילים שלהם כי
 פסילים שלנו הם דמות הקדושים אשר נמשכו אחר ישו והם כדמות הכרובים

שבת יהודא

אשר בקדש הקדשים אבל צלמים של מצרים הם דמורת ככני השמים אשר כפי
 תקפם וגבורתם יטעו האדם ואפשר שיחשיב שהם אלהות ולכן אסרם הכתוב
 אבל מי שישתחוה לצלם פאולו לא ישתחוה מפני שהוא אלוה כי כבר ידע שהוא
 אדם כמונו ועוד עבודה אחרת היתה למצרים והוא עבודת הבכורות וידוע
 בספריהם שהאב והבן היו נושקים ידי בן הבכור כי אמרו שהוא דומה לאל כי
 הוא הבכור ואחר שמת הבכור היו מציינים דמותו בכותל חדר משכירם
 ומשתחוים אליו אמר האפיפיור טעם זה מתיישב ונשוב בענין כי איני רואה
 אשמה ביהודים לגרשם כי המתאוו להיות רשעים לבד ימצאו בין הנוצרים ממי
 ללמוד כאשר לא נמצאו יהודים אחר זה נתעצמו כל השרי' וקצרת מההגמוני'
 ולא יכלו לנצח האפיפיור עד שאחד מההגמוני' נתייעץ עם משרתיו שיעלילו על
 היהודים שאחד מהם נגב צלם אחד של כסף מבית תפלתם ומצאו עדי' כרצונם
 ותלו אותו ובאו ההגמונים וספרו הדבר לאפיפיור אז אמר האפיפיור דעת
 היהודים יורה כי לא הם היהודים והוא כל כך נפשו ככפו אלא מטעם הדת והוא
 לבזיון יראתינו ולהתיכה באש לכן לא לבד גירוש אני גוזר אבל יותר מזה והוא
 שהנערים הקטנים והקטנות יתנצרו מיד והגדולים אם ירצו הרי טוב ואם לאו
 לעברו בחרב אכל ממונם ליורשיה' כי אין דעתי כזה כדעת המלכי וצוה האפיפיור
 וכתוב הגזירה בלילה החדש בהיורת ההגמון הגדול על שלחננו אמר ראשי ראשי
 נפל ארצה ומת והאפיפיור אמר ליועציו חושש אני שמא ההגמון על שדבר רעה
 נגד היהודים נענש וצוה לעבדיו שלא יכריזו הגזירה בחוצרות עד ישמעו שנית
 ובלילה הב' שאחר זה נקראו כל אותם שרים והגמוני' והשלוחים שכאו על דבר
 הגרש למשתתף ההגמון אשר שמו במקום הגדול ובאותה לילה היה ברומי רעש
 גדול אשר כמוהו לא נחיה ולא נפל שום בית ולא עשה שום נזק ובית המשתתף
 עם כל השרים וההגמונים נפל ומתו כלם לא נשאר עוד אחד והאפיפיור כאשר
 שמע הדבר' האלה חשב ואמר אין זה כי אם אשר העלילו על העניים היהודים
 וצוה שיקחו מי שהעליל על גניבת הצלם והכוהו ביסורין והודה ואמר כי העלילה
 היתה כמאמר ההגמון הגדול אז אמר האפיפיור ערפה אני עושב כי מר
 שיאמרו שהם הרגו את ישו הכל הוא עלילה ואין שיהיה אני רואה שהאל עושה
 בעדם ואם לא ידע טעם לא היה עושה כי אלהי משפט הוא ולכן אני אוהבו של
 אל אהב ומשחריו ימצאונו ותמות נפשי עם הטובים שבהם אז צוה לקרוע
 הגזירה ולמעליל שישרף באש ומשם והלאה היה מכבד את היהודים ועושה
 רצונם מאד וכל ימיו ישבו בשלוה והשקט ואין שטן ואין פגע רע וישראל צבא מציל
 עני ואביון מחזק ממנו :

ספר דף א' כולל סגולות ותפלות לדרך ובעמוד ב' שתי צורות
 אשר נחטרו בדפוס בקדש ע"ה ע"ה בסופו ואם העתקת חותם
 בחוקין וגמול חסד' דף ב' ע"ה אורות ו' וז'